

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 31 / Hejmar 362 / Sibat 2012

● Kurt özgürlük hareketi, Kurt halkı ve demokratik güçleri direnenmez kaybeder. Direndikçe kazanır. Kazanmanın kanunu direnmek, kaybetmenin kanunu ise direnmemektir. AKP bu nedenle Kurt halkını, Kurt özgürlük hareketini mücadelede, direnmesiz bırakmak istiyor. Düşmanın ve sistemin saldıruları ne olursa olsun direnen güç kazanacaktır. Böyle bir siyasal konjonktürden geçiliyor. Bu dönemin siyasal konjonktürüne kanunu budur. Bu açıdan Kurt özgürlük hareketinin siyasal güçlerinin, bütün mücadele kurumlarının kendilerini direnişe göre mevzilendirmesi, direniş ekseninde şekillendirmesi gerekmektedir.

● Yeni bir mücadele döneme giriyoruz. 2012 yılı kesinlikle 2011'den daha sert bir mücadele yılı olarak geçecektir. Öyle yumuşama olmayacağındır. Kuşkusuz mücadele edilirse yumuşama olacaktır. Mücadele edilirse Türk devleti mevcut politikasını bırakmak zorunda kalacaktır. Ya da teslim alacak, ezecek, Pax-Romana (güçlünün barışı) ortaya çıkacaktır. Bu iki durum dışında hiç kimse yumuşama beklememelidir. Mücadele sürecine göre kendini hazırlamalı, söylemini, dilini, yaklaşımını, değerlendirmelerini buna göre yapmalıdır. Özlemler, niyetler ancak mücadeleyle karşılanabilir.

[sayfa 2'de](#)

2012'DE DİRENENLER KAZANACAKTIR

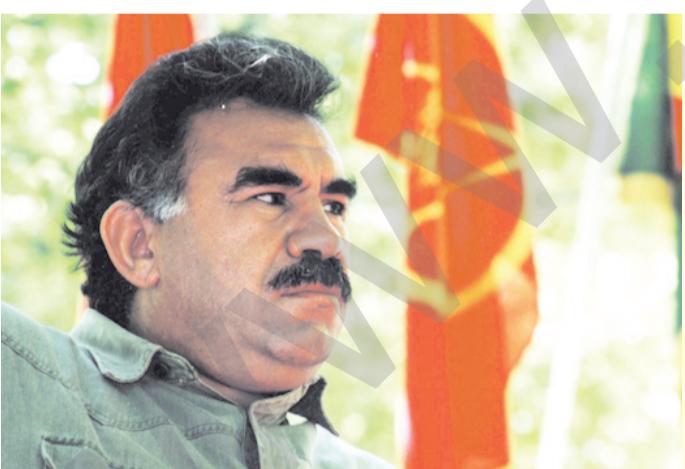
15 ŞUBAT KOMPLOSU VE SONUÇLARI

● Uluslararası komplot tabii öyle dar bir siyaset veya güncel bir olay değildir. Tarihsel dayanakları var fakat küresel boyutları da var. Komplot, doğrudan küresel kapitalist sistem ile bağlıdır. Çünkü Kürdistan üzerindeki soykırımı sistemi küresel kapitalist sistemin geliştirdiği İngiltere'nin ortaya çıkardığı bir sistemdir. PKK'nın bu soykırımı, sömürgeciligi reddederek, onu boşça çıkartma, yok etme amacıyla önemli bir mücadele geliştirdiği bir ortamda, bunu yok etmek üzere geliştirilen bir saldırı. Uluslararası komplot, imha ve inkar sisteminin küresel düzeyde çok kapsamlı ve planlı bir saldırısı. Bağlı olduğu temel, kesinlikle inkar ve imha sistemidir. Kurt'ü inkar eden, imha etmek isteyen bir sistem, küresel sistem.

[sayfa 18'de](#)

ASRIN KOMPLOSUNUN İÇ YÜZÜ NASIL ANLAŞILMALIDIR?

ABDULLAH ÖCALAN

● 9 Ekim 1998 çıkıştı degerlendirilirken, Ortadoğu zemininin ne anlam ifade ettiğini çok sağlam ve yürekten çözümlemek gereklidir. Bu zeminde yirmi yıla yakın bir pratik geçirdim. Sayısız ilişki ve çalışmalarında bulundum. Tarihi önemde gelişmeler ortaya çıktı. Bu gelişmelerin benimle ilgili hangi sınır ve ruhla gerçekleştirildiği ve nasıl dayanabildiğim de bütün yönlerile mutlaka anlaşılmalıdır. Kimse yaşadığım pratiği tüm tarihsel mitolojik, felsefi, dini ve bilimsel anlamıyla çözmeye yanaşmadı. Çok kitabı yazıldı; ben de yazdım. Yaşadığım gerçekleri halen de yazacak durumda değilim.

Bunun için özgürlleşme alanlarının gelişmesi gereklidir. Ama koşulları çok elverişli olan ve gelişmeleri için neredeyse şart olan anlama işini başaramayan, başta yoldaş geçen bir çok kişi ve kurum, bu tutumla aslında kendilerini başarısızlığa mahkum ediyorlar. Bunlar mümkünse bu yılın çözümünü yapıp insanlık, Kürtler ve Ortadoğu tarihi ve geleceği için ne anlama gelmesi gerektiğini en temel görev edinsinler. Çünkü bu olanak dışında, özgür yaşama giden yolda ne tarihi ve çağrı, ne de güncel somut gerçekleri çözüp önlerini aydınlatılabilirler.

[sayfa 14'te](#)

Halkları dikkate almayan hiçbir rejim ayakta kalamaz

● Doğru bir politika yürüten demokrasi güçleri Suriye'de etkin olabilir. Suriye'de yaşanan krizden demokratik bir Suriye çıkabilir. Bunun için tüm toplumsal kesimleri örgütleyecek ve irade sahibi yapacak demokratik bir yaklaşım, topluma dayalı bir demokrasi gereklidir. Her türlü etnik ve dinel azınlığın, topluluğun demokrasi içinde özgürlüklerini yaşayacağına ortaya konulması gereklidir. Buna Süryaniler de Ermeniler de islami güçler de Dürziler de dahildir. Kuşkusuz hiçbir etnik ve dinsel topluluk devlete dayanmalıdır. Kendini devlet dışı demokratik toplum olarak örgütleyebilmelidir.

[sayfa 6'da](#)

SERT BİR MÜCADELE SÜRECİNE GİRİYORUZ

2011 yılında dünyada ve Kürdistan'da önemli siyasal gelişmeler yaşandı. Özellikle Ortadoğu'da Arap halklarının mevcut iktidarlarla karşı tepkisi ve klasik iktidar bloklarının bir bir devrilmesi dünya siyasetinin de yeni bir yön almasını beraberinde getirdi. Kuşkusuz bu durumdan en fazla da Kürt halkın özgürlik mücadelelerini veren haretetimiz etkilenmektedir. Çünkü bölgesel siyasi gelişmeleri etkilediği gibi, bölgedeki siyasal gelişmelerden de etkilenmektedir. Kürt sorunu her zaman uluslararası bir karakter taşıdı. Bölgesel ve uluslararası siyasal gelişmelerden fazlasıyla etkilendi. Ancak Ortadoğu'da yaşanan son gelişmeler yalnız Kuzey Kürdistan'ı değil, Kürdistan'ın dört parçasını ilgilendiren siyasal gelişmeler ortaya çıkardı. Bundan sonra da Kürdistan'daki siyasal durumun çok dinamik olacağı, tehlikelerin ve fırsatların iç içe olacağı bir dönem yaşayacağı şimdiden anlaşılmaktadır.

Ortadoğu, özellikle de son iki yüz yıldır kapitalist modernitenin bölgeye girmesiyle birlikte çok boyutlu sorunlar yaşamaya başlamıştır. Her ne kadar Osmanlı İmparatorluğu altında halklar zulüm ve baskın görse de feudal sömürgeciligin karakteri ve imparatorluğun bütün Ortadoğu coğrafyasını kapsaması nedeniyle kültürel, sosyal anlamda belli düzeyde toplumlar kendi yaşamalarını sürdürbiliyorlardı. Kapitalist modernitenin, dolayısıyla kapitalizmin bölgeye girmesiyle birlikte yeni bir siyasal egemenlik ve sömürü büçimi Ortadoğu alana girmiştir. Kapitalist modernitenin girmesiyle birlikte Ortadoğu tek bir kapitalist devletin bölgeye müdahalesi ve egemenlik kurmasından öte, farklı kapitalist modernist güçlerin ve onların yaşamasını dayatmasının getirdiği sorunlar yanında, bu güç mücadelelerinin toplumları parçalaması, toplumların iç dengelerini ve Ortadoğu'nun bütünlüğünü sarsması o günden bugüne ağır sorunların yaşanmasına neden olmuştur.

20. yüzyıl başında bu mücadeleler bir dünya savaşıyla sonuçlanmış; bunun en ağır sonuçlarını da Ortadoğu halkları yaşamıştır. Ortadoğu'nun tarih içinde olmuş bütünlük sosyal, kültürel, ekonomik yaşamı tamamen parçalanmış, kapitalist modernist güçlerin çıkarları doğrultusunda şekillenmiştir. Böylelikle tamamen dış güçler tarafından yönendirilen, çıkarları doğrultusunda çatıştırılan, bütün dengeleri bozulan bir Ortadoğu ortaya çıkmıştır. Araplar 22 devlete bölündüğü gibi Kürdistan dörde parçaya bölünmüştür. Kürdistan'ın bütün parçaları üzerinde Arap, Fars, Türk egemenlikleri Kürtleri zaman içinde yok etmeyi hedefleyen bir politika izlemiştir.

Bu Ortadoğu devletleri şekilleri itibarıyla dış güçlere dayandıklarından dolayı soğuk savaş döneminde de her devlet herhangi bir gücün etkisi altında kendini yaşamıştır. Egemen sınıflar, soğuk savaş döneminin çatışmaları ortamında dış güçlerden her türlü desteği alarak hem dış güçlerin bölgedeki ajanları rolünü oynamışlar hem de halkların üzerinde despotik iktidarlar haline gelmişlerdir. Soğuk savaş döneminde real sosyalizme bağlı olanlar da, kapitalist modernist sisteme bağlı olanlar gibi tamamen halkın üzerinde egemenlik sürdürür, baskı süren devletler konumunda olmuştur. Dış güçlere dayandıklarından toplumların talepleri, istekleri onlar için çok önemli olmamıştır.

Bölgeye müdahale 90'lı yıllarda başlamıştır

Sovyetler Birliği'nin dağılması ve soğuk savaşın sona ermesiyle birlikte dünyada olduğu gibi Ortadoğu'da da mevcut devletler yeni bir siyasal konseptin parçası olma sürecine girmiştir. Tabii bu süreçten en fazla da zorlanan iki kutuplu dünyada iki güç arasındaki çatışmadan yararlanarak ayakta kalan devletler olmuştur. Bu devletler önemli bir siyasal boşluk yaşamışlardır. Sadece Sovyetlere bağlı olanlar değil, kapitalist modernist sisteme bağlı olan devletler de siyasal zemin kaybetmişlerdir. Sonuç itibarıyla Ortadoğu'daki ülkeler ister kapitalist moderniteye bağlı olsunlar, ister reel sosyalist sisteme bağlı olsunlar hem halkın ihtiyaçlarına hem de yeni dünya siyasal sisteminin ihtiyaçlarına cevap vermeyen konuma düşmüştür. Dünya siyasal sisteminin eski dengeleri yıkılıp yeni dengeler arayışına girilirken bu devletler de bir geçiş sürecini yaşamaya başlamışlardır.

Soğuk savaşın bitmesinden sonra kapitalist modernitenin öncü gücü olan ABD, Ortadoğu'ya da çekidüzen vermek istemiştir. Ortadoğu'da eski dengeler sarsılmış, yeni dengelerin kurulmadığı süreçte çeşitli siyasal akımlar da harekete geçmiştir. Hem kapitalist modernist sistem için önemli bir alan olması, hem de soğuk savaş sonrası sistem dışı hareketlerin ortaya çıkması ve giderek sistem açısından sıkıntılardan yaratması ABD'nin Ortadoğu'ya yeni bir düzen vermesini beraberinde getirmiştir. ABD I. Körfez Savaşı'yla soğuk savaş sonrası yaşanan boşluktan yararlanmak isteyen Irak'ın üzerine giderek kendisini körfez alanına yerleştirmiştir ve askeri olarak etkinliğini artırmıştır. Irak'ın hava sahasının uçuşu yasaklı hale getirilmesi bir yönyle de bütün Ortadoğu'nun ABD hava kuvvetleri tarafından kontrol edilmesini sağlamıştır. ABD çok etkili bir biçimde bölgeye müdahale etmezse gelecekte daha büyük sorunlarla karşı karşılaşmayı görmüştür. Hakim olummadığı takdirde tarihte büyük uygarlıklar yaratmış, köklü bir kültüre sahip olan Ortadoğu coğrafyasında kendisini rahatsız edecek birçok gücün ortaya çıkabileceğini görmüştür.

Bunlardan en önemlisi de PKK'yı. Bu açıdan ABD Irak'a müdahale ederek Irak üzerinden Ortadoğu'ya hakim olmak ve Ortadoğu'yu kontrol etmesi önündeki

engelleri ortadan kaldırınmak için Önder Apo'ya yönelik uluslararası komplot gerçekleştirmiştir. Önder Apo esaret altına alınarak Ortadoğu'ya müdahale sürecinde PKK gibi etkin bir hareketin var olması ve bu hareketin müdahalenin yaratacağı sorunlardan yararlanarak kendini bölgeli etkin kilip ABD'nin bölge müdahalelesine sorun çıkarması engellenmemiştir. Bu açıdan Önder Apo'nun esaret altına alınmasını da bölgeye müdahalenin önemli hamlelerinden biri olarak görmek gereklidir.

ABD uluslararası komplot sonrası Afganistan ve Irak'a müdahale etmiş, önemli bir askeri güç yığını yapmış, bir nevi Ortadoğu'yu ABD askerlerinin istediği gibi müdahale ettiği ve tamamen kendisinin etkin olduğu bir alan haline getirmiştir. Ancak buna karşı direniş sürmüştür. Bölgeye müdahale ederken Avrupa'yla belirli çeşitlilikler ve sorunlar yaşayan ABD, bu direniş karşısında bölgeye müdahalelesini kapitalist modernitenin çıkarları doğrultusunda ortaklaşa yapmıştır. Bu ortaklaşmaya rağmen Afganistan'da ne de Irak'ta sonuçlar almıştır. Aslında Afganistan ve Irak müdahalelerinde kimi mevziler elde etmiş olsa da genel itibarıyla başarısız kaldığını söylemek gerekmektedir. Çünkü müdahale ettiği zaman hedefleri çok farklıydı. Bütün ülkeler istediği gibi dizayn edecekti, İran'a da müdahale edecekti. Ancak süreç içinde bunun olmayacağına görerek yine bölgedeki çeşitli statükocu güçlerle, çeşitli yerel odaklarla işbirliği içinde bölgedeki hakimiyetini kurma politikasına yönelmiştir.

Ancak bu politikayla da çok önemli sonuç alındığı söylememez. Sonuçta ABD bölgeyi bu tür ilişkilerle ve kurduğu dengelerle kontrollü ve sürekli bir savaş halinde tutarak etkinliğini sürdürmek istemisti. Tümden hakimiyetini kuramayağını görünce düşük yoğunluklu savaş hali denen bir savaş biçimyle bölgedeki varlığını kalıcı kılmayı hedeflemiştir. Ancak sistemin tercihi esas olarak bu değildi. Esas tercihi tam hakim olması, herkesi susturması ve bütün bölgeyi kapitalist modernitenin ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ihtiyaçlarına göre şekillendirmesi idi. Ancak bu olmayınca kendisi için belirli ekonomik ve siyasi bedelleri olan düşük yoğunluklu bir savaş sistemi içinde bölgedeki ağırlığını sürdürmek istemisti.

İşte Arap Baharı denen hareketler böyle bir süreçte ortaya çıkmıştır. Bu durum bir yönyle de ABD'nin bölge

yaşadığı sorunlar açısından bir fırsat doğurmuştur. Kuşkusuz bu halkın hareketleri hem mevcut despotik güçlere hem de iki yüz yıldır bölgeye ağır sorunlar yaratan uluslararası güçlere yönelik gelişmiştir. Bu yönyle bu halkın hareketlerinin ABD tarafından yönelik olduğu, onun tarafından ortaya çıkarıldığı söylenemez. Kesinlikle halkın özgürlük ve demokrasi özlemeyle ortaya çıkışmış on yılların, hatta yüz yılın baskısının halkın yarattığı tepkinin sonucu gerçekleşmiştir. Bu halkın hareketlerin esas dinamikleriyle bellı düzeye toplumun dinsel, kültürel duygularını karşılayan, toplumun bu tarihsel ve dinsel kültürune dayanarak kendisini belirli bir güç yapmış siyasal akımlar olmuştur. Çünkü kapitalist moderniteye bağlı muhalif güçler ve yahut da onun yaratığı toplumsal kesimler ne halkın tarihsel, toplumsal, kültürel dokusuyla uyuşmuştur ne de onun özgürlük ve demokrasi ihtiyaçlarına cevap verecek karakterde olmuştur. Öte yandan sol güçler de kapitalist modernitenin işbirlikçi güçlerin farklı versiyonu durumuna düşmüştür. Tarihsel ve toplumsal dayanağı olan Ortadoğu'nun kültürel değerlerine, kültürel inançlarına, kültürel islam'a ters düşen, onlarla uyuşmayan karakterde oldukları için onlar da halkın muhalifetine öncülük edecek güç olamamışlardır. Bu durum haliyle islam güçlerin, kesimlerin daha öne çıkmasını beraberinde getirmiştir.

Bölgede en uğursuz rol Türkiye'ye verilmiştir

Öte yandan ABD soğuk savaş döneminde Sovyetler Birliği'ne karşı Ortadoğu'da çeşitli İslami güçleri desteklemiştir. İşbirlikçi bir İslami siyasal güç ve toplumsal zemin yaratmaya çalışmıştır. Bu yönyle de uzun süreden beri Ortadoğu'daki bir kısım İslami güçlerle ilişkilenmiştir. Onları kendi bölge politikalarının parçası haline getirmeye çalışmıştır. Hem Türkiye'de hem Arap dünyasında hem de Afganistan ve Pakistan gibi ülkelerde bu tür ilişkiler geliştirmiştir. Hatta İran ve Orta Asya'da da bu tür ilişkileri bulunmaktadır. Ancak İran İslam Devriminin radikalleşmesi sonrası sisteme işbirlikçilik yapacak İslami İslam odakları kalmamıştır. Zaten İran şahlığını kendisine çok bağlı gördüğünden daha çok onun üzerinden Sovyet karşıtı politikasını yürütüyordu. Sonuç itibarıyla

ABD soğuk savaş döneminde bu ilişkileri Arap dünyasında halkın hareketlerini ortaya çıkar çıkmaz hemen teşvik etmeye, desteklemeye ve toplumsal muhalefet içinde etkin olmalarını sağlamaya çalışmıştır. Daha önce hazırladığı Türkiye'deki işbirlikçi İslami hareketi de bu işbirlikçi İlmi İslami hareketlerin etkin olması için kullanmaya çalışmıştır.

Halk hareketleri öz itibarıyla egemen güçlere, hatta Ortadoğu'ya iki yüz yıldır büyük sorunlar yasatan dış güçlere karşı bir harekat olarak ortaya çıkışmasına karşın, ABD'nin geçmişteki ilişkilerine de dayanarak kendi ihtiyacını karşılayabilecek siyasal güç olarak gördüğü işbirlikçi İlmi İslama destek vererek, bu yönlü yönlendirmeler yaparak ve klasik iktidar güçlerin despotik karakteri konumunda bunların koruyucusu gibi davranışarak bölgedeki halkın hareketlerini böyle bir siyasal doğrultu içine sokmaya, bunlar üzerinden de kendisini bölgede hakim kılmaya önemsiştir.

Tunus ve Mısır'ın düşmesinden sonra ortaya çıkan havadan da yararlanarak kendisine uzun süredir sorun çeken ve Kuzey Afrika'da stratejik bir konuma sahip olan, yine petrol kaynaklarının bulunduğu Libya'ya müdahale ederek bir bütün olarak Kuzey Afrika'yi kontrol altına almak istemiştir. Bu süreç aslında ABD'nin bölgeye yüklenerek sonuç alma stratejisini ortaya koyuyor. Bunun en somut ifadesi o güne kadar idare ettiği Türkiye'ye, artık tamamen benim politikalarımın ajanı olacaksın, bölgedeki taşeronum olacaksın dayatması yaparak Türkiye'yi İran ve Suriye ilişkilerinden uzaklaştırıp tamamen kendi bölge politikasına çekmesidir. Türkiye ilk başlarda "bizim ne isimiz var Libya'da derken" bir hafta sonra Libya'ya saldırının üssü olması, ABD'nin bölgeye müdahalede ne kadar ısrarlı olduğu, bu konudaki işbirlikçilerinin, kendisine bağlı güçlerin tutumunu tamamen netleştirmesini nasıl istediginin somut kanıtıdır. ABD Ortadoğu'da ortaya çıkan halkın hareketlerini işbirlikçi İlmi İslam güçlerinin hakim olduğu temelde değerlendirerek ve bu güçlere dayanarak Ortadoğu'da yeni bir siyasal düzen kurmak istemektedir. Eski klasik iktidar bloklarının ihtiyaçlarına cevap vermediğini görmüştür. Bu nedenle toplumsal meşruiyeti olan ve kendisine bölgede uzun süre işbirlikçilik yapacak İslami İslam odakları kalmamıştır. Zaten İran şahlığını kendisine çok bağlı gördüğünden daha çok onun üzerinden Sovyet karşıtı politikasını yürütüyordu. Sonuç itibarıyla

Tunus, Mısır ve Libya'dan sonra siyasal İslamlıların önemli bir bölümünü ABD ile işbirlikçilik yaparak, ona dayanarak her ülkede güçlenmeye başlamışlardır. Türkiye de bu süreçte ABD tarafından kullanılan önemli bir güç olmuştur. Türkiye bu kendini kullandırma, taşeronluk ve ajanlık yapma konusunda Kurt Özgürlik hareketinin tasfiye edilmesini sisteme dayatmıştır. Daha doğrusu ABD ve Avrupa'dan bölgedeki ajanlık ve taşeronluk yapma konusunda Kurt Özgürlik hareketine karşı yürüttüğü savaşa destek sözü almıştır. Türkiye'nin İran'ı ve Suriye'yi terk ederek tümüyle ABD'nin politikalarına angaj olması bu nedenledir. Çünkü bunu yapmadığı taktirde Kurt Özgürlik hareketine karşı yürüttüğü savaşa siyasi pozisyonunu kaybedeceğini bilmektedir. Böylece işbirlikçiliği ve taşeronluğu en pespaye biçimde yapmayı üstlenmiştir.

Libya'daki Kaddafi yönetiminin düşmesinden sonra gelişmeler Suriye'de

yoğunlaşmaya başlamıştır. Aslında Yemen, Bahreyn ve diğer ülkelerde de mevcut iktidarlarla karşı halk hareketleri ortaya çıkmıştır. Hatta Bahreyn gibi ülkelerde çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Ama buralarda İran'ın etkin olmasını engellemek açısından ABD bu iktidarları ayakta tutarak ve belirli siyasal reformlara ugratarak kendisine işbirlikçilik yapabilecek toplumsal tabanı güçlendirerek yeni iktidar blokları ortaya çıkarmaya çalışmaktadır.

Suriye ise farklıdır. Suriye, Libya gibi kendisine sorun çıkan ülkelerden biriydi. Soğuk savaş döneminde de ABD'nin öncülük ettiği NATO karşıtı bir duruş içindeydi. Bu açıdan Suriye'nin de dönüştürülmesi ve sistem içine çekilmesi önemli görülmektedir. Bunda ilk adım Türkiye'nin İran ve Suriye ilişkisinden koparılarak ABD'nin bölge projesine eklenmesi olmuştur.

Sıra Suriye ve İran'a gelmiştir

Türkiye ABD'nin Suriye'deki rejimi değiştirmek istedğini, yeni hedefin Suriye olduğunu görmüştür. Bu yönyle doğru tespit etmiştir. Suriye yeni hedeftir; ama Türkiye Suriye'nin diğer ülkelerden farklılığını ve özgünlüğünü görmediği için "Suriye benim komşumdur, Suriye'de Kürtler var, hak kazanmasın" yaklaşımıyla daha baştan çok radikal bir biçimde Suriye'ye tutum takınmıştır. Öyle ki Suriye'ye savaş ilan etmiştir. Herkesten önce Suriye'ye karşı en sert politikayı izleyen bir devlet konumunda olmuştur. Bu nedenle de Suriye'deki İhvan-ı Müslim'le sıkı bir ilişki içine girmiştir. Onları Türkiye'de korumaya, örgütlemeye ve yönlendirmeye yönelmiştir. Zaten eskiden beri İhvan-ı Müslim'in Türkiye'ye ilişkileri bulunmaktadır. Ancak Suriye'de siyasal krizin ortaya çıkışlarıyla birlikte Türkiye tamamen kendisini muhalefetin merkezi yapma, bu temelde de iktidar değişiminde Suriye'ye tümüyle hakim olmayı hedefine koymuştur. Bu açıdan İhvan-ı Müslim'e tam destek vermiştir. Ancak zaman içinde görülmüştür ki Türkiye yanılıqlar içindeydir. ABD Suriye'yi değiştirmeyi hedeflemekte, Suriye'de yeni bir iktidar bloğunun ortaya çıkışını istemekte ama İhvan-ı Müslim'in başat güç olmasını istememektedir. İhvan-ı Müslim'in içinde olacağı, ancak İhvan-ı Müslim'in başat olmayacağı kozmopolit, daha geniş bir yelpazede siyasal blok temelinde Suriye'de yeni bir siyasal sistem şekillendirmek istemektedir. Özellikle Batı Avrupa'nın politikası böyledir. Bu politikayı ABD'ye de benimsetmiştir. ABD ve Avrupa bu çerçevede Suriye'de politika izlemektedirler.

Bu açıdan Türkiye'yle Avrupa ve ABD'nin politikaları gelişmiştir. Türkiye İhvan-ı Müslim'i esas alırken, ABD ve Avrupa ise İhvan-ı Müslim'i geriletip daha kozmopolit bir siyasal iktidar ortaya çıkarmaya, kozmopolit bir siyasal sistemi şekillendirmeye yönelmiştir. Çünkü Suriye'nin yapısı farklı etnik ve dinsel topluluklardan meydana gelmektedir. Bunların içinde önemli bir Hristiyan nüfusu da vardır. Öte yandan aleviler vardır, Dürziler vardır, Kürtler vardır. Bunlar da önemli bir nüfusu teşkil etmektedir. Bu açıdan İhvan-ı Müslim'i dengeleyecek önemli bir toplumsal zemin bulunmaktadır. Öte yandan Lübnan'ın yarısı Hristiyanıdır; İsrail'in Suriye'ye komşusu olması da Suriye'yi farklı kılmaktadır. Bu açıdan Suriye'yi Libya'dan, Tunus'tan, Mısır'dan farklı ele almaktadır. ABD bölgede işbirlikçi ilimli İslama dayalı bir sistem kurmak isterken diğer yandan onları çok güç yapmayan, onları frenleyen, dengeleyen bir politikayı da benimsenmiş gözükmemektedir. Suriye'yi

"Kürtlerin özgürlüğünün, demokrasisinin asıl güvencesi ne bağımsız devlet olmaktır ne de bir ülkenin desteğidir. Esas güvence bölgenin ve mevcut ülkenin demokratikleşmesidir. Bu açıdan bölgenin demokratikleşmesi koparak ve bağımsız devlet kurarak değil de Irak sınırları içinde demokrasi güçlerini, demokrasi mücadeleini teşvik ederek demokrasi temelinde Kürtlerin haklarını elde ederek sağlanabilir."

böyle bir ülke yaparak bölgede kendisine işbirlikçilik yapan siyasal İslami belirli düzeyde sınırlamış olacaktır. Öte yandan İhvan-ı Müslim'in Suriye'de etkin olması ve Türkiye'nin böyle bir iktidarla birlikte bölgede güç olmasını sadece Lübnan, Suriye için olumsuzluk olarak görememekte, öte yandan bu durumun Türkiye'deki işbirlikçi ilimli siyasal İslami da etkileyeceğii, onun daha fazla İslamcı karakterini öne çıkaracağı, hatta zaman zaman sistemden bağımsız hareket edebilen yakınlara girebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle de Türkiye'de işbirlikçi siyasal İslamın kontrol edilmesi açısından da Suriye'nin İhvan-ı Müslim'in başat olduğu bir ülke haline gelmesi istenmemektedir. Bu durum Türkiye'nin Suriye politikasında sorunlar ortaya çıkarmıştır. Nitekim Arap Birliği ABD ve Avrupa'nın desteğiyle inisiatif olarak Türkiye'yi sınırlayan bir politika izlemektedir.

Türkiye açısından Esad rejimindeki siyasal ve ekonomik imkanları bulamayacağı yeni bir Suriye konumunun ortaya çıkacağı görülmektedir. Bu durum Kürtlerin de Suriye'de bir statü kazanmanın iç ve dış koşullarını ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Eğer Kürtler birliklerini sağlar, doğru politika izlerlerse hem Suriye'nin iç dengeleri hem de dış etkenler Kürtlerin oluşacak yeni Suriye'de etkin rol almalarını sağlayacak fırsatlar ve koşulları sunmaktadır. Şu anda Kürtlerin bugüne kadar izlediği politikanın mevcut Suriye koşullarına daha iyi cevap verebileceği ve bu politikanın kazanabileceğii bir siyasal durumun var olduğunu söylemek mümkündür. İhvan-ı Müslim'i esas alan yakınların gerileyeceği açıklıdır. Zaten uluslararası güçler de İhvan-ı Müslim'in başat olmaması için çatışmalara müdahale etmemektedirler. Bir yönyle İhvan-ı Müslim'i zayıflatarak düşündükleri iktidar bloğunun içine almayı hedefliyorlar. Eğer müdahalede gecikmelerse nedeni, düşündükleri iktidar bloğunun hakim kılacağı momenti yakalamak istemelerindendir.

Türkiye kuşkusuz yeni kurulan Suriye ile ilişki içinde olacaktır. Ama Irak'taki Kürtler kazanım elde etti; Suriye'de aktif politika izleyerek Kürtlerin kazanım elde etmesini engelleyeceğim politikasının tutmayıcağı şimdiden anlaşılmıştır. Suriye'yle belirli siyasal, ekonomik ilişki içinde olacaklardır, ama Esad dönemindeki imkanlarından daha fazlasını bulamayacaklardır. Hatta siyasal olarak Esad dönemindeki etkinliğin gerisine düşecekleri açıklıdır.

Bu süreçte İran'ın konumu çok tartışmaktadır. Şu açıktır: Suriye İran'la ittifak içindeydi. Suriye üzerinden İran'ın Lübnan'da da etkisi vardı. Ancak gelinen siyasal durum nedeniyle zaman içinde İran'ın Suriye ve Lübnan'daki etkisi azalacaktır. Zaten alevileri de sistem içine alarak, yine Şiiiler Lübnan'da İslama yarak İran'ın bölgeye müdahale koşullarını ortadan kaldırılmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla Suriye'deki olası yaşanacak değişimden, yeni siyasal sistemden sonra İran'ın bu alanda etkisinin azalacağını rahatlıkla söylemek gereklidir. İran da bunu görmektedir. Bu açıdan İran'ın Suriye ve Lübnan üzerinden büyük bir mücadele yürüteceği ya da direneceği sanılmamalıdır. Kuşkusuz manevi olarak aleviler ve Şiiiler üzerinde etkisini sürdürmeye çalışacaktır. Bu süreçte Esad'a destek vermesi bu anlamda taşı-

maktadır. Ama İran da Esad rejiminin gidici olduğunu görmektedir. Ya da kendisiyle ilişkili içinde olan, Suriye'nin gelecekte olmayacağılığını görmektedir. Bu açıdan İran esas olarak ideolojik ve manevi olarak Suriye ile ilişkisini sürdürmek istemektedir. Çünkü ideolojik ve siyasi olarak bölgede etkili bir siyasal güç olmak istemektedir. Özellikle şia dünyası üzerinde etkisini sürdürmek istemektedir. Bu açıdan Suriye'deki mevcut siyasal ortamda Suriye ile dayanışma içinde olmasını bu çerçevede anlamak gereklidir. Ancak İran'ın esas karargahını, cephesini Irak üzerinde kuracağı ve buradan kendisini güçlendirerek bölgede etkin olmaya çalışacağı, ya da kendisine yönelik saldırının ön cephesinin esas olarak Irak üzerinden olacağı şimdiden anlaşılmaktadır. Bu yönyle İran adım adım Suriye'den ve Lübnan'dan geri çekilecek esas gücünü ve dikkatini Irak ve Körfez üzerinde yoğunlaşacaktır.

Bu yönyle tabii ki bir sünni-şia çatışması vardır. İran'ın ideolojik olarak buna ihtiyacı vardır. Kapitalist modernist sistemin tümenden kendisini bölgeye hakim kılmak istemesini görerek şii dünyası üzerindeki etkinliğini bir pazarlık gücü haline getirerek bölgedeki konumunu belirli düzeyde sisteme kabul ettirmeye çalışmaktadır. İran merkezli bölgedeki siyasal çatışmaya bir yönyle Şii-Sünni çatışması denilebilir, ama bunu çok abartmamak, fetişizmemek, bölgedeki siyasal gelişmelerin esasını sünni-şii çatışması üzerinden yürüdüğünü düşünmemek gereklidir. Çünkü yakın zamana kadar İran sadece şillere değil sünnilere de oynuyordu. Bir nevi siyasal İslamın ve radikal İslamın sözçülüğünü yapmaya çalışıyordu. Ama giderek bu iddiasını bırakarak şii dünyasındaki etkinliğini kullanıp bunu pazarlık gücü yaparak bölgede etkin olmak istemektedir. İran mevcut haliyle şii-sünni çatışması içinde görülse de en önemli hedefinin Türkiye'nin bölgedeki etkinliğini geriletmek olduğu görülmelidir. Bu açıdan şii-sünni çatışması bir yönyle de Türkiye-İran çatışması biçiminde somut olarak yansır.

Bu durum bölgedeki demokrasi ve özgürlük güçleri açısından belirli fırsatlar, manevra imkanları ortaya çıkarılabilir. Ama şu durum yoktur: Geçmişte İran vardı, Suriye vardı, bunlarla ilişkili örgütler vardı, ülkeler vardı. Bölgede iki cephe mücadele vardi; bundan sonra da böyle bir şey olabilir yaklaşımı mevcut siyasal gerçeğe ters düşmemektedir. Çelişkilerden yararlanarak politika üretmek gereklidir. Kürtlerin sorunu ve diğer bazı yerlerin sorunları çözülmemiştir. Bu durum Güney Kürtistan'daki durumu ne reye evriltir şimdiden kesin bir şey söylemez. ABD, Türkiye ve Güney Kürtistanlı güçleri ilişkilendirerek Irak'ta bir denge kurmaya çalışmaktadır. Bu politika hareketimize karşı olumsuz durumlar ortaya çıkabilir. Dolayısıyla bunu yakından izlemek ve takip etmek ve boş bırakmak gerekmektedir.

Bizim yeni siyasal yaklaşımı, dün-ya genelinde, bölge genelinde veysahut da tek ülkeler boyutunda bir kopuşu sağlayacak cephe mevcutlerin yerine, iç içe mücadele ederek yan yana yaşayacak siyasal stratejileri ve taktikleri

dan Kürtlerin özgürlüğünün, demokrasisinin asıl güvencesi ne bağımsız devlet olmaktır ne de su veysahut da herhangi bir ülkenin desteğidir. Esas güvence bölgenin ve mevcut ülkenin demokratikleşmesidir. Bu açıdan bölgenin demokratikleşmesi de esas olarak bu ülkelerden koparak ve bağımsız devlet kurarak değil de Irak sınırları içinde demokrasi güçlerini, demokrasi mücadeleini teşvik ederek demokrasi temelinde Kürtlerin haklarını elde ederek sağlanabilir. Doğru stratejik yaklaşım bu olmalıdır. Güney Kürtistan'ın bu açıdan kendini demokratikleştirme temelinde Irak'ta demokrasiyi sağlama imkanları vardır. Ancak sünnilere şii çatışmaları Kürtler Irak içinde kalamayacak bir duruma zorlarsa ve Kürt halkı ve siyasi güçleri de bağımsızlık kararı alırsa tabii ki böyle bir durumda alınan karar saygı duymak ve bu çerçevede Güney Kürtistan'daki kazanımları koruma tutumu içinde olmak gerekmektedir.

Güney Kürtistan'da tabii ki ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Arap Baharı ve işbirlikçi ilimli İslamın etkileri Güney'e de yansılmıştır. Güney'deki İslami kesimler bir taraftan Türkiye, diğer taraftan Suudi Arabistan ve çeşitli güçler tarafından desteklenmektedir. Bu yönyle mevcut siyasal iktidarın altı her gün oyulmaktadır. Mevcut iktidar toplumsal desteği güçlü olduğundan değil, bölgesel siyasal dengeler ve dış güçlerin desteğinden dolayı ayakta kalmak ve bu siyasal İslamcı güçlere göz açtırılmaktadır. Kuşkusuz PKK öncülüğündeki Kürt özgürlük hareketinin varlığı da alternatif bir demokratik siyasal gücün var olması anlamına geldiğinden işbirlikçi siyasal İslamcı güçler fazla etkili olamamaktadırlar. Bu yönyle PKK'nın varlığı, ideolojik siyasi karakteri Kürtistan'da Türkiye, Suudi Arabistan ve çeşitli güçlerin desteklediği siyasal İslamcı güçlerin etkin olmasını engelleyen temel faktörlerdir. Hareketimizin varlığı olmasadı bugün Güney Kürtistan'da siyasal İslamcı güçler her yerde etkinliğini daha fazla artırırlardı. Belki KDP ve YNK bunun farkında değildir, ama PKK'nın konumu, ideolojik ve politik duruşu dış güçler tarafından desteklenen, siyasal İslamcılar karşısında kendilerini ayakta tutan önemli bir dayanak olmaktadır.

Güney Kürtistan politikalarının yakından takip edilmesi gerekmektedir. Bölgedeki siyasal gelişmeler çerçevesinde ABD'nin Türkiye ve Güneyli güçlerin ortak tutum içine alma, bu temelde de birleşip bizi zorlamaları gündeme getirilir. Bu yönyle her ne kadar KDP "Kurt savaşı olmaz, biz karşınız" dese de Kürt özgürlük hareketini gerileme, tasfiye etme politikası içinde şöyle veysahut da böyle yer alma zemini ve tehlisi vardır. Bu yönyle Güneyliler böyle diyor, bu nedenle Kürt özgürlük hareketine karşı tutum almazlar gibi gafil bir yaklaşım içinde olmamak gereklidir. Kürt özgürlük hareketi ulusal Kongreyle KDP'nin, YNK'nın ulusal demokratik tutum dışında yaklaşım göstermesini engellemek istemektedir. Önder Apo ve hareketimizin yıllardır ulusal Kongre istemesi, ortak bir ulusal politikanın belirlenmesi çağrısında bulunması bir yönyle bunuodefleken, diğer yönyle Kürtlerin bölge deşirken statü kazanması açısından her parçadaki halkın özgürlik mücadelelerinin manevi olarak desteklenmesi, birbirinden güç almasını sağlamayı hedeflemektedir. Ancak KDP ve YNK'nın yaklaşımı bu ciddiyette değildir. Ulusal Kongrenin gündeme olduğu bir süreçte PKK silah bırakmalı, silahlı mücadelenin zamanı geçmiştir gibi sözlerin sık sık sarf edilmesi daha baştan ulusal Kongre yaklaşımı ciddiyetten uzak tutan bir durum olmaktadır.

Güney Kürtistan hükümeti son zamanlarda uluslararası kaderini tayin hakkından, hatta bağımsızlık ilan edilebileceğinden söz etmektedirler. Bunu açık söylemeler de dolaylı yollardan yansımaktadırlar. Kuşkusuz Güneyli halkın ve siyasal güçlerin yaklaşımı takip edilir. Eğer Kürtler için başka bir çare kalmazsa, farklı seçenekler de gündeme girebilir. Ancak bizim açımız-

Bu tür söylemlerle ulusal kongrenin hedefini ve içeriğini boşaltmaya, Türk devletine ve çeşitli güçlere mesaj vermeye çalışılmaktadır. Ulusal Kongreyi Kürtlerin güç olup tüm bölge ülkelerine karşı birbirile dayanışması ve Kürt sorununun çözümünü dayatması olarak ele almayı değil de sanki bölge ülkelerinin kaygılarını giderecek bir toplantı gibi düşünmeleri tarihi olarak büyük bir sorumsuzluktur. Bunlar tabii ki yanlış şeylelerdir. Böyle tarihi bir kongrenin amacı PKK'nın silahlı mücadeleyi bırakıp bırakmamasını tartışmak olamaz. Bu kongre, Kürt halkın ulusal haklarının nasıl güvenceye alınacağını, bütün parçaların birbirini nasıl destekleyeceğini tartışarak temel ilkeler, ortak politika ve ortak kurumlar yaratmayı hedefleyecektir. Kuşkusuz Kürt özgürlük hareketi bunda israrlı olacaktır. Ulusal kongrenin bölgede yeni dengeler oluşurken halkımızın 20. yüzyılın başında olduğu gibi örgüsüz, politikasız kalmamasını, ortak bir politika doğrultusunda ulusal organ olarak ortak Kürt iradesinin ortaya çıkmasını sağlayıp siyasal gelişmelere müdahale etme görevi bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemin temel görevlerinden biri de bu karakterdeki ulusal kongre kararlaşmasının sağlanması ve doğru çizgide yürümesinin gerçekleştirilmesi olacaktır.

AKP'nin bir çözüm politikası yoktur

Ortadoğu'daki mücadele sertleştiği gibi, Kuzey Kürdistan'daki Özgürlük mücadelesi de sert bir sürece girmiştir. Türkiye özellikle ABD'nin bölgedeki taşeronu olma rolünü oynayınca, bu konuda tamamen ABD politikalarına entegre olunca Kürt özgürlük hareketini dış destekle tasfiye edebileceğinin hesabını yapmaya başlamıştır. Seçimlerden önceki politikaları tamamen dış güçlere dayanarak Kürt özgürlük hareketini tasfiye edebileceği anlayışının sonucu ortaya çıkmıştır. AKP tabii ki oyalarak, zaman kazanarak Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmemi hesaplıyordu. Kürt özgürlük hareketinin direnmediği bir ortamda tasfiye politikasını başarıya götüremek esas tercihydi. Adım adım yürüterek ve sonunda da kendine göre bir anayasa yapıp Kürt özgürlük hareketine dayatıp kabul ettirmek, kabul etmediği takdirde ise çok yoğun saldırılara tasfiye etmemi hesaplıyordu. Esas planı buydu. Ancak Kürt özgürlük hareketinin bu oyalarayı kabul etmeyeceğini, özellikle seçimden sonra kendisine bir çözüm politikası dayatacağını gördüğünden esas olarak savaşa hazırlanmış ve şiddetle ezmek isteyen bir stratejiyi devreye koymustur. Nitekim Kürt özgürlük hareketi AKP'nin oyalarası, zamana yayma ve bu temelde tasfiye etme politikalarını tutum koyar koymaz AKP hükümeti saldırganlığını artırılmıştır. Özellikle de Kürt özgürlük hareketinin tabanını ezmek, demokratik siyaseti bitirmek ve böylelikle halkın mücadeleşinin önüne geçerek, gerillayı halktan kopararak, gerillanın da üzerine giderek tasfiye etme stratejisini devreye sokmuştur.

AKP'nin politikasında herhangi bir çözüm niyeti olsayı seçimde hem demokratik blok oyalarını artırmıştı hem de kendisi oyalarını artırmıştı; buna dayanarak bir çözüm politikası izleyebildi. Mevcut seçim sonuçları normal, herhangi demokratik bir ülkede böyle değerlendirildi. Mantıklı düşünüldüğünde seçim sonuçları demokratik çözümün en uygun olduğu bir süreç ortaya çıkarmıştır. Ama AKP'nin bir Kürt politikası olmadığından, siyasal egemenlik ve kültürel soykırımı yeni koşullarda sürdürmek istediğiñden, iktidarı bugüne kadar bu anlayışla yü-

rüttüğünden ve böyle iktidara geldiğinden, Kürt özgürlük hareketini ezerek devletin başat gücü olma stratejisi izlediğinden çözüm politikası değil, tasfiye politikasında israr etmiştir. Demokratik Özberklik ilanına bu kadar sert tepki göstermesi, daha doğrusu bütün saldırlarının gereklisi bunu yapması, AKP'nin Kürt sorununda bir çözüm politikası olmadığını en somut kanıtlıdır.

AKP en sert tutumunu Önder Apo'ya karşı göstermiştir. 7 aydır avukatlarıyla görüşürülmemesi, bütün avukatların tutulanması imralı odaklı bir savaş yürütüldüğünü göstermektedir. Önder Apo da AKP'nin tutumuna karşı sert tutum koymuştur. Önder Apo zaten AKP'nin bu sert politikalarına "benim savunmamı okudular, bu nedenle bu tür tutumları koyuyorlar" diye izah getirmiştir. Savunmasında AKP'nin Kürt sorununda bir çözüm politikasının olmadığı, zamana yayarak tasfiye politikasını izlediğini, devleti böyle ele geçirerek Kürtler üzerinde siyasi egemenlik ve kültürel soykırımı sürdürmek istedğini açıkça ifade etmektedir. AKP, Önder Apo'nun ve Kürt özgürlük hareketinin kendi politikalarını kabul etmeyeceğini görünce demokratik siyasal alana yönelik saldırısını dört dörtlük bir faşist terör düzeyine çıkarmıştır. Kürdistan tarihinde görülmemiş bir biçimde siyasi soykırımı operasyonları yürütmektedir. Aslında dünyada bu düzeyde siyasetçiler üzerinde giden bir devlet ve hükümet görülmemiştir. Faşist denilen devletlerin yürüttüğü politikalar araştırılırsa bu kadar siyasetinin içeri atıldığı görülecektir. Demokratik siyaset alanında tam bir kök kazma hareketi yürütülüyor. Açıka PKK'ye karşı çıkmayan, yurtsever tüm Kürt siyasetçileri, hatta toplumda sözü dinlenecek herkesi içeri atıyor. Bu yönüyle Kürt halkını tümüyle örgütüz bırakmayı hedefliyor. Örgütü, bilinçli bütün Kürtleri içeri atarak Kürt halkı mücadele edemez, örgütlenmez hale getirilmek istiyor. Bu, açıkça faşist bir terör ifade etmektedir. Bu politikanın adı dört dörtlük faşizmdir. Başka türlü ifade etmek mümkün değildir.

Anlaşılmıyor ki bu saldırıları sürdürcekler. Bu aynı zamanda mücadelenin 2012 yılında da çok sert geleceğini ortaya koymaktadır. Bir irade kırma, teslim alma harekatı yürütülmektedir. Buna karşı Önder Apo da Kürt özgürlük hareketi de direnecektir. Artık gelinen aşamada AKP'nin politikalarına boyun eğimesi, zamana yayip tasfiye politikalarının kabul edilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla mücadelenin sert geleceği bir dönem söz konusudur. Bazlarının beri ittiği gibi AKP bir süre sonra yumaşacak, yeni bir dönem başlayacak yakışları kesinlikle doğru değildir. AKP irade kırmaya yönüyor. Tabii ki irade

kırabilirse, kendi dediği getirebilirse uygulamalarda değişimler yaşanır. AKP'nin en korktuğu şey, Kürt halkın mücadele etmesidir, mücadeleni sürdürmesidir. AKP mücadelenin korktuğu kadar hiçbir şeyden korkmamaktadır. Bu açıdan Kürtler mücadele etmezse, mücadeleniz kalırsa, AKP'nin politikalarını kabul ederse bu tabii ki AKP'nin tercih edeceği bir yaklaşımdır. Yani AKP ille de sertlik politikası izleyeyim demiyor. AKP'nin politikalarına direnmeyen bir Kürt hareketini tercih etmektedir. Böyle olduğunda yüzü yumuşak görülebilir. Bunu kendi politikalarının gerçekleşmesi açısından daha yararlı görmektedir.

Bu açıdan mevcut durumda ateşkeslere de hazırlıdır. Hatta çift taraflı ateşkesleri bile kabul edebilecek bir durum vardır. Ancak gelinen aşamada eski süreçlerin tekrarının olması mümkün değildir. Eski süreçler tekrar etmek, tek taraflı ateşkes ilan etmek ya da hiçbir siyasal karşılığı ve sonucu olmayan herhangi bir siyasal çözüme hizmet etmeyen ateşkesler yapmak kesinlikle AKP politikalarının yürümesini sağlamaktır. Kürt özgürlük hareketini mücadeleniz bırakmak isteyen AKP'dir. Bu açıdan artık tek taraflı da olsa, çift taraflı da olsa net siyasal karşılığı olmayan ateşkeslerin gündeme gelmesi mümkün değildir. Yeni bir ateşkes Önder Apo'nun özgürleştiği, bütün demokratik siyasetçilerin serbest bırakıldığı ve devletin, AKP'nin Kürt sorununun çözümünden adım atacağını net ortaya koyacağı bir durumda böyle bir siyasal projenin parçası olarak gündeme gelebilir. Bir kere bunu böyle anlamak lazımdır. Yani geçmiş süreçlerdeki gibi hiçbir siyasal sonucu olmayan, AKP'nin politikalarını adım adım yürüttüğü bir süreci kimse beklememelidir.

Öte yandan AKP yumuşayacak ve belirli adımlar atacak yakışları kesinlikle doğru değildir. Bunlar tamamen özel savaşın, özel savaş merkezinin Kürt özgürlük hareketini eylemsiz bırakma yakınlamları; bir tuzaktır. Bu tür söylemleri kim söylese söylesin ya özel savaşın dilini kullanıyordur ya da iyi niyetini dile getiriyordur. Ama bu iyi niyetli söylemlerin esas olarak da özel savaşçıların politikalarının parçası olduğu açıklıktır. Bunu bir kere böyle değerlendirmek gerekmektedir. Bu açıdan kimi Kürtlerin, Kürt aydınlarının "AKP bunu uzun südüremez, sonuçta yumuşar, bir çözüme yanaşmak zorunda kalır" yakışları kesinlikle doğru değildir; AKP'nin tasfiye konseptinin kuyruğuna takılmaktır; devletin ya da AKP'nin politikalarını anlamamaktır. AKP'nin bir çözüm politikası olsa zaten yumuşama da olur, çözüm de olur. AKP'nin bir çözüm politikası yoktur. AKP bir çözüm politikası ortaya koymadan, bu net an-

laşımadan herhangi bir yumuşamanın olacağını beklemek ya da Kürt özgürlük hareketi tek taraflı ateşkes ilan etsin, direnişi bırakın yaklaşımı içinde olmak sadece AKP'nin politikalarına hizmet eder. Bu açıdan sürecin karakterinin çok iyi anlaşılmazı gereklidir.

6-7 aylık mücadele kesinlikle AKP'nin politikalarını boş bırakılamaz. AKP binlerce siyasetçi tutuklamıştır, avukatları ve gazetecileri tutuklamıştır, birçok operasyonda gerilla kayıpları olmuştur. Ama bunları AKP'nin maskesini düşüren, AKP'yi zayıflatın, AKP'yi Kürt özgürlük hareketi karşısında başarısız kalmaya mahkum eden politikalar olarak görmek gereklidir. AKP'nin bugüne kadarki en önemli gücü kendine demokrat kendine müslüman karakterile toplumu, çeşitli güçleri aldatarak kendisine destekli kılması ve buna dayanarak da hem Kürt özgürlük hareketi hem de demokrasi güçlerine karşı tasfiye politikası izlemesi idi. Kürtler de demokrasi güçlerini de çeşitli liberalerler de bu tür masallarla oyalıyordu. Böylelikle hem özgürlük mücadeleinin hakeksizliğini sağlamaya çalışıyordu hem de daha etkili, güçlü bir alternatif demokrasi hareketinin ortaya çıkışını engelliyordu. Şimdi AKP'nin maskesi düşmüştür, AKP en zayıf konumuna getirilmiş bulunmaktadır. AKP amıyan deyimle Aşıl Topoğandan vurulmuştur. AKP'yi on yıldır iktidarda tutan siyasal zemin kaymıştır. AKP'nin bugün dayandığı siyasal zemin kendisini iktidar yapan siyasal zemin değildir. Daha çok milliyetçi söylemlere sarılmıştır. Devletin şimdiye kadarki Kürt politikalarını kendi mütəsebat haline getirmiştir. Böylelikle geçmişte klasik hükümetlerin yeni versiyonu haline gelmiştir. Bu yönüyle AKP'nin maskesinin düşürülmesi, AKP gerçeğinin demokratik ve özgürlük olmadığının gösterilmesi ve AKP'nin siyasal iktidar kayması içinde olduğunun, on yıllık demagogik olarak ortaya koyduğu söylemlerin dışında bir parti olduğunun görülmüşdür. AKP'nin güç kaynaklarının ortadan kaldırılması anlayışına gelmektedir. AKP'nin önemdeki döneme Kürt özgürlük hareketine karşı pozisyonu zayıflamıştır. Halkımızın ve demokrasi güçlerinin pozisyonu güvenirken AKP'nin pozisyonu geriletilmiştir. AKP'nin meşruiyeti zayıflamıştır. Bu yönüyle kayıplar da olsa, acılar da çekilse 6-7 aylık bu sert savaş süreci sonunda AKP başarısız kılınmıştır.

AKP'yi oluşturan blok çatlamıştır

AKP'nin bugün destekleyicileri tarafından eleştirilmesi bunun kanıtıdır. AKP bir siyasal İslamcılar blokuydu. Kimi liberal ve demokratları da yanına almıştı.

Şimdiki bu blok çatlamıştır. Bir taraftan liberaler AKP'yi eleştirirken, diğer taraftan bu iktidar blokunun en önemli bileşenini fethullahçılarla Erdoğan'ın etrafındaki ekip arasında ciddi bir çekişme ve çatışma ortaya çıkmıştır. MİT üzerindeki savaş bunun sonucudur. Fethullahçılar MİT'i de kontrol altına alarak AKP'yi tümüyle kuşatıp iktidar bloğu içindeki başat güç haline gelecekti. Zaman içinde de kendi hiziplerinin iktidarı ortaya çıkarmayı hedefliyorlardı. Erdoğan kanadı bunu görerek tutum almıştır. Bu da AKP iktidar bloğu içinde çatlama ortaya çıkarmıştır. Yine AKP'nin nasıl rantçı bir iktidar olduğunu, nasıl bir hizip savaşlarıyla devletin imkanlarını değerlendirmek isteyen iktidar bloğu olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu da AKP'yi yıpratmıştır. Öte yandan Kürt politikasındaki başarısızlığı AKP'yi yıpratmıştır. Kürt sorununda demagogik olarak çözüm bulacağı söyleyen, Kürt sorunu yardım eden Erdoğan ve hükümetinin, mevcut durumda Kürt sorununda çözüm politikası olmayan, Kürtler üzerindeki siyasi egemenlik ve kültürel soykırımı sürdürmek isteyen bir iktidar olduğunu anlaşılmış ve Kürtler içindeki zemini de kaymaya başlamıştır. Son anketlerde BDP'nin oylarının yükselmesi bunun kanıtıdır.

Kuşkusuz bu çatışmaların esası Kürt özgürlük hareketi karşısındaki başarısızlıklarla ilerli gelmektedir. Kürt özgürlük hareketi karşısında AKP başarılı olsayıdı bu çatışma ortaya çıkmazdı. Ya da AKP içinde fethullahçılar bu düzeye bir hamle girişmezlerdi. AKP hükümetinin Türkiye'nin en temel sorundaki başarısızlığını gerçekce yaparak, onun üzerinde AKP'yi vurmak, iktidar bloğu içindeki hakimiyetini güçlendirmek istemeleridir. Bu açıdan Kürt özgürlük hareketinin direnişi nasıl ki liberaler, kimi demokratların AKP'nin gerçek yüzünü görmesini beraberinde getirmiştir, AKP bloğunun çatlamasının esas nedeni de direnişimizin olduğunun görülmesi gereklidir. Bu açıdan Kürt özgürlük hareketinin direnişi nasibetle liberaler, kimi demokratların AKP'nin gerçek yüzünü görmesini beraberinde getirmiştir. AKP'yi on yıldır iktidarda tutan siyasal zemin kaymıştır. AKP'yi bugün dayandığı siyasal zemin kendisini iktidar yapan siyasal zemin değildir. Daha çok milliyetçi söylemlere sarılmıştır. Devletin şimdiye kadarki Kürt politikalarını kendi mütəsebat haline getirmiştir. Daha önceki zora, şiddete dayanan hükümetlerden farkı kalmamıştır. Halbuki onun esas gücü, Kürtleri oyalayarak aldatacak, yumuşak gücünü kullanacak, psikolojik savaşla etkisizleştirerek ve Kürtleri düşündüğü sistemin içine çekeceğini, fakat Kürtlerin AKP'nin düşündüğü sistemin içine çekilemeyeceği görülmüştür. Şu anda devletin de AKP'nin de yaşadığı kriz budur. Nitekim düşündükleri anayasayı yapamayacaklarını, bu konuda kriz çıkacağını şimdiden görmüşlerdir. Kürt özgürlük hareketinin, Kürt halkın talepleri karşılanmadan yapılacak bir anayasının Türk devletinin ihtiyaçlarına cevap vermek bir yana, krizi daha da derinleştireceği açıklıdır.

AKP Kürt özgürlük hareketinin direnişi karşısında en temel iddiası olan Kürt özgürlük hareketini tasfiye etme kartını kaybetmiştir. Daha doğrusu politikasız kalmıştır. Daha önceki zora, şiddete dayanan hükümetlerden farkı kalmamıştır. Halbuki onun esas gücü, Kürtleri oyalayarak aldatacak, yumuşak gücünü kullanacak, psikolojik savaşla etkisizleştirerek ve Kürtleri düşündüğü sistemin içine çekilemeyeceği görülmüştür. Şu anda devletin de AKP'nin de yaşadığı kriz budur. Nitekim düşündükleri anayasayı yapamayacaklarını, bu konuda kriz çıkacağını şimdiden görmüşlerdir. Kürt özgürlük hareketinin, Kürt halkın talepleri karşılanmadan yapılacak bir anayasının Türk devletinin ihtiyaçlarına cevap vermek bir yana, krizi daha da derinleştireceği açıklıdır.

AKP hükümetinin bunu görmesi onu kimi işbirlikçi Kürtleri daha fazla kullanmasına yönelmiştir. Liberaler, çeşitli kesimler AKP'nin demokrat olmadığını, Kürt sorununu çözmemeyeceğini gördüğünü, AKP'yi daha fazla eleştirdiği dönemde kimi işbirlikçi usak ruhluların kullanılması AKP'nin sıkışıklığının ifadesidir. AKP bunlar eliyle güya Kürdistan'da çöken politikasının meşruiyetini yeniden sağlamak istemektedir. Bu yönüyle çeşitli

Kürtleri bir araya getirme yaklaşımı içindedir. Kemal Burkay'ı kullanıyor. İbrahim Güçlüyle Kemal Burkay'a her türlü küfrü yaplıyor. Kürt özgürlük hareketi hakkında kuşku uyandırmak için her türlü şeyleri söyletiyor. Kemal Burkay en son Hak-Par içine girdi. Böylelikle AKP'nin Kürdistan'daki politikası çökerken, Kürtler birlik yaratıp Kürt sorununun demokratik çözümünü dayatma sürecine girmişken, böyle bir imkânı bulmuşken Kemal Burkay eliyle, İbrahim Güçlü eliyle Kürtler arasında oluşabilecek birliği bozmaya, Kürtler arasında parçalanmışlık yaratarak Kürt sorununda çözümsüzlüğünü sürdürmeye çalışmaktadır. Daha doğrusu işbirlikçi Kürtlere dayanarak Kürtler üzerinde yürüttüğü bugüne kadarki politikayı bir süre daha yürütebileceğini, buna dayanarak Kürt özgürlük hareketini geriletebileceğini düşünmektedir. Bu da önumzdeki süreçte mücadelenin saade askeri ve siyasi alanda sert sürmeyeceğini, AKP'nin bu psikolojik savaşına karşı da mücadelenin yükselenliğini ortaya koymaktadır.

Kürt sorununun çözümü bir bir muhataplık ve siyasi irade tanımına sorundur. Önder Apo muhatap olmaktan çıkarılacak, PKK muhatap olmaktan çıkarılacak, tasfiye edilecek, ondan sonra da Kürt sorunu çözülecek! Böyle sorun çözüm mümkün müdür? Kürt sorununda Kürt halkın siyasi iradesi tanınmadan, siyasal gücü kabul edilmeden herhangi bir çözümün olması mümkün müdür? Kürt halkın siyasi iradesi ortadan kaldırılacak, çözüm güçleri ortadan kaldırılacak, ama AKP-devlet çözüm yaratacak! AKP'nin bu yaklaşımıyla rağmen Kürt sorununda bir şeyler yapacağını beklemek, bu konuda beklenen yaratmak tamamen Türk devletinin özel savaş politikasının parçası haline gelmektedir. Dünyada böyle bir çözüm politikası olmadığı gibi Türkiye'de de olmaz. Bu bir çözüm politikası değil, bir tasfiye politikasıdır. Bu açıdan önumzdeki dönemde Kürt Özgürlük hareketi hem askeri alanda, hem siyasi alanda, hem de psikolojik savaş alanında devlete karşı çok şiddetli ve yoğun bir mücadele içine girecektir. Bunun böyle görülmeli gerekir. Bu mücadele yürütülürken tabii ki bu işbirlikçi usak güçlerin teşhir edilmesi, onların toplumdan izole edilmesi ve AKP'nin Kürtlere böl-parçala-yönet politikasının boşça çıkarılması gerekmektedir.

Kuşkusuz bu konuda Kürtlerin büyük tecrübe vardır. Öyle işbirlikçi alternatif bir hareket yaratmak, Kürt özgürlük hareketini parçalayıp bölmek zordur. Sinek küçütür, ama mide bulundurur misali bu tür kişileri de böyle kullanmaya çalışmaktadır. İşte Kürtlər bir birlik oluşturmaya çalışırken, hasta ruhlu biri ortaya çıkararak bunu bozmaya çalışmaktadır. AKP'nin psikolojik savaş merkezlerinin eline yeni propaganda araçları vermektedir. Ancak Kemal Burkay'ın, İbrahim Güçlü gibilerin olduğu yerde bir alternatif hareketin olması mümkün değildir. Kelin merhem olsa ilk önce kendi kafasına sürenmiş. Bırakılmış birlik yaratmayı, bir örgüt olmayı, var olan örgütlerini bile dağıtmış, mücadele gücü olmayan, sadece Kürt özgürlük hareketine küfreden kişilerin ve hareketlerin Kürt toplumunda itibar görmeyecekleri, aksine teşhir olacakları açıklarıdır. Nitekim yaşadıkları da budur.

AKP Türk devletinin en son mücadele silahı olduğu gibi AKP'nin de en son deneyeceği silah Kürt işbirlikçileridir. Bu açıdan nasıl ki AKP'nin maskesi düşürlüdüse bu politikanın da maskesinin düşürülmlesi gerekmektedir. AKP'nin yürüttüğü çok yönlü psikolojik savaşa karşı Kürt özgürlük hareketinin de çok yönlü ideolojik mücadeleyle, propaganda mü-

cadelesiyle hem AKP'nin gerçekliğini daha fazla teşhir etmesi, hem de AKP'nin bu Kürtleri kullanma politikalarının iyi teşhir edilmesi gerekmektedir. Çünkü Kürt özgürlük hareketine karşı yürütülen savaşın büyük bir kısmı psikolojik savaş haline gelmiştir. Bu açıdan mücadelenin askeri ve siyasal yanı yanında ideolojik ve propaganda yanı da çok önemlidir. Bunu hemen hemen bütün mücadele alanlarında etkili yürütülmeli gerekir. Siyasal alanın da bu ideolojik ve propaganda alanında etkili olması önemlidir. Tabii ki en başta da ideolojik çalışmaların, propaganda çalışmalarının, basın alanının Türk devletinin bu politikalarına karşı etkin bir mücadele vermesi gerekmektedir. Sadece düşmanın-AKP'nin gündeminin peşine takılmak doğru değildir; kendi gündemlerini de Kürt özgürlük hareketi hem siyasal alanda hem de propaganda alanında geliştirmesi gerekir. Bunun ihmali etmemesi gerekir. Ama Türk devletinin psikolojik savaşının da boşça çıkarılması, etkisiz kılınması, teşhir edilmesi, deşifre edilmesi, AKP'nin dayandığı en temel zemininveyahut da yürüttüğü en temel savaşın boşça çıkarılması anlamına gelecektir.

Kürt sorunu Türkiye'yi sürekli sorunlar krizler içinde yaşamaktadır

AKP'nin bu süreçteki teşhir edilmesi gereken faaliyetlerinden birisi de anayasa konusudur. Anayasa tartışmalarının gündeme olduğu bu süreçte Kürt sorununun çözüm taleplerini açıkça ortaya koyularak, Kürt sorununda demokratik çözümü içermediği takdirde bir anayasanın demokratik olmayacağı vurgulanmalıdır. Böyle bir anayasa bilincinin hem Kürt kamuoyunda hem de Türkiye kamuoyunda oluşturulması gerekmektedir.

Öte yandan tabii ki devlet bir anayasa çalışması yürütüyor. Bu anayasa çalışmasıyla Kürt sorununu çözüp Türkiye'yi demokratikleştirmeyi değil, Kürtlere yeni bir siyasal egemenlik ve kültürel soykırımı sistemi içine sokmayı hedefliyor. Bunun da çok iyi teşhir edilmesi gerekmektedir. Türkiye'de anayasa ihtiyacını ortaya çıkarın en fazla da Kürt sorunudur. Kürt sorununun çözümsüzlüğü yeni bir anayasa zorunlu hale getirmiştir. Ama AKP hükümeti Kürt halkın örgütlü dinamiklerini, temel güçlerini ezmek istemektedir. Dünyada böyle bir anayasa yapma süreci yoktur. Anayasanın en temel çözmesi gereken sorunla ilgili demokratik ve örgütlü güçler, muhataplar ezilecek, tasfiye edilecek; ama demokratik anayasa yapılacak! Bu tamamen bir aldatmacadır, bir demagojidir. Bu yaklaşım bile AKP'nin demokratik bir anayasa yapmak istemediğinin, gerçek bir demokratik anayasa yapma niyetinin olmadığına açıkça ortaya koymaktadır.

AKP geçmişten bugüne nasıl ki oyalayarak Kürt özgürlük hareketini tasfiye etme yaklaşımı gösterdiye, bu anayasa çalışmalarıyla da Kürtlere ve demokrasi güçlerini oyalayarak, zaman kazanarak kendi düşündükleri sistemi hâkim kılmak istemektedir.

AKP dış güçlere dayanarak Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmek istese de AKP'nin politikaları bir yönyle de bölgede kurulmak istenen yeni dengelerin ihtiyaçlarına cevap verecek karakterde değildir. Bunu Suriye'de en somut olarak göremekteyiz. Kürt inkarcılığı, Kürtler hak elde etmesin yaklaşımıyla hareket ettiğinden sadece Kürtlere dışlayan İhvan-ı Müslim'e dayalı politika izlemiştir.

Bu da Suriye'deki politik gelişmelerde giderek inisiyatif kaybetmesine yol açmıştır. AKP'nin Kürt politikası sadece Suriye'de değil, bütün bölgede etkin olmasına engellemektedir. AKP Kürt so-

rununu çözmediği müddetçe de bölgede etkin politika izleyemeyeceği görülmektedir. Bu açıdan mücadele edildiği takdirde AKP'nin hem bölge politikası çökertilir hem de Türkiye politikası çöker. Çünkü AKP'nin iç sistemi de bölgede etkin olmasını sağlayacak karaktere sahip değildir. Kürt sorunu Türkiye'yi sürekli sorunlar, krizler içinde yaşamaktadır.

Türkiye'de ekonomik göstergelerin iyi olduğu söylense de Kürt sorununu çözmediği takdirde dış politikasının alabora olması gibi, ekonomik göstergeler de alabora olabilir. Eğer AKP hükümetine karşı çok etkili mücadele edilebilirse AKP'nin Kürt sorunundaki çözümsüzlüğü ortaya konulur, bu politikaların sonuç almayaceği direnilerek gösterilirse bu sadece AKP'nin değil, devletin politikalarının da çökmesini beraberinde getirecektir. Bu durum da Kürt sorununu çözecek, Türkiye'yi demokratikleştirecek ortamın ve siyasal faktörlerin olmasını sağlayacaktır. AKP ve fethullahçılar zaten Kürt sorununun demokratik çözümünü kendi çıkarlarına görmüyorum; bu nedenle direniyorlar. Eğer Kürt özgürlük hareketini ezemelerse gündeme Kürt sorununun çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi gelecektir. Böylece AKP'nin, fethullahçıların ya da başka bir hegemon, otoriter, antodemokratik olan güçlerin hakim olduğu bir siyasal sistem yerine Türkiye'deki bütün etnik, dinsel ve sosyal kesimlerin demokratik gücüyle yer aldığı bir Türkiye ortaya çıkacaktır. Bu açıdan Kürt halkın özgürlük mücadeleci aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşme mücadelecidir.

AKP'nin Türkiye'yi demokratikleştirme kaygısı yoktur; fethullahçıların demokratikleşme derdi yoktur. Görülüdür gibi polis de yargı da her yerde hakim olarak Türkiye'nin yeni CHP'si olmak istemektedirler. 1930'ların CHP'si nasıl ki bütün alanlara hakim olarak kendini güç yapıp devletin sahibi kıldıysa, AKP'nin, fethullahçıların da istediği de budur. Eskiden klasik iktidar bloğunun zihniyetinde olanlar, Ergenekon ve derin devlet denen kesimler ne diyorsa yargı o doğrultuda hareket ediyorduysa şimdide fethullahçıların, AKP'nin dediği doğrultuda hareket etmektedir. Yani öyle bağımsız yargı yoktur; kuvvetler ayrılığı da yoktur. Herhangi bir hizbin kontrolünde yargı vardır, herhangi bir hizbin kontrolünde polis vardır, herhangi bir hizbinde kontrolünde devlet ve hükümet organları vardır.

Herhangi birinin görüşü, düşüncesi islamcı da olabilir, sosyalist de olabilir, farklı bir siyasal düşüncesi de olabilir. Siyasal düşüncesi ne olursa olsun herkes Türkiye'deki herhangi bir siyasi, güvenlik ya da yargı kurumları içinde yer alabilir; kimsenin dışlanmaması gereklidir. Ama herhangi bir zihniyetin yargıyi, polisi, siyaseti, ekonomiyi, belirli alanları kontrol edip tüm toplum üzerinde hegemonya kurması ayrı bir şevidir. AKP ve fethullahçılar bunu yapmaktadır. Bu giderek toplumda rahatsızlık ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla Kürt özgürlük hareketi ve demokrasi güçleri direnişe nasıl ki toplum klasik iktidar bloklarını saf dışı ettiye, onlarla artık yaşamak istemeyorsa, o bilince ulaşmışsa, artık yeni CHP'leri, yeni hegemon iktidar bloklarını da istemeyecektir. Direnildiği takdirde AKP'nin ve AKP iktidar bloğunun kaybetmesi kaçınılmazdır.

Direneler kazanacak direnmeyen kaybedecek

Kürt özgürlük hareketi, Kürt halkı ve demokrasi güçleri direnmeyse kaybeder. Direndikçe kazanır. Kazanmanın kanunu direnmek, kaybetmenin kanunu ise direnmemektir. AKP bu nedenle Kürt hal-

kını, Kürt özgürlük hareketini mücadeleşiz, direnmeyen bırakmak istiyor. Direnmediği takdirde, mücadele etmediği takdirde kaybedeceklerdir. Hele hele Ortadoğu'da yeni dengelerin kurulduğu dönemde, Türkiye'de devletin tümüyle yeniden şekillendirilmek istediği bir dönemde kesinlikle mücadele kazandırır. Seyretmek, bakmak kaybettirir. Ortadoğu'daki durum da Türkiye'deki durumda kesinlikle kararlı olanların, net olanların, net ve kararlı olarak mücadele yürütenlerin kazanacağı bir siyasal süreç ve konjonktüre tekabül etmektedir. Düşmanın ve sistemin saldıruları ne olursa olsun direnenin güç kazanacaktır. Böyle bir siyasal konjonktürden geçiliyor. Bu siyasal konjonktürde direnmeyenler, izleyenler kaybedecek, direnenler kazanacaktır. Bu dönemin siyasal konjonktürünün kanunu budur. Bu açıdan Kürt özgürlük hareketinin siyasal güçlerinin, propaganda güçlerinin, bütün mücadele kurumlarının kendilerini direnişe göre mevzilendirmesi, direniş ekseninde şekillendirmesi gerekmektedir. Beklentili yaklaşımlar kaybettirir.

Demokratik siyasetin geçmiş süreçte etkisiz kalmasının nedeni beklenen ruh haliydi. Son birkaç yıllık görüşmeler ortamında mücadele biraz yumuşamıştı. Böyle bir alışkanlık ve ruh halı ortaya çıkmıştı. Demokratik Özerkliği ilan ettiler, ama sert mücadele dönemine hazır değillerdi. Geçmiş bir iki yılın yaklaşımıyla hareket ettiler. Bu nedenle düşmanın saldıruları belirli düzeyde sonuç aldı.

Düşmanın saldırularına karşı cevap verecek etkin bir mücadele yürütülemedi. Kuşkusuz halk mücadeleşiz kalmadı, sürekli mücadele içinde oldu, teslim olmadı, direndi. Ama yeni dönemin sert mücadele koşullarını karşılayacak çok etkili bir mücadele de yürütülemedi. Yetersizlik mücadeleye hazır bir ruh halının olmamasından kaynaklandı. Gerilladaki kayıpların nedeni de benzerdir. Geçmiş yılların mücadele döneminin göre hazırlandılar. Tedbirlerini ona göre yaptılar. Sert mücadele döneminin göre hazırlanmadıkları için bu dönemde gevşek davrandılar. Gelyiye Tiyare vadisinde olduğu gibi sorumsuz, savaş kurallarını dikkate almayan yaklaşım içinde oldular ve kayıplar verildi.

Yeni bir mücadele döneminin giriyor. 2012 yılı kesinlikle 2011'den daha sert bir mücadele yılı olarak geçecektir. Öyle yumuşama olmayacağından kuşkusuz mücadele edilirse yumuşama olacaktır. Mücadele edilirse Türk devleti mevcut politikasını bırakmak zorunda kalacaktır. Ya da teslim alacak, ezecek, Pax-Romania (güçünün barışı) ortaya çıkacaktır.

Bu iki durum dışında hiç kimse yumuşama beklememelidir. Mücadele sürecine göre kendini hazırlamalı, söylemini, dilini, yaklaşımını, değerlendirmelerini buna göre yapmalıdır. Niyetlere göre, özlemlere göre, isteklere göre değerlendirmeler yapılamaz; siyasal gerçeklere göre değerlendirmeler yapılabilir. Özlemler, niyetler ancak mücadeleyle ilişkilendirilebilir.

Mücadelenin de nasıl olacağı Önderliğin tutumundan bellidir. Önderlik görüşe çıkmayarak ortamı yumatamamıştır, gevşetmemiştir; AKP'nin tutumuna karşı ancak mücadele edilir demisti. Görüse çıkmaması kesinlikle böyle anlaşılmıştır. Önder Apo'yu 7 aydır niye görüşüştürmüller? Düné kadar en makul aktör Abdullah Öcalan'dır diyorlardı. Böyle dedikleri bir aktöre karşı niye böyle yoğun bir tecrit uyguluyorlar, özel yasalar çıkarıyorlar, tehdit ve şantaj politikası uyguluyorlar? Açıkta, Önder Apo sürecin karakterine göre bir duruş gösterdiği içindir. Bundan rahatsız olduları. Bu açıdan herkesin duruşu direnişçi karakterde olmak durumundadır.

Şu da kabul edilebilir bir durum değildir. Önderlik görüşe olursa siyasal durum değişim gibi bir yaklaşım yanlışır. Önderlik görüşe olursa olabilir. Olduğu ne olacak, yumuşama mı olacak? Artık sağlık, güvenlik ve özgürlük olmadan, kesin bir demokratik çözüm iradesi ortaya konulmadan, tutuklular serbest bırakılmadan hiç kimse herhangi bir görüşmeyi, herhangi bir durumu yumuşama vesilesi olarak görmemelidir.

Mücadele içinde devletin ne taktikleri olur, hareketin ne taktikleri olur? AKP hükümeti yumuşuma olsun diye bir görüşme yapabilir. Önder Apo da bir görüşmeyi kabul edebilir. Bunları yumuşama oluyor deyip mücadeleden gevşeme vesilesi haline getirmek kesinlikle kabul edilemez. Büyük ve ciddi bir mücadele sürecinden geçtiğimizi görerek Ortadoğu'yu, Kürt halkın geleceğini ilgilendiren bir mücadele içinde olduğunu düşünerek, böyle bir hazırlık ve böyle bir ruh halı içinde olmak lazımdır. Bu açıdan önumzdeki dönemin siyasal mücadeledeki yaklaşımlar kaybettirir.

Tabii ki siyasal mücadelede sadece direnişçi tutum değil, araçlarını da ortaya koymak gereklidir. Bu yönüyle her alanda ki örgütlenme önemlidir. Demokratik siyasal alanın örgütlenmesi ve mücadeledeki gelişimini gereklidir, Türkiye'de siyasal ittifakın geliştirilmesi, Halkların Demokratik Kongresi'nin geliştirilmesi gerekiyor. Türkiye'de Kemal Burkay ve benzerlerinin engellemeye çabalardırı rağmen Kürtlər arası ittifakın geliştirilmesi gerekiyor. Şerafettin Elçi'nin tutumu olumluyu, bu tür tutumların daha da geliştirilmesi ve Kürtlər arası ittifakın geliştirilmesi gerekiyor. Yine Güney Kürdistan'daki hükümetin ulusal demokratik politika içinde tutulması önem kazanıyor. Ulusal Kongre içine çekmek ve ulusal tutum içinde tutmak gerekiyor. Bu yönüyle siyasal mücadelenin araçlarını da hem Türkiye'de hem bölgeye geliştirmek önemlidir. Bu dönemde aynı zamanda strateji ve taktiklerin çok esnek biçimde uygulanmasını gerektiriyor. Özellikle siyasal taktiklerin, siyasal araçların çok zengin yöntemlerle güçlendirilip geliştirilmesi mücadeledeki başarıyı kılacaktır.

Türkiye'de Halkların Demokratik Kongresi'ni geliştirmek, daha etkili bir güç haline getirmek önemlidir. Mevcut durumda yetersizlik vardır. Hala bütün siyasal partiler HDK'yi bir çatı örgütü olarak kabul edip onun etrafında mücadele yürütülmüller. Bunun sağlanılması gerekmektedir. Yine bölgedeki durum Kürtlər için tehlikeleri ve fırsatları beraberinde getirmiştir. Türkiye'deki durum tehlikeleri ve fırsatları beraberinde getirmiştir. Kürtlerin birliğinin gerekli olduğunu Kürt kamyonunda çok etkili bir biçimde yerlestirmek gereklidir. Kürt toplumunun, Kürt demokratik güçlerinin, Kürt siyasi güçlerinin böyle bir birlik ve demokratik birlik çizgisinde bir araya gelmelerini sağlamaları gerekmektedir. Bu yönüyle siyasal araçlar doğru tespit edilirse ve direniş kararları etkili pratikleştirilirse 2012 yılını kesinlikle Kürt özgürlük hareketi ve demokrasi güçlerinin kazanacaktır. Sadece Kuzey Kürdistan'da değil, bütün parçalarda Kürt özgürlük hareketinin ve demokrasi güçlerinin kazanma imkanı her zamankinden daha fazla artmış bulunmaktadır.

Arap Baharı denen halk hareketleri özellikle soğuk savaş döneminde olmuş günümüzde siyasal temeli kalmamış iktidarların bir bir yıkılmasını beraberinde getirdi. Kuşkusuz bu kadar kolay yıkılmalarının nedenleri hem halklar açısından meşruiyetlerinin kalmaması hem de kapitalist sistemin ihtiyaçlarını cevap verememeleridir.

Kuşkusuz bu yıkılmalarda ABD'nin işbirlikçi siyasal İslami kullanıp bu temelde Ortadoğu'da kendini hakim kılmaya stratejisini de etkisi olmuştur. Eğer ABD eski işbirlikçilerinin arkasında dursaydı yıkılmaları bu kadar çabuk olmazdı. ABD'nin öncülük ettiği sisteme de hizmet eden bir konumları yoktu. Aksine onların varlığı toplumsal muhalefeti artırıyordu. Toplumsal meşruiyetleri kalmadığı için kapitalist sistemin de bölgedeki meşruiyeti zayıf kalmıştı. ABD toplumsal ve siyasal meşruiyeti güçlenmiş işbirlikçilerle bölgede yeni bir sistem kurmak istiyordu. Buna en uygun olanlar da soğuk savaş döneminde hazırladığı ve ilişkisi içinde olduğu ilimli siyasal İslami. Arap halklarının hareketi ortaya çıkınca belirli düzeyde örgütünlükleri de olan işbirlikçi ilimli İslama destek vererek onlar eliyle yeni bir işbirlikçi düzen kurma çabasına girdi.

Bu strateji kapitalist modernitenin 200-300 yıllık politikalarının başarısız kalması ya da bölgeye hakim olamaması sonucu bu defa işbirlikçilerle bölgeyi içten fetihetmemi amaçlıyordu. İlimli işbirlikçi İslamlıca dayanarak bölgede hakim olma projesini ABD'nin kaleyi içten fetihetme projesi olarak anlamak gerekiyor. İlimli İslamlı akımlar kapitalist modernitenin yeşile boyanmış işbirlikçileridir. Dün doğrudan kapitalist modernitenin tamamen türevi, maketi olan kesimlerle kendini hakim kılmak istiyordu. Ama 200-300 yıllık deneyim göstermiştir ki bu kesimlerle başarılı olması mümkün değildir. Nitekim İslami kültür ve neolitikten bu yana katman katman birikmiş Ortadoğu değerleri sisteme karşı direniş göstermektedir. Bu direniş de askeri, siyasi, ekonomik ve kültürel saldırılara rağmen kırılamamıştır. Şimdi Ortadoğu tarihindeki en işbirlikçi ajan ve hain tabakaya bölgeyi fetihetme politikası yürütülmektedir.

Kapitalist modernitenin bölgeyi işbirlikçi İslam temelinde fetihetmesi altında yatan temel gerçeklik, Ortadoğu'da gelişen siyasal akımların kapitalist sisteme alternatif olamamasıdır. Şimdiye kadar sol adına da İslamiyet adına da ortaya çıkan bütün siyasal akımlar kapitalist modernitenin türevleri olmuşlardır. Onun temel paradigmalarına, parametrelerini aşamamışlardır. Her ne kadar Kaddafi'nin Libya'sı farklı bir ideolojik ve siyasal yaklaşım içinde bulunmak istese de, o da kendisini demokratik karakterdeki bir paradigmaya sistem haline getiremediği için toplumsal dayanaklarını güçlendirememiştir. Her ne kadar cemahiriye sisteminden söz ederek klasik devletçi anlayışlarından ayrı olduğunu iddia etse de pratik olarak devletleşmenin, devletçi ve iktidarcı zihniyetin ufukları aşılamamıştır. Bu açıdan da kendisini kapitalist modernist sistem karşısında koruyacak düzeyde donanımlı ve güçlü hale getirememiştir.

Sömürgeciliğe sözde değil
özde karşı olmak gereklidir

Gelenen aşamada Ortadoğu'da ve dünyada dış güçlere karşı olmanın yolu söylemde ya da siyasal tutumda anti Amerikancı olmak, antiemperialist olmak yetmemektedir. Bu tür söylemler ve tutumlar kesinlikle aldatıcıdır. Reel sosyalizmin varlığı döneminde iki kutuplu dünyada Sovyetler Birliği ekseninde demokratik topluma dayanmadan anti Amerikancılık, antiempiricalist yapılmıştır.

Belki o dönemin koşullarında öyle bir pozisyonları vardı. Şimdi bu tür yaklaşımlarla ne antiempiricalist yapılabılır ne de anti Amerikancılık. Kaldı ki o zamanın de ne kadar anti Amerikancılık ya da antiempiricalist olduğu tartışılabılır. Çünkü kapitalist modernitenin ve devletçi paradigmadan aşılmadığı bir yerde kapitalist sisteme ve onu temsil eden devletlere karşı olmanın da çok bir fazla değeri yoktur. Nitekim sisteme fazla dayanamayarak yıkılmışlardır. Hatta kapitalist modernist sisteme güç veren yanları da olmuştur. Devletçi iktidarcı paradigmaya ve devletçi kapitalizm yoluyla hakim oldukları ülkelerde kapitalizmin maddi temellerini hazırlamışlardır. Bugün Rusya'da ve geçmişte ulusal kurtuluş mücadeleleri sonrası devlet kapitalizmini geliştiren ülkelerde kapitalizmin gelişmesi bunun en açık ifadesidir. Bir nevi kapitalizm önündeki engelleri sosyalizm adına devletçi kapitalizmi geliştirerek kaldırılmışlardır. Bu açıdan artık antikapitalist, antiempiricalist ve anti ABD'ci olmanın yolu kesinlikle toplumun demokratikleşmesinden geçmektedir. Toplumu demokratikleştirmeyen, toplumun demokratikleşmesi temelinde güç olmayan, siyasetini toplumun demokratikleşmesine dayandırmayan hiçbir siyasi güç, devlet, kurum, antiempiricalist, antikapitalist, anti Amerikancı olamaz. Bir kere bunun altını çizmeye fayda vardır.

Bugün İran kendine göre antiempiricalist, anti Amerikancıymıştır. Hatta antikapitalistimdir. Bunlar kesinlikle kendini ve dünyayı kandırmadır. Demokratik olmayacağı, toplumu güç yapmayacağı, topluma dayanmayacağı ama antiempiricalist olacak! Antiempiricalist olmak için siyasal güç olmak gerekiyor. Dış güçler karşısında ayakta duracak iradeye sahip olmak gerekiyor. Yoksa sadece dış çelişkilere ya da askeri gücüne dayanarak, devlet olmanın getirdiği kimi imkanlara dayanarak emperyalist, kapitalist sistem karşısında, ABD karşısında ayakta durulacağını söylemek bir demagogidir ve herkesi kandırmaktır. Bu nedenle İran'ın söylediğleri gibi antiempiricalist, anti ABD'ci, antikapitalist yanı yoktur. Sadece söylemlerle ABD karşısında ayakta kalmak mümkün değildir. Aslında yapılan ABD ve sistem karşılığı değildir. Sadece bu kavramları dillendirip toplumu kullanarak, dış çelişkilere yararlanarak pazarlık gücünü artırıp kapitalist sistem içinde yerini güçlendirmeye çalışmaktadır. Bu sistem içinde daha avantajlı yer edinmeye çalışmaktadır. Yoksa alternatif bir sistem oluşturma gereği yoktur. İran'ın ekonomik sistemi özünde kapitalisttir. Siyasal sistemi devletcidir, iktidarcıdır. Ulus anlayışı da demokratik olmayan ulus devletcidir. Bu yaklaşım içinde olan bir ülkenin alternatif olduğu söylenebilir mi?

Çok uzakta olan ülkeler, Latin Amerika ülkeleri İran'ın bu konumuna aldanmaktadır. Ahmedinecad'ın Latin Amerika ülkelerinde itibar görmesi yanlışlığını ortaya koymaktadır. Antiempiricalist olmanın, antikapitalist olmanın, anti ABD'ci olmanın nasıl olması gerekiği konusundaki doğru bir anlayışa sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Toplumunu örgütlemeyen, demokratikleştirmemeyen, demokratik topluma dayanmayan hiçbir güç antiempiricalist, anti ABD'ci, antikapitalist olamaz. İran böyle midir? Devleti değil de toplumu mı güç yapıyor? Ulus devlet yerine demokratik ulus anlayışında mıdır? Kapitalizm yerine toplumun örgütlenmesine dayanan kümünel ekonomiyi mi esas alıyor? Böyle bir şey yoktur. Devletçi kapitalizmi geliştiriyor. İran ileride sistem tarafından zorlanıp düş güçlerle ilişkisini geliştirdiğinde Türkiye'deki gibi tamamen kapitalist bir sistem haline gelecek ve sistemin bölgelerdeki uzantısı olacaktır. Zaten mevcut haliyle sistemle pazarlık yaparak kendini ayakta

tutmayı esas almaktadır. Bunu yapmadığı taktirde sistem karşısında kaybetmeye, dağılmaya mahkumdur. Çünkü sistem karşısında ayakta kalacak topluma dayalı alternatif bir sistem değildir.

Suriye'nin değişime ihtiyacı vardır

Gelenen aşamada artık Arap Baharı denilen olgu önemli oranda ABD'nin kontrolüne girmiştir. Daha doğrusu işbirlikçi ilimli İslam üzerinden ABD'nin kontrolü artmıştır. Kuşkusuz halk hareketlerinin ABD tarafından başlatıldığı söylenenmez. Tunus'un, Mısır'ın ya da diğer ülkelerini ve yeni iktidarların durumu

Suriye'deki gelişmeler de bu çerçevede değerlendirilebilir. Suriye'deki rejim de esas olarak soğuk savaş döneminde ortaya çıkmıştır. Daha çok Sovyetler Birliği etkisindeydi. Suriye zaten Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra siyasi zemin olarak önemli düzeyde bir boşluğa düşmüştür. Ancak eski dengelerin yıkıldığı, yeni dengelerin tam oturmadığı geçiş sürecinde belirli bir dönemde daha kendini ayakta tutmuştur. Ancak ABD, Arap Baharı'ndan yararlanıp işbirlikçi ilimli İslami temelinde Ortadoğu'yu yeniden şekillendirirken Suriye'yi de değiştirmeye ihtiyacı duymustur. Kuşkusuz Suriye'deki her değişim Lübnan, İsrail ve genel Arap dünyasını etkileyecektir. Bu

müdahalenin rahatlıkla yapılması açısından gerekliliğini görüyordu. Irak'a müdahale öncesi iktidara getirilen ve kullanılan AKP, şimdi de işbirlikçi ilimli İslami temelinde Ortadoğu'nun dizayn edilmesi döneminde kullanılmak istenmektedir. Türkiye bu konumdan yararlanarak BAAS rejiminin yıkılmasından sonraki en etkin güç olmayı hesapladı. Ancak bu konuda belirli bir yanlışlığı kapıldı. Acele hareket ağırlığını koymaya yöneldi. Libya, Mısır, Tunus ya da diğer alanlardaki durumla Suriye'deki durumu biraz karıştırdı.

ABD Suriye'yi değiştirmek ve kendi kontrolüne almak istemektedir. Şu andaki mevcut Suriye rejimi ABD'nin bölgedeki siyasi konumuna zarar vermektedir. Kuş-

Halkları dikkate almayan hiçbir rejim ayakta kalamaz

ne olursa olsun uyanan bir halk gerçekleşinin ve Arap Baharı'nın bu ülkelerdeki demokratikleşmenin dinamizmi olmaya devam edeceği açıklık. Bunun bundan sonraki siyasal gelişmelere etkisi olacaktır. Artık eskisi gibi halkları dikkate almayan hiçbir siyasal rejim ayakta kalamayacaktır. Bir yönüyle de mevcut iktidarlarla Arap halkları arasında belirli bir demokratik gerilim sürecektir. Bu aynı zamanda halkın da iradesinin belirli düzeyde yansındığı bir siyasal sistemin ortaya çıkması demektir. Devletçi iktidarcı sistem devam etse de artık eskisi gibi çok kati, despotik iktidarların varlığını sürdürmesi mümkün değildir. Bu açıdan da demokrasi güçleri, özgürlük güçleri bundan sonra örgütlenerek sitem içinde demokratik toplumun, demokrasının gelişmesi için çaba göstereceklerdir.

Ancak mevcut durumda Tunus'ta ve Mısır'da olduğu gibi işbirlikçi İslâm'ın üzerinden ABD'nin, Avrupa'nın etkili olduğu iktidarların hakim olmasına uygun bir siyasal iklim bulunmaktadır. Libya'da zaten herhangi bir halk hareketi ortaya çıkmamıştır; aksine ABD ve Avrupa Libya'yı askeri zırıla yarak Kuzey Afrika'daki hakimiyetlerini artırmışlardır. Libya'ndan Kuzey Afrika'yı önemli oranda denetime almışlardır. Zaten Mısır'ın ve Libya'nın sistemin etkisine girdiği bir Kuzey Afrika tamamen sistemi kontrolü altına girmiş Kuzey Afrika demektir.

bakımdan ABD ve Avrupa'nın Suriye'deki değişim üzerinde daha hassas durduğu görülmektedir.

Suriye'nin daha önce Türkiye ile ilişkileri vardı. Ancak Türkiye Libya'ya müdahale sürecinde tavrını tamamen ABD ve Batı'dan yana koydu. Türkiye önceleri hem ABD ve Avrupa hem de İran ve Suriye ile ilişkide bulunarak iki gücü de arkasına alıp Kurt özgürlük hareketini ezmek istyordu. İran ve Suriye'nin Kurt düşmanlığını yararlanmak istyordu. Ancak Ortadoğu'da yeni bir sistemin oluşturulması stratejik bir durum olarak kendini dayatınca ABD Türkiye'nin geçmişte her iki tarafı da yanında tutmaya çalışan orta yolcu tutumunu kabul etmedi. Kesinlikle kendi yanında bir tavr takınmasını istedi. Türkiye de bu gerçeği gördü. ABD ve Avrupa'nın desteğini alarak Kurt özgürlük hareketini tasfiye etme planı yapmaya başladı. Daha önce Suriye ve İran'la birlikte Kurt özgürlük hareketini tasfiye etmek isterken bu defa ABD ve Avrupa'ya "size her türlü desteği vereceğim, bölgemdeki ajanınız olacağım, ama siz de Kurt özgürlük hareketinin tasfiyesi için bana yardımcı olacaksınız" dedi. Böyle bir anlayışla kapitalist modernitenin Ortadoğu'daki ajanlığını koşulsuz kabul etti.

Zaten AKP hükümeti ABD'nin Irak'a müdahalesinden önce iktidara getirilmiştir. Irak'a müdahale sürecinde Türkiye'de bir islamcı hükümetin bulunmasını bu

kusuz kapitalist moderniteye karşı olan sistem dışı bir güç değildir. Ama hala soğuk savaş döneminin siyaset tarzına ve o dönemde şekillenen bir iktidar blokuna dayandığından kapitalist modernitenin ihtiyaçlarını karşılayacak konumda değildir. Bu açıdan kendi çıkarlarına uygun bir duruma getirmek istiyorlar. Ancak Mısır, Tunus ve Libya'da olduğu gibi İhvan-ı Müslüman'ın veya hatta işbirlikçi ilimli İslamin hakim olduğu bir Suriye'yi de çıkarlarına görmüyorlar. Genel olarak Ortadoğu'da işbirlikçi ilimli İslama dayalı bir sitem kurmak istiyorlar. Kuşkusuz Suriye'de de işbirlikçi ilimli iktidar blokunun bir parçası yapmak istiyorlar. Ancak diğer ülkelerden farklı olarak işbirlikçi ilimli İslamin Suriye'de Mısır, Tunus ve Libya gibi tamamen başat güç olmasını da istemiyorlar. Çünkü hem Suriye çok farklı etnik ve dinsel topluluklara sahiptir hem de İsrail ve önemli bir Hristiyan nüfusu olan Lübnan'la komşudur. Suriye'nin doğal bir uzantısı olduğundan Lübnan'ın Suriye'deki siyasi rejimden doğrudan etkilendiği bilinmektedir.

Dolayısıyla Türkiye'nin sadece İhvan-ı Müslüman'ın dayalı kendi ağırlığının olduğu bir Suriye politikasıyla ABD ve Avrupa'nın Suriye politikaları farklıdır. Arap dünyası da Türkiye'nin Suriye üzerinde fazla etkisinin olmasını istemiyor. Çünkü Suriye'nin Türkiye denetimine girmesi giderek

bütün Arap dünyası üzerinde Türkiye'nin siyasi baskısı kurması gibi bir durum ortaya çıkarır. Bunu da Arap dünyası kabul etmiyor. Şimdi Türkiye'nin kendine göre arzuladığı bir Suriye var, ABD ve Avrupa'nın kendine göre arzuladığı bir Suriye var. Yine Arap Birliği'nin kendine göre arzuladığı bir Suriye var.

Değişim yaşamazsa Esat rejimi de düşecektir

Şunu belirtmek gerekir: ABD ve Avrupa İhvan-ı Müslim'in de içinde olduğu, ama başta olmayacağı bir Suriye istiyor. Al-evililerin, Kürtlerin, Süryanilerin, Ermenilerin, Dürzilerin, emekçilerin, kadınların ve tüm sosyalı kesimlerin kendini içinde bulduğu çoklu karakter taşıyan, toplumun geneli açısından kabul görecek bir Suriye istiyor. Daha doğrusu böyle çok farklı toplumsal grupların, etnik ve dinsel, siyasi grupların olduğu bir Suriye'yi gerekli görüyor. Çünkü Lübnan'da Hıristiyanlar, Dürziler, Şiiлер, farklı etnik ve dinsel topluluklar var. Bu bakımdan İhvan-ı Müslim'in hakim olduğu sünni bir rejim Lübnan açısından da sorunlu olabilir. Yine İsrail açısından sorunlu bir rejim olabilir. Bu açıdan mevcut Esad rejimini geriletmek, onu mevcut durumundan çıkarmak istiyorlar; ama tamamen İhvan-ı Müslim'in hakim olduğu bir Suriye sistemi istemiyorlar. Bu bakımdan da dikkat edilirse İhvan-ı Müslim'e tam destek vermediler; dengeli bir politika izlediler. Bir taraftan Esad rejimini sıkıştırıyorlar, bir taraftan da İhvan-ı Müslim'e tek başına hakim olamazsınız diyorlar. İhvan-ı Müslim'e tek başına hakim olacağı gücü, desteği diğer yerlerde olduğu gibi vermeyecekler.

Bu çerçeveden bakıldığından ABD de, Avrupa da, Arap Birliği de Türkiye'nin Suriye üzerinde çok etkin olmasını istemiyorlar. Türkiye'nin ekonomik olarak Suriye ile ilişkisi içinde olmasına karşı değiller. Suriye ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkiler geçmişte olduğu gibi sürebilir, ama bunun siyasi olarak bir etkiye dönüşmesini, Suriye'nin Türkiye üzerinde, Lübnan üzerinde siyasi ağırlığı olmasını istemiyorlar. Bu açıdan da Türkiye'nin ileri adımmasını engellediler. Nitekim Arapların denetim gücünün devreye girmesi aslında Türkiye'nin politikalarını dengelemek için yapılan bir girişimdi. Bu Arap girişimiyle hem Suriye'yi zorlamak hem de İhvan-ı Müslim'i frenlemek ve bu temelde daha geniş iktidar bloklarının yer aldığı bir Suriye sistemi yaratılmak istenmektedir.

Mevcut durumda Suriye rejiminin çok köklü dönüşümler yapmadığı taktirde Suriye'deki Esad rejiminin iktidardan devrileceği açıklıktır. Eğer devrilmek istemiyorsa İhvan-ı Müslim'e uzak duran sünni kesimleri, emekçileri, demokrasi güçlerini, Süryanileri, Ermenileri ve Kürtleri de tatmin eden bir yaklaşım göstermek zorundadır. Mevcut Suriye rejimi değişim gücü göstererek çoklu bir Suriye'nin, İhvan-ı Müslim'in başta olmadığı bir Suriye'nin oluşmasına yardımcı olarak iktidarını bırakacak midir, yoksa elindeki iktidar imkanlarını bırakmayarak, direnerek iktidardan düşecek midir? Bunu öümüzdeki dönemin siyaseti mücadeleleri belirleyecektir.

Kuşkusuz Suriye rejimi hiçbir biçimde dönüşmez diyemeyiz. Dış baskı, özellikle

de tabandan gelişen muhalefet onu belirli düzeyde değişime zorlayabilir. Belirli demokratik reformlar yapma temelinde daha farklı kesimleri de iktidar blokları içine almayı kabul ederek daha fazla zarar görmeden Suriye'deki herhangi bir siyasal güç olarak ayakta kalmak isteyebilir. Böyle bir şey olursa BAAS rejimi belirli düzeyde bir siyasal güç olarak sistem içinde yer alabilir. Böyle bir durum da İhvan-ı Müslim'i ve diğer kesimleri siyasi sistemin içine almayı kabul etmek anlamına gelir. Ancak mevcut rejimin şekildeki zihniyet, alışkanlıklar, iktidar imkanlarını bırakmak istememesi böyle bir esnekliği yaşayıp dönüşümü ugramasını zorlaştırmaktadır.

Mevcut durumda en avantajlı kesim hem mevcut iktidar hem de İhvan-ı Müslim ve çevresindeki siyasal güçler arasındaki kesimlerdir. Çünkü Suriye'nin gerçekten ihtiyacı olan, hatta Avrupa ve ABD'nin de İhvan-ı Müslim'e tümden teslim etmek istemediği ortamda demokrasi güçleri, Kürtler, Ermeniler, Süryaniler, ezilen sınıflar, emekçiler ortak bir ittifak kurarak Suriye'de gerçekten demokratik bir rejim kurabilirler. Böyle demokratik bir Suriye'yi yaratma imkani da fırsatı da bugün vardır. Böyle bir Suriye bölge açısından da örnek bir ülke haline gelebilir. Suriye'yi böyle bir ülke haline getirme imkani vardır.

İhvan-ı Müslim'in etrafındaki iktidar olmak isteyen blok Suriye'deki tüm güçleri etrafına toplayamaz. Hem Suriye'nin toplumsal yapısı ve karakteri buna uygun değildir hem de dış güçler de İhvan-ı Müslim'i böyle bir güç olacak biçimde desteklemiyorlar. Bu durumda doğru bir politika yürüten demokrasi güçleri Suriye'de etkin olabilir. Suriye'de yaşanan krizden demokratik bir Suriye çıkabilir. Bunun için tüm toplumsal kesimleri örgütleyecek ve irade sahibi yapacak demokratik bir yaklaşım gerekiyor; topluma dayalı bir demokrasi gerekiyor. Her türlü etnik ve dinel azınlığın, topluluğun demokrasi içinde özgürlüklerini yaşayacağına ortaya konulması gerekiyor. Buna Süryaniler de Ermeniler de İslami güçler de Dürziler de dahildir. Kuşkusuz hiçbir etnik ve dinsel topluluk devlete dayanmamalıdır. Kendini devlet dışı demokratik toplum olarak örgütleyebilmeli. Hiçbirisi üzerinde baskının olmayacağı, her inancın kendisini özgürce örgütleyerek kendi sosyal ve kültürel yaşamını kuracağı bir siyasi programla böyle bir hareket geliştirilebilir.

Boyle bir Suriye'nin oluşmasında da en dinamik demokrasi gücü Kürtlerdir. Kürtler gerçekten de örgütlü olarak da, zihniyet olarak da, ideolojik olarak da, politik olarak da demokratik Suriye'yi oluşturacak en dinamik kesimdir. Eğer demokrasi güçleri, diğer etnik ve dinsel topluluklar Kürtlerin bu durumunu iyi değerlendirecektir; Kürtler de kendi aralarında birlik sağlar, bu güçlerle bir ittifak yapabiliyorlarsa aslında Suriye'deki krizden çıkış gerçekleştirebilir. Ne mevcut rejimin yaklaşımı ve politikalıyla Suriye'deki krizi aşip istikrarları ve demokratik bir Suriye ortaya çıkarmak mümkünür ne de mevcut İhvan-ı Müslim ve etrafındaki güçlerle Suriye'yi istikrara getirecek demokratik bir Suriye yaratmak mümkünür. Zaten İhvan-ı Müslim ve çevresindeki güçlerin demokrasi'den çok iktidarı ele geçirme yaklaşımı vardır. Zaten toplumun tümünün kabule edeceği bir siyasi yaklaşımı

"ABD de, Avrupa da, Arap Birliği de Türkiye'nin Suriye üzerinde çok etkin olmasını istemiyorlar. Türkiye'nin ekonomik olarak Suriye ile ilişkisi içinde olmasına karşı değil. Suriye ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkiler geçmişte olduğu gibi sürebilir, ama bunun siyasi olarak bir etkiye dönüşmesini, Suriye'nin Türkiye üzerinde, Lübnan üzerinde siyasi ağırlığı olmasını istemiyorlar. Bu açıdan da Türkiye'nin ileri adım atmasını engellediler."

olmadığından sürekli dış müdahale çağrıları yapmaktadır. Demokratik bir programa sahip değiller. Hala Kürtler için somut bir statü ortaya koymamaları bunun en somut ifadesidir.

Demokrasi Suriye rejimi için tek kurtuluştur

İhvan-ı Müslim ve çevresindeki güçler esas olarak Türkiye desteğiyle iktidarı ele geçirmek istemektedirler. Arkalarında Türk devleti vardır. Başka bir yerde değil de Türkiye'de toplanmalari zaten gerçek anlamda demokratik bir karaktere sahip olmadıklarını göstermektedir. Kendisi başta Kürtler olmak üzere toplum üzerinde faşist baskı kurun bir Türkiye'yi kurtarıcı gibi görmeleri zaten daha baştan mesruiyetlerini zayıf bırakmıştır. Türk devleti onları Suriye demokratikleşsin diye destekliyor. Türk devleti onları Kürtler ciddi bir demokrasi gücü olarak yeni Suriye'den yararlanmasın, sistem içinde etkili olmasın diye destekliyor. Kürt sorununun çözülmemişti, Kürtlerin demokratik güç bloğunu içinde olmadığı bir Suriye'nin demokratik olması mümkün müdür? Herkes de bilmektedir ki, Türkiye, Irak ve İran'da olduğu gibi Suriye'de de demokrasının anahtarı Kürtlerdir.

Bu açıdan Suriye eğer yeni ve demokratik bir ülke haline gelecekse, eski rejim aşılamaksa bu Kürtlerin de içinde yer aldığı demokratik ittifakla gerçekleşebilir. Aslında bunu yaratacak toplumsal güçler, etnik ve dinsel topluluklar kendi güçlerinin yeterince farkında değiller. Örneğin Kürtlerin kendi içinde yeterince birlik yaratamaması ve diğer demokrasi güçleriyle ittifak yapamaması bunun en somut ifadesidir. Kürtler ve demokrasi güçleri Suriye'nin demokratikleşmesi için gerçek bir demokratik program ortaya koymadıkları için Suriye'deki kriz bir kaosa dönüşmüştür. Eğer demokrasi güçleri ve Kürtler ortak ve doğru bir tutum takınrsa bu kaos rahatlıkla aşılabilir.

Hiç kimse de bu demokrasi güçlerinin Suriye'de demokratik bir yönetim ortaya çıkarmasına engel olamaz. Türkiye de engel olamaz. ABD ve Avrupa da böyle bir demokratik Suriye'yi kabul etmek zorunda kalır. İç dinamiklere dayalı bir demokrasi hareketi ortaya çıktığında herhangi bir dış müdahale ve işgal yapma gereklisi de kalmaz. İhvan-ı Müslim ve belirli güçler de kendilerinin tek başına hakim olamayacaklarını görerek böyle bir siyasi güç olmayı kabul edebilirler. Dolayısıyla böyle bir Suriye üzerinde ittifakla birleşildiğinde demokratik bir seçim olur. Herkes özgür ve demokratik koşullarda yapılacak böyle bir seçim sürecinde yer alır. Kuşkusuz böyle bir seçimde herhangi bir gücün devlet imkanlarını, dış imkanları kullanarak diğer güçleri etkisizleştirip kendini hakim kılma yaklaşımı içinde olmasına izin verilmez. Eğer demokratik

program etrafında böyle bir seçim olursa o zaman Suriye gerçek anlamda demokratikleşebilir.

Her şeyden önce diğer siyasi güçler Kürtlerin Demokratik Özerkliğini kabul etmelidir. Demokratik Özerklik, Suriye'nin birliğini güçlendirir ve Kürtleri Suriye'nin en temel demokratik ve yurtsever gücü haline getirir. Dolayısıyla demokratik bir Suriye Kürtlerin özerkliğini kabul etmiş ve genel olarak demokratikleşmeyi kabul etmiş bir Suriye'dir. Demokratik Suriye; Dürzilerin, Süryanilerin, Ermenilerin dinsel haklarını da kabul edecekler. Yine İslami kesimlere kendilerini özgürce örgütleme ve ibadet etme imkanı tanıyacaktır. Böyle bir ülke gerçekten yaratılabilir. Suriye'nin zenginliği aslında Suriye'yi demokratikleşmeye, demokratik kültürü zorlamaktadır. Demokrasi bir nevi Suriye'nin kaderi gibidir; Suriye için zorlulu bir sistemdir. Bu da dikkate alındığında Suriye'nin nasıl bir sistemle krizden çıkışacağı, demokratik bir Suriye olacağı anlaşıılır.

Demokratik Suriye, tabii ki kimseyle kavga etmeyen bir Suriye'dir. Ama herhangi bir gücün de işbirliğini yapmayan Suriye olacaktır. Demokrasi içinde devletle demokratik toplumun (yani demokrasının) nefes almasını sağlayacağı gibi, hem de Ortadoğu'da Arap dünyasını baskı altına almak isteyen Türkiye'yi frenlemesi olacaktır. Eğer böyle bir Suriye olursa bu aynı zamanda Ortadoğu'nun daha özgürlük, daha demokratik bir nefes almasını sağlayacaktır. Böyle bir Suriye, Ortadoğu'nun nefes almasını sağlayacağı gibi, hem de Ortadoğu'da Arap dünyasını baskı altına almak isteyen Türkiye'yi frenlemesi olacak.

Demokratik Suriye, İran'ın hem Batılı hem bölge ülkelerinin, hem İsrail'in hem Türkiye'nin Ortadoğu'nun istikrarı açısından mecburen kabul etmesi gereken bir ülke olacaktır. Suriye'nin demokrasi güçleri böyle bir Ortadoğu siyaseti iklimini, konjonktürü, Ortadoğu'nun hassas yerinde olma konumunu da değerlendirek kendi demokratik sistemini kurabilirler.

Böylesi bir Suriye İran'la da eski ilişkisini terk etmek zorunda kalacaktır. Çünkü İran ile Suriye ilişkisi Ortadoğu'nun demokratikleşmesine ve barış içinde yaşamasına hizmet edecek bir ilişki değildir. Kendi çıkışları için bölgedeki siyasal mücadelelerin parçasıdır. Suriye bu konumu ve bu tür ilişkileri nedeniyle birçok kesimle çelişki içindeydi. İsrail açısından güven vermiyordu, Batılı açısından sorunluydular, Lübnan açısından sorunluydular. İrak açısından da sorunluydular. Böyle bir Suriye bölgede rahatsızlık yaratıyordu. Suriye demokrasi güçlerine dayanarak demokratikleşirse İran'la eski ilişkisini birakmış, Türkiye ve Irak'ın da denetiminde olmayan bir ülke haline gelecektir. Bölgedeki siyasal çelişkilere dayanarak yaşımayı esas alan İran ve Suriye ilişkisi yerine demokratik bir Suriye ortaya çıkarsa Batılı güçlerin ve başka güçlerin Suriye'yi hedef alma gereklisi de kalıcı olacaktır. Türkiye ile sıkı ilişki içinde olmayan bir Türkiye Arap dünyasıyla daha fazla ilişki içinde olacaktır. Türkiye de Arap dünyasıyla ve genelde Batı'yla, İsrail'le, Lübnan'daki ve Suriye'deki azınlıklarla karşı karşıya gelmemek açısından böyle bir Suriye'yi kabul etmek zorunda kalacaktır. Özcesi siyasal konjonktür diktate alındığında Suriye içinde süren siyasal mücadele ortamında demokrasi güçlerinin önerecek bir siyaseti olmamıştır. Eğer bunu yapabilirlerse sadece iktidar kavgası yapan taraflar gerileyeceler, onun yerine demokrasi güçleri öne çıkararak çatışmayı anlamsız Hale getirip demokratik Suriye'nin ortaya çıkışmasını sağlayacaktır. Bu aynı zamanda Arap Baharı'nın esasında, özünde var olan demokratik karakterin ilk defa doğru bir şekilde Suriye'de şekillenmesini beraberinde getirecektir. Bütün Arap dünyasının, demokrasi güçlerinin, bölgede istikrar isteyen güçlerin, yine bölgede kaygı içinde yaşamayı istemeyen İsrail'in gerçek demokratların, Hıristiyan ve Müslüman demokratların desteklemesi gereken proje budur. Eğer bu proje doğru anlaşılsa Suriye'deki çatışma ve kaos yerine gerçekten halkın özgürlük ve demokrasisinin sağlanacağı yeni bir rejim kurmak mümkün olacaktır.

Kadrosal sorunlar ve çözüm yolları

4. HAMLE DÖNEMİNİN KADROSU NASIL OLMALIDIR?

Toplumsal temeli olan örgütlenmeler, eğer kökenlerine inançlı ve bilişli oturmaya başlarsa, o toplumun tarihi bir kez daha dirilir ve olanca ilişkili ve gelişkileriyle yeni koşullar altında hayat bulmaya çalışır. Bu anlamda her örgütlenme bir toplumsal müdaheledir. Ortaya çıktıği dönemde öncelikle mevcut tüm yaşam formlarını sorgular ve yaralar. Geçerliliği olanlarla yeni formlar yaratmak üzere birleşirken, yaşam şansı olmayan formlarla kıyasıya ve çok yönlü bir mücadeleye girer. Mücadele, ideolojik boyuttan şiddet boyutuna kayip birçok alanı kapsayabilir. Süreç bir ölüm kalım süreci olduğundan, özellikle çıkış koşullarında acılı ve kanlı geçmesi kaçınılmazdır. Devrimci zamanlar denilen bu dönemlerde eğer mücadele yeterli derinlikte ve doğru biçimlerde verilmişse, yıkılması gereken yanlar genel olarak aşılmıştır. Geriye toplumun yenilenme süreci başlar. Bu dönem en kritik bir an olup, doğru kestirilmesi büyük önem taşır. Tarihin en trajik hataları ve dolayısıyla yenilikleri de bu anda gerçekleşir. Bir dönemin kurallarını aynen sürdürmek, yeni dönem koşullarına yanıt vermemek; bir nevi marjinalleşme ve gerici tarikatlaşma olarak yansımاسını bulur. Devrimci örgüt bile bu durumda olumlu yanıt oluşturamazsa aynı akibetten kurtulamaz.” (Önder Apo)

Tarihte ve günümüzde doğruluğu kanıtlanan gerçek şudur ki; devrim her zaman kitlelerin bir eseri olmuştur. Aynı düzeyde doğruluğu tartışmasız bir şekilde kanıtlanan diğer bir gerçeklik de hiçbir devrimin, öncü olmadan gerçek amacına uygun, kalıcı, sürekli ve toplumu derinden bir dönüşümne uğratmasının mümkün olmadığıdır. Bu temel doğrular söz konusu Kurdistan devrimi ve özgürlük mücadelesi olunca, iki kat daha geçerlidir. Bunu bu biçimde belirtmemizin nedeni hiç kuşkusuz Kurdistan'ın tarihsel, toplumsal ve sosyolojik durumuyla ilgilidir. Kurdistan'ın üzerinde uygulanan sömürgeciligin sürekli ve sistemli bir hal alması ve en önemli de ekonomik, sosyal ve siyasi soykırımanın yanı sıra, tahrıbatları bugün çok iyi görülen ruhsal, beyinsel ve psikolojik sömürgeciligin en acımasız bir biçimde uygulanmış olmasıdır. Öyle bir sömürgecilik ki; Kurdistan halkının içinde bulunduğu durumu kavramsal düzeyde

tanımlamak mümkün değildir. Kurdistan, ne bir sömürge ne bir ilhak ne de sadece üzerinde her türlü soykırımanın uygulandığı bir coğrafya konumdadır. İçinde bulunduğu duruma hiçbir kavrama izah getirmek yeterli değildir. “Statüsüz halk” dememizin nedeni biraz da bundandır. Toplum olarak her düzeyde bir parçalanmışlığı ve iradesizleşmeyi yaşayan Kurdistan halkı, birey olarak adeta baştan çıkarılmış, işgâl edilmiş, kendisini tanıymaz bir durumdaydı.

Önderliğimiz, “Kurdistan'da bıkalım kendiliğinden devrimi veya sıradan bir gelişmeyi, yaprak dahi kırıdamazdı” demektedir. Bu kesinlikle doğrudur. Zaten kırk yıla yakın amansız mücadele tarihimize de bunu kanıtlamıştır. Kurdistan'da devrim ve özgürlük adına bir şey yapılacaksa; yani, küçük de olsa bir mevzi kazanılacaksa, bunun için söz söyleyen, adım atılacaksa, bunun mutlaka bir ideolojik yoğunlaşma, iradeleşme, kararlaşma ve bu temelde bedel ödemeyi gerekliliğin de ötesinde zorunlu kaldırı bizzat mücadele tarihimize ortaya çıkmıştır. Önderliğimiz bu nedenledir ki, Kurdistan devriminin kazanımları igneyle kuyu kazma能力和 inanılmaz bir bilinc, sabır ve kararlılık sonucunda ancak elde edilmişdir demektedir. Özgürlük mücadelede en ufak bir mevzi, en büyük bedeller parhasına kazanılmıştır. Burada ulaşmak istediğimiz sonuç şudur; toplumun düşürülmüş hali ne kadar korkunç ve derin ise, Kurdistan devrimi de o düzeyde görkemli ve çarpıcı biçimde gelişmiştir. Kurdistan'da nasıl ki, kendiliğinden yaprak dahi kırıdayamayacak durumdaydıysa, devrim ve özgürlük için attılan her adım, söylenen her söz, kazanılan her mevzi de kesinlikle öncünün örgütüne iradi duraşıyla mümkün olmuştur. Önder Apo, bu gerçekliği tarihsel, güncel ve toplumsal boyutlarıyla, kapsamlı ve derinlikli çözümlediği içindir ki, Özgürlük Hareketimiz daha başta bir kadro hareketi olarak ortaya çıkmıştır.

Kadro-kitle ilişkisi mücadelemin dialektiği

Kurdistan devriminde öncünün belirleyici niteliği ilk günden bugüne kadar ve halen de önemini korumaktadır.

Kadro, öncü olma rolünü oynadığı kadar kitleselleşmeye ve toplumsallaşmaya, aynı şekilde kitleler devrime kalkışıgi düzeyde öncü kadro da rolünü oynamayıbilmektedir. Dolayısıyla, kadro-kitle ilişkisi devrimsel mücadelemin dialektiği olmuştur. Hareketimizin, ideolojik etkileme düzeyi, kitleleri derinden sarSAN, bilinçlendiren ve mücadeleye seferber eden gerçekliği karşısında, kadronun öncülük sorunları her zaman ortaya çıkmıştır. Bu nedenle denilebilir ki, Önder Apo, tüm zamanını sürekli kadro sorunları üzerinde yoğunlaşmaya ayırmıştır. Bu konuda geliştirdiği perspektif ve yaptığı çözümler bilinmektedir.

Mücadelenin her aşaması ve dönemin kendine özgü kadrosal sorunları vardır. Ideolojik dönemin, pratik-politik mücadele döneminin ve toplayık devrime kalkışlığımız dönemin de kendine özgü kadro sorunları vardır. Kadro bu dönemlerde rolünü ne kadar oynamışsa, dönemin mücadele sorunlarına da o düzeyde cevap olunmuştur. Çünkü; sorunlarımız, partimizin ideolojik çizgisinin yanılışı ya da yetersizliğinden kaynaklanmamıştır. Aynı şekilde Önder Apo'nun geliştirdiği perspektif ve dönemin takıtları her zaman sürece cevap olabilecek nitelikte olmuştur. Halkımızın mücadeleye olan ilgisinden kaynaklı bir sorun söz konusu değildir. Bununla birlikte, iç ve dış koşullar mücadeleyi daha üst bir düzeye tırmandırmak için her zaman olumlu bir durum arz etmiştir. Bugün itibariyle baktığımızda da, aynı durum geçerliliğini korumaktadır. Önder Apo'nun yaptığı tarih ve çağ değerlendirme, geliştirdiği demokratik federalizm paradigmı, kazandırdığı devrim perspektifinin doğruluğundan kuşku duyulamaz. Aksine, bunların gerektiği yüzde on dahi yerine getirildiğinde nasıl bir devrimsel gelişmenin yaşandığı pratığımızda ortaya çıkmaktadır. Kurdistan'daki durum bugün hiçbir dönemde kıyaslanmayacak kadar devrimci halk savaşası için elverişlidir. Bölgedeki gelişmeler, devrimci halk savaşının geliştirilmesi ve zaferle taçlandırılması için muazzam bir ortam sunmaktadır. Hareketimizin uzun yıllara dayanan deneyim ve kazanımları kesinlikle küçümsenemez. Sorun, bütün bu gelişmeleri devrimci halk savaşını geliştir-

menin avantajları olarak görüp, öncü kadronun rolünü hakkıla oynayabilme sorunudur. Bu anlamda denilebilir ki, Kurdistan devriminin kadroları bugün tarihsel bir görevle karşıydırlar.

“Savaşan halk, savaşan militan gerektir. PKK adına ancak sınırlı düşünebilen ve ancak birkaç atımlık barut kadar eylemcilik yapabilen bir militanlaşma ve kadro gerçeğiyle halk savaşının yürütülmesi mümkün olamaz. Ideolojik güç, sabır, cesaret ve ustalık mücadelenin başarıya ulaşması noktasında olmazsa olmaz kadro niteliklidir.” (Önder Apo)

Doğru halk savaşı olmazsa yozlaşma yaşanır

Kadro, devrimin hem motor hem de öncü gücüdür. Motor güç olması, onun toplumun enerjisini ve eylem potansiyelini açığa çıkarması ve kitleleri devrime kaldırmasıdır. Şimdi devrimin kadroları böyle tarihsel bir görevle karşı karşıyayken, gerek ideolojik ve örgütSEL gerke politik-pratik ve yaşamsal alanda ortaya çıkan temel bazı hataları görüp, çözümlemeden, devrimci halk savaşını geliştirmesi mümkün değildir. İsyancı ve silahlı mücadele gibi çok büyük olaylara ve sonuçlara yol açan eylemlilikler karşısında bin düşünüp bir yapmak gerekir. Yurtdışı saha kadrolarının durumunu değerlendirdiğimizde, kendini yenileyememe, ürememe, hareket tarzında tekrara girme kapsamında bazı sonuçlara ulaşmıştır. Silahlı mücadele gibi çok büyük olaylara ve sonuçlara yol açan eylemlilikler karşısında bin düşünüp bir yapmak gerekir. Neden ve hangi amaçla, kimlere karşı, ne kadar süre ve kapsamda, kimlere ve nasıl yürütüleceğine ilişkin netleşme olmadan isyan ve silahlı mücadelelere başvurulması yozlaşma veya başarsızlıklara yol açabilir. Devrimci halk savaşları son tahlilde kadrolarla yürütülecektir. Yeterli bir ideolojik donanım sağlanmadan, çizgi netliği, moral ve vicdan düzeyi, planlama kabiliyeti, yürütme ve denetim gücü oluşturmadan yetkin bir savaşının verilebilmesi de mümkün değildir. Kendi sistemini yaratmayan, kolay ve ucuz yaşam alışkanlıklarından kurtulmayan, komutanlaşmayan, nasıl ve nerede yaşamak ve yaşatmak gerektiğini temel görev edinmeyen bir kadro düzeyiyle devrimci halk savaşının yürütülmesi zor olacaktır.

Önder Apo'nun destansı üç temel çalışmasının en önemli ve en zorlusunu olarak tanımladığı “Militan ve Kadro Sorunları”nı değerlendirirken, soyut ve genel bir yaklaşım göstermekten ziyade

daha somut ve pratik bir yaklaşım göstermek daha doğru olacaktır. Bu bağlamda, bizim için oldukça zorlu ve bir o kadar da önemli olan 2011 yılı pratiğinden hareketle bazı sonuçlara ulaşmak daha sağlıklı ve öğretici olacaktır.

Dönemin taktığını anlamayan sağ-liberal kadro duruşu

Bilindiği gibi, hareketimizin yönetimi, 2011 yılı pratiğini askeri, siyasi ve örgütSEL sorunlarını gerçekleştirdiği toplantılarında tartışıp, değerlendirmiştir. Biz burada yönetimimizin toplantı sonuçlarından da hareketle, daha çok kadro sorunları üzerinde durmayı gerekliliğimizdir. Yönetim olarak, serhîdan hareketini değerlendirirken, kadronun süreç karşısındaki duruşunu sağ-liberal, dönemin taktığine tam inanmama, anlamama veya ikna olmama, bu anlamda çizgiye girmeme biçiminde nitelendirdik. Aynı şekilde gerillanın, dönemin taktiği karşısındaki duruşunu çözümlediğimizde, taktige tam girmeme, kendini yenileyememe, ürememe, hareket tarzında tekrara girme kapsamında bazı sonuçlara ulaşmıştır. Yurtdışı saha kadrolarının durumunu değerlendirdiğimizde, kendini yenileyememe, dönemin taktığının özüne uygun hamlesel çıkış gerçekleştirememe vb. durumlar yaşanmıştır. Dolayısıyla genel olarak şunu söylemek mümkünür ki; kadrolarımız ve örgütümüz, 3. stratejik aşamadan “Devrimci Halk Savaşı” dediğimiz 4. stratejik hamle sürecine yeterince girememiştir. Peki neden? Dikkat edilirse biz, burada kadronun ve öncü militanların kaba anlamda partiye bağlılıklarının olmaması ya da zorluklardan ve ölümden çekinen vb. bir durumdan söz etmiyoruz. Aksine hak etmediğimiz şahadetler yaşadığımız bilinmektedir. Dolayısıyla, sorun bundan çok partinin ideolojik derinliğine ulaşamama, devrimci halk savaşçı çizgisini ve dönemin politik perspektifini özümseyememe sorunları olmaktadır. Önderliğimiz, “zihinsel devrim” yani ideolojiyi özümseme üzerinde bu nedenle özellikle durmaktadır. Çünkü ideolojik yetersizlik, beraberinde politik öngörüsüzlüğü, bu da beraberinde taktiksel yanlışlıklarını getirmektedir ki, sonuç büyük kazan-

maktan çok ya inanılmaz bir tekrar ya da maalesef hak etmediğimiz kayıplar olmaktadır.

Düşman propagandasından etkilenme var

Düşman, özellikle 14 Temmuz hamlesinden sonra çok planlı ve bilinçli bir şekilde, sürekli, alttan alta "PKK'yle devlet arasında görüşmeler var" propagandasını ısrarı ve yoğun olarak sürdürmüştür. Düşmanın geliştirdiği bu propagandaya, toplumun birçok kesimi inanmış, daha da kötüsü pek çok kadromuz da bundan etkilenmiştir. Serhilden hareketinin yetersizliğinden tutalım, gerilla ile yer yer bu propagandaya inanma ya da etkilenmenin ortaya çıkması çok büyük bir ideolojik yetersizlik değil de nedir? Bize göre AKP devleti, 2011 yılında en büyük başarıyı kadronun bu yetersizliğinden kazanmıştır. Yani pek çok kadromuz bu yalan ve yanlış propagandan etkilenmiş ve bu nedenle devrimci halk savaşı çizgisine tam olarak girememiştir. Halbuki hareketimizin ve Önder Apo'nun geliştirdiği 4. stratejik hamle süreci iyi kavrumsayıdı, 2011 yılına sıçırdığımız başarıların ötesinde devrim düzeyinde daha büyük hamleler gerçekleştirmek mümkün olabilecekti. Bu anlarda düşmanın en büyük savasımız ideolojiktir. AKP ve cemaatin bu konuda yoğun bir mücadele geliştirmeleri boşuna değildir. Halk serhildanları ve gerilla karşısında elde edemedikleri sonuçları, verdikleri ideolojik mücadeleyle kazanmaya çalışmışlardır. Sadece AKP ve cemaat de değil, birçok liberal-orta sınıf kesimler, birçok hain ve kaçın bu konuda ses ve eylem birliği yaparak bir savaş başlatmışlardır. PKK kadrosunun ideolojik kılıcı aslında daha keskin, daha doğru ve daha sonuç alıcıdır. Sadece kaba bağıllık ve ölümüne mücadele anlayışıyla, devrimin istenildiği ve bekendiği kadar geliştirilemeyeceği ortadadır.

Kadro kendini yenilemeli donatmalı ve büyütmelidir

Kadrolarımız, çoğu zaman ideolojik sorunlarının bilincinde bile değildirler. Kendilerini eğitme, komple yeterli hale getirme ve hareketi her düzeyde temsil etme sorunları yokmuş gibi hareket etmekte ve bunu neredeyse bir anlayış ve kültür düzeyinde yaşamaktadırlar. Okuma, tartışma, araştırma, inceleme pek çok kadromuzun gündeminde olmayan sorunlardır. Önderliğin savun-

malarının ne kadar derinlikli okunduğu ve özümsendiği gerçekten merak konusudur. Kadro, sağlam bir ideolojik bilinçle kendisini donatmaz, yenilemez ve büyütmezse, devrimin ağır yükü altından kalkması düşünülemez. Kendisini tekrar etmek durumunda kalır ki, tekrarında kazandıracığı yeni bir heyecan, enerji ve sinerji sözkonusu değildir. Sadece askeri ve serhilden boyutunda değil, örneğin diplomatik çalışmalarımız ne kadar derinlikli bir ideolojik perspektifle yürütülmektedir. Dikkat edilirse burada da rutinleşmiş bir tarz sözkonusudur. Yeni ilişki ve kanallar açmak, demokratik ulus perspektifiyle toplumsal diploması geliştirmek, diplomatik çalışmalarımızın özünü oluştururken, var olan pratiğin bu perspektifte olduğunu söylemek oldukça zordur. Görülmektedir ki, ideolojik yetmezlik hayatın ve mücadelenin her alanını ve her anını etkilemektedir. Gerçek bu ise hareketimizin tüm kadrolarının öncelikli olarak bu konu üzerinde yoğunlaşmaları gerektiği açıklar.

Hiçbir örgüt ve devrim hareketine nasip olmayan, büyük bir potansiyele sahip olan bir hareketiz. Kürdistan halkı, Önder Apo'ya ölümüne bağlılığını her fırsatta kanıtlamış bir halktır. Hareketimizin, dağda, zindanda ve hayatın her alanında gösterdiği direniş ve fedai ruhu, halkımıza büyük bir güven vermektedir. Bütün bunlar devrim için imkanlarımızın ne kadar önemli ve güçlü olduğunu gösteren olgulardır. Ne var ki, potansiyelimizin yarısını dahi örgütleyip, harekete geçirmekte güçlük çektığımız de bir gerçekliktir. Burada sorun yine dönüp dolasıp öncü kadroda düşümlenmektedir. Çünkü kadronun ideolojik donanımı yetersizdir. Çoğu zaman da kendine göredir. Kadronun bu durumu, partileşmeye karşı objektif olarak bir direnç göstermedir. Fedailik ve direnişte belki söylenecek fazla bir söz olmayı bilir. Ama sorun bu değildir. Sorun, kadronun gösterdiği performans, çalışma tarzı ve ulaşlığı sonuçlardır. Önder Apo'nun "direniş üstünde yoktur fakat zafer kazanmaktan da bir o kadar uzaksınız" belirlemesi oldukça önemlidir. Demek ki, kadronun çizgiye girme sorunları vardır. Çizgiye girmek ne demek? Dönemin mücadele takтиğini ve politikasını yaratıcı bir tarza uygulamaktır. Çizgi devrimciliği biraz da budur. Hayatın her alanında ve her koşul altında, bilinci hareket etmek ve sonuç almaktır. Kadrodaki mücadele ruhu, aksikanlık, heyecan ve başardan başarıya koşmak ancak böyle olursa gerçekleştirilebilir. Yoksa kadronun partiliğinden asla tartışmalıdır. Böyle bir anlayış ve pratikten başarı çıkmayacağına göre ortaya çıkacak olan şıkayette, yakınlama ve sürekli serzenişe bulunan bir duruş olacaktır. Var olanla yedinme, olmaz teorisini geliştirme ve sonuç olarak çizgi dışı

na çıkmadır. Kendiliğinden ve sıradan bir kadronun önüne büyük hedefler koyması düşünülemez.

Kişisel kaygı ve hesaplar örgütsüzlüğün ifadesidir

Kendine göre partileşen kadro, örgütSEL işleyiş ve teamülleri de kendine göre yorumlayacaktır. Örgüt, doğası gereği bir kişinin değil, bütün bilesenlerinin katkısıyla güç kazanan veodefelerini başarılı biçimde ifa eden bir organizmadır. Kişisel kaygı ve anlayışlar örgütsüzlüğün ifadesidir. Örgüt olmak, hem ruhsal ve düşünsel bakımından bir birlik halini gerektirmektedir. Farklı ruhsal ve düşünsel durumları yaşayan, bir amaca kilitlenmemiş veya ilke ve ölçülerde değişkenlik gösteren bir kadrosal gerçekliğin partileşmek olmadığı keşindir. Özellikle, Apo'cu çizgide militanlaşmanın temel bir silahı olarak eleştiri ve özeleştirinin parti ilkelerine göre değil de, kişisel hesap ve kayıtlara göre geliştirilmesi düşünülemez. Bunun adı eleştiri veya özeleştirme değil serzeniş, şikayet vs etmektir. Eleştiri-özeleştirme samimi olmak durumundadır. Bu nedenle doğru ortamda, güç veren bir yöntemle yoldaşlık ilke ve ölçülerle kıstas alınarak yapılmalıdır. PKK'de yoldaşlık sadece ideolojik birlik olmayıp, ancak ideolojik kapasitenin yol açtığı hakikat birliği olarak yaşanmaktadır. Partileşme ancak bu kapsamda yoldaşlık ilişkileriyle gerçekleştirilebilir.

Devrim öncelikle zihinlerde gerçekleştirilmelidir

Zihinde devrimi gerçekleştirmemiş, ufku dar, pratiği yetersiz bir kadronun sürükleyici olması bir tarafa, sıradan ve vasat bir konumdan çıkamayacağı açıklar. Kadro, ölçülerini devrimi yönetme olarak değil de sadece kaba emekle değerlendirdirse partiyi temsil etme düzeyi de o kadar olur. Bazi arkadaşlar, yetersiz pratiklerini ya da kadro olma ölçülerini "hiç boş durmadım, sürekli çalışmam vs" diyerek izah etmeye çalışmaktadır. Sözü edilen kadrolar, belirtikleri gibi gerçekten hiç boş durmadan sürekli çalışmış olabilirler. Ancak ne kadar stratejik düşündükleri, ne kadar planlı çalışmaları önemlidir. Çıkış noktası bu olmadıktan sonra, istendiği kadar çalışılsın, hiç boş durulmasın; bu anlayışla rolünü oynayamaz. Demek ki, kadronun burada her şeyden önce bir anlama, hatta bundan da önce kendini tanıma ve bilme sorunu vardır. Önder Apo, boşuna "kendini bil" dememiştir. Kadro, kim olduğunu, tarih ve toplum karşısındaki görev ve sorumluluklarını bilmeden nasıl rolünü oynayabilir ki? Arkadaşların çoğu zaman misyonlarından uzak bir düzey göstermelerinin nedeni, kendilerini bilmemeleridir. Devrim gibi hayatın en ciddi bir sorunuyla uğraşırken, buna yakışan bir büyülüğu göstermemeleridir. Büyüümekten kastımız ise otorite, yetki ve kariyer değildir. Asıl büyümeye ideolojik, politik düzey kazanma, yine manevi ve moral değerler anla-

mında kendini yeterli hale getirmektir. Bu konuda mücadelemin yarattığı öyle değerler vardır ki, her birimiz için hem kutsal hem de birer mihenk taşıdır. Gerçekten Apocu militan mı olmak istiyoruz? Kemal Pir yoldaşı, Zilan yoldaşı, Beritan yoldaşı, Hayri yoldaşı kendimize esas alacağız. Kemal Pir yoldaş, tek başına bir ordu gibiydi. Önderliğimiz Zilan yoldaş için "Zilan komutan biz onun emir erleriyiz" demişti. Çünkü Zilan yoldaş, sadece yüksek fedai ruhla donanmış bir yoldaş değil, aynı zamanda düşmanın kalbine nerede ve ne zaman saplanmasını bilen, Apocu militan ölçülerini ve sorumluluklarını hatırlatan bir yoldaştı. Beritan yoldaş, PKK'nın amansız direniş ölçülerini ve yüksek ahlaki değerlerini gerçekleştirdiği soylu eylemle en iyi bir biçimde temsil etmiştir. Hayri yoldaş, partimizin devrim ruhunu ve maneviyatını "mezarıma borçlu yazın" ulvi sözleriyle kanıtlamıştır. Agit yoldaş, halkın üzerinde bir kababasan gibi çöken vahşi sömürgecilige ordulaşarak meydan okuyan bir rol oynamıştır. İşte, gerçek PKK budur. Apocu çizgi böyle temsil edilmiştir.

Devrime inancı olanının kendine güveni tam olmalıdır

Hareket olarak geçen dönemde öngördüğümüz devrimci halk savaşı takımı yeterince pratikleştirmememizin asıl nedeni devrimi yönetecek olan kadronun rolünü tam oynayamaması olmuştur. Ama devrimci halk savaşı takımı halen gündemimizdedir. Bunu örgütleyecek ve uygulayacak olan yine kadrodur. Bunun için kadronun sağ-liberal, savunmacı, tereddütü anlayışlardan mutlaka arınması gerekmektedir. Kadronun, devrime inancı kadar kendisine güveni de tam olmalıdır. Kendine güveni yetersiz ve başaracagina inanmayan kadronun dönemin takımı başarıyla uygulayıp sonuç alması zordur. Önderliğimiz "umut, zaferden daha değerlidir" derken, hayallerimiz ve hedeflerimiz gerçekçi, bunu başaracagımıza olan inançtan bahsetmektedir. Zira yaşam, ürettiklerimizle değerlidir. Küçük zafer ve başarılar hiçbir zaman tarihe cevap olmaz. Her anı bir zafer, her zaferi daha büyük hedefleri gerçekleştiremeye gerçekce yapar ve bunun diyalektini yaşarsak ancak umutlarımızın gerçekleştigi bir pratiğin sahibi olabiliriz. Evet, tekrar yaşınan pratiğe donecek olursak eleştiri konusu olan şüphesiz ki, sadece gerilla ve serhilden cephesi değildir. Diplomatik çalışmalarımızdan tutalım, örgütSEL ve kitle çalışmalarımıza kadar hepsini bu kapsamda değerlendirmek gerekmektedir. Örneğin Avrupa'da neden hamlesel bir çıkış gerçekleştirilememektedir. Koşular hiçbir dönemde kıyaslanmayacak kadar elverişli olmasına rağmen, yılın kazanımlarını bir önceki yılın sonuçlarıyla kıyaslamak ne kadar doğrudur. Devrim mücadelesi statik değil, sürekli ve hamlesel karakterdedir. Düşünsel alanda fırtınalar koparırcasına devrime kilitlenmeyen elbette statik olur. Bu mantığın

sonucu var olanla yetinmedir. Çizgiye tam girmeme, liberal ve tutucu kadro duruşu biraz da budur. Var olan kalıpları aşmayan kadro duruşunun pratiği objektif olarak bir dogmatizme de yol açacaktır. Dogmatizm, kendini yeniye kapatmak ve tekrardır aslında. Oysa Önderliğimiz, "24 saat gerilla" derken kendini sürekli yenilemekten ve yoğunlaşmaktan söz etmektedir. Serhilden kadrosu, 24 saat yoğunlaşmazsa, kitle çalışmasını yürüten kadro ve diploması kadrosu 24 saat yoğunlaşmazsa; özetle, kadro olduğu her yerde ve yaptığı her çalışmada 24 saat yoğunlaşmazsa devrimci halk savasını, taktığını kendi alanında sonuç alıcı bir biçimde uygulayamaz.

4. stratejik süreç kararlılıkla yüklenmeliyiz

Kadro sorunları derken, kuşkusuz partileşmek aklimiza gelmektedir. Dolayısıyla bizim partileşme sorunumuz vardır. Partileşmek, partiyi ideolojik, siyasi, örgütSEL, ahlaki ve hayatın her alanında en rafine olmuş bir tempoya temsil etmek demektir. Kadronun performansı ve aldığı sonuçlar buna gørese ancak partileşme yaşamış demektir. Partinin militant ölçülerini aşındırmadan, sürekli yüksek tutmak kadronun başlica görevidir. Zihinsel ve bedensel tembellik ölçülerde aşınmayı getirdiği gibi, görevler karşısında başarısızlığa da yol açmaktadır. Kadro da nitelik kazanma ve büyümeye her zaman temel bir sorun olarak görülmelidir. Kadro kendisini sürekli büyütügü kadar, partije yeni kadro kazandırmakla da görevlidir. Ne var ki, bu sorunlar yetersiz kadronun gündemine girmemektedir bile. Durum bu olunca tarza gevşeklik ve disiplinde aşınma gelişmekte, buna bağlı olarak yoğunlaşma düzeyi de yetersiz olmaktadır. Sonuç itibarıyle, partileşmeyen kadro, zorlandığı kadar zorlamakta, kaybettiği gibi aynı zamanda kaybettirmektedir. Oysa devrim bir kazanma ustalığıdır. Kadronun yaşamında 'kaybetmek' diye bir şey olamaz. Tüm pratiklerimize baktığımızda partileşmenin önemi bu anlamda her geçen gün tüm ağırlıyla kendisini daha iyi hissettirmektedir.

Mücadelemizin 4. stratejik hamle sürecine girmiş bulunmaktayız. Tereddüt, ürküklik ve kararsızlık daha baştan kaybetmek anlamına gelecektir. Tüm yeteneklerimizi ayaklandıracasına sürece büyük bir inanç ve kararlılıkla yüklenmek durumundayız. 4. stratejik hamle karamız doğru, perspektiflerimiz yerinde, hedeflerimiz kesinlikle gerçekleştirilecek olan hedeflerdir. Gerisi sadece tüm beynimizi ruhumuzu ve bize ait olan ne varsa, her şeyimizi baştan aşağı seferber ederek yaratıcı bir tarza uygulama ve sonuç alma sorundur. Kadro bunun için var. Bu temelde 4. stratejik hamlemizin zaferle taçlandırılacak, Önder Apo'yla birlikte halkın özgürüğünü gerçekleştireceğine inanıyoruz.

BİR EGEMENLİK ARACI OLARAK

DİNCİLİK

Developmentin ve sınıflaşmanın gelişmesinde dinin tartışmasız mutlak bir etkisi vardır. Hiyerarşik yapılanmanın oluşturulması, toplumun büyük çoğunluğunun azınlık bir kesimin hakimiyetine geçmesi, emek ve ürünlerine başkaları tarafından el konulması, sahiplenilmesi ve bunun benimsetilmesi kolay olmamıştır. Din, kutsallık atfetmesi temelinde meşruiyet zeminine oturtulabilmiş, sınıflaşma ve devletleşme bu temelde gelişebilmiştir.

Devlet genelde başlangıçla birlikte ele alınıp değerlendirilir. Adesta insanlık toplumsal bir varlık ve tür olarak yaşama gözlerini açtığında, yandaki kundakta devlet de gözlerini yaşama açmış gibi yansıtılır. Devletin ezeli ve ebedi tanımlanması bu yaklaşımından kaynaklıdır. Doğmamış, doğrultulmamış; başlangıçta varmış ve sonsuza kadar da olacakmış gibi anlatılır ve buna inanılır. Elbette inanmak, kuruma tanrı adına sahiplik yapanlar açısından değil, yönetilen ve eziyen büyük çoğunluk için geçerlidir. Tanrı adına devleti ele geçirilenler; devletin toplumsal gelişmenin bir döneminden sonra ortaya çıktığını, özgür gelişen toplumsal ilişkilere bir sapma olduğunu ve zamanı geldiğinde de 'tunç baltıyla çırrığın yanında Asar-ı Atika müzesindeki yerini alacağını' gayet iyi bilirler. Bunu bilseler de, egemen sınıflar devleti tanrılarının sonsuzluğu kadar sonsuz bir varlık olarak tanımlamaktan ve topluma benimsetmekten de geri kalmazlar. Yuhanna, 'kelam başlangıçtavardı ve kelam her şeydi' der. Sonraki değerlendirmeler dikkate alındığında, Kelamla kastedilen devlet olduğu sonucu çıkar veya bu sani insanda yaratılır. Ancak tarihten edindiğimiz tüm bilgi kaynaklarımız bize, devletin iddia edildiği gibi tanrı vergisi bir varlık olmadığını, başlangıçta var olmadığını ve sonsuza kadar da devam etmeyeceğini göstermektedir. Devlet tarihsel gelişmenin bir evresinde ortaya çıkmış/doğmuş, tarihsel gelişmenin bir evresinde de, kaynağını aldığı literatürle birlikte de ortadan kalkacaktır: İnsan aklının yaratımı olan tüm kavram ve kurumlar gibi.

Gökyüzü düzeninin yeryüzü temsilcisi

Devlet daha doğarken din ve tanrıyla içe, yan yanadır. Doğu da dinsel kurumlar içerisinde olmuştur. Tüm kavramları teolojiktir, tanrı kaynaklıdır. Kutsallığını da beslenmiş olduğu bu kaynaktan alır. Devlet kutsal tanrı düzeninin ifadesidir. Bu, Sümer ziggurat rahiplerinin uzun düşünmelerinin ardından vardıkları sonuçtur. Ne aklın soyut bir tanımlanması, ne toplum üstü ve tanrısal bir yaratımdır; o tamamen bir insan yaratımdır. Önderlik Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa adlı eserinde, devletin doğuş hikayesini, Sümer rahiplerinin bu yaratım olayındaki rollerini harika bir değerlendirmeye ortaya koyar:

"Uygarlığı tanımlayabilecek birçok özelliği olmasına rağmen, belirleyen ayırt edici özellik kendi tüketiminin çok üstünde verimliliğe yol açan insan emeğinin artı ürüne, köleci ilişkiye, yanı mülkiyete konu edilmesidir. Sümerlerin gerçekeştiirdikleri biçim, rahiplerin ziggurat denilen ve hem tapınak, hem kolektif iş, hem de toplumsal yönetim merkezi rolünü oynayacak birimlere kavuşturmasıdır. Toplumun kimliği olan, gökyüzü düzeninin yeryüzü temsilcisi gibi kutsal bir anlama bürünen bu merkezler, daha sonraki tüm uygarlık tarihi boyunca geliştirilecek olan büyük tapınakların, meclislerin, iş merkezleri ve askeri karargahların, eğitim ve kültür merkezlerinin prototipidir; devlet kurulmasıının ana rahmidir. Devlet denilen icat, yanı zigguratlar, o dönemin ideologları olan rahipler üzerinde yol açtığı görülmemiş verimlilikle, daha başlangıcında kutsal olan edilecekler; hem de gökyüzünün yeryüzündeki temsilcisi kutsal olarak insan zihnine egemen kılınacaklar ve en gelişkin otorite kaynağı durumuna yükseltileceklerdi.

Sümer tapınağının devletin ana rahmini teşkil ettiği çok açıkta. Yani daha sonra iddia edildiği gibi devlet usun, insan aklının bilimsel ifadesi değil, teo-

lojik, dogmatik ifadesidir. Yeni ve yalnız bir tanım sunuyorum: Uygarlık ve onun özü olarak devlet, sınıflaşmanın ilkel aşamasında bilimsel düşüncenin oluşmadığı dogmatik kavrayışın teolojik ifadesidir. Temelinde bilim değil, inanç dogması yatomaktadır. Belki de bu anlamda en çağdaşı araç devletin kendisidir; onun özellikle halklaşamayan klasik biçimleridir."

Devlet bir ihtiyaç değildir

Devlet de durdu yerde ve sadece rahibin bir devlet kurma isteğinden hareketle gelişmemiştir. Devletin bir ihtiyaç olmadığı kesindir, ama toplumsal gelişme, örgütlenme ve üretim arasında bir artıya yol açtığı da kesindir. Binlerce yıl özgür yaşamış olan toplulukların özgür yaşam alışkanlıklarına karşı bir yapılanmayı çok rahat kabul etmedikleri, bu aygıtı hem üretimde yol açmış olduğu ürün artışı, hem de tanrı ve kutsallık sıfatlarıyla büründürülmesi neticesinde benimsemektedir. Toplum rahipler tarafından yeniden kalıplara dökülmektedir. Eski toplumsal ilişkiler üretim düzeyiyle bağlantılı olarak yeniden biçimlendirilecektir ve bunu yapacak olan da Sümer rahipleridir. Yer ise, devlete de rahim görevi gören tapınak olacaktır.

"Yeni toplumun kalbi tapınaktır. Daha doğrusu ana rahmi tapınağın bağradadır. Köleci üretim biçimini, yeni iş bölgümüne ve ideolojik üstyapısına dayanırarak doğurmaktadır. Daha sonraki süreç, modelin azami büyümesi ve kendini tekrarlamasıdır. Dikkat edilirse, temelde bu kaba zorla gerçekleşen bir toplum biçimi değildir. Dahainandırıcı bir mitoloji ve kendini verimlilikle kanıtlayan bir üretim tarzı söz konusudur. Zor daha sonra devreye yoğun olarak girecektir. İnsanlık başlangıçta içine girdiği yeni toplumun, hiç de daha sonra altından zor kalkılacak amansız bir kölecilik tarzına dayalı toplum olduğuna inanarak girmiyor. Rahiplerin de tümüyle bu bilinc ve kurnazlıkla hareket ettiklerini söylemek zordur. Onlar eski toplumun ilerisinde bir gelişmeyi pratikleriyle kanlıyor ve inanırlıboruları. Sürecin başlangıç özünün bu biçimde geliştiği yüksek bir ihtiyalle kanıtlanabilmektedir. Zaten daha üstün bir toplum biçimi salt zor ve hileyle kurulmaz. Üstünlüğünü kanıtlamadan, hiçbir toplumsal biçimleniş

ne zorla kurulabilir, ne de gelişmesini sürdürübilebilir. Daha da önemlisi zor, ancak işlevini yitirmiş biçimler için, eskinin yıkılışı ve yeninin doğusu için rol oynayabilir." (Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa)

Devletin daha ana rahmine düşerken dinle içe olduğu görülüyor. Mitolojik zamanların tanımlanması olarak böyledir, tek tanrıları dinler zamanının tanımlamasıyla da böyledir. Devletin kutsallığı bu doğuyla bağlantılıdır. Gökyüzünden yeryüzüne indirilmiştir. Tanrılarının sözcüsü ve temsilcisidir. Ona bağlı kalmak kural gereğidir. Biçimi ya da temsilcisi sınıflar ne kadar değişirse değişsin, özü hep aynıdır ve değişmeden uzaktır. Zaten tanımlanması sonsuzluk üzerinedir. Kölecilik, feudalizm, kapitalizm, sosyalizm ya da günümüzün daha yaygın deyimiyle ulus devlet aynı nesnenin farklı giydirmiş halleridir.

Krallar, tanrı krallar kendilerini ya tanrı olarak devletin sahibi, ya da tanrı adına devleti yöneten kişiler olarak göstermekteydir. İlk çağdan günümüze devlet yetkilisi kendisini tanrı yerine koyarak hareket etmiştir. Rahipler krallara taç giydirmiş, yargılama ve cezalandırılarda en az krallar kadar rol oynamışlardır. İktidar bu iki kesim arasında paylaşılmıştır. İktidarın bu kişiler arasındaki paylaşımı özünde sembolik bir görünüdür, gerçi dinle devlet, dinle siyaset arasındaki ilişkidir. Kral tanrı adına yeryüzünde düzeni sağlayandır, aslında rahip de aynı rol ve görevle yüküldür. O da kendisini tanrılarının yeryüzündeki temsilcisi olarak gösterir, tanrıdır. Tanrıının gücü ve kudreti din ile devlet, din ile siyaset arasında paylaştırılmıştır. Aslında bunun ikisi de aynı şeydir. Dini olduğu kadar devleti yaratandan rahiplerdir. İlk kralların, tanrı kralların hepsinin rahip olmaları bundan kaynaklıdır. Karmaşıklaşan yönetim mekanizmaları ve artan ihtiyaçlar bu ikili yönetim mekanizmasını ortaya çıkarmıştır. Bu yönetim mekanizmaları din ile devlettir. Kralda ifadesini bulan devlet somutun, rahipte ifadesini bulan din de soyutun temsilcisi ve yöneticisi olmuştur. Biri tanrı ve din adına ahret işlerini, diğeri ise, bu dünya, yeryüz işlerini ve gücü kullanmayı üstlenmiştir. Her ikisinin de hizmet ettiği kutsal düzen anlayışının sürdürülmesidir. Musa'nın tanrı adına güç paylaşımını yaparken rahipliği Leviller siptuna, krallığı da diğer siptara bırakması, birinin di-

ğerinin alanına girmemesi için kararlaştırmalar gitmesi ve bunun değişmeden devam etmesi, bu büyük uzlaşmanın ifadesidir. Asıl hangisi, gölge hangisi denecek olursa, asıl olanla gölge olanı birbirinden ayırmadan çok kolay olmadığını söyleyebiliriz. İktidarın ve gücün paylaşımında zaman zaman bu iki iktidar sahipleri arasında çatışmaların yaşanlığını da söylemeliyiz.

Perde arkasından devleti yöneten papalar

Papalar uzun yüzyıllar boyunca krallara, imparatorlara taç giydirmiştir. Papaların elinden taç giymeyen kralların krallıkları, imparatorların imparatorlukları hep şüphe ve kuşkuyla karşılaşmışlardır ki, böyleleri de zaten fazla yoktur. Papanın tavrı aldığı bir imparatorun ne kadar aciz ve güçsüz olduğu Kral Henry örneğinde görülmektedir. Kral Henry'nin kaç gün yağmur altında, papanın kapısının eşiğinde, dizleri üstü ve göz yaşı dökerek beklediğini tarih kitapları yazar. Papanın kapayı açıp elini Henry'nin başına koymasıyla bu 'trajik' durum son bulur. Bu belki de papaların en güçlü olduğu bir zaman diliminin görüntüsüdür. Daha başka zamanlarda ise adeta rehin alınırcasına papaların denetim altına alındıklarını, Vatikan'dan çıkarılıp başka ülkelerde adeta rehin götürürcesine götürüldüklerini de yine tarih kitaplarından okuyoruz. Buradan çıkardığımız, ikisini birbirini tamamlayan bir yapı oluşturduklarıdır. Papalar güçlü oldukları zamanlarda iktidarı devleti yöneten onları yönetmişlerdir. Kralların güçlü oldukları zamanlarda ise, papaların tanrıdan aldığı iktidarı ilahi güçleri krallar tarafından toplumun yönetilmesi için kullanılmıştır. Din ve devlet, kurulan düzen anlayışının sürdürülmesinde bazen karşılıklar olsa da, tam bir birlik temelinde hareket etmişlerdir. Bazen birinin, bazen diğerinin etkin olması bu durumu değiştirmemektedir. Aralarında tam bir dengenin olduğu ve iktidarın paylaşıldığı, bu konuda uzlaşmaya varıldığı zamanlar da olmuştur. Örneğin Aziz Aqinumlu Thomas'in krallığı karşı savunmuş olduğu 'Çifte Kılıçlar' teorisini böylesi bir çalışma ve iktidar paylaşımının teorisidir. Kılıçlardan biri devleti yönetmek üzere kralın elindedir, diğer de tanrıının iradesinin temsili olarak

"Devlet kutsal tanrı düzeninin ifadesidir.

Bu, Sümer ziggurat rahiplerinin uzun düşünmelerinin ardından vardıkları sonuçtur. Ne aklın soyut bir tanımlanması, ne toplum üstü ve tanrısal bir yaratımdır; o tamamen bir insan yaratımıdır."

kilisenin elindedir. Herhalde bundan daha 'adil' bir paylaşım olamaz.

İç içe geçen dinle devlet ilişkilerini bundan daha iyi anlatan açık örnekler çoktur. Papalığa bağlı Hristiyan devletler oldukça fazladır. Protestan Almanya, calvini İsviçre, katolik İtalya, ortodoks Rusya, anglikan İngiltere ve budist Asya devletleri. Bunlar yerküre üzerinde etkili olan büyük ve önemli devletler oldukları için bu isimleri belirtiyoruz, yoksa Avrupa devletlerinin tümü bir biçimde bir hristiyan mezhebinin savunucusudur. İspanya'nın, Fransa'nın, Hollanda'nın ya da çok daha küçük ya da büyük Avrupa devletlerinin hepsi de dinle kendilerini tanımlamışlardır. Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu her iki rengi birden taşımaktadır. Avrupa'da yüzyıllara yayılan kutsal din savaşları, iktidar savaşlarından başka bir şey degildir. Din, tanrıının kutsal gücünü bir bayrak gibi önüne alarak toplumu savaşa sürebilmeyi, savaşa bu kutsallıklar adına gizleyerek yürütmenin aracıdır. Bunu başka türlü değerlendirmek, izah etmek mümkün değildir. Kutsallık, din yaftadır, esası iktidar ve egemenlik savaşlarıdır. Bu yaftalar haksız savaşları haklı göstermenin araçlarıdır. Din burada devletin, daha genel olarak söyleyecek olursak, hiyerarşik, egemenlikçi, sınıfı yaklaşımı haklı çıkarmanın, günahlardan arındırmanın aracı konumundadır. Haçı Savaşları'nın yanında yatan gerçek de bu değil midir? Hristiyan-müslüman savaşlarını başka nedenlerle açıklamak mümkün mü? Kesinlikle tek gerçek, yapılanın egemen sınıflar adına yapıldığıdır.

Bu yaklaşım sadece hristiyan devletler için değil, diğer devletler için de aynen geçerlidir. İsrail'in ya da daha gerilere gidecek olursak Yahudi devletinin bir din devleti olduğunu söyleyebiliriz. Yahudi devletinin, siyonizmin tüm terim ve kavramlarını Kitab-ı Mukaddes'ten aldıkları bir sırr değildir. Dahası devlet kendisini de bununla tanımlamaktadır. İsrail devletinin On Emir'i uygulamamış olması, onun kavramlarının teolojik olmadığı anlamına gelmez. Daha da gerilere gidilecek olunursa, esas kaynağın Sümer rahip zigurattarı oldukları görülür. Yani adları, dönemleri ve sistemleri farklılaşsa da, temel kavramları ve yaklaşımları değişmeden süreğmişlerdir. Şeriat ya da şeriat devleti yahudi inanç sisteminin ürünüdür ve İslamiyetin devlet yönetiminin esasını oluşturmuştur. Anlayışlar bir kültür gibi yayılmışlardır.

H. Muhammed'in peygamberliğini ilan ettigini daha onuncu yılı dolmadan, İslam Devleti'nin kuruluşu gerçekleşmiştir. Hiçbir peygamber, kendi yaşamı sürecinde inancı temelinde bir devletin kuruluşunu görememiştir. Musa'nın Eriha nehrinin öte yakasında 'vaat edilmiş topraklar' baktığı, ama bu topraklara ayak basmadığı belirtilir. Bunun nedeni olarak da, Mısır'dan çıkıştan sonraki süreçerde, Musa peygamberin tanrı yehova ile görüşmeye gittiğinde geride kalanların inançlarında zayıflıklar yaşanması, kardeşi Harun önderliğinde altın buzağı yapmaları ve taptaları, bundan hareketle de yehova tarafından cezalandırılmıştır. Ceza; kutsal toprakları göreceği, ama ayak basmayıcağı biçimindedir. Sonuçta Musa yaşamı süresince bir Yahudi devletinin kuruluşunu göremez.

İsa'nın Kudüs'e kral olma isteği olsa da, bırakalım kral olmasını, düşüneleri havarilerle sınırlı olduğu bir süreçte çarşıda can vermiş, hristiyanlık 300 yıllık mücadele sonrasında devlet dini haline

gelmiştir. Ama İslamiyet Hz. Muhammed'in Medine'ye yerleşmesinden kısa süre sonra devlet nitelikli bir örgütlenme düzeyine ulaşmıştır. Vefatına yakın dönemde sınırlarını hayli genişletmiş ve Bizans'a kafa tutabilecek ve savaşabilecek bir güç ve yetkinliğe ulaşmıştır. Mekke döneninde inen ayetlerin hemen hepsi ideolojik çerçevesi olan ve İslamiyetin temel prensiplerini belirleyen, inanç sistemini Kur'an ilkelерidir. Bu ayetlerde ütopya güclüdür, toplum ve gelecek vardır, ama devlet yoktur. Oysa Medine'de inen ayetlere baktığımızda hemen tümünün devlet sistemini kurma ve yönetmeye yönelik kural ve anlayışları içerdigini görürüz. Tüm İslam devletleri Kur'an ve hadislerde ifadesini bulan prensipler temelinde kendilerini işlerlige kavuşturmuşlardır. Sistemin uygulanması şeriatta ifadesini bulmuştur.

İslamiyet zamanla egemenlik aracına dönüşmüştür

Her devlet bir dinin gerçekleştirdiği, ama İslamiyet devletleri bu konuda çok daha belirgin bir yaklaşım göstermişlerdir. İslamiyet devletlerinin dinle bü-

çük ve egemenlikleri temelinde kullanılmışlardır. Emeviler, Abbasiler, Memlükler, Osmanlılar hilafeti ellerine geçiren hanedanlıklar olmuşlardır. Bu büyük imparatorlukların hepsi din devletleri olmuşlardır ve hepsi de dini kendi hanedanlıklarının çıkarları temelinde kullanılmışlardır. Bunun belki de en açık ve somut örneği olarak, Emevi hanedanlığının peygamber soyundan gelen Hasan ve Hüseyin'i aileleriyle birlikte iktidar uğruna yok etmeleri gösterilebilir.

Allah adına her yetki kullanılmıştır

Halife peygamberi temsil ama allah adına kutsal düzeni sürdürken kişi ve kürüm olmuştur. Hilafeti ellerine geçiren sultanlar 'cennet misali' yaşamış, allah adına her yetkiye kullanmışlardır. Kendilerini de 'allah'ın yeryüzündeki gölgesi' anlamındaki 'zillullah' sıfatıyla tanımlamışlardır. Allahın gölgesi olmak, sultanlara, padişahlara büyük bir güç ve kudret vermiş, kendilerini her şeyin üstünde saymalarına neden olmuş, imkan sunmuştur. Şeyhülislamı da denetimine alan sultanlar her türlü davranışlarını 'kitabına'

"Her devlet bir dinin gerçekleştirdiği, ama İslamiyet devletleri bu konuda çok daha belirgin bir yaklaşım göstermişlerdir. İslamiyet devletlerinin dinle bütünlükmelerinden daha dolaylı ve doğrudandır. İslamiyet devletleri hukukunu dine dayandırmış, kendilerini din kuralları temelinde yönetilen devletler olarak tanımlamışlardır."

Hakim zihniyete dayanmadan devlet bina edilemez

"Devletin temelinde teokrasi vardır. Hiçbir döneminde bundan vazgeçilmiş değildir. Teokratik devleti şekli olmaktan öte özde görmek gereklidir. Ortadoğu'da rahip tapınağının etrafında yükselen bu kurumun mayasındaki ideolojik öz görmez önemlidir. Zihniyetteki inandırıcılık bağı olmadan, çıplak zorla binlerce kişiyi tapınağın hizmetinde uzun süre çalıştırılmak zordur. Devletin ilahi, kutsal niteliği bu ihtiyaçtan ilti gelir. İster mitolojik, ister dinsel inanca dayansın, hakim zihniyete dayanmadan, devlet binası sağlam kılınamaz. Tek tanrı dinin oluşmasında büyük rol oynayan İbrani kabilelerindeki iltiye olma, her iki tarafında büyük bir heybetle duran Mısır ve Sümer devletinden farklı bir devlet kurma ihtiyacı, Ahdi Atik'in -kutsal kitap- temel kaygısıdır. Bir nevi İbrani krallığının ideolojik temelidir. Özellikle Samuel-1 ve Samuel-2 bölümleri adeta Yahuda devletinin -tanrı devlet-kuruluş manifestosu gibidir. Pers-Med İmparatorluğunun temelinde zerdüşlük belirleyici dini etkendir. Hristiyanlık, Roma sonrası tüm Avrupa devletlerinin ortak genidir. İslamiyet devleti daha doğusunda dinin kendisidir. Tüm ortaçağ İslamiyet devletleri kendilerini olmazsa olmaz kabilinden din devleti sayarlar. Zerdüşlük yerine geçen şia İslami halen devletin resmi ideolojisidir. Tüm Arap ülkelerinde devletin dini, resmi ideoloji olarak İslamdır. Kendini laik ilan eden Türkiye Cumhuriyeti en geniş Diyanet -resmi sunni İslam ideolojisi- kadrosuna sahiptir. İslam resmi devlet dinidir. Pakistan ve Afganistan resmi İslam devletleridir. İsrail din devletidir." (Bir Halkı Savunmak/A. Öcalan)

Devletin biçimleri, nitelikleri ve merkezileşmesi tanrıının tekliği ya da çokluğun koşullamış, bununla bağlantılı gelişmişlerdir. Çoklu tanrı sistemleri farklılıklarında taşıır, en azından mutlak egemen olma gibi bir durum yoktur. Ama tek tanrı sistemi bu egemenlik ilişkilerindeki mutlaklığını ifade eder. Doğa dinleri dönemindeki tanrılar ile tekleşen, mutlaklaşan, soyutlaşan ve kavram düzeyine indirgenen tanrı arasında olduğu kadar, bu dönemde devletleri arasında da çok büyük farklar vardır. Bu konuda Önderlik şunları belirtmektedir: "Devlet ile tanrı, merkeziyetçiliği aşırı gelişmiş devlette tek tanrı düşüncesi ve inancı arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Tanrı ne kadar güçlü, tüm sıfatlarının -ki, bunlar uygarlığın temel özellikleridir - tanrı, ulaşılaz ve anlaşılmaz kılarsınız, devleti ve içine gizlendiği uygarlık maskelerini o denli güçlü, korkutucu, anlaşlamaz ve ulaşılamaz kılmış olursunuz. Bu hususlar aynı zamanda kralların özelikleridir. Kral eğitiminin özü, bu özelikleri kazandırmaktır. Tanrıının temsilcisine bu yaraşır, bu gereklidir. Sınıflı toplumdan önce totem, temsil ettiği topluluğun özel kimliği, bir nevi soyadıdır. Toplumun sömürücü karakteri olmadığı için, bunların öyle ürkütücü bir yanları yoktur. Tanrı da değilidir. Ne zamanki kabile şeflerinin sömürücü karakterleri gelişir, totemin de yavaş yavaş tanrısal yüceliğe tırmadığı görülür; yeryüzünden gökyüzüne yer değiştirir. Yakın, dokunulur, korkulmaz sıfatlarından soyulur; uzak, ulaşılmaz, ürkütücü sıfatlar kazanır. Toplumda sınıflaşmanın ihaneti de özüne karşı böyle başlar." (Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığı/A. Öcalan)

tünlemlerini, hristiyan devletlerin dinle bütünlükmelerinden daha dolaylı ve doğrudandır. İslamiyet devletleri hukukunu dine dayandırmış, kendilerini din kuralları temelinde yönetilen devletler olarak tanımlamışlardır. Şeriat, bu din devletinin uygulamalarının adı olmuştur. Hz. Muhammed sonrası oluşan hilafet kurumu, allah ve peygamber adına devleti yönetme yetkisi taşımıştır. Dinin cevaz veren kurumu olarak şeyhülislam, tüm hukukun iki dudak arasındaki temsilini halife adına yapmıştır. Hz. Muhammed'in yaşamsı döneminde İslamiyetin ideolojik ve ütopik bir yanı bulunsada, sonrasında İslamiyetin bu ideolojik ve inanç yanı ağır basan yapısı ortadan kalkmış, tamamen egemenlik aracına dönüşmüştür.

Halifeler, peygamberin devamı ve temsilcisi olarak, allah adına yeryüzünde düzeni sağlama görevini üstlenmiş, yükümlülerdir. Halifelerin gerçekte ne kadar İslamiyetin barışı yüzü temelinde hareket ettikleri sorulacak olursa, olumlu bir yanıt vermek mümkün olmayacaktır. Hilafet kurumunu denetiminde bulunduran kişi ya da güçler, İslamiyetin kendi

uydurmuşlardır. Zaten tüm maddi gücü de ellerinde bulunduran sultanlara karşı çıkışa da pek rastlanılmamaktadır. Hilafetin sahibi olan sultanlar toplum nezdinde de allahın temsilcileri olarak kabul edilmişlerdir. Hilafet temsil eden sultana karşı çıkmayı, askerlerine karşı silah kullanmayı, peygambere ve allaha karşı çıkmak ve peygamber ve allahın ordularına karşı silah kullanmak olarak yorumlanmıştır. Şeyhülislamlar, mollalar verdikleri fetvalarla sultanları, padişahları allahın temsilcisi dokunulmaz kişilikler haline getirmişlerdir. Tarihte bunun örnekleri çoktur. Sultanlar, padişahlar allahın sıfatını kullanmaktadır imtin etmişlerdir, ama onun adına her türlü yetkiye kullanmaktadır da çekinmemişlerdir.

Her din ya da dinin temsilcisi kendisini tanrıının temsilcisi olarak göstermiştir. Tanrı bir ve tekdir, ama temsilcileri devletlerin sayısı kadar çoklar ve her birinin yaklaşım ve uygulamaları da farklıdır. Hatta bu tanrıların temsilcisi oldukları söyleyenler arasında tanrı adına savaşlar yürütülmüştür. Hristiyanların, müslümanların, yahudilerin, diğer dinlerin ve bu dinlere bağlı mezheplerin birbirlerine karşı yürütütlükleri kanlı savaşlar tanrı adına ve tanrıya egemen kılınmak amacıyla yürütülmüştür. Ancak bu dinler ve mezhepler adına yürütülen savaşların temel gerekçelerini ele alıp değerlendirdiğimizde, başka gerçekleri görürüz. Dinler arasında, ya da her dindeki mezhepler arasında yürütülen savaş, tanrı adına

"İmparatorlukların kuruluşları ve yıkılışları, el değiştirmeleri vb din aracı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Başka toprakların işgal edilmesinde, sömürgeleştirilmesinde dine mutlak anlamda başvurulmuştur. Haçı Seferleri papalık merkezli bir siyasetin ürünü olurken, diyar-i küffârın fethi de İslamiyetin ürünü olmuştur."

Din, devlette olan ilişkilerindeki bütünlüğe kadar, siyasetle de tam bir bütünlük ve uyum gösterir. Hatta dini en etkin siyaset olarak değerlendirmek de mümkünür. Birlerce yıl toplumun yönetilmesinin temel aracı olarak kullanılmıştır. Aynı biçimde devletlerarasındaki ilişkilerde de temel enstrüman olarak kullanılmıştır. İmparatorlukların kuruluşları ve yıkılışları, el değiştirmeleri vb din aracı kullanılarak gerçekleştirılmıştır. Başka toprakların işgal edilmesinde, sömürgelerleştirilmesinde dine mutlak anlamba başvurulmuştur. Haçlı Seferleri papalık merkezli bir siyasetin ürünü olurken, diyar-ı küffarın fethi de İslam siyasetinin ürünü olmuştur. Yayıılma siyasetinin öncü kuvveti olarak din en önemli rolü üstlenmiş ve oynamıştır. Derişmeli islam adına, misyonerlere hristiyanlık adına öncü kuvvetler olarak rol ifa ettikleri bilinmektedir. Krallar, padişahlar adına toprakları ele geçirenler din siyasetini kullanarak bunu başarmışlardır. İncil en önde giden ordu olmuştur. Afrika yerli halklarının Cizvit misyonerler için söylemleri oldukça anlaşılmıştır: "İlk geldiklerinde onların İncilleri, bizim toprağımız, şimdi ise onların toprakları, bizim İncilimiz var."

Din en önemli sınıfal ideoloji olarak rol oynamıştır. Zaten gelişiminde de dinin böylesi bir rolü olmuştur. Dini ellemeğe geçirilen sınıflar, toplumun diğer tüm kesimleri üzerinde egemenlik kurmuşlardır. Kendilerini tanının temsilcileri olarak, dolayısıyla da diğer tüm kesimlerin tanının temsilcisi olan kendilerine boyun eğmeleri gerektiğini savunmuşlardır. Yeni gelişen ve egemen olmak isteyen her sınıfın ideolojik aracı yine din, mezhep olmuştur.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, başlangıçtaki gelişim sürecinde her ne kadar karşı dursa da, kapitalist sistemin egemenlik döneminde din toplumun yönetilmesi ve yönlendirilmesinde en fazla başvurulan araç olmuştur. Burjuvazinin dine karşı olmasının altında yatan gerçek, dinin o zamana kadar feudalizmle özdeleşen bir kurum olmasıydı. Yani dini bir yönetim ve siyaset aracı olarak kullananlar zaten vardı ve hem de oldukça etkinlerdi. Onun gölgesi altında fetihler yapmış, toplumu kırıvrajkısuştılmışlardır. Bu aracı binlerce yılın tecrübesine sahip olanların elinden alınan kolay olmadığını en iyi bilenlerin başında burjuvazi gelir. Karşılık, olguya dayanma, kanıtlanamayanı yok sayma ve temelde kendi argümanlarını oluşturma, bundan sonra gelişmiştir. Ama iktidarının kesinliğini sağladıkten sonra, her ne kadar olguya dayalı yöntemsel açıklama geçerli olsa da, devlet yönetmede eski ve etkili bir araç olarak dñe başvurmaktan geri kalmamıştır. Ki burjuvazinin elindeki dini, sadece, kutsallıkla ifade edilen metafizik yöntem olarak da almamak gereklidir. Burjuvazinin elinde ulus devlet tanrı sıfatına bürünmüş, milliyetçilik de bunun siyaset ifadesi ol-

muştur ya da din, 'milliyetçiliğin en çok kullandığı' araç olmuştur. 20. yüzyıl, ulus dinlerinin/milliyetçiliklerinin bulaşmadığı toplum neredeyse kalmamış gibidir. Hepsinin tapındıkları bir küçük ulus devletçileri, milliyetçilikleri olmuştu.

"Din, ulus devlet sürecinde milliyetçiliğin en çok kullandığı, direkt ulus-devlet dinine dönüştürüldüğü araç konumundadır. Din hem ulusallaştırılarak, hem milliyetçileştirerek, ulus devlet dönemde toplumsal kurum olarak ahlaki özüne en ters düşmüş konuma düşürülür. Seküler milliyetçiliğin dışında kalan toplum kesimlerini dini milliyetçilikle, eski tanrıının yeni haliyle bilinçli veya kendiliğinden kulu halinde bütünləştererek bir nevi kendi iç ihanetini de yaşamış olur. Din-laiklik çatışması bu ihanette yakından bağlantılıdır." (Kapitalist Modernitenin Aşılma Sorunları Ve Demokratikleşme/A. Öcalan)

Herkisin bir dininin olması da, finans-kapitalin toplumu denetim altına almasının en önemli araçlarından biri haline getirilmiştir. Herkesin eline küçük bir putuk verilmiş, herkese kendi küçük mabetleri yapılmış, kendilerini tanrı ya da tanının temsilcisi olarak kabul etmemeyenler, küçük putuklar dağıtarak aynı sistemde değişik bir biçimde sürdürmeye devam etmişlerdir.

Dinin uygarlık aşamasıyla birlikte sınıfal bir ideoloji ve siyasal bir araç olduğu tarihen sabittir. Yukarıdaki anlatımlarımız bu konuda yeterli örnekler sunmaktadır. Bir kez daha vurgulayacak olursak; protestanlık bir Alman dini olarak gelişmiştir. Martin Luther'in temel tezleri dini reforme etme üzerine kuruludur. Savunduğu temel konuların başında, kilisenin tanrı ile insanlar arasındaki aracı konumdan çıkışması, insanların ibadetlerinde aracısız hareket etmeleri, kilisenin günah bağışlama yetkisinin olmadığı, ancak tanının günahları bağışlayabileceği, endülijansların (para karşılığı cennete yer satma) satılmasının doğru olmadığı, her halkın kendi dilinde İncil'i okuma ve öğrenme hakkının olduğu (*her halk kendi diliyle İncil'i okuyacak olursa, dili Latince olmasından dolayı kilisenin tanrı ile insanlar arasında çıkacağı, insanların aracısız ibadetlerini yapabilecekleri*) vb. yaklaşımından hareketle kendi mezhebini ki, sadece kendi mezhebi de değil, Alman Kilisesi'ni kurmuştur.

Luther bu yaklaşımıyla kilisenin İsa dönemindeki kutsallığına dönme istemini dile getirmiştir. Bu istek gerçeğin tümü müdür? Olmadığı rahatlıkla söylenebilir. Kapitalizmin gelişim sürecindeki Alman burjuvazisinin uluslararası, uluslararası yaratma isteğini bunun dışında tutarak değerlendirmek mümkün değildir? Martin Luther'in İncil'in Almanca çevirisini adına attettiği ve korumasını aldığı prens, gerçeğin görünenden çok daha farklı olduğunu göstermektedir.

Prens Papalığı karşı Martin Luther'i korumaya alması nedensiz olamaz. Yine denilebilir ki, M. Luther'in Katolik Kilisesi'ni reforme etme yolundan ilerleyen Anabaptistlere -Zwingle tarikatı- ve Thomas Müntzer'e karşı öfke dolu yaklaşımalarla hareket etmesi, onların yok edilmelerini -yakıtlarını- istemesi, yaklaşımının gerçekte kilisenin eski kutsallığına dönme arzusundan çok daha başka içerikler taşıdığını, buradaki yaklaşımının esasında siyasal bir içerikte olduğunu göstermektedir.

Burjuvazinin dini ve Martin Luther

Aslında Martin Luther'in geliştirdiği protestanlık, burjuvazinin ideolojik kimliği olacaktır. Şüphesiz bu daha sonra değişecek, üretim tarzına uygun olarak ve ekonomik tanımlamalarla ifade edilen yeni kimlikler edinecekti. Ama başlangıçta feudalizmin temsili ve mutlak egemen olan katolik kilisesine karşı başka argümanlarla mücadele etmenin koşulu yoktu. Dine karşı din çıkarılacaktı. Bu görünendi, gerçek olan daha örtük olanı. O da, sınıfısalı, sistemselidi. Burjuvazinin hedeflediği feudalizmdi, feudal egemenlerdi. Dönem itibarıyle de kilise en büyük toprakların sahibi olarak en büyük feodalı ve de feudalizmi temsil eden bir kurumdu. Geniş halk kesimlerinin ve emekçilerin desteğini sağlayan burjuvazi, feudalizmin ideolojik kimliği olan katolik kilisesine karşı savaş açarken, egemenlik aracı olarak dñe karşı savaş açtığı görüntüsü verse de, özünde sınıfı toplumun sömürücü bir sınıfı olarak dinden asla vazgeçmedi. Burjuvazinin amacı dñe ve kiliseyi tüm özelilikleriyle ortadan kaldırılmaktır. Kendi çıkarları temelinde yeniden şekillendirmekti. Martin Luther'in öncülük ettiği protestanlık, burjuvazının çıkarlarını en iyi yansitan ideolojik kimliği oluyordu. Martin Luther bilerek ya da bilmeyerek, isteyerek ya da istemeyerek tarihte böylesi bir rol oynuyordu. Ve bu da kendisini destekleyen ve koruyan prensin yaklaşımının nedenini izah etmektedir. Burjuvazi yeniden, ama kendi çıkarları temelinde dñe kaliba döküyordu. Bunun için de protestanlık biçilmiş kaftandı.

İngiltere krallığının katolik kilisesinden ayrılımasını hangi inanç sistemiyle açıklayabilir? Anglikanizmin gelişmesinde kralın kişisel yaklaşım ve arzularının belirleyici olduğu söylenebilir. Abbasi hanedanlığının Emevi hanedan ve halifeliğine karşı savaşlarının nedenini inançsal, ideolojik yaklaşımalarla açıklaymak mümkün müdür? İslamiyetin Hz. Muhammed'in ölümünden sonra inançsal ve ideolojik bir yanının kalmadığı, hanedanların iktidar aracına dönüştüğünü söylemek için çok gerilere gitmeye ve inançsal yaklaşımını değerlendirmeye

bile gerek yoktur. Peygamberin cenazesine daha yerdeyken iktidar kavgasını yaşayanların inançsal bir yaklaşımının olamayacağını söylemek yanlış olmayacağından. Ve daha o andan, o günden itibaren müslümanlık bir siyasal araç durumuna getirilmiştir. Bundan dolayıdır ki, Önderlik günümüzde uygulanan islam, "karşı islam" demektedir. Bugünkü islamın, peygamber döneminin islamına bazı biçimsel benzerliklerin dışında ortak çok fazla bir yanı olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Taliban'ın islamı gerçek islam mıdır? Vahhabilerin uygulamaları islamı uygulamalar mıdır? İran'ın şasisi mi, yoksa Tayyip Erdoğan'ın AKP islamı mı gerçek islamdır?

Tayyip Erdoğan'ın siyasal İslam'ı ne kadar İslam'dır?

Siyasal islam, radikal islam, liberal islam vb bu adını saylıklarımızın uygulamalarından hareketle geliştirilen yakıştırmalıdır. Radikal islamı savunan yaklaşım islamın özüyle uyumlu yaklaşım olarak değerlendirmek mümkün olmadığı gibi, islamın liberalleştirilmesini hedefleyen yaklaşımaları da islamın gerçek uygulaması olarak değerlendirmek mümkün değildir. Siyasal islam olarak değerlendirilen ve islamın siyasal niteliğini vurgulamak isteyen eleştirel yaklaşımalar bu özelliklerden kaynaklanmıştır. Tayyip Erdoğan ve AKP, kendisinden öncekilerin islamın düşüncelerini dilleinden düşürmeseler de, uygulamalarının siyasal olduğu ve toplumu yönetmeyi hedeflediği kimse için sıradışıdır. Sorun elbette bir kişi ya da bir partinin sorunu olmaktan çok daha fazla bir şevidir. Bunu devlet yaklaşımı olduğu açıklar.

Toplumun büyük çoğunluğunun inanç sahibi olduğu bir ülkede, devletin bu yaklaşımın dışında kalmayacağı aşikardır. Türkiye'nin Milli Savunma Bakanlığı'ndan sonraki en büyük bütçeye ve kadroya sahip kurumu Diyanet İşleri Başkanlığıdır. Laiklik bir din gibi savunan bir ülkede, yüz binlerce kadroya ve bütçenin en büyük kalemlerinden birine sahip böyle bir kurumun varlığı, ancak siyasal amaçlarla değerlendirilebilir. Inanç sahibi toplum, bu kurum aracılığıyla inançları kullanılarak yönetilmek istenmektedir. Yine bu araç kullanılarak kadercilik topluma egemen kılınmak istenmiş ve kılınmıştır da. Toplumsal sorunların geliştiği her dönemde

kullanılmak üzere başvurulan en öncelikli araç hep din olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu yıkıldığı güne kadar hilafetin merkezi olmuş ve kendisini bir din devleti olarak tanımlamıştır. Ümmetçilik temel bir yaklaşım olarak benimsenmiş, başta Kurt halkı olmak üzere imparatorluğun egemenliği altındaki halklar ümmetçilik siyasetiyle yönetilmiştir. Ümmetçilik ulus devlet ve milliyetçi ideojilere nazaran halklar arasında sorunlar daha geniş kapsamda ele alınıp çözülmesine etkileşen bulunmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliği altındaki hıristiyan halklarla daha erkenden çatışmaya girmesi ve o halkların imparatorluktan ayrılmış devletleşmeleri dinkle bağıntılıdır. İngiliz ve Fransız emperyalzmlerinin kuşkırtıcı ve provoke edici yaklaşımaları bu sürecin gelişmesinde önemli roller oynasa da, dinsel farklılıkların bu güçler tarafından siyasal bir araç olarak kullanıldığı söylenebilir. Emperyalist devletler, imparatorluğu parçalamak için dini kullanırken, imparatorluk da egemenliğini devam ettirmenin bir aracı olarak dini kullanmıştır. Egemenlik altında kalan müslüman halkların hak taleplerini, 'aynı din ve ümmetten oluklarını, Halifelik sıfatıyla peygamberi temsil ettiğini' öne sürerek görmezlikten gelmiştir. Arap halkın imparatorluk karşısında harekete geçmeleri ve devletleşmelerindeki etkili yaklaşımın İngiliz emperyalist siyasetinden kaynaklandığı, 'Kutsal toprakların' sahipleri oldukları öne çıkarılması temelinde imparatorluga karşı yönlendirildikleri ve Arap halkın imparatorluktan kopuşunun bu temelde gerçekleştiği tarih kitaplarda yazılmalıdır. Bu durumda da dinin kavram, araç, ilişki ve yöntemlerinin siyasal araç olarak kullanıldıkları açıklandıktır. Osmanlı İmparatorluğu'nun öne çıkardıkları ise; peygamberi temsil ettiğini, hilafetin merkezi olmaları, hilafete karşı savaşmanın peygambere karşı savaşmak olduğu temelinde bir yaklaşım olmuştur. Ancak çıkarların sınıfal niteliğinin çatışması, inançsal yaklaşımaları ortadan kaldırılmaktadır. Dinsel inançları güçlü olan toplumun büyük kesimi inançlarına göre yaşasalar da, egemen sınıflar siyaseten yaklaşmışlardır.

Kürtlerin inançları ve mezhepleri istismar edilmiştir

Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliği altında bulunan Kürt halkı inançlarına dayalı olarak imparatorlukla birlikte yaşamış, savaşmıştır. Ortak inançtan dolayı imparatorluğun yanında her zaman savaşlara katılmış, imparatorluktan ayrılmayı düşünmemiştir. Osmanlı'nın Kürt egemen sınıflarına verdikleri payelerinde, Kürtlerin yönetilmesinde önemli bir rolü olmuştur. Kürt egemen sınıfları da imparatorlukla birlikte hareket ettiğinde,

"Bugünkü islamın, peygamber döneminin islamına bazı biçimsel benzerliklerin dışında ortak çok fazla bir yanı olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.
Taliban'ın islamı gerçek islam mıdır?
Vahhabilerin uygulamaları islamı uygulamalar mıdır? İran'ın şasisi mi, yoksa Tayyip Erdoğan'ın AKP islamı mı gerçek islamdır?"

Copyright © www.hizmet2000.com

bu aynı dinsel inanca sahip olduklarıını öne sürerek, halkın ikna ederek yönleştirmişlerdir. Farklı mezhepsel inançları olan Kürtlerin devletlerarasındaki savaşlarda parçalanmaları, bir nevi kendi aralarındaki savaşlara dönüşmüştür. Gerek Osmanlı, gerekse de İranı devletler Kürtlerin bu inançsal ve mezhepsel farklılıklarını kullanarak egemenliklerini devam ettirmiştir. İnançlarını istismar ederek bir toplumu ya da toplumları kandırmak, kendi siyaset ve çıkışları temelinde kullanmak, yönlendirmek, yönetmek kirli ve çirkin bir yaklaşım olmakla birlikte, yeni bir yöntem değildir. Tarihte çok sıkça başvurulan bir yöntemdir. Bu sadece İslami cephede değil, diğer dinler tarafından da kullanılmıştır. Modern denilen, demokratik ve laik denilen devletlerin de, din devletlerini aratmayacak kadar, dini, bir egemenlik ve yönetim aracı olarak kullandıkları rahatlıkla söylenebilir. Emperyalizmin 20. yüzyıldaki en önemli egemenlik aracının siyasallaşmış din olduğu yadsınamaz. Yine laik geçmişen devletlerin daha farklı bir yaklaşım sahibi olmadıkları da açıklıdır.

Türkiye Cumhuriyeti devleti de kendisini laik bir devlet olarak tanımlamaktadır. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında buna çok büyük önem verilmiştir, günümüzde kendisini devletin sahibi gibi gösteren başta ordu olmak üzere çeşitli kesimler laikliğe büyük atıflarda bulunurlar. Onlar dini ilkel bir yaklaşım olarak görürler, modernliğin bir gereği olarak aşılması gerektiğini düşünürler. Muasır medeniyetlere ancak onların laiklik yaklaşımı temelinde ulaşılacağına inanırlar. Dini devlet dışında tutma, inanç ve ibadeti siyasetten uzak ve vicdanı bir olay olarak değerlendirmek isterler. En azından teorik olarak söyledikleri bu temelidir. Ancak dini devlet, dolayısıyla da siyaset dışı olarak ele alan bu yaklaşımın da, dini en az halifeliği temsil eden imparatorluk kadar kullandığı açıklır. Toplumsal muhalefetin geliştiği, Kurt halkın hak talebinde bulunması karşısında başvurulan en etkili siyaset aracı yine din olmuştur. Adeta bir arabanın yedek lastiği gibi ihtiyaç duyulduğunda başvurulmuştur. Elbette arabanın diğer tekerlekleri de dinden oluşmuşlardır, ama üzeri kılıflıdırlar, fazla aıkta değillerdir ve çok kolay görünmezler, yedekte olan ise kılıfsız, maskesizdir.

Özgürükçü düşüncelere karşı 'Yeşil Kuşak' projesi

TC devletini ele alıp değerlendirelim: Çok partili sisteme geçişle birlikte kurulan partilerin hepsi devletin icazetile kurulmuşlardır. Hepsinin de dinsel perspektifleri vardı. Hiçbir de halkın inanç-

larını "göz ardı" etmiyordu. Bunlar bir yana, ama tamamen dinsel yaklaşımın temelinde kurulan partiler de vardı. Kırk yılı aşkın bir süredir Türkiye'de açık din siyaseti yapan Erbakan, devletin isteğiyle parti kurmuş, siyaset yapmıştır. Milli Nizam Partisi devletin onayı ve dahası isteğiyle kurulmuştur. 12 Mart'ta kapatılan bu partinin liderini yerleştirmiş olduğu İsviçre'den çağrılanın, kendisine yeni bir parti, Milli Selamet Partisi'ni kurdurulanın devlet olduğu da belgelerde mevcut. Milli Nizam Partisi'nin kurulmasına, Erbakan'ın 12 Mart sonrası yerleşmiş olduğu İsviçre'den çağrularak Milli Selamet Partisi'nin kurdurulmasına ihtiyaç duyulmasının nedeni; bir yandan Türkiye'de gelişen devrimci mücadele, Kurdistan'da yaşanan uyanış ve özgürlük mücadelesinin gelişimi ve bir de emperyalizmin gelişirdiği din temelli 'Yeşil Kuşak' projesidir. Türkiye dine dayanarak komünizme karşı mücadelenin en etkili yürüttüğü alanlardan biri haline gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin 'Sıcak denizlere' inme korkusu toplumda geliştirilmiş, bu korkulara dayalı olarak da, dine dayalı bu projeler temelinde oluşturulan bir çemberle Sovyetlerin, onun şahsında komünizmin, yani özgürlük düşüncelerin gelişmesinin engellenmesi hedeflenmiştir. Dinin etkin bir siyaset aracı olarak kullanılması belki de bu dönemlerden ve yaşananlardan daha fazla, cuntaya ve oluşturduğu siyaset atmosfer tarafından gerçekleştirilmiştir.

Türk ordusu yaptığı her açıklamada dinsel gelişmelere karşı olduğunu, cumhuriyet için en büyük tehlikenin irticadan geldiğini ileri sürmüştür, en azından toplumda böylesi bir görüntü yaratmıştır. Cunta öncesinde de sonrasında da, bu, ordunun genel bir yaklaşımı olarak öne çıkmıştır. Ancak 12 Eylül faşist cuntasının dini topluma yayma yaklaşımı, bu iddiaların ve açıklamaların tam tersi olmuştur. Cunta sonrasında da bu yaklaşım devam etmiştir. Kendisini laik bir kurum ve cumhuriyetin sosyal devlet ilkesinin tek koruyucusu olarak ilan eden ordu, cuntaya iktidarı ele geçirdikten sonra yaptığı en önemli iş; toplumu dine boğmak olmuştur. Eskiden sınırlı sayıda olan ve din temelli eğitim veren imam hatip okulları, cunta iktidarı döneminde onlarca kat artarak sayıları on binler aşmıştır. Bugün ise bu sayı çok daha fazladır. Cuntanın ve sonraki iktidarların buna başvurularının nedeni, toplumun din kullanılarak yönetilir halde tutulmasıdır. Özellikle de Kurdistan özgürlük mücadelesinin gelişmesi, Kurt halkın kendi ulusal, demokratik ve özgürlüksel hak taleplerini yüksek sesle dile getirmesi ve bu temelde mücadele etmesi karşısında devlet bu adımları atmıştır.

Kurt halkın özgürlük mücadeleşine

karşı hemen her renkten parti iktidara getirilerek denenmiştir. Özal 'dört eğilimin temsilcisi' olarak kendisini ilan etmiş, Kurdistan özgürlük mücadelesine karşı, eğilimlerinden biri ve en önemlisi olan dini de kullanmasına rağmen başarılı olamayınca, sol geçmişenler, liberal geçmişenler, milliyetçi irkçı olanlar da iktidara getirilmiş, bunlar aracılığıyla özgürlük mücadelesinin bastırılması hedeflenmiştir. Bunlar tutmayıncı, bu dört eğilimin ortak ve farklı farklı örgütlenmeleri bir sonuç yaratamayınca, yillardır din temelli siyaset yapan Erbakan iktidara getirilmiştir. Bazı Kurt işbirlikçilerinin de içinde yer aldığı başarısız Erbakan'ın partisinden ayrılanlar kurdukları AKP ile bu politikaya bir deneme daha yapılmak istenmiştir. AKP'nin de din temelli bir örgütlenme olduğu, tarikat olarak da Kurt halkı içinde yoğun örgütlü olan nakşibendiciliğe, daha özgün olarak da halidiye tarikatına dayandığı bilinmektedir.

Din tüccarı AKP'nin 'din kardeşliği' sömürüsü

Halidiye tarikatı, Mevlana Xalid'in kurduğu bir tarikat olup, Kurt orijinlidir. Bu ince hesaplardan hareket ederek Kurt halkın teveccühünün kazanılacağı, dinsel duyguları kullanılarak Kurdistan özgürlük mücadelesi ve önderliğinin tasfiye edilebileceği hesaplamıştır. Bu partinin Kurt halkına hitap ederken kullandığı temel argüman, 'din kardeşliği' olmuştur. Osmanlıcılık kalan ümmet anlayışı bu parti tarafından yeniden gündemleştirilmiş, tüm sorunların çözüm yöntem ve yaklaşımı olarak gösterilmiştir. Liberal politikalarla harmanlanan bu politikaların çözüm alternatifini olduğunu savunması, bu yönlü önemli bir imaj sunmuş olması, alınan desteği rağmen çözümcü olamaması gerçek yüzünün açığa çıkmasını sağlamıştır. Bu partinin gerçek anlamda bir din tüccarı olduğu açığa çıkmıştır. Kendisini tüccar, devlet yönetmeyi de ticaret yapmak gibi ele alan Tayyip Erdoğan, gerçekten de kendisini iyi tanımlamıştır. Kapitalist ekonomi politiğe göre alınıp satılabilen her şey metadır. Alıcısı varsa, din de satıcının elinde bir metadır. Tayyip bu anlamda iyi bir satıcı, iyi bir tüccardır. Pazarladığı halkın dini duygularıdır.

Emperyalizm tarafından da Tayyip'e bir rol yüklenmiştir. Ortadoğu'da gelişen radikal islama karşı, ilimli islam geliştiirmek istenmiştir. Coğrafi anlamda önemli bir yerde bulunan Türkiye'nin, tarihsel geçmiş olarak da İslamiyeti uzun yıllar temsil etmiş olması, müslüman halkın dikkatlerinin bu alan üzerinde olacağı hesaplanarak Tayyip Erdoğan desteklenmiştir.

Kısaca ve özetle belirtecek olursak; din ile devlet, din ile siyaset arasında kopmaz bağların olduğunu söyleyebiliriz. Bu yaklaşım sadece bir ülke, bir devlet ya da bir zamanla sınırlı bir olay değildir. Toplumsal örgütlenmenin olduğu her yerde ve zamanda, inanca dayalı yaşamın olduğu ve toplumun ihtiyaçlarının fazlasını üretmeye başladığı, bir kesimin toplum adına bu üretim fazlasına el koymaya başladığı, yanı sınıflaşmanın gerçekleştiği zamanlardan günümüze din, bir siyaset aracı olarak kullanılmıştır. Hatta daha fazlası da söylenebilir. Şöyle ki; dinin kendisi devlettir, siyasettir. Her devlet, her sistem, her yönetim anlayışı bu kaynaktan içmiş, temel argümanlarını buna dayandırarak oluşturmuştur. Kitap getirenleri sınırlı da olsa, 124 bin olarak ifade edilen peygamberlerin hepsi yukarıda belirttiğimiz çerçevede gerçek anlamda ideoloji oluşturmuştur, devlet kurmuş, siyaset yapmış, toplumu yönetmişlerdir. Şamanlarla başlayan bu süreç peygamberlerle daha da gelişip etkin hale gelmiş, modern psikoloji ve sosyolojinin yöntemleriliğinde daha da etkili bir tarzda kullanılmıştır.

Dini devlet, siyaset ve yönetim olayı olmadan değerlendirmek mümkün değildir. Din, mutlaklaşan, teklesen, sınırları güneşle ölçülen devletin temel yönetim anlayışı olmuştur. Başlangıçta bir inanç sistemi olarak gelişmiştir, ancak daha sonra inançtan kopartılan din, işlenerek bir yönetim aracı haline getirilmiştir. Devletin gelişip olgunlaşlığı bir süreçte bu rol çok daha etkili bir tarzda oynatılmıştır. Marx toplumun yönetilmesindeki kullanım rolünden hareketle, dini 'toplumun aforunu' olarak değerlendirilmiştir. Din kendi başına bir uyuşturucu olarak değerlendirilemez, ancak kullanımı itibarıyle böylesi bir rol de oynamıştır, oynamaya da devam etmektedir. Oluşturulan dogmalar, tartışılmazlık gibi özelilikleri, dinin egemen sınıflar tarafından bir uyuşturucu haline getirilerek kullanılmasını sağlamıştır. Böyle tanımlamak, değerlendirmek daha doğrudur. Dinin egemen sınıflar elinde hangi temelde kullanıldığına ilişkin olarak Önderlik aşagıdaki değerlendirmeyi yapmaktadır:

"Özenle işlenmiş bir yönetim ideolojisidir din. Egemen sınıf her zaman dinin soyut niteliğinin farkındadır. Aşağıdaki toplum tabakaları ise ona gerçekmiş gibi inandırılmışlardır. Dine bu kadar yarım yapılması, mabetlerle temsili, ritüeller, hepsi devletin yönetim erkiyle yakından bağlantılıdır. Bu nedenle içyüzünün anlaşılmaması için tartışma yasağı getirilmiştir. Tartışsa iki sonuç ortaya çıkacaktır: Krallığın yükselişi ve doğal yasallık. İkisi de çok önemlidir. Tanrıkrallar ve tanrı gölgeleri sultanın nasıl yüceltiliği anlaşılacak; dolayısıyla toplum

korkutucu, cezalandırıcı bir tanrı anlayışından kurtulacaktır. Yine doğaya ilişkin bölüm ise bilimselligin kapısını aralayacaktır. Kuantum ve kozmos fiziğine kadar bilimsel olgular dünyasına hükmeden ilkeler anlaşılacaktır. Avrupa'nın üstünlüğü, ortaçağdan çıkışken bu teologik -ilahiyat- çözümlemeyi çok yoğun yapmış olmasıdır. Şüphesiz düşünsel gelişme yalnız başına teoloji, theodice tartışmasına bağlanamaz. Ama bu olmadan da çağdaş düşünceye kapı aralanamaz. 12., 13. ve 14. yüzyıllardaki Dominiken, Francisken mezhep tartışmaları olmadan Rönesans herhalde koyalı gelişmezdi." (Bir Halkı Savunmak)

Bir toplumsal ihtiyaçın egemenlik aracına dönüşmesi...

Burada bir kez daha belirtmekte yarar vardır: Din toplumsal bir ihtiyaç olarak gelişmiştir. Bunu yok saymak ne mümkün, ne de doğrudur. Tarihsel bir gerçekliktr ve insan zihniyetinin oluşmasında da son derece önemli roller oynamıştır. Kavrama ve anlamanın gelişen bu süreçle bağlantılı olduğu kesindir, ancak bir egemenlik aracı olarak kullanılması da hem daha farklıdır ve hem de daha sonradan gelişmiştir. Din bir ihtiyaç iken ve toplumun inançla bağlanmasının olanaklarını sağlarken, dincilik bir egemenlik aracı olarak toplumun parçalanmasında, baskın altına alınmasında ve sömürülmesinde rol oynamıştır. Din bir kültürdür, ama dincilik bir ictidat aracıdır ve bugün uygulanan da esasında bu ictidat aracı olan dinciliktr. Bundan dolayı Önderliğimiz buna önemle vurgu yapmaktadır, dinciliğin insanlığın başına musallat olan cinsiyetçilik, milliyetçilik ve bilimciliğin yanında adını andığı dört temel hastalıktan ya da toplum karşısındından biri olarak anmaktadır.

Kültürel islam'a evet siyasal islam'a hayır

Biz bu çalışmamızda esas olarak dinciliği ve bir ictidat aracı olarak dinin devlet ve siyaset tarafından nasıl kullanıldığını kısa deejinmelerle vurgulamaya çalıştık. Bunu görmek için bakmak bile yeterlidir. Devletin, siyasetin temel kavram ve argümanlarının din kaynaklı olduğu, ictidat ve yönetme anlayışının, devlete yüklenen kutsalik sıfatlarının da aynı kaynakta olduğu nettir. Dincilik bir ictidat aracı olarak reddedilmesi gerekip, din toplumun manevi hafızası olarak karşılanması gereken bir olsudur. Önderliğimiz, "kültürel islam'a evet, siyasal islam'a hayır" sözü, dine nasıl yaklaşılması gerektiğini göstermektedir.

KCK Önderi Abdullah Öcalan değerlendirdiyor

ASRIN KOMPLOSUNUN İÇ YÜZÜ NASIL ANLAŞILMALIDIR?

1 990 sonrası; dünya, bölge, ülke, PKK ve benim açımdan yeni bir süreçtir. Reel sosyalizmin fili çözülüş süreci resmen de kabul edilmektedir. Sovyet sistemi, iç tikanmanın, gerekli dönüşümleri zamanında ve yerinde yapamamanın bedeli çözülmeye ve dağılmaya ödemektedir. Her toplumsal olgu için geçerli olan kural, bir kez daha doğrulanmaktadır. Amaç ve ogluşma arasındaki çelişki uzun süre zorla sürdürülmez. Ya reform ya da devrim yoluyla ileriye doğru, daha üst bir aşamaya sıçrama kaçınılmaz olur. Bu sağlanamazsa, içten çürüme ve dağılma gerici zorla, çağımızda faşizm olarak adlandırılabilir restorasyona tabi tutulur. Restorasyon, aynı binanın yeni malzemeyle eskisinden daha güçlü görünmesini ve kalıcılığı sağlar. Ama toplumsal dinamikler hareketi zorladığı için, bu binalar içinde oturulamayan müzeler konumuna düşer. Devrim ve karşı-devrimin ürünü olan reel sosyalist ve faşist sistemler normalleşme sürecine yanıt olamayınca ve gerekli dönüşümleri yapmamakta direnenice, yıkılmaktan kurtulamamışlardır. Dünya ikinci büyük savaşın sonunda faşist yıkılışa tanık olurken, savaşın ürünü olan reel sosyalizmin içten çözülüş ve dağılışını da 1990 sonrasında yaşamıştır. İçine girilen süreç, sağın da solun da evrimleşerek ve dönüşümlerden gereken buluştuğu demokratik uygarlık sisteminin üstünlük kazanmasıdır. Sorunların ağırlıklı çözüm yolu, sistemin hakim kriterleriyle sağlanacaktır. Uluslararası düzen bu temelde ilke ve kurumlarını gözden geçirerek, yeni koşullara yanıt verecek düzenlemeleri gerçekleştirmektedir. Dünya çapındaki dönüşüm bu ana doğrultudadır. 20. yüzyıldan 21. yüzyıla giriş, daha çok bu ana olguya bağlı olarak tanımlanmaktadır. 21. yüzyıl, demokratik uygarlık ve insan hakları çağrı olarak adlandırılacak iddiasındadır.

Ortadoğu'da yüzyl öncesine dayanan ve gericileşen milliyetçilik temelindeki savaşı ve barış durumu tam bir titkam sürecindedir. Halkların enerjisi, gericiliği uygulamalarla yutulmaktadır. Sorunlar çözülmeme ve çözümsüzlük, daha gericiliği ve tariktakılmalara yol açmaktadır.

Bölgemizin ana ülkelerinden birisi olması nedeniyle Türkiye, tıkanmayı sıkça tekrarlanan krizlerle yoğunca yaşamaktadır. Ne zihniyet değişimine, ne de yapısal dönüşümlere adım atabilmektedir. Genel bir seferberlik haline getirdiği özel savaş, devleti de gelenekler çizgisinden çıkararak, çetelerin

türediği hukuk dışı bir uygulama alanına çekmektedir. PKK'nın de yaşadığı benzer bir durumdur. Dünya çapında yaşanan değişim ve kendi iç bünyesindeki oluşumlar değerlendirilememektedir. Eski anlayış ve tutumlar çoktan ideolojik, politik ve örgütsel çizgisinden çıkararak, örgütü çete gruplarına dönüştürmektedir. Böylece yapılar, birçok alan ve silahlı savaş bölgesinde, kuraldışi yaşam ve eylem tarzlarıyla PKK'yi gericiliğe zorlamaktadır. Sorumlu olması gereken merkez ve kadrolar adeta akıntıya boşuna kürek sallamaktadır.

Önderlik pozisyonum, bu gerçekler karşısında giderek daralmaktadır. Özellikle ülke içinde sağlamaya çalıştığımız çizgiye çekme hamleleri, çeteler tarafından boş bırakılmaktadır. Tipki devlet gibi PKK'de de çizgi dışı gruplar üremiştir. Bu durum en anlamsız eylemlere yol açmaktadır, trajik kayip ve acıları çok gibi büyütmektedir. Komple ve tasfiyeler için en uygun ortam böyle gelişmektedir. 1990'ların başlarından 2000'lere doğru bozmaya çalıştığımız komplolar, giderek ağlarını her tarafıma dolayacaktır.

PKK içindeki çetecilik ve Hasan Bindal olayının önemi

1990'ların başından itibaren, iç ve dış komploların artan ayak sesleri adeta 'ben geliyorum' diyordu. 25 Ocak 1990'da en eski çocukluk arkadaşım Hasan Bindal'ın sözde kaza kurşunuyla öldürülüşü, aslında içinde birçok gizi saklayan bir olaydır. Bu, kamp yönetimindeki Sarı Baran, Mehmet Şener ve Şahin Balıç'ın birlikte planlama ihtimali yüksek bir komploydu. Eğer olayı

yutmuş olsaydım, çok kısa bir süre sonra operasyon benim tasfiyemle tamamlanabilirdi. Beni tasfiyeye görevli iki resmi ajanın, o günlerde Star TV'de kendilerine yönelik suçlamalar sırasında, -sanıyorum Cem Ersever'i savunma anlamında- söyle konuşuklarına bizzat tanık oldum. "Biz başarısız değiliz. İstesek öldürübilirdik; ama sağ yakalanması isteniyor." Bu tarz sürüp giden bir itirafı. Doğruluk payı vardı. PKK içinde gelişen çetecilikle, bu rühatıyla gerçekleştirilebilirdi. Fakat örgütün kontrolünün de ellişinde kalmasına için, benim sağ kalmam ve örgütün tümüyle çetenin eline geçmesinden sonra tasfiye edilmem, yaklaşım stratejisinin özüydü. Bunun için tehlikeli gördükleri bütün dürüst ve bağlı kadroların kaza süsü verilerek yok edilmesi gerekiyordu. Şemdin, Kör Cemal, Hogir ve Şahin bu süreci, Mahsum Korkmaz'ın kuşkulu ölümüyle 1986'dan itibaren başlatmışlardır.

Şimdi anlaşılıyor ki, ya kaza süsü vererek, ya da 'ajandi' denilerek cezalandırıdıkları yüzlerce dürüst ve değerli kadro ve yurtsever insan bulunmaktadır. Partinin en değerli kadro ve eylemcilerini temizlemek için, bile bile eylem adı altında ölüme gönderiyorlardı. Bunun için komuta inisiyatifi konusunda korkunç hassas davranışları var. Çunku ne kadar komuta yetkisi varsa, bu o kadar komplot, cinayet ve güç kazanmak demekti.

Sürecin tam başarıya gidememesinin nedeni, çete elebaşlarının farklına varılmasıdır. Şahin Balıç'ın ölümle cezalandırılması, Sarı Baran, Mehmet Şener ve Hogir'in kaçmaları, Kör Ce-

mal'in önceden cezalandırılması ve Şemdin'in kontrol altına alınması, çetenin etkinliğini büyük ölçüde kırdı. Hasan Bindal olayının önemi, çetenin bütün niyetlerini ve olası bağlantılarını ele verir nitelikte olmasıdır. Tümünün bilinçli ajanlık yaptığı söylenmek zordur. Ama bir kışmanın devlet odaklılarıyla ilişkisi kesindir.

1993 yılı, devlet ve PKK tarihinde önemli bir kırılma ve resmi çizgiden sapmanın yaygınlaşması tarihtir. Turgut Özal'ın siyasi diyaloga açık yapısı, kontrol edemediği güçlerin kurbanı olmasına yol açtı. Bu tarihte Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis'in tartışmalı bir uçak kazasında yaşamını yitirmesi ilginçtir. Ardından çok gibi artan Hizballah maskeli cinayetler, binlerce köyün boşaltılması, yoğunlaştırılan operasyonlar bir imha seferi olarak anlaşıldı. PKK'nın pek de akıllı olmayan takımları, kayıpları artırmaktan ve sürecin tikanmasına yol açmaktan öteye gideymiordu. Gerilla doğru bir meşru savunma anlayışı ve uygulanmasına çekilemiyordu. Dönemin askeri ve siyasi yönetimi terör hukuk çizgisinin çok dışına taşıdı. Devletin çığlarından çıkışması hız kazanmıştır.

Bu dönemin en önemli komplot suikasti, 6 Mayıs 1996'da Şam'daki kalabalık evimizin yakınında, yarım ton patlayıcı yüklü bir arabanın patlatılmasıdır. Telefonla dirlendiğim için, o saatte orada olduğum sanilarak araba patlatılıyor. Dönemin hükümet başkanı Tansu Çiller'in örtülü ödeneğinden 50 milyon dolarla finanse ettiği komplot oldukça boyutluştur. Susurluk çetesine diye tabir edilenlerle Yeşil kod adlı Mahmut Yıldırım'ın, Suriyeli bir Kürt aileden bazı kişilerin ve dönemin Viranşehir Belediye Başkanı'nın da bu komplonun içinde olduğu başına yansımıtı. Soruşturmadan askeri adına hareket edenler, ısrarla bu ekibin sorumsuz olduğunu ve devletle kendilerini temsil etmediğini söyleyordu. İstemeleri halinde, kendilerinin bu işi füzelerle daha başarılı yapabileceklerini belirtiyorlardı. Devletin içinde iki farklı yaklaşımın varlığı zaten bilinen bir husustu.

Diyalog kurulsayı süreç olumlu yönde gelişirdi

Devletin raydan çıkması herkesin endişe ile takip ettiği bir durumdu. "Aydınlık için bir dakika karanlık" eylemliliği bu süreçle bağlantılıydı. Devletin laiklik karakterinde de hızlı aşınmalar yaşanıyordu. Tarihte '28 Şubat' denilen süreç daha çok bir restorasyon hare-

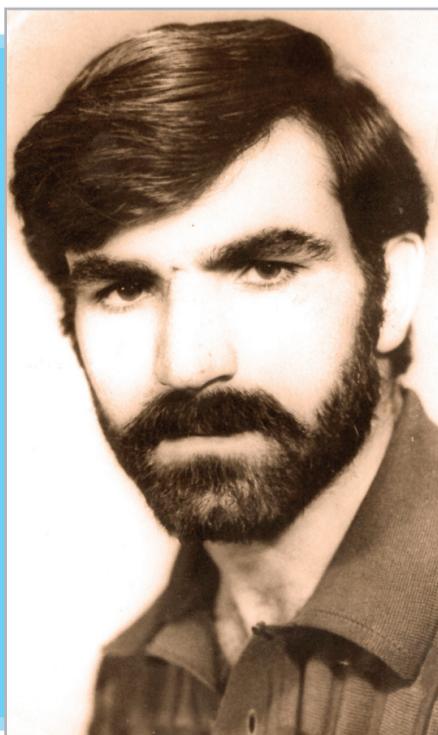
keti olarak gündeme geldi. Dolaylı yoldan normalleşme adına PKK'yi de sorumluluğa davet ediyorlardı. Buna ihtiyatlı bir olumlu olaklı yaklaşık. En azından suçsuz insanların katledilmesi durur ve ambargo sınırlanır; savaş surse de hiç olmazsa kurallarıyla yürütülür anlayışıyla bu tutuma girildi. Türkiye'nin İsrail'le 1996'da stratejik düzeye çıkardığı ittifakları istihbarata epey fırsat sunuyordu. İsrail'in dünya çapında istihbarat ve kontrolü, PKK'nın 'terorist örgüt' olarak ilan edilmesi, Önderlik takibini Türkiye açısından kolaylaştırmıştır. Bu tarihte Papandreou sonrası Yunanistan Başbakanı Simitis'le, ABD Başkanı Clinton'un 1996'da PKK Önderliği'ni teslim etme konusunda anlaşılırlı birliği içine girdikleri daha sonra duyumu alan diğer bir bilgiydi. PKK etrafındaki hukuk alanının daraltılması daha da artıyordu. Almanya, Fransa ve İngiltere başta olmak üzere, PKK yandaşlarına karşı siyasi amaçlı yoğun bir tutuklama kampanyasını açmışlardır.

Güney Kürdistanlı YNK ve KDP önderlikleri, PKK aleylektarı kampanyanın en temel dayanakları olarak, 1996'da İsrail ittifakına benzer Ankara, Londra ve Washington merkezli yoğun ilişkiler içine girmiştir. PKK ve Önderliği'ni tasfiye planının son halkası olarak Suriye kalmıştı. Misir'da yanlarına alarak Suriye üzerinde geliştirilen psikolojik savaş kısa sürede ürün vermiştir. Suriye bu baskılara boyun eğmeyi çıkarlarına daha uygun bulmuştur.

Suriye'den ayrılmadan önce, yaz boyu ordu adına dolaylı yoldan bilgilendirmede bulunan bir kanalın yaklaşımı İlginçti. Anlamlı bir ateşkesle birlikte yeni bir süreç arzulandı. Bu konuya gerçekçi yaklaşımalar söz konusuydu. Örgütün bilgisi dahilinde, 1998 yılının ağustos ayı sonlarındaki tek taraflı ateşkes deneyimi bu bilgilendirmelere dayanıyordu. Fakat bu ateşkesin yarida kesilmesine pek anlam verilemedi. Dolaylı diyalog resmen başlatıldı, süreç çok daha olumlu gelişirdi. Bu, sinyorum 28 Şubat sürecinin geçirdiği aşamalarla ilgili bir durumdu.

Tam bir yol ayrılmına gelinmişti. Ortadoğu alanını eski biçimde kullanmayıcağımız anlaşılmıştı. Yapılması gereken, ya Önderlik olarak dağınık alana çekerek savaş büyütmek ve şehir eylemlerini tırmadırmak, ya da ullaşma arayışını Avrupa koşullarında geliştirmeye çalışmaktı. Savaşın kör bir noktaya gelip dayanması, dağda olmam halinde her türlü silahın kullanılma olasılığı ve benim durumumun ek bir sürü ağırlık getireceği düşüncesi

□ 1990'ların başından itibaren, iç ve dış komploların artan ayak sesleri adeta 'ben geliyorum' diyordu. 25 Ocak 1990'da en eski çocukluk arkadaşım Hasan Bindal'ın sözde kaza kurşunuyla öldürülüşü, aslında içinde birçok gizi saklayan bir olaydır.

siyle, bunun tercih edilmemesi uygun görülmüşti. Benim etrafında yoğunlaşacak bir savaş her bakımdan büyük sakincaları taşımaktaydı. Ahlaki olarak kendimi yük yapmam doğru olmazdı. Ayrıca Kürt işbirlikçi önderlikleri her türlü istismarcılığa açtılar. Orda bulunmam çok kötü kullananları bilinen bir gerçekti. **17 Eylül 1998 Washington Anlaşması** bunun bir göstergesiydi. Avrupa koşulları da çok riskli olmasına rağmen, siyasi, kültürel ve demokratik anlayışla, zimnen de olsa hukuka biraz güven duyuluyordu. Yunanistan'daki hükümetin ise, ilk 9 Ekim 1998 günü bu ülkeye ayak basar basmaz bu denli alcalacağı hiç tahmin edilmemiş ve düşünülmemiştir.

1990'larda Londra merkezli hazırlanan komplot

20. yüzyılın sonlarında, Kürt halkın özgür iradesine karşı dünya çapında bir komplot ve darbe planı uzun bir hazırlık sürecinden sonra artık adım adım pratikleşiyordu. Filmi bir kez daha geriye çekip baktığımızda, bu planın aslında 1990'ların başında Londra kaynaklı olarak uygun görülpel uluslararası düzeyde hayatı geçirilmek istendiği anlaşılıcaktır. Planın Türkiye boyutları az çok bilinmekle birlikte, Avrupa ve ABD boyutu net olarak anlaşlamamıştır. Uluslararası boyutu görmezsek, değerlendirmelerimiz eksik kalacaktır. Tekrar da olsa özetlemek gerekirse:

1- Palme cinayeti, başka amaçları yanında, 12 Eylül rejimi ve sonrasında Türkiye'yi dışa bağlı tutmak için ve Kürt özgürlük devriminden korumakta bir araç olarak kullanılmıştır. Palme'nin Vietnam ve Güney Afrika gibi ülkelere haremklere hoşgörü ile yaklaşması, Başbakanı olduğu Isveç'i bir merkez haline getirmiştir. Palme, Kürt özgürlük hareketinin terörist olarak damgalanmasına karşıydı. Öldürülmesinde "Kürt izi" teorisini ve PKK'nın terörist ilan edilip yasaklanması çabaları, Isveç'in bu konumunu ortadan kaldırılmakla yakından bağlantılıdır. NATO'nun o dönemde Avrupa'da güçlü ve henüz açığa çıkmamış olan **Gladio** örgütlenmesinin bu ve benzeri komplolarla ilişkisi bir gün aydınlanacaktır.

15 Ağustos 1984 eylemlerinin hemen ardından, Almanya'nın da ağırlığını koymasıından sonra, Türkiye hükümetiyle uzlaşma sağlanmıştır. Bir çok ekonomik çıkarın sunulmasıyla tüm Avrupa'da PKK'ye karşı bir izolasyon süreci başlamıştır. Palme provokasyonu bu sürecin en önemli halklarından biriydi. PKK'yi bölmeye çabalayı başka bir gelişmeydi. Başlarında Çetin Güngör'ün bulunduğu bir gruba bu yönlü önderlik yaptırıyordu. Kesire'nin tahrirleri ürün verir gibiydi. Birçok aydın, Mahmut Bakı, Şivan Perwer gibi insanlar uzaklaştırılmıştı. Bu, tek başına Türkiye'nin çabalarıyla izah edilemez. Aslında Avrupa merkezli bir karar olarak uygulanıyordu. Türk solu bu yolla çoktan iğdiş edilmişti.

Almanya'nın merkezi düzeyde PKK'lıları tutuklaması da bu planın bir parçasıdır. 1990 başlarında Türk Genelkurmay Başkanı **Doğan Güreş**'in Londra'ya yaptığı bir gezide, "planımız onaylandı" biçiminde bir değerlendirme basına yansımıştı. Londra'nın da Almanya gibi tasfiyede rol üstleneceği anlaşılmıştı. Yine 1991'de YNK Başkanı **Talabani** Avusturya'nın Başkenti Viyana'da Türk Dışişleri Bakanı **Hikmet Çetin**'le PKK'yi terörist ilan etme konusunda gizlice anlaşmıştı. Talabani'nin bu yaklaşımı Almanya, Fransa ve İngiltere'nin tavriyla iç içe, terörist ilan edil-

me olayında temel bir rol oynamıştır. Avrupa çapında varılan bu anlayış birliğinde, PKK'sız bir Kürt hareketi amaçlanıyordu.

2-1993'ten sonra Özal ile ateşkes deneyiminin başarısız kalmasından sonra, bu sefer gündeme oturan taktik, "PKK'ye evet, Apo'ya hayır" biçimini aldı. Milyonlarca kitleSEL tabana kavuşan PKK'yi parçalamaya çabalarının sonuç vermemesi, böyle bir taktik yönelişi öne çikardı. Her devlet kendine göre 'PKK kadroları' oluşturmaya başladı.

Şemdin Sakık için 'ikinci adam' unvanı icat edildi. Apo'nun tasfiyesi kararlaştırılmıştı, ondan sonrası hesaplanıyordu. Kani Yılmaz'a bu yönlü bir rol oynatmak için anlamsız bir tutuklama sürecine çıktılar. Teslim olmak ve olası tasfiyelerden sonra bir PKK önderi gibi kullanmak amaçlanıyordu. Moskova Numan Ucar üzerinde çalışıyordu.

Ortadoğu'da birçok devletin tavrında bu seziliyordu. YNK ve KDP, PKK üzerinde oyuncularını yoğunlaştırmışlardı. HADEP bünyesinde benzer bir operasyon yürütülüyordu. **Hatip Dicle, Leyla Zana** ve teslim olmayan diğer milletvekilleri tutuklanırken, DEP örgütü kapatılmıştı. HADEP üzerinde ise bir çekişme yaşanıyordu. Kürdistan boşaltılıyor, Hizbullah maskeli dehsetvari yöntemlerle yurtsever insanlar katlediliyordu. 6 Mayıs 1996'da Önderlik bomboşalanmasının gerçekleşmesinin üzerinden yarım saat geçmeden, Londra kaynaklı haberler Abdullah Öcalan'ın öldürülüğünü veya bombalandığını dünyaya duyuruyordu. Yapıları önceden biliyorlardı.

3- 1996 yılında İsrail-Türkiye ittifakı ve bu tarihte başlayan Kuzey Irak-Türkiye ilişkileri aynı kapsamdadır. **17 Eylül 1998 Washington Kurt Otonomi Anlaşması**'nda en önemli maddé, PKK'ye karşı tavırı. Tıpkı 1925'de olduğu gibi, Türkiye'nin verdiği uzun tavrızler halkası karşılığında, 2000'e doğru geldiğimizde benzer bir uzlaşma gerçekleşmiş. Bu bir bakıma Lozan'ın yenilenmesi demekti. PKK tamamen izole ediliyor, Önderliği'nin tutsak edilmesi için her tür taahhütte bulunuluyor, gerilla üzerinde de her tür operasyona yesil ışık yakılıyor. Bu, toplayın bir tasfiye planıydı.

Mechule doğru kuşkulu bir yürüyüş...

Kendi içindeki çeteleri bile çözemedi, vurdumduymaz ve Önderliğin sırtından ucuz yaşamaya alışmış sahte bir yönetim tarzından kurtulamayan vatandaşlarla, başta Suriyeli ve Yunanlı söyle dostların içi yüzü henüz anlaşılımamıştı. Son derece çıkarcı ve panikçi yaklaşımları karşısında, PKK Önderliği'ne düşen, mechule karşı kuşkulu bir yürüyüşü. Büyük bir iç burkumasıyla 9 Ekim 1998 macerası başlıyor.

9 Ekim 1998 çıkıştı değerlendirilirken, Ortadoğu zemininin ne anlam ifade ettiğini çok sağlam ve yürekten çözümlemek gerekiyor. Bu zeminde yirmi yıl yakını bir pratik geçirdim. Sayısız ilişki ve çalışmalarla bulundum. Tarihi önemde gelişmeler ortaya çıktı. Bu gelişmelerin benimle ilgili hangi sınır ve ruhla gerçekleştirildiği ve nasıl dayanabildiğim de bütün yönleriyle mutlaka anlaşılmalıdır. Kimse yaşadığım pratiği tüm tarihsel mitolojik, felsefi, dini ve bilimsel anlamıyla çözmeye yanaşmadı. Çok kitap yazıldı; ben de yazdım. Yaşadığım gerçekleri halen de yazacak durumda değilim. Bunun için özgürlüğe alanlarının gelişmesi gerekdir. Ama koşulları çok elverişli olan ve gelişmeleri için neredeyse şart olan anlama işi

ni başaramayan, başta yoldaş geçenin birçok kişi ve kurum, bu tutumla aslinde kendilerini başarısızlığa mahkum ediyorlar. Buralar mümkünse bu yılların çözümünü yapıp insanlık, Kürtler ve Ortadoğu tarihi ve geleceği için ne anlama gelmesi gerektiğini en temel görev edinsinler. Çünkü bu olanak dışında, özgür yaşama giden yolda ne tarihi ve çağrı, ne de güncel somut gerçekleri çözüp önlərini aydınlatırlırlar.

Kalın çizgilerle Ortadoğu'daki yaşamın küçük bir kısmını, siyaset ve diplomasiyle ilgili yönünü değerlendirsem, tanımı şudur:

Sümerlerden beri döşenmiş labirentlerin içinden bu kadar yıl sonra sağlam çıkmak ve halkların özgürlüğüne bazı hediyelerde bulunmak, gerçek anlamıyla peygamber sel bir tutumla mümkünür. Bu şu demektir; her peygamber, toplumsal gelişmede bir anlam yükselişidir. Dili ne kadar ilahi olsa da, özü; gelişen toplumun anlam, hafıza, töre, vicdan, özgürlük ve eşitlik başta olmak üzere, birçok temel konuda farklı kültürler bir aşama kaydetmesine yol açmaktadır. Halk bu konuda çok arif, bilen konumdadır. Her ne kadar İslamiyet'ten sonra peygamberliğin ve yeni bir dinin yolu kapanmıştır denilse de bu, her çağın kendini ebedi olarak yorumlaması gibi bir savunmadır. Ortadoğu'da eski dinler kültürünün başta siyasi ve ideolojik alanlar olmak üzere, tüm toplumsal alanlardaki etkisi ve günümüzü adeta tutsak alması gibi sonuçları çözümlemeden, ne Avrupa uygarlığı anlaşılabılır, ne de anlamlı bir iç ve dış özgürlük savaşımı verilebilir. Tarih hümüdü yürüttür. Yüzeysel laiklikle ne din çözümlenebilir, ne modern toplum yaratılabilir. İki yüz yıllık milliyetçi yenilenme deneyimlerinin sonuçları ortadadır. Bu yolda ısrar ettikçe, Arap-İsrail çatışmasında olduğu gibi daha ne kadar acılar ve yıkımlara yol açacağı da kesirilebilir. Çözüm, tarihin doğasını çözümlemek ve oradan yola çıkararak bir özgürlük imkanını yaratmaktadır.

Çağımız için bu harekete 'dördüncü bir din' demek pek anlamlı düşmez. Ancak bu hareketi 1500'lerdeki Avrupa Rönesans'ına benzeyen, fakat kendi uygarlık kökleriyle kapitalizm ötesi uygarlık ufkunu sentezleyen bir dialekтик gelişme temelinde Ortadoğu Rönesans'ı olarak tanımlamak daha anlamlı ve tarihsel ihtiyaca cevap niteliğinde olacaktır. Bunu yaratıktı demek abartılı olur. Yapılmaya çalışılan, bu toprakların kültürlerine uygun ve çağın gericiliğine tutsak düşmeden olumlu özlerini benimseyerek, günümüzün orijinal özgürlük hareketine katkıdır. Bunun tarihte anlam bulacağına ve özgürlük hedeflerine sönmenen bir meşaleyle yürüyen bir çıkışın güçlü ve süreklilik kazanan bir akımı olacagına inancım tamdır.

Böylesi bir anlamlı yaşamın yaratılması her şeyden daha çok değerlidir. Tarihte eşine rastlanmayan kahramanlıkların, acıların ve fedakarlıkların şahiplerine saygı ve bağıllık, kendimizi bin yıldır lanetli kıldıgi gerçeklikten kurtarıp kutsamakla özdeşdir. Bu savunmam, lanetten kurtarılmış ve kutsanmış çağdaş yaşamın ne anlamına geldiğini açıklamaktadır.

Şam'dan Avrupa'ya doğru çıkışımı bazı tarihsel örneklerle mukayese etmem yanlış yorumlanmaktadır. Ama tarihle gencilik kutsallığın özünde yürüyorsa, bu benzerlik kaçınılmazdır. Ancak çarpılmış ve inkara dayalı tarihler, kutsal değerlerin benzeşme gerçegine set çekerler. Bu durum bile, olsa olsa bir perdelemedir. Gerçek olan, kutsallıkların zincirleme hareketidir.

Hıristiyanlığın özellikle Avrupa konunu yaratatan büyük **Aziz Paul**'den

bahsedeceğim. Önce havarilere düşmanlık yapıyordu. Şam yolunda bir mucizeyle havarilere katılışını, tarih değiştiren bir olay olarak anlatır. Tarsus'ta doğan Yahudi bir aileden gelmektedir. Antalya'dan başlayarak birkaç kez Anadolu, Yunanistan ve İtalya'ya sefer yapar. Çok büyük inanmış bir propagandacıdır. O olmasayı, Hıristiyanlığın Avrupa'ya bu denli taşınması mümkün olamazdı. Roma'da öldürüldü.

Anısına Avrupa'nın her tarafında dikilmiş Saint Paul katedralleri boşuna büyük bir görkemlilik arz etmezler. Çünkü Avrupa ahlakının ve bugünkü aşamaya ulaşmasının temelinde Aziz Paul'un attığı insanlık harcı vardır. Çok yönden ihanete uğramış olması ve olumsuzlukların da kaynağına alet edilmek istenmesi bu gerçeği değiştirmez. Daha ilginç olanı, Yunan sahasında karşılaştığı iyi dostlar kadar, birçok donek ve sahte dostlarla da mevcudiyetidir. Bazı dostların lauballığından de şikayet eder.

9 Ekim 1998'de Şam'dan çıkışım bu tarihsel olguya hatırlatır. Çok sayıda dost vardır. İktidardaki partiden birçok davet yapılmıştır. Parlamento, anayasayı değiştirebilecek bir coğunlukla benni davet etmiştir. Gitmeden önce bakanlık yapmış ve hala milletvekili olan **Kostas Baduvas** adlı dostla konuşan tercüman Ayfer Kaya, gelebileceğime dair telefonda birçok kez teytit almıştır.

Ulaştığında, ortada 'dost Baduvas' yoktur. Karşılayan, İstihbarat Başkanı **Stavrakis** ve çağdaş Yehuda İskaryot (İsa'yı ihbar eden havarı) rolünü oynayan ve adını da Agit koyan **Kalenderis**'tir. Tavırları tam üç bin yıl önceki Helenlerin tavriden farksızdır. Helenlerin o günden beri değişmemen bir tavrı; kendi dışındakileri ve çıkarlarına uygun düşmeyenleri barbar olarak adlandırmak, kendi basit dünyaları dışındakileri yabancı olarak görmektir ve bu, kökü bir duygudur. Fakat bu yaklaşım tüm gerçeği ifade etmez, işin duygusal ve moral yönünü izah edebilir. Siyasi ve diplomatik gerçekler daha farklıdır.

Arap sahasından ayrılsaydım tarihin seyri başka olabilirdi

Şu gerçeği görmekte yarar var: Kürt özgürlük hareketi, PKK önderliğinde bir nevi çağdaş **Bolşevizm** gibi görülmektedir. Zaten 'katı Stalinci' damgalaması bu görüşü yansımaktadır. Çok farklı özellikleri olsa da, yaklaşımlar benzerdir. Resmi siyaset ve devletler düzeni, PKK'yı ve bir bütün olarak Kürt özgürlük hareketini lehine sönmenen bir meşaleyle yürüyen bir çıkışın güçlü ve süreklilik kazanan bir akımı olacagına inancım tamdır.

Böylesi bir anlamlı yaşamın yaratılması her şeyden daha çok değerlidir. Tarihte eşine rastlanmayan kahramanlıkların, acıların ve fedakarlıkların şahiplerine saygı ve bağıllık, kendimizi bin yıldır lanetli kıldıgi gerçeklikten kurtarıp kutsamakla özdeşdir. Bu savunmam, lanetten kurtarılmış ve kutsanmış çağdaş yaşamın ne anlamına geldiğini açıklamaktadır.

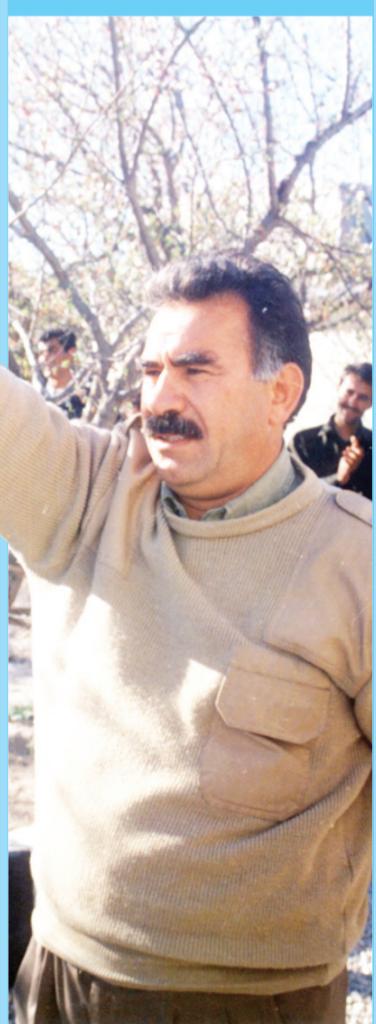
Böylesi bir anlamlı yaşamın yaratılması her şeyden daha çok değerlidir. Tarihte eşine rastlanmayan kahramanlıkların, acıların ve fedakarlıkların şahiplerine saygı ve bağıllık, kendimizi bin yıldır lanetli kıldıgi gerçeklikten kurtarıp kutsamakla özdeşdir. Bu savunmam, lanetten kurtarılmış ve kutsanmış çağdaş yaşamın ne anlamına geldiğini açıklamaktadır.

Şam'dan Avrupa'ya doğru çıkışımı bazı tarihsel örneklerle mukayese etmem yanlış yorumlanmaktadır. Ama tarihle gencilik kutsallığın özünde yürüyorsa, bu benzerlik kaçınılmazdır. Ancak çarpılmış ve inkara dayalı tarihler, kutsal değerlerin benzeşme gerçegine set çekerler. Bu durum bile, olsa olsa bir perdelemedir. Gerçek olan, kutsallıkların zincirleme hareketidir.

Hıristiyanlığın özellikle Avrupa konunu yaratatan büyük **Aziz Paul**'den

Kendi içindeki çetele ri bile çözemedi, vurdum duymaz ve Önderliğin sırtından ucuz yaşamaya alışmış sahte bir yönetim tarzından kurtulamayan vatandaşlarla, başta Suriyeli ve Yunanlı söyle dostların içi yüzü henüz anlaşılımamıştı. Son derece çıkarcı ve panikçi yaklaşımları karşısında, PKK Önderliği'ne düşen, mechule karşı kuşkulu bir yürüyüşü. Büyük bir iç burkumasıyla 9 Ekim 1998 yılı macerası başlıyordu.

Bu inanarak yaptı ğım bir tercih değildi. Fakat uğrunda o kadar kan dökülmüş ve acı çekilmiş özgürlük ve eşitlik idealerin başına böyle bir yolaşmış rejimin çökelenmesi, aslında real sosyalizmin derin sapmasını göstermektedi. Devrimin ve karşı-devrimin tanımını yeniden yaptıracak bir sonuçla karşılaşmıştım. Karşılaştığım tablo insan gerçekliğine daha doğru yaklaşma ya zorluyordu.

da bir gerçektir. Yarısı aydınlichkeit, yarısı karanlık bir Ortadoğu kimliği. Kürt özgürlük hareketine düşman değildi. Ama geleneksel ideoloji, devlet anlayışı, milliyetçilik ve çağdaş diplomatik güçler dostluğunu engelliyordu. En büyük yüküyüğü, başkaları istiyor diye düşmanlık yapmamasıydı. Fakat son ayrılaçığımız günlerde, Firavun torunu Mısır Başkanı **Mübarez** ile etrafındaki bürokrasiyi aşacak güçte olmadığını ortaya koymuştu. Milliyetçiliği aşırı zorlayacak konumda değildi.

Benim açımdan eleştirilmesi gereken Suriye değil, kendi konumumu. 1990'ların, hatta 1980'lerin başlarında Arap sahasından ayrılsaydım tarihin seyri başka olabilirdi. Zagroslar'a yerleşmem en ciddi seçenekti. Fakat İran ve Kürt işbirlikçilerinin yaklaşımının neleri doğuracağı bilinmezdi. İkincisi, bu rolü rahatlıkla ve başarıyla oynabilecek arkadaşlar vardı. Ama öyle basit çıktılar ki, kendilerini bir karışık derecede bile boğduracak cüceler olduklarını gösterdiler. Kendilerine tanıdığım tarihi fırsatı ve hizmeti hiç anlamadılar. Olanaklar üzerine hovardaca ve bir mırasyedici gibi oynadılar. Kendilerini de, çok büyük değer ifade eden emek ve sabrı da gafilce kullandılar ve çarçur ettüler. En çok eleştirilip özeleştiriye çekişmesi gereken konu budur. Fakat 9 Ekim 1998 çıkışını oraya yapmanın doğruluğuna hala inanıyorum. Çünkü o zaman savaş tam bir intikamcılığa dönüştürdü. Mevcut tabutlumda bile moralı olmamın tek nedeni, onurlu bir başarı için yaşamamın soylulaştırıcı bir savaştan daha az değerli olmamasıdır.

Simitis hükümetinin bu tavrinin özünü anlamak çok daha önemlidir. ABD ve İngiltere, hatta Almanya'nın da onayı dahilinde bir tutum olma ihtiyamı bulunmaktadır. Yine Baduvaş'ın davetine hiç sahip çıkmaması düşündürücüdür. Gelmememi kesin isteyebildi. Bakan olan birisinin bu kadar basit kalması anlaşılır olmaktan uzaktır. Önemli bir ihtimal, ayaklarının Orta-

doğu'dan bilingü kopartılmasıdır. Bunda İngiltere istihbaratı temel rol oynamış olabilir. Daha sonraki gelişmeler şu gerçeği gösterecektir: Avrupa'ya çekiliş kişiliğini ve onurunu yaktıktan sonra, ellerinde ehil bir araç olarak kullanılmamın tasarlanması en güçlü olasılıktır. Yunanistan'a ilk adımı atar atmaz; hukuk ve insan hakları kurallarının benim için olmadığını anlayacaktır. En üst düzeye Batı sistemi olarak, başta Başkan Clinton olmak üzere, Türkiye'nin tavrını çok önceden ve çok dakinik olarak inceledikleri kanaatindeyim. PKK ve Öcalan olusunu kendi çıkışları için Türkiye'nin başına en ideal biçimde kullanmakta çok biliyorlardı. Strateji ve taktik şuydu: Hem PKK'yi ve Kürtleri, hem de Türkiye'yi ve Türkleri kullanmak; gerektiğinde ellî yıl sürecek kör bir savaşa tutmak. Böylelikle Türkiye'yi kendilerine daha çok bağlama, stratejinin ana parçaları olarak değerlendirmektedir. Yaşanan dört aylık Avrupa macerası, bu eğilimi doğrulayacak niteliktir.

Dostluk eğilimimi belirtmek durumdayım. Beş yaşındaki bir çocuk da olsa, dost bellediğimde sonuna kadar inanmam benim için bir karakter özelliğidir. Hayatta belki de en büyük zayıf (kendim buna inanmıyorum, dostluğun ve yoldaşlığın güven şartının hiç çiğnenmemesi gerektiğine batıl bir inanç gibi halen inanıyorum) yönüm, bu tür bir güven duygusudur. Dostluk ve yoldaşlık adına bu yönüm korkunç kullanıldığını biliyorum. Ama en temel insanı değer olduğundan, vazgeçmem gereğine de eminim. Dostluk ve yoldaşlık bağı 20. yüzyılın şahsında en büyük darbeyi yemiş olduğundan, onun en son ve en trajik kurbanı ben olacaktım. Önce Yunanistan'da, sonra Rusya'da, dostluğun başına neyin gelmiş olduğunu belirtmem hayli öğretici olacaktır.

İki seferin sonunda yoğunlaşmam, Yunan karakterini sınırlı da olsa çözme imkanını verdi. Tanrı Dionysos'tan beri

Yunan halkın özgürlüğü bir gerçektir. Coşkulu ve dostça bir gerçektir. Ama dünyanın tüm ülkelerinde görüldüğü gibi, bu karakter yenilmiş ve ancak elinden ağılamak gelir. Dünyanın tüm halkları dostluklarına sahip çıkamazlar. Ama ardından bol bol ağlarlar. Kendi kendilerine dost ve yoldaş olduklarında da böyle yaparlar. Ayrılıkları, yitirileri ve birkilikleri ağlama ve ucuz sevgiye gömülmüştür. Saygı duyulsa da, bunun fazla değeri yoktur. Dostluğu ve yoldaşlığı koruyamayan bir saygı ve sevgiye, anam da olsa, hep hor baktım. Karşılıklı bir sevgi ve anlayış göstermedim. Sanki kader bana, 'Çok değer verdığın dost ve yoldaşların için ağlamaya değmez' der gibidir. Karşı çıktığım, dostluk ve yoldaşlık değildir. Tersine, ona zafer değerini veremeyen, dost ve yoldaş olmasını bilmeyen, sahte ve zavallılardır.

Yunan egemen sınıf tarihine bakıldığından, M.O 1600'lerde Mikenlerden beri mitolojik bir biçim kazanmış olan düşünce tarzlarına göre, tanrı Zeus her türlü puşluğu ve kalleşliği yapabilir. Önune çıkan her kadını baştan çıkarabilir; her tarafından, alnından, kıçından Athena başta olmak üzere birçok küçük tanrı doğurabilir. Yalan ve kandırmaca tanrısal özellikleridir. Troya kahramanı Hektor'u nasıl kandırdığını, ona inanan Homeros bile hayıflanarak dizelerine döker. Yeter ki Helenistlerin çkarına olsun. Bir nevi İsrail Tanrısı Yehova gibidir. Helenler ve İsrail oğulları seçilmiş kavim oldukları için, diğer insanlık, yani barbarlar aleyhine ne yapsalar haklardır ve tanrıları da bunu böyle emretmektedir. Bu mitolojik gerçeklik, daha sonra dinsel ve siyasi gerçeklige dönüşecektir. Mitoloji deyip geçmemek gerekir. Günümüzde kadar dinin ve siyasetin temelinde yatan mitolojik gerçekliklerdir.

Bu mitolojik özellikler, Yunan hakim sınıfının nasıl doğduğunu dile getirmektedir. Ana kaynağı da Sümer mitolojisidir. Anadolu, Fenike ve Mısır üzerinden hem mitolojik, hem de maddi toplum olarak beslendikleri bilinmektedir. Öğünden beri değişmeyen bu sınıfı ve ulusal karakter bütün çiplaklıyla karşılıkta duracaktır. Hileci, kandırmacı, çıkarları uğruna hiçbir insana değer vermeyen, dışındakileri değeriz ve barbar sayan bir zihniyet ve ahlaktır.

Reel sosyalizmden sonra yaşanan yozlaşma

Önce planlanmamış çıkışım, ortaya çıkan zorunluluk karşısında, denemesi gereken önceliklerin başında görüldü. Reel sosyalizmden sonra içine düşülen yozlaşma sürecinin krizi bir dönemi yaşıyor. **Başbakan Pri-makov** ve **Başkan Yeltsin**, reel sosyalizmin önemli hainleriydiler. Ekonomik ve gizli kirli istihbaratla bağlantılı çıkarlar nedeniyle, konumum ne kadar stratejik de olsa, o dönem için satılmaca çok müsaitti. Koca bir Sovyet sistemi satanların nazarında özgürlük değerlerine saygı beklemek kendini kandırmaktı. IMF, ABD, İsrail ve Türkiye ile yürütülen ilişkiler, bana karşı hukuk dışı bir tavrı alınacağını kesinleştiriyor. Halbuki Duma bana 298'e karşı 1 oyyla siyasal iltica tanınmasına ilişkin bir karar çıkarmıştı. Fakat despotik devlet açısından bunun fazla anlamı yoktu. Beni zorla Türkiye üzerinden Kıbrıs'a indirmek istiyorlardı. Büyük ihtimalle işbirliği halinde, daha o günlerde bir teslim etme gerçekleşebilirdi.

Bu inanarak yaptığım bir tercih değildi. Fakat uğurunda o kadar kan dökülmüş ve acı çekilmiş özgürlük ve eşitlik ideallerinin başına böyle bir yozlaşmış rejimin çökreklenmesi, aslında reel sos-

yalızmanın derin sapmasını göstermektedi. Devrimin ve karşı-devrimin tanımı yeniden yapılacak bir sonuçla karşılaşılmıştı. Karşılaştığım tablo insan gerçekliğine daha doğru yaklaşmaya zorluyordu. İlkelerle güne gömülmüş yaşam tarzını kıyaslamamı ayınlattı. Bazı sembolik kalıplara takılmam, artık tanrı ve insan maskelerini (ki, aynı gerçeği ifade ederler) cesaretle parçalamam gereğine dair cesaret ve bilincimi arttırdı. 20. yüzyılın putları kırılmayıydı. Bireyin varlığı ve hakları toplumun varlık ve haklarından önce gelmeli veya en azından ikisi arasında optimal nokta esas alınmalıydı. Bir reysellik ve ona ilişkin hakların kapitalizmin insafına terk edilmesi vahim bir yanılıydı. Bireyin varlığını ve özgürlüğünü esas almayan her toplumcu, aslında Sümer rahip tarzıydı ve egemen sömürücü sınıfları doğurmaya mahkumdu. **'Her şey toplum için'** sloganı aslında en eski bir sınıflı toplum sloganıydı. **'Her şey birey için'** ise, çelişkili gibi görünse de, en gelişmiş sınıflı toplumun, kapitalizmin sloganıydı. İki ilkenin sloganlarına yenik düşmeden, bir insanlık, özgürlük ve eşitlik idealine dayanmak esas yoldu. Bilimsel sosyalizm bir olgu olacaksa, kendini dogmatizmde ve tapınak sosyalizminden kurtarmalıydı. Devlet uğruna her mücadele sosyalizme tersti. Onun yerine bir arayış, sosyalizmin özüydü. Bulunan proletarya diktatörlüğü de olsa, yeni bir kölelik aracından başka sonuç vermiyordu.

Moskova seferinin bu yönlü ideolojik yoğunlaşmamı hızlandırdı, sosyalizm ütopyasına inanmış ve büyük emek çekmiş sahiplerinin anısına verebileceğim en temel karşılıktır. 20. yüzyılın Moskova'sı o kadar basitleşmiş ki, hiçbir hayali olumsuz da olsa canlandırıcak güçte değildi. Rus gerçeği üzerinde en az Yunan gerçeği kadar durmanın gereği açıldı. Burada da bazı putları yıkarak yaklaşmanın gerçeklere ulaşma açısından vazgeçilmez olduğu kendini açıkça ortaya koyuyordu.

Roma'ya 12 Kasım 1998'de yönelik, Avrupa içinde gidilebilecek tek ülkenin başkenti konumunda olmasındandır. **Massimo D'Alema** hükümetinin birkaç aylık Dönemine denk gelmişti. Yaklaşımaları zızkaklı oldu. Ne siyasi, ne hukuki net bir yaklaşım sergileyemedi. İtalyan büyük sermaye çevrelerinin ağır tahrik, Avrupa ülkelerinin tam destek vermeyişleri, özellikle Almanya'nın kişiliğini sarsma ve kendini dayatma tavrinin ağırlığı altında inisiyatifi davranışları yarattı. En iyi eğitilmiş polis gruplarıyla çok yoğun bir psikolojik baskın kuruldu. Odadan ayrılmaya hiç fırsat tanınmadı. Ağır sorumlulukları olan birisi için, ilk çikan fırsatın ayrılması gereğine aştı. Bir zorla atmadıkları kalmıştı. Birçok ülke para verebilir yer ayırmaya çalışmaları gerçek niyetlerini gösteriyordu. Demokratik hükümet tavrı sergilenmeyecekti.

Niyetim Kürt sorunu demokratik bir platforma çekmekti. Destek olunsayıdı, Türkiye'nin de bu tavra gelmesi zor olmayacağı. Anlaşılan, Avrupa Kürt sorununun ciddi çözümünden yana değildi. Ortadoğu'da Kürtlere dayalı bir kargaşa daha çok işlerine geliyordu. Dolayısıyla benim beklenmedik çıkışım, taktikleri dışında bir durumdu. Büttün hazırlıkları, ehlileştirilmiş işbirlikçi Kürt şahsiyetlerine dayanıyordu. PKK ve özellikle benim varlığım, on yillarda yürütmüş oldukları ve çok sermaye aktıtları Kürt kozunu ellerinde işlemez kılıyordu. Roma hukukunun doğduğu merkezden atılmam zordu. Fakat siyasi riskleri ağırdı. Bu kadar zorlayan bir devletin daha tehlikeli yönelikleri de hesaba katılmalıdır. İlk doğacak fırsatı ayırmam zorluluk arz etmiştir.

Avrupa'nın insanı Kürt politikası yok

Avrupa'nın üç tarihi başkentinde geçirdiğim toplam dört ay bazı önemli gerçekleri ortaya çıkarmıştı. Demokrasi ve hukuk, Kürt özgürlük iradesine hakkını vermek niyetinde değildi. Avrupa'nın insanı bir Kürt politikası yoktu. Sadece Türkiye'ye yönelik taleplerinde bir argüman olarak kullanılıyordu. Aslında son iki yüz yıllık politikalar sürdürülüyordu. Kürtleri Ortadoğu'da İran, Irak ve Türkiye yöneticilerini kendi politikaları doğrultusunda zorlamak için en uygun araç olarak görüp ordu. Acil bir çözüm için tavır almamalarının altında bu temel neden yatıyordu. Onlara uzun vadeli sorun yaratın bir Kürt olusu lazımdı. Çözüm ise, kullanacak malzemeler bırakımdı.

Bu tutum Kuzey Irak'taki Kürt işbirlikçileri için de geçerliydi. Sorunlu bir Türkiye kendilerine muhtaç olacaktı. Dolayısıyla PKK'nın hep bir sorun olarak kalması, politik çıkar için hepsine çok gereklidi. Benimle çözümü değil, istedikleri gibi davranışın uzun vadeli politikalarına hizmet edecek birilerini düşünüyordular. İki yüz yıllık politik perspektiflerine aykırı bulunuyordum. Özgür karakter ve bağımsız karar inisiyatifi kabul edebilecekleri bir durum değildi. Bunu kabul etmeleri, onlarca yıldır besledikleri bir çok işbirlikçi Kürdü kaybetmeleri demek olurdu. İtalya Türkiye'den daha çok yatırım ve ticaret imkanı elde etmek istiyordu. Bunun için en radikal tavrı alabiliyordu. Ama benim durumum, pratikte görüldüğü gibi bu hesabı da bozuyordu. Çıkarları kişiliğini kaldırmaya uygun değildi. Anlaşılan, Avrupa hukuku ve demokrasisi Kürt sorunu sınırlarında duruyordu. Ancak işgâllerinden ucuzca yararlanma ve uzun vadeli Ortadoğu politikalarında bir araç olarak kullanılan Kürt yaklaşımı geçerliydi. Bu yönyle de olsa, politika yine de tam şekeiteneden uzaktı. Ağır basan yön, genel bir çok sorunda olduğu gibi, Kürt sorununda da Avrupa'nın şekeitenmiş bir politikasının olmadığıydı. Her devlet ancak polis ve istihbarat çerçevesinde yaklaşıyor, sivil toplum kuruluşları vasıtaları da sizmeye çalışıyordu.

Özgürlik istemi maddi çıkarlarla pazarlandı

Roma'dayken ve sanıyorum Moskova'dayken, benimle en yoğun ilgilenen bir güç de MOSSAD'dı. "Kürt meşalesinin en esaslı sahibi benim" dercesine, istihbarat ağını esasta geliştiren güç olduğu açığa çıktı. ABD, İsrail ve İngiltere ayrı bir kanat olarak duruyorlardı. Avrupa henüz dağınıktı. İngiltere iki yüz yıldır önderlik ediyor. Olası Kürt politikası İngiltere olmaksızın düşünülemezdi. İsrail'in doğuşuyla denetim MOSSAD eliyle yürütülüyor. Barzani ve Talabani'yle birlikte birçok Kürt sisteme bağlanmıştı. Yalnız PKK'nın durumu yaratmış oldukları sistemi bozuyordu. Bu nedenle beni sorumlu tutup, sıkı bir teşhir ve tecrit politikasına hapsetmişlerdi. Türkiye'yle 1996 yılı antlaşmaları, operasyonel roller üstlenmelerine de yol açmıştır. Bunu çok iyi hesap edememek bir eksiklikti. Da-ha sonra anlaşılacık ki, Moskova'yı da benimle ilgili olarak avuçları içinde tutan İsrail'di. Tabii bunu ABD'nin büyük mali ve diplomatik desteğiyle birlikte yürütüyorlardı. Moskova'da kalmamam için IMF'nin 8 milyar dolarlık kredisi kullanılmıştı. Yine Türkiye'den bu amaçla **Mavi Akım Projesi** koparılmıştı. Türkiye'de "Apo primi" denilen rantçı sistem, uluslararası alanda da daha büyük çaplı

Niyetim Kürt sorununu demokratik bir platforma çekmekti. Destek olunsayıdı, Türkiye'nin de bu tavra gelmesi zor olmayacağı. Anlaşılan, Avrupa Kürt sorununun ciddi çözümünden yana değildi. Ortadoğu'da Kürtlere dayalı bir kargaşa daha çok işlerine geliyordu. Dolayısıyla benim beklenmedik çıkışım, taktikleri dışında bir durumdu.

uygulama buluyordu. Tüm Avrupa, Rusya, ABD ve en son Kenyalı bürokratlar da nemalarını alacaklardı. Şahsında bir halkın özgürlük istemlerinin böylesine maddi çıkarlarla pazarlanması çok alçakçaydı.

İtalya'da psikolojik savaş sonuç veriyordu. En ufak bir fırsatla çıkmaya hazırlanıyordu. Moskova temsilcisi Numan Uçar'ın köylü basılılığı komplonun derinleşerek sürmesine yardımcı oldu. İtalya temsilcisi Ahmet'in de pasif ve sorumsuz hali, olup biten tam anlamından uzaktı. Hepsi kendi basit dünyalarında çoktan tükenmişlerdi. İtalya'dan çıkışta hem ben, hem Başbakan D'Alema rahatlamsa. D'Alema kötü bir demokrasi ve insan hakları sınavını vermişti. Hukuk ve demokrasının gür sesi olsaydı, özgürlük tarihine katkısı unutulmaz olurdu.

Tekrar Moskova'ya vardığında, büyük ihtimale oyunun son perdesi bilinerek hazırlanmıştı ve oynanıyordu. İtalya'dan çıkartılmam, her iki tarafın kararlı güçleriyle yetersiz PKK temsilcilerinin safdırcı yaklaşımıyla gerçekleşmişti. Süreç, çarmıh veya tabutun hazırlanması süreciydi. Moskova'daki ilk civileri sıkı vuruyorlardı. İlk defa suratlarında dostluğa hiç yer vermeyen görüntülerle tanıştıyordum. Belli ki, karar üst düzeyden ve kesindi. Bilinen akibette üzerine düşeni yapıyordular. Oyun ve zorbalıkla bir kargo uçağına bindirip, sonradan Tacikistan'ın Başkenti Bişkek olduğu anlaşılan köy evi gibi bir yerde bir haftalık bir tutukluluktan sonra, emekli general olduğu söylenen Naksakis'le Atina temsilcisi Ayfer, özel bir uçakla gelip Atina'ya doğru yola çıktı. Uçağın devlet bağlantısı açtı. Önce Romanya'ya indirmek istendi. Naksakis teslim etmenin burada gerçekleşeceğini Simitis'le kararlaştırıldı iddia etmektedir. Doğru olabilir. Kabul etmeyince, zorunlu olarak Atina'ya indik. Aynı cehennem zebanileri, Stavrakis ve Kalenderis bekliyorlardı. Yalnız bu bir gün sonra olacaktı. İlk gün geldiğim gibi VIP salonundan geçip bir gün Naksakis'in kaynanasının evinde kalacaktım. Ona şunu demiştim. "Pan-galos ihanet edebilir mi?" Çok kesin 'hayır, seçim için bundan iyi bir fırsat olamaz' diyeordu.

Dışişleri Bakanı Pangalos açık bir hileye başvurdu. Resmen görüşmek amacıyla çağrırdı eve en üst düzeyde istihbarat ekibi yollamışlardı. Dostça olmayan tehditkar bir ıslupla "Sana sabah saat dörde kadar süre tanıyoruz. Aksi halde bildirimizi zorla yaparız" dediler. Geçen suratlarını gösteriyordular. Kenya çok önceden CIA ile birlikte hazırlanmıştı. Bunu sonra anlayacaktım. Çok güvendiğim Kalenderis, Yunan devletinin şerefine üzerine söz vererek, tehlikeden uzak bir yer olarak eski Yunanlıkların etkili olduğu Kenya'da 15 gün içinde Dışişleri Bakanının hazırladığı Güney Afrika pasaportıyla çözüm bulduğunu söyledi. Dosta güven esas olduğu için kabul etmemek olmazdı. Yanında ciddi bir uyarıçı yoktu. Tam anlayamadığım tercüman Melsa, uyuşuk hareket ediyordu. Sahteliklerini çözübelirdi. Ayfer'i alıkoymuşlardı. Aslında tecrit edilmiştim.

Bu süreçte ihaneti dolaylı yoldan anlatmak isteyen birkaç harekete tanık oldum. Şoför binmem gereken uçağa sert bir vuruş yaptı. Bunun bilinçli bir tavır olduğu kanısındaydım. Uçak kalkmadı. Fakat daha sonra hemen İsviçre üzerinden olduğunu tahmin ettiğim yerdən, çok özel bir uçak Yunanlı olmayan ekiple gizli bir askeri havaalanında benni bekliyordu. CIA veya İngiltere istihbarat uçağı olma ihtimali yükseltti. Bir meden önce taksi şoförü on defadan fazla gidip geldi, uçağa bir türlü varmak istemiyordu. Bundan da bir sonuç çı-

karmadım. Dostluğun kitabında böyle ihanetlere yer olmayacağına o kadar inanmıştım ki, birisi o anda bana "kaçırılıyorsun" deseysi, terslerdim. Çünkü insanlığın kitabında buna yer yoktu.

Daha sonra her şeyin planlı olduğu anlaşılmaktı. **Kenya Büyükelçisi Kostulas** beni rahatlıkla havaalanından aldı. İlk konuşması manırdı. İngilizler ve Almanların biraz şerefi olabileceğini, ama Yunanlıkların pek şerefi ve onuru olmadığını hissettirmek istediler. Bu sözlerinden bir anlam çıkarmak imkansızdı. Zorla BM toplantısına bırakmak niyeti vardı. Bundan da bir şey anlayamadım. Daha sonra benimle birlikte yemek yemekten de vazgeçti. Hiç oturamamaya çalışıyordu. Belli ki son günleri geçiyordu. Atina'dan gelen direktifle mutlaka elçilikten atılmam isteniyordu. Dört goril gönderildi. Direneceğimizi belirtince vazgeçtiler. Dışişleri, Kamu, Adalet ve İstihbarat Bakanlıklarına sabaha kadar bakan düzeyinde telefonla Elçilikten çıkarılmam gereğini belirtiyorlardı. Kostulas, Kenya Dışişleri Bakanı'nın İstihbarat Başkanı oğlunun olduğu bir toplantıya gidip, her şeyin bilindiğini, fotoğraflarının bile çekildiğini, tanınan sürenin 15 Şubat'a kadar olduğunu, çıkmazsa zorla bunu gerçekleştireceklerini karar olarak bana aktardı. 15 Şubat'ta çıkmazsa, öldürme dahil her şey olabilirdi. Dolayısıyla o gün çıkmak kaçınılmazdı. Kalmak; baskın, direnme ve silahlı çatışma süsü verilerek öldürülerek olacaktı.

Komlo, tarihin en büyük provokasyonlarından

Kalenderis'in son büyük ihaneti şuydu: "Simitis'le konuştum. Misir üzerinden Hollanda'ya gidebileceğimize dair güvence verdi" dedi. Olduğu gibi kabullenmekten başka bir seçenek yoktu. Daha önce de Beyaz Rusya'nın Başkenti Minsk üzerinden bir Hollanda seferi düşünülüyordu. Aslında bu da teripti. Büyük ihtimalle Şam çıkışından beri her şey CIA, İngiltere ve Yunan istihbaratının halen içişi tam bilinemeyen bir planı gereği yönetilmektedir. Tarihin en büyük provokasyonlarından birisi olarak hazırlanıldığından kuşkum yoktur. Ama gerçek içişi konusunda her şeyi bildiği söylemem olanaksızdır. Bunu ancak kendileri bilebilir. Yapabileceğimiz, ortaya çıkan gelişmeleri doğru yorumlayabilmektir. Kenyalı polisi Elçiliğin içine kadar almışlardır. Gitmememin baskın anlamına geldiğini açıkça hissettiyorlardı. Yetkili birkaç cümleyle şunu söylüyor: "Biz ülkemizde kan dökmen istemiyoruz." Bu arada ilaç, uyuşturucu kullanma durumları olabilir. Mutfakçılar mutlak anlamda Elçiliğe bağlıydı. Durumum bir nevi uyurgezer gibiydi. Dolayısıyla sağlıklı düşünmeden alıkonulmam için gerekli dozajda ilaç kullanmış olmaları bu süreçte yüksek bir ihtiyalidir. Çok açık kuşkulu durumları bile çözmemem bir nedeni de uyuşturucu etkisi olabilir.

Bindigim uçağın etrafında yeşil gözlü ve sarışın, kumral, uzun boylu ve elliinde otomatik tüfekli adamların terribat aldığı fark ettim. Bunların CIA ve MOSSAD elemanları olmaları yüksek bir ihtimaldi. Uçağın içinde Türk Özel Timi üzerinde çullanıp beni yere yattırdı. Üzerimdeki her şeyi alıp bantlarla kırıvrak her tarafımı bağladılar, gözlerime de aynı kalın bantları takıp uçağın arkasına bırakıltılar. Uçak Cavit Çağlar'ındı. Doğruyluk hükümetinin nitelğini yansitan bir olaydı. Uçak iki defa indi. Biri Mısır, diğeri ya İsrail ya Kıbrıs'tı. Gemiyle adaya getirildiğimde, 16 Şubat sabahıydı. Uçakta gözlerimin ilk çözülmesiyle söylemek istedigim me-

saj şuydu: "Bu başarı sizin değildir. Size dostluk yaptıklarını söyleyenler, dürüst davranışlı oluyorlar. Bu oyunu her iki tarafa oynamak istiyorlar. Ben hiçbir zaman Türkük düşmanlığını yapmadım. Anatafindan kan bağlılığı bile vardır. Başarı ve kardeşlik tek doğru yoldur. Bundan sonra mücadelemi bu temelde yürüteceğim kesindir." Aslında ilk tavrim, sonuna kadar konuşturmayı istedim. Fakat hemen anlaşılıyordu ki, bu tutum komplonun olduğu gibi gizli kalmasına yol açardı. Komployu açıklamak için yaşamak daha doğrudu. Yolda uçaktan indirdiklerinde ve biraz sürüklendiklerinde, "Faili meçhule mi götürüyorsunuz?" dediğim zaman, "Bu şansı sana vermeyeceğiz. Ağzını kapat, yoksa biz kapatırız" dediklerini hatırlıyorum.

Beni adada ilk karşılayan, yarbay rütbesinde ve Genelkurmay Başkanlığını temsil ettiğini belirten bir subaydı. Dedikleri özce söyleydi: "Bu işte çok oyuncu var. Biz kardeşlikle halletmek istiyoruz. Bu tertiplere fırsat vermeyeceğiz." Bu, pek beklememiş bir tavırdı. Güvenirliliğini hiçbir zaman ölçücek durumda değildim. Taktik yanlışıyla birlikte, bir politikayı da dile getirmiş olabiliyordı. Bekleyip görmekten başka bir seçenek yoktu. On gün koşulları çok ağır bir hücrede kaldım. Emniyet, MIT, Jandarma ve Genelkurmay istihbaratı dörtlü çapraz halinde bir soruşturma yürüttüler. Kaba bir baskı ve küfür yoldu. Fakat manevi, psikolojik ortam benim için çok ağırdı. Dayanabilmek mucizeydi. On gün boyunca doğru bildiğim ve bulduğum biçimde konuştum. Tavrı koydum. Bir kısmı yayınlandı. Bir kısmı yayanmadı. Farklı bir devlet yüzüyle karşılaşlığım kesindi. Olgun yaklaşıyorlardı. Oynanan oyunların ne kadar içinde veya karşısında olduklarını kestirmem zordu. Esas aldığım tutum, baştan sona halkın onurlu barış ve kardeşsine yaşama birlilikbine fırsat veren bir çizgiyi inançla, kararlılıkla ve bilincle savunmaktı. Bu durum ideolojik ve politik çizgime ters düşmüyordu. Ayrılmışlığı ve meşru savunmayı aşan şiddete tavrı almam ideolojik hattım gereği olduğundan rahatlıkla tavrimi sürdürdüm.

İmrali yargılaması ve barış tutumum

İmrali yargılmasının meşru, evrensel ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin gereği olan bir temeli yoktu. İşin temelinde ağır bir komplot ve kaçırılma vardı. Mahkemenin bu koşullar altında olmaması gerekiydi. Ayrıca AİHS'ye ay-

kırı birçok yönü olduğu AİHM'e de bildirilmiştir. Sembolik olan, genelde hazırlanan senaristleri ve yönetmenleri dışında olan bir tiyatronun kamuoyuna yönelik kısmının oynanması söz konusuysu. Savunmamı bir "demokratik ulaşıcı ve barış mesajı" olarak vermem bana göre en doğru tutumdu. Kapsamlı bir savunma için ne süre, ne materyal, ne de hazırlık açısından psikolojik olarak uygun bir durumvardı.

İmrali sürecine ilişkin birçok açıklamalarım oldu. Bazı çevreler içte ve dışta olmak üzere tavrimi tahrif etmek istediler. En sakıncalı durum buydu. Sağlık ve ölümünden bile daha önemli olan bu hususları sürekli açılığa kavuşturmak istedim. Yaygın olarak yapılan, "Derin devlet ve Genelkurmayla anlaştığım, ulaşlığım veya teslim olduğum" biçiminde bir propagandaydı. Böyle bir durumun olmadığını hep vurguladım. Ateşkes konusu üzerinde ise, 1993'ten beri duuyordum. En son Şam'dayken, tek taraflı olarak ilan ettiğim 1 Eylül 1998 ateşkesine bağlı olarak, 1 Eylül 1999'da koşullar elverdiğe ve makul bir süre kalmak üzere sınırların dışına çekilmeyi, ateşkesi daha gerçekçi kılma kararlılığı temelinde ikinci bir adım olarak attım. Mevcut durum, zorunlu koşullar nedeniyle sınırlı bir gücün içerde, büyük bir kısmının dışarıda meşru bir savunma temelinde üstlendiği, "demokratik ulaşıcı ve barış için diyalog" beklenili bir pozisyon biçimindedir.

Siyasetin, hükümet ve parlamentoğun çözüm aramamasının sorumluluğunu kendilerine ait olduğu, mevcut durumun her bakımdan riskler taşıdığı bilinen bir husustur. Bu durum olumlu temelde aşılmazsa, daha büyük ve uzun süreli bir şiddet sarmalının ortamı kaplaması tehlikesi göz ardı edilemez. Ulaşım, "**demokratik ve laik cumhuriyet**" kavramının özlü olarak hayat bulmasında aranmaktadır. Kurtlerin özgür yurttaşlar ve halk olarak, evrensel hukuk ölçülerini de göz önüne getirilerek cumhuriyetle bütünleşmesi stratejik bir yaklaşım olarak görülmektedir. Sadece Türkiye Kurtleri için değil, tüm parçaları daki Kurtler için stratejik bir yaklaşım olarak öngörmektedir.

9 Ekim-15 Şubat komplosu, istedigi ve planladığı sonuca ulaşmaktan uzaktır. 20. yüzyılın tüm hainlerini ve işbirlikçilerini en üst emperyalist irade altında birleştiren bu komploy bir tarihi Anadolu ve Mezopotamya barışına dönüştürmek, görev olarak halklarımızın ve tüm sorumlu güçlerinin önemdedir. Bu görevde sahip olduğum, hem ülkenin güçlü bütünlüğü ve hem de laik ve demokratik cumhuriyetin özlu birliği için tek doğru tutumdur. Bu aynı zamanda tarih boyunca arzulanan onurlu barışın, kardeşliğin, özgürlük ve eşitliğin de yoludur.

culuğa bağlanmış kesimlerce yürütülen iftira ve karalama kampanyası kendilerini kurtaramayacaktır. PKK savaş ve barışçıl tutumuyla ortadadır. Gücü, şehitleri ve halkı da ortadır. Bunlar nerededir? Savaş istiyorlar. Kim engelliyor? PKK'yi kıskırtmakla kime, hangi güç hizmet ediyorlar? Dürüstlerse meydan açıktır. Kürt meselesini dağda, ovada, şehirde, köyde, içte ve dışta temsil etsinler. Sonuna kadar direnerek bir örnek göstersinler ki, sahtekar ve iftiracı olmadıklarını kanıtlamış olsunlar.

Benim İmrali sürecim bu savunmanın ruhuna uygun olarak devam edecektir. Tutumum; yarın olacakmış gibi birş ve demokratik ulaşıcı her an hazır olmak kadar, yarın benden başlayacak bir imha savaşına da sonuna kadar karış olmak ve her zaman inançla, kararlılık ve hazırlılıkla buna cevap vermektedir. Bunun dışında ne yaşam tadırm, ne de anırm. Çok büyük yetersizlikleri olsa da, umut ve bağıllılıklarını her zaman bana sunanların, bu gerçeğin ne anlama geldiğini tüm yönleriyle anımları ve içinde bulundukları koşullara göre gereğini yapmaları, kendileri için de bir yaşam sorunudur. Bağlı olmayı bilmek ve ölçülerine göre hareket etmek son derece önemlidir; yaşamını her tür gelişmeye karşı tümüyle örgütü ve hazırlıklı tutmayı gerektirir.

İnıyorum ki, bu savunmamla eksek kalan ve soru işaretleri uyandıran birçok hususa kapsamlı cevabı vermiş bulunuyorum. Halkımıza ve yoldaşlara, başta Türk halkı olmak üzere tüm komşu halklardan ve dünyadan dostlara, beklenilerine ve en azından çok merak edilen ve halen yaşadığım ağır koşullar altındaki İmrali sürecine ilişkin yanıtları en kapsamlı bir biçimde vererek borcumu ödemek istiyorum. Eleştirilerini aynı sorumluluk altında geliştirmeleri ve eleştirilerimin gereklilerini yapmaları da benim kendilerinden beklenirim ve hakkımındır.

Tüm yaşamalarını anti-Apoculuğa bağlayan iftira kesimler

Son on yıldır amansız bir ihanet dayatmasıyla, hem Güney Kürtistanlı işbirlikçiler tarafından, hem de Avrupa'ya siğınmış ve tüm yaşamalarını anti-Apo-

Kürt Soykırımı Günü

15 Şubat komplosu ve sonuçları

Kürt halkın kara gün olarak kabul ettiği ve lanetlediği, tarihi 15 Şubat uluslararası komplonun 14. yılını girdik. Bu komplonun amaçları neydi? Komplonun dayandığı felsefe, ideolojik siyasi amaçlar, tarihsel temel neydi?

Önderlik, Kürdistan'da bölüp parçalayan, Kürt toplumunu yok sayan ve yok etmek isteyen inkar ve imha sistemi ve soykırımı rejiminin bunun temel dayanağı olduğunu, tarihsel dayanağı olduğunu ortaya koyuyor. Yine gelişmelerin güncel siyasetle bağını ortaya koyuyor. Ortadoğu'daki durum, dünyadaki değişim, İsrail'in güvenliği, Türkiye'nin NATO içindeki konumu, Kürt sorununun bütün bu alanlarda taşıdığı anlam, önem. Bunlarla bağıını da ortaya koyuyor.

Uluslararası komplot tabii öyle dar bir siyaset veya güncel bir olay değildir. Tarihsel dayanakları var fakat küresel boyutları da var. Komplot, doğrudan küresel kapitalist sistem ile bağlıdır. Çünkü Kürdistan üzerindeki soykırımı sistemi küresel kapitalist sistemin geliştirdiği İngiltere'nin ortaya çıkardığı bir sistemdir. PKK'nın bu soykırımı, sömürgeciliği reddederek, onu boşça çıkartma, yok etme amacıyla önemli bir mücadele geliştirdiği bir ortamda, bunu yok etmek üzere geliştirilen bir saldırıdır. Uluslararası komplot, imha ve inkar sisteminin küresel düzeyde çok kapsamlı ve planlı bir saldırısı. Bağlı olduğu temel, kesinlikle inkar ve imha sistemidir. Kürt'ü inkar eden, imha etmek isteyen bir sistem, küresel sistem. Güncel politikada da çeşitli güçlerin çıkarlarını bu temelde yürütmemi öngörüyor. Dolayısıyla Kürt soykırımı öngörüyor. Kürt varlığının ve demokratik gelişiminin küresel kapitalizmin Ortadoğu'daki çıkarlarının önünde engel oluşturma, o çıkarlara zarar verme durumunu ortadan kaldırmayı hedefliyor. Bunu bileyim.

Sovyet sisteminin çözülüğü ardından Körfez Savaşı ile birlikte geliştirilen Ortadoğu'yu ele geçirme mücadeleinin önemli bir parçası oluyor. Bu mücadele nasıl oldu? 90'ların başında ABD-Irak savaşı biçiminde Körfez Savaşı olarak gelişti. Bu savaşın Ortadoğu'daki siyasi, askeri sonuçları nedir? Bir, ABD, Körfeze, Suudi'ye, Ortadoğu'nun stratejik alanlarına büyük bir askeri güç olarak girdi, mevzilendi. İki, ulus devlet sisteminin merkezi olan Irak, yeni bir yapılmaya kavuşturuldu. Saddam Hüseyin yönetimi Bağdat'a sıkıştırıldı. Kuzey ve güney Irak bu devlet yönetiminin denetiminden çıktı. Üç, ABD ve Türkiye'yle Çekiç Güç operasyonu geliştirildi. PKK'nın Güney Kürdistan'a girişini önlenmeye ve Kuzey Kürdistan'daki gelişimi de denetim altına alınmaya, sınırlanırmaya çalışıldı, hedeflendi. Körfez Savaşı'yla başlayan Ortadoğu savaşı ABD'nin Ortadoğu'ya müdahalesinin ve hatta III. Dünya Savaşı'nın birinci aşamasıydı.

'Yeni Dünya Düzeni' ve Ortadoğu gerceği

İlk aşamada böyle bir sistem içinde kalmak Yeni Dünya Düzeni adı altında bu saldırıyı yürütenler açısından gerekli görüldü. ABD öncülüğü böyle bir Ortadoğu denetimine dayanılarak dünyanın diğer alanlarında mücadele yü-

röttü, savaş yaptı, siyasi, ekonomik ambargolar geliştirdi. Doğu Avrupa'da, Balkanlar'da savaş yürüttü. Yugoslavya'yı dağıttı, Çekoslovakya'yı dağıttı. Bütün o Balkanlar'a ve Doğu Avrupa'ya yeni bir düzen, sistem verdi. Kafkasya'yı dağıttı, yeni bir sistem geliştirdi. Doğu Asya'da bir mücadele yürüttü, belli bir denetim geliştirdi. Afrika üzerindeki mücadelelesini yürüttü. Asya, Latin Amerika'da mücadele yürüttü. Amerika'da bir sistem geliştirdi. Daha çok 20. yüzyılda Batı sistemine karşı ortaya çıkan gelişmeleri ya tasfiye etmeye ya da kendisine hizmet eder hale getirmeye çaba harcadı. Bu konuda önemli bir düzeyde yakaladı.

Bu saldırının ikinci aşaması 11 Eylül 2001 İkiz Kule saldırısıyla başlayan süreç oldu. ABD'nin, yani küresel kapitalist sistemin Ortadoğu'ya dönük III. Dünya Savaşı'nda yeni bir askeri saldırısı yürütmesinin önemini açtı. Bu temelde Irak ve Afganistan Savaşları yaşandı. Buna dayanarak İran'a, Suriye'ye, diğer Arap ülkelerine, Kürdistan'a bir çeki düzen verilmeye çalışıldı.

İkinci aşamaya geçmenin en önemli adımı, hazırlığı ise uluslararası kom-

gücü FKÖ'ydü. Dolayısıyla Saddam yönetimi kendinden değil, Filistin direnişinin itibarından, onun Arap milliyetçiliğini harekete geçirme gücünden destek alıyordu.

Körfez Savaşı'na dayalı olarak bir yandan dünyanın değişik alanlarında küresel sistemin çıkarları doğrultusunda siyasi, askeri saldırular geliştirilirken diğer yandan da Ortadoğu'da bu iki alana dönük operasyonlar geliştirildi. Filistin'e dönük operasyonlar barış görüşmeleriydi. Filistin sorununun çözümü adı altında geliştirilen sözde barış süreci. Oslo süreci de diyorlardı buna. Orada Filistin'e sözde bir barış süreci dayatıldı. Hala da bu süreç olacak. Bu görüşmelerin bir devamı olarak şimdilik BM'ye başvurdular. Devlet oluyor Filistin güya. Filistin devleti ilan edildi BM tanınan diyorlar.

Barış süreci denen süreçte öyle bir şey ortaya çıktı ki ortada FKÖ diye, Filistin etkinliği, iradesi diye bir şey kalmadı. Dünyada olduğu gibi Arap alemindeki etkinliğini bitirdi. 1979'lu, '80'li yıllarda Ortadoğu'yu yöneten, Filistin direnişi '90'lı yıllarda, şimdi, oradan buradan bir şeyler dileyen, hiç-

bir saldırı olarak 12 Eylül rejimine dayanıyor. Çünkü bu darbeyi NATO düzenledi.

İkincisi, 1985'ten itibaren PKK direnişine karşı Türkiye NATO'ya başvurdu ve 15 Ağustos Atılımı'na karşı, gerilla karşı savaşı resmen de filen de NATO örgütleyip yürüttü. Onlara dayanıyordu. Daha somut olarak NATO düzeyindeki bu saldırular ise 1987 sonu, 1988 başında ortak bir operasyon olarak ortaya çıktı. '90'ların başında Körfez Savaşı ardından ise Çekiç Güç operasyonu olarak ortaya çıktı.

Uluslararası komplot Önderliği imha saldırısındır

Çekiç Güç operasyonu ABD ile Türkiye'nin NATO düzeyinde geliştirdiği bir ittifaktı. Güney Kürdistan hava sahasını korumaya Güney Kürdistan'daki PKK varlığını yok etmeye dayandı. Böylece Güney Kürdistan'ın hava sahası Irak'a kapatıldı, ama Türk savaş uçaklarının saldırısına açıldı. KDP, YNK yeniden örgütlenerek PKK'ye alternatif bir liderlik olarak, hareket olarak geliştirilmiş, güç kazanamamış, zayıf bir durumdadır, saldırısak ezeriz, tasfiye ederiz umuduyla bu uluslararası komplot dayatıldı.

Uluslararası komplonun amacı demek ki soykırımı devam ettirmektir. İnkar ve imha sistemini yaşamak, başarıya görmektedir. Bunun için bu sistemi tehdit eden PKK'yi imha ve tasfiye etmek, PKK'yi tasfiye edebilmek için de saldırıyı Önderlige yöneliktedir. Stratejisi buna göre oluştu. Önderliğin imhası temelinde PKK'yi tasfiye edebilmek, PKK'nın tasfiyesine dayanarak da Kürt soykırımı yürütmek.

Çünkü PKK var oldukça Kürt soykırımı değil yürütmek, ayakta tutmak bile mümkün değildi. Soykırıma karşı büyük bir halk direnişi gelişiyordu. Yine Önderlik var oldukça, çalışıkça da istendiği kadar gerilla karşı savaşılsın, darbe vurusun yeniden gerilla örgütleniyor, PKK yeniden canlandırılıyor. Dolayısıyla Kürt soykırımı yürütmeyen önemini güçlendirmek için PKK'nın tasfiyesi, onun için de Önderliğin etkisizleştirilmesi, imhası gerekti.

Uluslararası komplot bu temelde Önderliği imha saldırısı olarak ortaya çıktı. 9 Ekim 1998'de Suriye'den çıkartılmasıyla başladı. Bu tarihsel süreç bilinir. Bu amaç doğrultusunda sistemin bütün güçleri harekete geçtiler. Kürt soykırımı yürüten sistem tümüyle bu komploda yer aldı. Sistemi öncülü; ABD, İngiltere, İsrail komployu örgütleyip yönettiler. Bizzat Başkanlık tarafından koordine edildi. Yardımcıları bunu itiraf etmiş dumalar, biliyoruz. Sistemin temel güçleri çeşitli pazarlıklar biçiminde de olsa komploda rol oynadılar. Bütün devletler rol oynadılar. İhtiyaç duyulup da buna karşın herhangi bir devlet olmadı çeşitli biçimlerde.

Pratik olarak da tabii Önderliğin önce sistemin bozulması Suriye'den çıkıştıyla başlıdı. Suriye'den çıkartmadan en çok rolü Mısır yönetimi oynadı. Türkiye'ye tehdit etti diler ama esas Hafız Esad yönetimini korkutan orasıydı. Ama Suriye'den çıktı ve imha etmekti Önderliği. Önderliğin dağa çıkış yapma olasılığı güçlenince onu engellemek üzere sözde dostluk ilişkilerine dayanılarak Yunanistan'ı devreye koydular.

ploydu. Böyle bir süreçte dünyanın değişik alanlarında küresel kapitalist sistemin çıkarları doğrultusunda saldırılar yürütülürken Ortadoğu'da da ikinci bir hamle yapmaya hazırlanıldı. Bu hazırlığın önemli iki boyutu Kürdistan ve Filistin üzerinde geliştirilen saldırılardı. İkinci hamle tabii Irak'ta yarı bırakılan saldırıyı sonuca götürmek, Afganistan'da Taliban yönetimi yıkırmak oluyordu. Geliştiği çatışma bunalıydı.

Bunları gerçekleştirebilmek için sistem açısından iki alanda tedbir gerekiyordu. Birincisi Kürdistan'da denetim sağlamaktı. PKK'nın bu anlamda kontrol altına alınması gerekiydi. Çünkü Bağdat'ta yönetim düserse mevcut PKK duruşu Irak'ta etkili olabilir, Güney Kürdistan'a yayılabilir. Bunu bir demokratik Ortadoğu devrimine dönüştürebilirdi. Diğer yandan Filistin'de tedbir gerekiyordu. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) zayıflatılması lazımdı. Çünkü Irak yönetimine sahip çıkıyordu. '91 Körfez Savaşı'nda Saddam yönetimine destek veren tek Arap

bir etkinliği olmayan bir hareket konuma getirildi. Sözde Filistin devleti kuruluyor, barış süreci geliştiriliyor, ama özünde Filistin'in bitirilişi, güç kaybedici süreci oldu. FKÖ'nün direnişle kazandığı büyük gücün tüketildiği süreç. Giderek Gazze ile Batı Şeria da birbirinden koparıldı. Hamas, El Fetih kavgası da çıktı. Yani bırak Irak'ta, diğer yerlerdeki gelişmeleri yönlendiren, destekleyen bir Filistin direnişi var olsun, artık sisteme muhtaç hale gelmiş bir Filistin siyaseti ortaya çıktı.

Diğerı Kürdistan'a dayatılan operasyondır. Onu da uluslararası komplot olarak tanımladık. Uluslararası komployu bu düzeye saymak gereklidir. Komplot, önce Çekiç Güç operasyonu biçiminde örgütleni. Komploy '98'de filen başlayan bir olsa olarak görüyorum ama tümüyle öyle değildir. Tabii bu inkar ve imha sistemiyle bağlı. O bakan 19. yüzyılın başına kadar da gider. 20. yüzyılın başından itibaren I. Dünya Savaşı'nda bu inkar sisteminin oluşturulmasıyla tümüyle bağlıdır. Fakat pratik açıdan da NATO'nun yürüttüğü

bu güçlere '92 Ekiminde bir devletçik kuruldu. Güney Kürdistan devletliği.

Bu temelde bir yandan alternatif bir Kürt liderliği güçlendirilmeye çalışılırken diğer yandan da ABD'nin desteği temelinde Türk ordusunun kuzeyde ve güneyde yürüttüğü saldırı ve operasyonlarla PKK zayıflatılmaya çalışıldı. Gelişmesi engellenmek, güneye girmesi, güneyde hakim hale gelmesi önlenmek, ortaya çıkan askeri gücü darbeyleyerek zayıflatmak istendi. '90'lı yıllarda Doğan Güreş'ten başlayarak PKK'yi imha amaçlı kuzeyde ve güneyde geliştirilen askeri saldırının hepsi, desteği de, askeri desteği de NATO verdi. NATO silahlıyla savaştılar. En ufağından en büyüğünne kadar bütün verileri NATO'dan aldı. Siyasi desteği de, askeri desteği de NATO verdi. NATO silahlıyla savaştılar. En ufağından en büyüğünne kadar bütün verileri NATO'dan aldı.

Bu durumu aşmak için PKK, '93'ten itibaren yeni bir stratejik süreçte girdi, siyasi çözüm arama süreci; ateşkes öyledi. Kendini Kürt sorununun siyasi çözümünü gerçekleştirecek bir yapılmaya, değişime uğratmak isted. Fakat böyle bir değişim sürecini

Yunanistan'a sokmayıp böyle ortada bırakarak kim vurduya getirmek istediler. Önderlik bunu Rusya'ya giderek ve geri dönmeyerek boşça çıkardı.

Komplot, özünde Önderliğin Atina'dan geri dönüşü esnasında Akdeniz'de vurulması üzerine kurulmuştu. Yani bir günlük bir imha planıydı, kim vurduya getirilecekti. Bu anlamıyla 9 Ekim, bir imha saldırısıydı. Rusya'ya gidiş bunu bozdu. Rusya'da Mavi Akım projesi ayarlandı, 10 milyar dolarlık IMF kredisi Yeltsin yönetimine verildi. Rusya meclisi DUMA'nın 300 oyla Önderlige mültecilik hakkının verilmesi kararın rağmen Rusya'dan çıktı. Sorun oraya kadar gitti, fakat yönetim parayı alıncaya reddetti.

Önderlik onu bozmak üzere de Roma'ya gitti. Roma'da, İtalya'da bir sol hükümet vardı. Belki çözüm üretebiliriz diye kullanmak istedi Önderlik. Onlar da iyi niyetle yaklaştılar. Roma'ya gitrebilmesi büyük bir şanstı tabii. Fakat ABD hemen oraya da müdahale etti. Bütün kapıları kapatıldı. İngiltere, Almanya, Fransa, Avrupa çapında çözüm getirilmesinin öünü kapattı. İşte gladiou Berlusconi muhalefeti de harekete geçirdi. Böylece D'Alema hükümeti daraltıldı. Çözüm ürememiş, sahiplenemez duruma da düştü. Dolayısıyla Avrupa hukuku çerçevesinde daha çok sınırlandırıp mahkemeye havale eder duruma geldi.

Önderlik değerlendirdi: öyle direkt çikartmadı İtalya hükümeti, Önderlik çikarken bir dilekçe yazarak çıktı. Onun için İtalya'ya ilişkin herhangi bir dava açmıyor zaten. Onu şart koşmuşlardı İtalya yönetimi. "Gideceksen eğer kendi rızanla gittiğine dair belge bırakacaksın" diye. "Hükümetin, kalabileceği yönünde açıklamaları da biraz durumu kurtarma olarak değerlendirdim" diyor Önderlik. Aslında özünde kendisi yüzünden İtalya hükümetinin baskı görmesini kabul etmiyor.

Bir de böyle bir süreçte Rusya üzerinde gladio yeniden müdahalede bulundu süreci. Güya Rusya'da iltica edebileceğİ, örgütSEL çalışma yürütüceğİ yönünde güvence verdiler. O Mahir Welat ve bazıları devreye girdiler. Bir yanılmayıp tabii. Bir taraftan Roma'da kalisı zorlanınca diğer yerden kapı olarak Rusya gösterildi ve tekrar Roma'dan çıktı. Roma'dan çıkış böyle bir güvence ve Roma hükümetinin güç getirememesi sonucunda oldu.

AB, NATO sistemi içine girilmiş, orada mücadele ediliyor. Önemli bir adımdı. Roma'ya kadarki süreç komplonun saldırularını boşça çıkartma süreciydi. "Roma'dan tekrar Moskova'ya, Rusya'ya çıkış aslında hataydı" diyor

Önderlik. Bilinememesinden, iyi değerlendirilememesinden kaynaklandı. Ve artık komplotocu güçlerin denetimine girmeyi ifade ediyorlu bu gidiş. Rusya'da o denetim geliştirildi. Oradan Yunanistan'a havale edildi tekrar.

Yunanistan üzerinden yok edilerek Türk-Yunan ilişkileri düzeltilmeye, NATO'nun güneydoğu kanadı güçlendirilmeye çalışıldı. Bu komplonun önemli bir amacı oydu. ABD böyle bir kazanç sağlamayı umut ediyorlu komplodan. Yunanistan'da halledilemeyeince Kenya'ya götürüldü. İmha olmuyorsa o zaman idamla imha gerçeklesin planı üzerinden yeniden pazarlık edildi. 15 Şubat komplosu öyle ortaya çıktı, gerçekleştirildi.

ABD siyaseti, dar siyasi anlamda düşünürsek komployu yapanların iki hedefi vardı. Kürtistan'a dayatılan soykırımı ve onun başarıya götürülmüşinden öte güncel siyaset açısından iki hedefi vardı. Bir tanesi, Yunanistan eliyle komployu başarıya ulaştırarak Türk-Yunan ilişkilerini düzeltmektı. İkincisi, ABD'nin Irak politikalarına Türkiye'nin destek vermesini sağlamaktı. Bu iki anlaşma temelinde Önderlik Türkiye'ye iade edildi. Ecevit bu konuda söz verdikten sonra Önderlik Türkiye'ye teslim edildi.

Daha o zamandan Irak savaşını ıleri götürme, Saddam yönetimini tüm denetimini döşürmeli ABD'nin gündemine daldı. Dolayısıyla bir yandan Saddam yönetiminin döşürülmesi için Kurtler Önderliğin etkisizleştirilmesi ve PKK'nın denetime alınmasına dayalı böyle bir komployla tüm denetim altına alınırken diğer yandan da Türkiye'yle aynı zamanda Irak savaşı için pazarlık yapılmış, desteği alınmış oluyordu.

Buna dayanarak 11 Eylül olayları geliştirildi ve ABD'nin askeri müdahalesinin öünü açıldı. Ardından 2001 sonunda Afganistan Savaşı, 2003'te de Irak Savaşı geliştirildi. Bunlar birbiriley bu düzeyde bağlı olaylar, saldırılardır.

İmhayı boşça çıkartma mücadelelesi

Komplot sürecini ele aldığımda tabii komplonun amaçları ve bu amaçları boşça çıkartmak üzere Önderlik çizgisinin yürüttüğü mücadele temelinde onları karşılaşıştırmalı olarak ele alarak değerlendirmemiz lazımdır.

Bu noktada da bu dönemi genel planda imha, Önderliği imha etmeyi öngören dönem olarak adlandırabiliriz. Komplonun Önderliğin imhası temelinde PKK'yi tasfiye etmek istediği, Önderliğin ve partinin ise imhayı önleyerek kendini var etmek istediği, bunun mücadelemasını verdiği dönem.

Bu dönem 9 Ekim 1998'ten 11 Ocak

2000'e kadar geçen süreç içinde yaşanıyor. Bu dönemin kendi içinde iki parça olma yönü var. Birinci Önderliğin kim vurduya getirerek imha edilmek istediği dönem. İkincisi de idam ile imha edilmek istediği dönem. Bunları çok somut biliyoruz. Tarih böyle oluştu. Bunları söylemek belki biraz zor gelebilir, ama tarihi anlamak istiyorsak söyleyeceğiz. Ağırlığını göreceğiz, anlayacağınız ki doğru çözümleyelim ve doğru, yeterli bir biçimde ders çıkaralım.

Kim vurduya getirilerek imha dönemi esasında 9 Ekim komplosu olarak ortaya çıktı. 9 Ekim günü sonuçlandırılacak istenen bir plandır. Başarılıamayınca, bu boşça çıktılinca süreçe yayıldı. Önderlik bunu boşça çıkartmak üzere bir mücadele geliştirdi. Komployu çözümlemeye çalıştı. Partisi, halkın, kamuoyunu uyardı bu konuda. Duyarlılık çağrı yaptı. Bu temelde Önderliği sahiplenmiş bir hareket ortaya çıktı. Güneşimizi Karartamazsınız direnişi. 1 Eylül 1998'de üçüncü tek yanlı ateşkes ve bu temelde PKK'nın değişim ve yeniden yapılanma süreci olarak başlatılan süreç çok kısa bir zaman ardından uluslararası komplonun Önder Apo'yu imha etmek üzere saldırdığı ve bunu boşça çıkartmak için komploya karşı direnişin geliştiği bir döneme dönüştü.

İmha amaçlı birçok saldırı bu dört aylık süre içinde yapıldı. Bunu Yunanistan'dan Kenya'ya kadar olan süreç içerisinde görmek lazım. Fakat bu süreci Önderliğin 15 Şubat'ta teslim edilmesinden sonra kadar da götürebiliriz.

O dönemin temel mücadele, temel duruşu neydi? Bu imhayı boşça çıkartmak. Önderlik duruşu onu ifade etti. Giderek öyle bir çizgiye oturdu. Baştan çok görülen, hazırlanılan bir durum değildi, ama durum birden bire buraya dönüştü. Önderlik ateşkes ile birlikte partiye değişim ve yeniden yapılanma perspektifi verdi. Partinin yönünü kongreye çevirdi. Ardından gittikçe komplonun ağır bastığı, egemen hale gelişti bir süreçte dönüştü.

İmhayı, Önderliğin sağduyulu, oldukça dikkatli, sabırlı davranışları, hareket ve yaşam tarzı boşça çıkardı tabii. İkinci olarak da Önderlik duyarlılık çağrıları yaptığıda Önderliği sahiplenmiş Güneşimizi Karartamazsınız direnişi boşça çıktı. Zindanda oldu bu direniş, Kürtistan'ın dört parçasında oldu, gerilla oldu tabii. Bir fedai direnişi, Zilan direnişi gelişti. Önderlik etrafında bir ateşen savunma çemberi oluşturdu.

Halkın gösterdiği kitle sel sahiplenmenin, Roma'da günlerce on binler halinde meydanlarda nöbet tutmanın tabii imhayı önlemede çok önemli bir yeri oldu. Bunu bir değerlendirme olarak biz söylemiyoruz. Komployu yöneten

kişi, koordine eden kişi olan ABD'nin dışları bakarı zaten o zaman itiraf etti. "Tepeki bekliyorduk, ama bu kadar da beklemiyorduk" dedi. Gerilla ve halk direnişinin ne kadar etkili olduğunu gösterdi, ortaya koydu.

Böyle bir dönemde doğru çizgi Güneşimizi Karartamazsınız direnişidir. Her kişi, her kurum, örgüt her yerde yaşananlara dair doğru ve yanlış ayrımını buna göre yapacak. Bu da son derece nettir. Bu bakımdan böyle bir durumun çok anlaşılmayan bir yanı yoktur.

Bu imha sürecinin ikinci dönemi idam dönemi idi. 15 Şubat komplosu o amaçla gerçekleştirildi. Kim vurduya getirilerek imha edilemeyeince komployu yürüten güçler -ki onu Türk-Yunan ilişkilerinin düzeltilmesi üzerine kurmuşlardır- bu sefer Türkiye'nin Irak'a desteğini de alma hedefini de koysarak Türkiye'ye iadeyi öngördüler.

Nasıl olsa Önderlik Türkiye yasalarına göre idam edilecekti. Dolayısıyla Türk-Kürt çatışması bitmez bir çatışma olarak, üzerinde her türlü hesabın, politikanın uygulanacağı bir çatışma olarak derinleşip sürecek. Komployu yapanlar kendi çıkarlarını böyle bir çatışmaya bağlamışlardır. Buna bir de Türkiye'nin Saddam yönetimini devirmeye katılması eklemek, o noktada pay sahibi olmak Amerika için tabii ki daha çok kazanç getiriyordu. Öyle bir değişiklik yapıldı. Komplonun yürütülüşü içinde başarılı olunamayınca imha yönteminde değişiklik geliştirildi. 15 Şubat 1999'dan 11 Ocak 2000'e kadarki süreç de böyle geçti. Komplotocu güçler idamı ve bu temelde çatışmayı bekliyor, hesap ediyorlardı. Önderliğin Türkiye'ye iadesi kesinlikle bu temelde oldu. Yanıtmayalım.

"Bir anda değil, her gün, her an öldürmek"

Komployu anlamada çikan yanılıklı yaklaşımlardan bir tanesi Önderliğin Türkiye'ye teslim edilmesinin amacına ilişkindir. Birçok farklı kesim bu teslim edilişi "Kürt sorununa çözüm bulunsun diye İmralı'ya kondu" şeklinde yorumlayanlar çok oldu. Hatta PKK buna niye riayet etmiyor diye hareket suçluyor da.

Bu tutumlar bize yöneltilen imhayı çözüm olarak algılayan, dolayısıyla celladin eLINE sarılmamızı isteyen tutumları. Tabii ki böyle bir şey yoktur. İdam ölenmişse, baştan beri böyle planlanmış olduğundan değildir. Mücadeleye önlendi. Öyle bir hava var ki sanki Amerika'ya karşı mücadele edilemez, sanki komploya karşı mücadele edilemez, sanki Kurtler mücadele edip bir şey kazanamaz.

Bu yaklaşım sömürgeciliğin, soykırımı rejiminin, asimilasyonun yarattığı bir etkidir. Bu zihniyet düşman zihniyetidir. Düşmanın, katliamcı soykırıcı güçlerin Kürt insanına yedirmek istediği zihniyetidir. Mahmut Esad Bozkurt diyor ya "Sadece Türk'e hizmetçi olabilirler". Onun ötesinde hiçbir şey olamazlar. "Siz hiçbir şey yapamazsınız" demek bu zihniyetin özümsenmiş olması anlamına geliyor. O konuda hiç yanılmamak gerekiyor.

Bu hususlar önemli. Komployu bu kadar abartan, onun önünde secde eden tabii ki düşüncede de, eylemde de komployu aşamaz, ona karşı mücadele edemez. Komplotocu karşısında duruş iradesi gösteremez. O emperyalist ve sömürgeci bir zihniyettir. Ona teslim olmuş kölenin zihniyetidir. Gerçek öyle değildir. Nasıl ki imha mücadeleyle önlendiye idam da mücadeleyle önlendi. Pratik ortadadır.

Hiç kimse mevcut Türkiye rejiminin isteğiyle oldu diyemez. Kaldı ki Türkiye partileri hala da tartışıyorlar bunu. "Niye yapın, niye yapmadın, sen niye yapmadın, ben olsam yapardım" tartışması halindeler. O gün bu gündür tartışıyorlar. On üç senedir tartışıyorlar. Demek ki öyle idam edilmeyecek diye bir şey yokmuş. Mücadeleye önlendi bu durum. Açıga çıkmıştır. Hala "sen yanlış karar aldın, sen irade gösteremedin diye birbirlerini suçluyor, eleştiriyorlar. Şimdi AKP, CHP'yi ve MHP'yi bunlara suçluyor, sorumlu tutuyor. Bunun üzerrinden politika yapmaya çalışıyor.

Komplot idamı öngörmüştü. İdam üzerinden de Türkiye rejimi kendi içinde çok yoğun bir tartışma, mücadeleyi yaşadı. Çeşitli güçler sert tartışma içinde oldular. Bir sürü insan komplolarla katıldı 1999 yılında. Aydınlar ve değişik kesimlerden insanlar kontrgerilla içerisinde bir hesaplaşma nedeniyle katıldı. Yoğun bir mücadele verildi.

Komplodan hemen sonra Türkiye hakkında karar alabilecek bir hükümet iş başına getirilmiş. 18 Nisan 1999'da yapılan seçimlerle komplonun döneminin başbakanı Ecevit, yeni başbakan olmuştu. DSP, MHP ve ANAP ile ittifak, koalisyon yapmışlardır. Sosyal demokrat, liberal ve milliyetçi bir koalisyon ortaya çıkmıştı. Türkiye'deki bu İslami akım dışındaki tüm akımlar aslında hükümete katılmıştı. Bu temelde yürütülen iç mücadele, denetim, hesaplama, çatışma sonucunda komploya karşı, idama karşı yürütülen mücadelenin etkisi altında kalınarak idam edilmedi. İdam boşça çıktı, önlendi.

Bu konuda Önderliğin kendi tutumuna ilişkin belirtikleri açık. "İlk başta tepkiyle her şeyi reddetmemi düşünüyorum" diyor. "Kısa bir süre öyle geçti, fakat daha sonra düşünüp anladım ki komplotcular böyle olmasını istiyorlar. Bitmez bir Türk-Kürt çatışması çıksın, olaylar gizli kalsın, karanlığa gömülüsun, aydınlatın olmasının istiyorlar. O halde komplonun bu emellerini boşça çıkartmak gereklidir. Bunun içinde komploya karşı mücadele etmek gereklidir. Mücadeleci tutum içine girmeyi uygun bulduk, tutum değiştirdim" diyor.

Bu çerçevede örgüt de buna göre bir çalışma yürütme tutumu, çabası içinde oldu. VI. Kongre, komplodan sonra Önderliği savunmak üzere topyekun direniş kararı almıştı, fakat Önderlik çağrıları gelişince, avukatlarla ilişki kurunca, TC elindeki imha önlenmesi bu sefer sivil hedeflere dönük saldıruları durdurur, kontrollü bir gerilla çatışmasıyla Önderliğin mahkemedeki tutumuna destek veren bir politika içerisinde kaldı. İdam kararı ardından Önderliğin ateşkes ve geri çekimle önerilerini temmuz ortasında değerlendirerek ağustos ayı başından itibaren uygulamaya koydu. 2 Ağustos'ta Önderlik çağrıda bulundu. Yönettimiz bunu katıldığını açıkladı. Uluslararası komplonun başında başlatılan imha sürecinin nasıl sonuçlanacağını netleştirmek için itibaren görüşmelerde bulunuyor. Böyle bir dönemde tabii hükümetin kararları oldu. Ecevit hükümeti 11 Ocak'ta idamı uygulamama, idam kararını başbakanlıkta tutma kararını açıkladı.

Böyle olacaktı mutlaka diyenler yanılırlar. Bu sonuçlar büyük bir mücadeleyle, dirayetle, iradeyle, çabaya, yüzlerce şehit verilerek kazanıldı. Normal bir bakışla o milliyetçi yaklaşımın imkanı yoktu. Herkes artık PKK bitti diyor. Önderlige artık gitmiş olarak bakıyorlardı. Türk devletine karşı bu kadar savaştı ve devlet seni idam edemeceksin ve devlet seni idam edemeceksin.

yecek. Bunu, ortalama insanın aklının ucu bile alımıyordu. Artık bazıları için her şey o anlamda bitmişti. Bu noktada ulaşılan sonuç tabii ki mucizevidir, tarihidir. Ortalama insanın aklının ötesinde yaşanan bir gelişmedir. Adeta yeniden diriliş gibi oluyor. Bu kadar sert bir imha sürecini boşça çıkartmayı ifade ediyor.

Bu durumu doğru anlamak lazımdır. Bazıları bunu baştan planlanmış sonuçlar olarak algılıyor, değerlendirdi. Gerçekçi olup doğru değerlendirelim. "Zaten önceden planlanmıştı, öyle oldu." Yani biz mücadele ettik, Önderlik mücadele etti, bunların hiçbir önemi filan yok. "Zaten böyle kararlaşmıştı oldu, yoksa mücadele bir sonuç vermedi. O nedenle sen bırak mücadeleyi, mücadelenin lafi bile edilemez". Geriye kalan ne oluyor? Bütün bunları komplocuların yaptığı anlamına geliyor. Bu yanlış yani. İdam edilmemek üzere Önderliğin Türkiye'ye verildiğini söyleyenler var. Kesinlikle yanlış. Verenler idam edilsin diye verdiler. Ama Önderlik tutumu, halkın direnişi, örgütün ve halkın birlik içinde Önderliği sahipleni, geliştirilen takımlar bunun ortaya çıkardı.

Eğer ağustostan itibaren komployu yapanların en başta ifade ettikleri gibi PKK tasfiye olsayıdı, altı aydan sonra ömrü kalmasayıdı, gerilla, parti dağılıp gitseydi, bırakın '99 yılı içerisinde değil dosyayı başbakanlıkta tutmak, meclise götürmemek, 2000 yılına kadar bile uzatmazlardı. '99'un ağustosunda, eylülünde bitirirlerdi. Bundan hiç kimsenin tereddüdü olmamalı. Sa-dece mücadele önledi bunu. Örgütün varlığı, halkın Önderliği ve örgütü sahiplenmesi önledi. Göründü ki idam daha büyük bir mücadele gücü olacak. Partiyi halkı daha çok etkileyeyecek. Daha fazla direnişe çekecek. Dolayısıyla savaş her tarafı kaplayacak, Kürt halkı ayaklanacak.

Bunun Türkiye için nasıl bir felaket olacağını, ne büyük zararlar vereceğini çok tartışı devlet yönetimi. MİT, herkesi en forme etti bu konuda. Ciddi bir zarar verici, tehlike arz eden bir konu olarak gördüler. Fakat bunu görünce "imha etmeyelim" mi dediler? Hayır! Yöntem aradılar. Tamam, idam kararı karardır, ama onu bir anda yapmak değil de; bir anda yapıp herkesin ayaklanması, bu temelde rejimin zarar görmesine yol açmak değil de başka yöntemlerle çaktırmadan, sürece yayarak, yürüterek yapmanın Türkiye'nin çıkarlarına, mevcut egemen soykırımı sisteminin çıkarlarına daha uygun buldular, gördüler ve böyle bir yöntem değişikliği yaptılar.

Amaçtan vazgeçmediler, hala vazgeçmemiştir. İdam kararı yasalardan çıkartılmış olsa bile Önderlige on üç yıldır İmralı sistemi içerisinde dayatılan bir imhadır. Bir anlık imha değil de sürece yayılmış bir imha. Ne dedi İmralı sistemini yaratınlar "bir anda değil, her gün, her an öldüreceğiz." Bu zihniyet üzerine kurulmuş bir sistemdir, imha sistemidir. Yani öyle normal yaşanabilir bir sistem değildir.

Bu bakımdan yöntem değişikliği yapıldı. Niye? Çünkü diğer zararlı görüldü. Örgütün varlığı, halkın Önderliği ve örgütü dinlemesi, idam karşısında çok büyük bir tepkinin ve mücadelenin ortaya çıkacağını gösterince derin devlet, hükümet, Türkiye'yi yönetenler günlerce, haftalarca tartıştılar, yöntem değiştirdiler. 11 Ocak'taki hükümet kararları böyle bir yöntem değişikliğini ifade ediyordu. Bunu da iyi anlamak lazımdır. Bu noktada idamın uygulanması durdurulurken bir anlaşma, çözüm sürecinin başlaması gündeme gelmiyor. Bazıları böyle de değerlendirdi. Hayır. İmhanın, daha önce belirttiğimiz,

komplocular tarafından öngörülen kim vurduya getirerek ya da idam yöntemiyle değil de sürece yayılmış İmralı işkence sistemi içerisinde yürütme yöntemiyle gerçekleşmesini öngördüler. Amaçta değişim olmadı. Yöntemde değişiklik yaptılar. Böyle bir yöntemin Türkiye'nin, rejimin çıkarlarına daha fazla yarar getireceğini değerlendirdi, öngördüler o temelde idamın uygulama kararını durdurdular.

Yeni bir süreç bu temelde açıldı. Demek ki 2000 Ocakından itibaren Önderlige dönük uluslararası komplonun imha amacı böyle fiziken bir anda imha etmeyi ya da idam etmeyi öngören bir çizgiden çıktı. İmralı işkence sistemi içinde sürece yayılmış bir yürütme politikası, fiziken yok etme değil de ideolojik ve siyasi olarak yok etme, çalışamaz kılma, düşünemez, üretemez kılma temelinde Önderlige etkisizlesştirme ve yok etme politikasına dönüştü. Komplonun günümüz'e kadar ki uygulama süreci de budur. Bu yürütme politikası süreci Ocak 2000'den Kasım 2002'ye kadar Ecevit başkanlığında koalisyon hükümeti tarafından sürdürdü. Kasım 2002'den günümüz'e kadar da AKP tarafından yürütülmüş.

İmralı süreci: büyük mücadele dönemi

Komplonun yürütme politikasıyla sonuç almak istediği, komploya karşı mücadelenin de bu yürütme politikasına karşı direniş, mücadele olarak ortaya çıktığı dönemi irdelemek önemlidir. Bu dönemin temel karakterlerine bakmakta fayda vardır.

Hükümetin niteliği biliniyor. Türkiye için tam hakim bir hükümetti. Türkiye'yi AB'ye sokmak isteyen bir hükümetti. Türkiye'yi AB'ye sokabilmek için çok yoğun bir çaba yürüttü. Meclisi adeta kanun fabrikası gibi çalışırdılar. Paket üzerine paket hazırlayıp meclisten geçirdiler. Türkiye'nin sisteminde reform öngören birçok kanun, yönetmelik ortaya çıkardılar. Gerçekten çok yoğun çaba harcadı Ecevit hükümeti. Buna inanmıştı da. O zaman Türkiye'nin AB'ye girişi çok revaçtáydı, herkes de inanıyordu. Şimdikine göre AB'ye girişi çok yakındı.

Bu AB'ye giriş temelinde Avrupa demokrasisine göre kendini reforme etme yaklaşımı için de tabii idamın kaldırılması da hukuki gündemde geldi. Bunun üzerinde de çok durdular. Önderlige durumu bu anlamda çok zorlayıcı, sorun yaratıcı oldu. Sonunda idam yerine ağırlaştırılmış müebbet hapis diye bir ceza sistemini öngördüler. Asla affi olmayan bir sistem olarak değerlendirildiler ve böylece aslında

cürüme politikasına dönüştüler idamı. Ocak 2000'de aldıkları fiili kararı kanun haline getirdiler. Fiziken imha yerine ideolojik siyasi olarak imha, sürece yayarak yürütme politikasıyla yok etmeyi idamın yerine geçirdiler. Böylece idamı kaldırılmış oldular. 2 Ağustos 2002'de çıkarılan bir kanunla idam bu biçimde müebbet hapse dönüştü.

Böylece Ecevit hükümeti Türkiye'yi AB standartlarına uygun hale getirdiğin sandı. Türkiye'ye büyük hizmetler yaptığını düşündü. Aslında büyük sonuç da alacağına da düşünüyordu. İdamı kaldırılmış, AB normlarına göre değişiklikler yapmış, PKK'yı etkisizleştirmiş olarak hem Türkiye'yi AB'ye hazır hale getirmeyi hem de Türkiye'de büyük bir halk desteği elde etmeyi öngördü. Fakat sonuç bu hesaba göre olmadı.

Türkiye sisteminde birçok değişiklik yapıldı, ama hiçbirisi uygulamaya konmadı. Dahası bütün bunlar Önderlige durdurmayı, çalışamaz kılmaya, düşünüp üretmeye, dolayısıyla da PKK'yı dejismez, kendini yenileyemez kılıp dağıılma ve tasfiye olmaya götürmeye yetmedi. Tersi ortaya çıktı.

Bu dönemde Önderlik büyük bir mücadele dönemi olarak tanımladı. O esas üzerinde kendini örgütledi, çalıştı. Sonuçta Ecevit hükümetine karşı İmralı mücadelesini bașaran, kazanan Önderlik oldu. 3 Kasım 2002 seçimlerinde Ecevit hükümetinin yüzde bir bile oy alamaması bu nedenle ortaya çıktı.

Onun dışındaki bütün alanlarda başarılı bir hükümetti. Bir ekonomik kriz yarattılar, onu da Kemal Derviş ile aşmaya çalışırdı. Uluslararası sistemle şu veya bu düzeyde ilişkilendi. Onun dışında Türkiye'yi AB'yi epeyce yaklaştırmıştı. Kendine göre başarılıydı aslında. İktidarını çok fazla sağlamıştı. Ama 2002 yılında birden bire gündeme getirilen erken seçim, tam tâmina bunun tam tersini gösterdi. Hükümet adeta sıfırı tüketti. Meclise giremediği gibi mevcut partilerin varlığı bile tartışmalı hale geldi.

Nereden oldu bu? İmralı mücadeledeki sonuçtan oldu. Ecevit hükümetinin kaybettiği, İmralı mücadelesinin kazanannının Önderlik olduğu bu sonuçla netleşti.

Önderlik bütün bu sürece uluslararası komploya karşı mücadele sürecine büyük bir değişim ve yeniden yapılanma süreci olarak yaklaştı. Baştan itibaren, "komploya karşı mücadele etmek gereklidir" dediği andan sonra bu mücadeledeki değişim ve yeniden yapılanmayı derinleştirme temelinde yürüttü. Bu süreçte daha önceki başlamıştı tabii. Fakat komploya bu süreci durdurma, bundan vazgeçme gibi bir tu-

tum, tavır göstermedi. Tam tersine zamanında ve hızlı bir biçimde deşişip yeniden yapılanamamanın komploya zemin sunduğunu değerlendirderek "komploya karşı mücadele edecek bir zihniyeti ve örgütü yaratmak için değişim ve yeniden yapılanmayı derinliğine mutlaka gerçekleştirmek gereklidir" dedi. İmralı mücadelesini böyle ele aldı.

Daha '99 yılında ilk mahkemeye Kürt Sorununda Demokratik Çözüm Bildirgesi diye Kürt sorununun demokratik çözümünü öngören, barış çağrısı ifade eden bir bildirge sundu. Pratikte de böyle bir tutum gösterdi. Genel olarak da değişimmemiz gerektiği mesajını her biçimde bütün örgüte verdi. Tepeinden tırnağa değişmeliyiz dedi. Kendisinin tepeden tırnağa her şeyi sorguladığını, yeniden ele alıp değiştirmeye ve yeniden yapılandırmaya çalıştığını, sürecin ancak böyle kurtarılabilmesini, dolayısıyla benzer tutumun tüm hareket tarafından mutlaka ciddiyetle ele alınıp böyle bir çalışmanın, mücadelenin yaşanması gerektiğini ifade etti.

İmralı mücadele süreci ve yanlış yaklaşım

VI. Kongrede idamın uygulanması kararını çıkışınca bu durumu düşmanın yürütme politikasını değerlendirderek riskli bir süreç, ama yeni bir mücadele durumu olduğunu buna karşı zor da olsa mücadele edilebileceğini, başka çarenin de olmadığını, kendisinin de böyle bir mücadeleye girmek karnında olduğunu, kazanacağına dair kendisine güvendiğini ve kendisinin izlenmesi, desteklenmesi, takip edilmesi çağrısında bulundu.

O dönemde çok yoğun bir tartışma yaşandı. Birçok çevre "Apo PKK'yi tasfiye ediyor, teslim ediyor, bu bir ihanettir, teslimiyettir, hiç böyle mücadele mi olur, bu kadar yaratılmış değer nasıl heba edilir" biçiminde bir sürü söz söyleyen oldu. Ağır eleştirenler, suçlayanlar, Önderlige hakaret edenler, Önderlige izlediği için yönetimimize ağır eleştirilerde bulunanlar, iradesiz, Önderlige uyodusu olarak tanımlamaya çalışanlar çok oldular.

Gerçekten de klasik düşünce ve politika sahibi olanların hiçbirinin aklı alımıyordu. Çünkü onlar cezaevine gidiyorlardı ve hiçbirisi böyle bir mücadele yürütmeyordu. "Böyle bir mücadele mi olur, cezaevinde mücadele mi kazanılır? Yürüttüne mücadeleyle Kürdistan Devrimi mi yürütülür? Bu kadar gücü var, imkanı var, PKK niye bunları harekete geçirmiyor, niye hala Apo'nun peşinde gitmeye çalışıyor?" Bazıları, şimdi içimizde olanlar da, bırakıp gidenler de tehditler gönderdiler. Neler

söyledi ki Önderlige karşı tavır almayan yönetim. İhanet etmekle, Kürtleri değerleri satmakla suçladılar, itham ettiler.

Önderliğin İmralı koşullarındaki mücadele yaklaşımını akılları alımıyordu. "Sizi kandırıyor, oyalyorlar, yok edecekler yarın, siz kanyorsunuz, aldanıyorsunuz" diyen çoktu. Bizi cahil buluyorlardı. Siyasette çok acemi görüyordular. Tabii hepsi kötü niyetle değil, bazıları değerler gerçekten yok olmasın diye yardımcı olmak üzere bunları söyleyordular. Çünkü akılları alımıyordu, tarihte başka bir örneği yoktu. İmralı sistemi gibi bir ortamda mücadele ederek böyle bir soykırımcı rejimi geriletilir, yenilgiye uğratılabilir miydi? Bu mümkün değildi. O bakımdan onlara göre artık Önder Apo'nun yapabileceği hiçbir şey kalmamıştı. PKK, Önderlige terk ederek kendisine başka bir çizgi oluşturmak ve o temelde yürümek durumdaydı. Eğer yok olmak istemiyorsa tek çaresi buydu. Bütün bunların hep sine tabii göğüs gerildi. Neler söylenilip yazılmadı ki? Ne tür hakaretle bulunulmadı ki bu süreçte.

Söyledenler bir açıdan çok mantıksız da değildi. İşler öyle kolay değildi. İmralı ortamında yaşanıp mücadele edilemezdi. Bırakın çalışmayı, İmralı'da yaşamın ne kadar sürdürülüp sürdürmeyeceğine bile belli değildi. Önderlik görevlerini yerine getirmek, Önderlik gerekleri sürdürmek bir yana, yaşanıp yaşanamayacağı, oranın işkenceli yaşamına tahammül gösterilemeyeceğine bile belli değildi. O nedenle tabii düşmanın yaklaşımı bizi yok etmek, tasfiye etmek üzerinedeydi. Doğru söyleyordular bunu söyleyenler. Diyorlardı ki sizi kandırmaya çalışıyorlar. Bu süreç imha ve tasfiye sürecidir, PKK'yi imha etmek için bunu yapıyorlar. Doğru. Onun için yapıyorlardı. Bu konuda yanlışlıklar yoktu. Biz de görüyorduk onu.

Fakat buna karşı çare neydi? Onların öngördüğü "İmralı koşullarında mücadele edilemez, dolayısıyla Önderlige işi bitmiştir. Önderlik terk ederek PKK kendine başka çare aramalıydı." Bazıları Önderlige soyunmaya kalktı. Daha komplonun ertesi günü gelip "şimdide kadar Apo'yu dinlediniz, bundan sonra artık bizim deedium gececektir, bizi dinleyeceksiniz" diyenlerin sayısı hiç de az değildi. Böyle olaylar da çok gördük biz o dönemde. Bunları pratikte yaşadık.

Fakat Önderlik, küçük bir ışık bile olsa o zor koşullarda yaşayıp direnebileceğini, çalışarak bu yürütme politikasını yenebileceğini öngördü, değerlendirdi. Kendine güvendi, kararlı oldu, bizden de destek istedi. Hareket ve halkın olabileceğini de öngördü, değerlendirdi. Kendine güvendi, kararlı oldu, bizden de destek istediler. Hareket ve halkın olabileceğini de Önderlige bu desteği verdik. Bütün bu saldırılara karşı göğüs gerdik, reddettik, tartıştık, mahkum etti. Önderlige çalışmalarına destek verecek bir karar, planlama ve pratik geliştirmeyi öngördük. VII. Kongre altında böyle bir düzenlemeye尽力 etti. Bu esas üzerinde uluslararası komplonun yürütme politikasına karşı mücadele yürütüldü.

Önderlik, çok yoğun araştırma, incelemeler yaptı. Başlatlığı değişim çizgisini daha da derinleştirdi. Büyük bir araştırma ve inceleme süreci başlattı. O zor koşullara, imkansızlıklara rağmen temin edebildiği kadıyla okuyup araştıracak, esas olarak düşünüp yoğunlaşarak aslında Ecevit hükümetiyle öngörmek istenen yürütme politikasını boşça çıkartacak bir çizgiyi, ideolojik politik hattı geliştirmeye çalıştı.

Hem sistemin hem de Türkiye devletinin umudu suradaydı; Ecevit hükümeti Türkiye'yi AB'ye sokmaya hazırla-

lanıyor, sosyal demokrat Ecevit çizgisinde değişiklikler oluyor, dolayısıyla Türkiye sosyal demokrat çizgide biraz değişecektir, o eleştirilen yanlar törpülenecek, Türkiye'ye bir demokrasi cılısı sürecek, bu da Türkiye üzerinde çeşitli çevrelerden gelen eleştirileri ortadan kaldırıracak, Kürt sorunu demokratikleşme gibi bir olgu ortadan kaldırıacak, yok olacak, sorunlar çözülmüş, Türkiye'nin AB'ye girişinin önü açılmış olacaktır. Ecevit'i bunun için ideal kişi olarak görüyorlardı. Hem tecrübe, hem anlayışı, çizgisini, hem dış dünyada yarattığı saygınlık böyle bir şey yapmasına imkan ve fırsat sunuyordu.

Bunun boşça çıkartılması tabii Kürt sorununun demokratik çözümü konusunda çok daha güçlü bir düşüncenin ve çözüm modelinin ortaya konmasını, çıkartılmasını gerektiriyordu. Ecevit demokrasisinin bu temelde Türkiye'yi AB'ye sokmaya hazırlanan çabalarını boşça çıkartacak, Kürt sorununun gerçekten çözümün dayatacak, bütün o sözde aldatıcı demokrasi oyuncularını teşhir ederek yok edecek bir teorik düzeye ve çözüm programına ihtiyaç vardı. Önderlik o zor koşullara rağmen işte bu çalışmayı yürüttü. Dışarıda o kadar imkana, rahat koşullara, araç gerece sahip olanların yapamadığını İmralı gibi tecridin olduğu, iletişim kurulmadığı, her türlü baskı ve işkencenin bulunduğu bir ortamda gerçekten de insanüstü bir çabayla en küçük imkanları değerlendirek, zor koşulları yenerek büyük bir yoğunlaşma geliştirdi.

Üçüncü Önderliksel Doğuş süreci

Çürütme politikası, kendisini Ecevit demokrasisi temelinde Türkiye'yi Avrupa'ya endeksleyerek Kürt sorununu tasfiye etmeye hedefliyor. O halde bu zihniyeti ve politikayı çürütecek bir düşünce ve program ortaya koymak, bu düzeyde bir teorik, programsal gelişme yaratmak gerekiyordu. Sürecin ana karakteri buydu. Çürütme politikasına karşı mücadelenin ana boyutu buydu. Ecevit demokrasisiyle Kürt sorununu tasfiye etme umutlarını kıracak, Kürt sorununun çözümünü teorik ve programsal olarak dayatacak, bu temelde PKK'yi yeniden teorik, programsal olarak yenileyip yeniden yapılandırıacak bir düzeye getirmekti. Değişen, kendini yeniden yapılandıran PKK tabii bir çözüm PKK'si haline gelecek, dolayısıyla da bu çürütme politikasını boşça çıkartacaktı.

Komplotu güçler, İmralı sistemini yürüten güçler Önderliğin bunu yapamayacağını umut ve hesap ediyorlardı. "İmralı koşulları bunu yapmaya elvermez. Psikolojisi de, pratik koşullar da buna elvermez" şeklinde düşünülüyordu. Çünkü kendilerine göre normal insanların yapamayacağı bir durumu. Yarattıkları koşullara güveniyorlardı. Öyle bir ortam böyle bir çalışmanın yapılması mümkün değildi. PKK'den de böyle bir çalışma gelişmeyeceğine göre o halde birkaç yıl içerisinde çok çalışmaya girmeden, fazla kayba da yol açmadan PKK kendi içinde kendini yenileyemeyecek, yeni düşünce, yeni program üretmeyecek, kendini yeniden yapılandıramayacak, dolayısıyla eriyebilir, dağılacak, parçalanacak, zayıflayıp yok olacaktı. İmha ve tasfiye planı bunu öngöryordu.

Tabii devrimci çalışma da bunu boşça çıkartacak gelişmeleri yaratmayı hedefleyen bir çalışma olurdu. Onun başında gelen bütün bunları boşça çıkartacak yeni bir düşünce sistemi ge-

liştirmek, bunu Kürt sorununun çözüm programına, genel demokratikleşme programına dönüştürmek olabilirdi. Bu temelde yeni teori ve program esaslarına göre partinin değişimini, yeniden yapılanmasını sağlayıp uluslararası komploya karşı Kürt sorununun çözümü temelinde mücadele edecek bir hareketin yaratılması olabilirdi.

Bu konuda en zor olan ve en başta yapılması gereken elbette ki düşünce üretimi, teorik üretimdi. Bütün bu oyuncuları, sahte demokratikleşme yaklaşımalarını boşça çıkartacak gerçek bir demokrasi teorisini ve programını ortaya koymaktı. Önderlik bu temelde yoğunlaştı. Sürecin bu özelliğine uygun bir biçimde, koşulları ne kadar zor olursa da olsun yoğun bir çalışma yürüttü. İmralı mücadeleşi böyle bir araştırma, inceleme, düşünce üretme mücadeleine dönüştü.

İmralı araştırma ve yoğunlaşmaları demokrasiyi bir devlet şekli, devlet duuruşu, devlet modeli olmaktan çıkartmak, gerçek anlamda bir toplumsal duruş haline getirerek toplumla buluşturmak, sosyalizmi devlet aracından kurtarak özgürlük ve eşitlik özüne daha yakın olan demokrasi kavramıyla birleştirmek ve onun da toplumcu özünü ortaya çıkarmak; böylece paradigma değişimi dediğimiz süreci ifade eden bir düşünSEL gelişmeyi yaşamayı gerçekleşt

ulaşmış, bunu davanın AİHM'de yargılanmasından da yararlanarak savunma sunma hakkını kullanıp mahkeme, dolayısıyla kamuoyuna ulaşırma fırsatı bulmuştu.

Bu durum, İmralı sisteminin yeniliğe ugratılması oldu. Tecrit, işkence, baskı altında Önderliği çalışmaz, üretmez, düşünmeme kılmayı hedefleyenler başarısız kaldılar. Önderlik, Ecevit demokrasisini, Avrupa demokrasisinin sahte çözümünü deşifre eden, gerçek bir Kürt sorununa demokratik çözüm modelini, programını Ortadoğu çerçevesinde ortaya koyan bir düşünce üretimine o koşullarda, o kadar baskı koşullarında ulaştı. Davanın AİHM'de yargılanması hukukundan da yararlanarak bunu yazılı hale getirip mahkeme üzerinden kamuoyuna ulaşırma dolayısıyla İmralı tecridini parçalama, aşma tutumunu da gösterdi. Bu durum Ecevit hükümetinin yeniliğine oldu.

AİHM savunması ortaya çıktıığında, ilgili çevrelerle birlikte örgüt ve halka ulaştığında artık PKK, düşünce üretmez ve kendini yenileyecek, yeniden yapılandıracak bir düşünce sistemi geliştiremez beklenisi boşça olmuş oldu. Tersine, etrafında güçlü bir biçimde örgütlenecek kapsamlı bir teorik çerçeve ve programsal tutum vardı.

AİHM savunmasının en temel karakterlerinden biri Kürt sorunu temelinde

gösterdi. Buna uygun olarak da her parçanın özgünlüğünü gözeten bir demokratik çözüm modeli ortaya koydu.

Ecevit hükümetini yeniliğe uğratan bu oldu. Artık böyle bir hükümetle Önderlik ve PKK arasında durmak, mücadele etmek mümkün değildi. Dolayısıyla değişiklik zorunlu oldu. Türkiye 3 Kasım 2002 erken genel seçimine bu temelde gitti. 3 Kasım seçiminde hiç kimse tahmin etmediği gibi hükümet partileri yüzde bir bile oy alamazken AKP birden bire yüzde otuz beş oy alarak iktidara bu gelişime sonucunda geldi. Bunu anlamak lazım.

Ömrü boyunca rahmetli Ecevit'in söylediği iki söz siyasi literatürde hep kaldı. Bir, diyor "bu Öcalan'ı bize niye verdiler, bir türlü anlayamadım", ikincisi "bu MHP niye erken seçime gitti 2002'de, onu anlayamadım." Çünkü erken genel seçim kararını MHP geliştirdi. Hala anlayamadım diyordu. Halbuki yeniliğe uğramıştı. Uluslararası komployu yürüten güçler, arkasındaki gladio güçleri tarafından başarısız kaldı, yenildiği ortaya çıkmıştı, değişmesi gerekiyordu. O gladio güçlerinin bir parçası MHP'ydı. MHP üyelerinden artık Ecevit hükümetine son verecek bir gelişmeyi yaratmak üzere 3 Kasım erken genel seçimini gündeme getirdiler. Devlet Bahçeli onun için erken genel seçim kararı aldı.

katılım gösterecek bir hükümete ihtiyaçları vardı. Öyle bir hükümeti ortaya çıkartmak için 3 Kasım 2002 erken genel seçimini gündeme getirdiler. MHP eliyle bunu dayattılar. Seçimde de AKP'ye destek verdiler, AKP kazandı.

Nasıl destek verdiler, onu şimdî daha iyi görüyoruz. Washington'a oturtukları Fethullah Gülen denilen adam üzerinden yaptılar bunu. Şunu bileyim; 1990'dan beri, hatta 80'den, 12 Eylül'den bu yana Türkiye'de iktidar olan herkes Fethullah Gülen'in onayıyla oluyor. Fethullah Gülen'in destek vermediği hiç kimse başbakan olamıyor. Ecevit de dahil. Bu kadar AB'ye Türkiye'yi sokmak için çalışmış, Türkiye'yi demokratikleştirmiş ve üç partinin toplamı bir hükümet nasıl 3 Kasım 2002 seçiminde yüzde 3-5 bile oy almadı?

Arkada Fethullah Gülen desteği çekildi. Çünkü Amerika'nın desteği çekilmisti. Amerika bu hükümeti değiştirmek istiyordu, dolayısıyla hükümet arkasındaki Fethullah Gülen desteği çekildi. Fethullah Gülen'in desteği daha parti bile olmamış AKP'ye yöneltildi. Daha, büyük kongresini yapmadan seçime giren AKP yüzde otuz beş oy alarak tek başına iktidar oldu. Böylece İmralı sistemi içerisinde uluslararası komplonun çürütleme politikası ve ona karşı mücadelede yeni bir dönem ortaya çıkmış oldu. Ecevit dönemi yenileyile sonuçlandı ve kapandı.

Ecevit demokrasisine karşı Önderlik AİHM savunmasıyla başarı kazandı, zafer kazandı. O koşullarda bile çalışabileceğini gösterdi. Birçok çevrenin yapılamayacağını düşündüğü, sandığı, yapılamaz olduğunu Önderlik yaptı, gerçekleştirildi, başarılı. O anlamda mucizevi bir biçimde yeni bir doğuşu, yeni bir süreci geliştirdi.

"Biz yaşamı uğrana öləcek kadar seviyoruz"

Uluslararası komplot karşısında şüphesiz kendimizi sorgulamak ve komplonun 13. yıldönümü vesilesiyle soykırımı rejim, inkar ve imha sistemi ve etkileri konusunda yoğunlaşmak komplot gerçekini ve Kurt Soykırımı Günüyle hedeflenenleri anlamak, anlamlandırmak açısından oldukça önemlidir.

Ne dedi Kemal Pir? Biz yaşamı uğrana ölçek kadar seviyoruz. Bu, Önderlik çizgisini ifade ediyor. Gerçekten de uğrana ölçek kadar yaşamı seven bir duyarlılık, ruh hali, duyu durumu tabii ki yaşamın her anına, her biçimine büyük anlam yükler, değer yükler. Oradan anlam gücü yaratır. Yaşamı çözer, aydınlatır, ortaya çıkarır. Bu ciddiyettir, disiplindir, bu yorumdur, siyasettir, askeriktir. Her şey buradan çıkarır. Tarz, taktik bununla oluşuyor.

Böyle bir hale gelmezsek, yaşamın özüyle değil de hep görüntüsüyle, içeriğe değil de hep tüketimle, kullanımla uğraşsak bizden hiçbir şey çıkmaz. O durusun hayvanlardan bir farkı kalmaz. Hayvanlar da geziyor, toplayıyor, başkasına muhtaç değiller. Verirlerse birileri alıyorlar, vermezlerse kendileri topluyor yiyor, içiyorlar. O kadar yani. Bununla sınırlı kalan canlılığın insanlık olmadığı ortada.

İnsan soyunu diğer canlılardan, hayvanlar aleminden ayıran yer burası değil. Tam tersine burada ortaklık var. İnsan farklı bir yerde ayrılıyor. Nerede? Anlamlandırılmede. Dolayısıyla da değer yaratılmaktır, örgütlü, disiplinli hareket edebilmekte, değer koruyabilmekte. Bunun için bir çalışma gücü, bilinci, planı, örgütü, tarzı, taktiği haline gelebilme oluyor. İnsanlar bunları gerçekleştirebilen canllar. Akılla ve yürekle yapıyorlar bunu.

tirdi. Böyle bir düşünSEL değişim temelinde oldu. Böylelikle Önderlik özgürlük hareketlerinin tarih boyuncu başarı elde edememelerinin, elde edenlerin de başarılarını sürdürmemelerinin temel nedeni olan amaç, araç çelişkisini çözüm oluyordu. Bu oldukça önemlidir.

Büyük değişim, yoğunlaşma, Üçüncü Önderliksel Doğuş zihniyette böyle gerçekleşti. Tabii bu belli bir süreci aldı ve tümüyle ve birden bire olmadı. Önderlik kitaptı da yazmış. Örneğin sosyalizm üzerine değerlendirmeler daha sonra geldi. Öncelikle Kürt sorununun çözümü üzerindeki değerlendirmeler, çözüm modellerinde yenislikleri Önderlik gündeme getirdi. Kürt sorununun çözümünü devletçi modelden çıkartarak demokratik çözümü öngören bir yeni teorik ve programsal çözüm çizgisini 2001 yazında ortaya çıkardı. 2000 yılı boyunca yürüttüğü araştırma, incelemeleri, yoğunlaşma, düşünce üretiminin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (AİHM) davanın görülmesi sürecinde savunma sunma hakkından da yararlanarak yazılı hale getirip AİHM savunması olarak ifade edilen ya da Sümer Rahip Devleti'nden Demokratik Uygarlığa ismiyle basılan iki ciltlik kapsamlı çözümlemeyi ortaya çıkardı. 2001 yazına geldiğimizde Önderlik böyle bir düşünce düzeye

uygarlığı, onunla birlikte de kapitalist modernite sistemini sorgulamak. İkincisi, yeni bir uygarlık gelişimi olarak, demokratik uygarlık açılımı olarak Ortadoğu'yu, Ortadoğu Kültürüne yeni uygarlık alanı olarak değerlendirmek. Üçüncü ise Ortadoğu'nun demokratik uygarlık olarak gelişmesinde Kürt sorununun çözümünün rolünü, önemini ortaya koymak. Böylece Önderlik Kürt sorununun Ortadoğu çerçevesinde demokratik çözüm modelini ve programını ortaya çıkarttı. "Demokratik Ortadoğu, Özgür Kürdistan" ilkesi etrafında Kürt sorununun Ortadoğu'nun demokratikleşmesi temelinde çözümleneceğini gösterdi, ortaya koydu.

Tabii bu durum Ecevit'in, meclisi fabrika gibi çalıştırıp kanunlar çıkartarak sözde Türkiye'yi AB'ye sokma çabası, sahte demokratikleşme, sosyal demokrasi arayışıyla Kürt sorununu çözüm ona tasfiye etme yaklaşımlarını boşça çıkardı. Avrupa'nın demokratik sisteminin yetersizliğini, nasıl sağ, geri bir düzeye kaldırımı, Kürt sorununu çözmeye yetmediğini, Ortadoğu'daki gelişmeleri temsil edemediğini değerlendirdi. Avrupa demokrasisini çok aşan bir demokratikleşme modelini Ortadoğu'ya dayalı olarak ortaya koyduğu gibi bunda bütün parçalardaki Kürt sorununun çözümünün anahtar rolünü

Ecevit ise "iktidar olduk ne güzel, hükümet ediyoruz, bu böyle devam edecek" sanıyordu.

Kendisine göre iyidi, ama uluslararası komplot sistemine ve onu yürüten gladiocular güçlere göre bu yeterli değildi. Derhal aşılmazı gerekiyordu. Artık Ecevit hükümetiyle PKK'nın önemini almak, Önderlik durdurmak, İmralı çürütme politikasını başarıya götürmek mümkün değildi.

İkincisi ise tabii Irak müdahalesi artık tümüyle gündemde gelmişti. Ecevit hükümeti bir de bu konuda söz vermiş olsa da daha çok statükocuydu. Saddam yönetimiyle ilişkileri güçlündü. Komplot sırasında, Önderliğin teslim edilmesinde "Amerika'ya destek vereceğiz" diye söz verdi, ama ABD güvenmedi. MHP de statükoya daha yakındı. ANAP'ın hükümet içindeki gücü ise zaten azdı. Bir de Özal'ın ANAP'ı değil artı. Mesut Yılmaz'ın ANAP'ı daha dar, tutucu bir politik çizgideydi. Dolayısıyla Ecevit başkanlığında koalisyon hükümetinin ABD'nin Irak saldırısına vereceği destekten endişe etti ABD'liler.

Kendileri açısından ise Irak müdahalesi artık gündemde gelmişti, Türkiye'nin desteğine ihtiyaçları vardı. O halde Türkiye'de kendilerine Irak saldırısında savasında destek verecek,

Demek ki insanı eğitimimizi doğru geliştirebilmemiz gereklidir. Mevcut sömürgeci sistem, ulus devlet sistemi bizi sadece köleleştirerek kalmıyor, insanlıktan da çıkarıyor. İnsan olma özelliklerimizi kaybettiriyor. İnsanı değerlerimizi yok ediyor. Duygularımızı, düşüncemizi, anlam gücümüzü köreltiyor.

En tehlikeli köleleşme biçimini bu işte. Bu var mı? Maalesef var. Bütün zayıflıklarımız buradan kaynaklanıyor mu? Evet, kaynaklanıyor. Önderliği anlamadık, doğru sahiplenemedik, pratiğe uygulayamadık derken aslında bunu kastediyoruz. Bu durum nedeniyle anlayamıyoruz, sahiplenemiyoruz, uygulayamıyoruz. Kendimizi değiştirmedigimiz, düzenin köleleştirerek için bizi içine çekmeye çalıştığı bu durumu yatkınlığımız ölçüde de anlayamayız, uygulayamayız, sahiplenemeyiz de.

İstediğimiz kadar gözyaşı dökelim, istediğimiz kadar cesur fedakar olalım anlayamayız. Anlayıp da işin gereklerini yerine getirememiz. Oysa partiseme işi, militanlaşma işi anlama işidir. Yaşamı anlamaktı her şeyden önce.

Önderlik, yaşamı hakikat değeri ve o degere ulaşabilmek olarak tanımladı. Yaşamı hayvanları gibi yiip tüketme olayı olarak algılamakla olmaz. Yaşamı, ortak yaratılan ve acısıyla, sevinciyle insanı ve toplumu var eden yücelikler olarak, erdem olarak görevbilmek gereklidir. Yaşam, bunun özgürlükle bağıını anlayabilmek, bu temelde hareket edebilmek oluyor.

Özgürlük olmadıkça böyle bir hakikat değeri taşıyan yaşam olmaz. Yaşamın hakikat değerini özgürlük düzeyi belirler. Onun için de tabii ki özgürlüğü anlamak, özgür duruş kazanmak; ruh olarak, duyu olarak, bilinc olarak, söz ve davranış olarak özgür bir duruş kazanmak Önderlik gerçeğinin özünü ifade ediyor.

Önderliği istedigin kadar okuyabilirsinsin, istedigin kadar "ben bağılıyım", "kendimi feda ediyorum" da diyebilirsinsin ama bu, Önderlik gerçeğini, özelliğini kavramadıkça, dolayısıyla da öyle bir kişilik haline gelmedikçe Önderliği doğru anlayamazsin ve doğru katılımasın. Önderlik gerçeğinin başarılı, doğru bir uygulayıcısı da kesinlikle olamazsin. Bunu bilelim. Başka türlü Önderlik gerçeğini doğru anlamadan ve uygulamanın yolu yoktur. Çünkü onun özünü anlamak, nasıl bir duruş olduğunu anlamak gereklidir.

Cöklerin geçmiş süreçleri anlamadık diyor, eksiklerin temeline bu gerekçeyi koyuyorlar. Arkadaşlar bol bol konuşuyor, her şeyi konuşuyor, kendimize göre her şeye bir teori uyduruyoruz. Gerçekleştirilmeyen görev ve pratikler için teori uydurmak oportünümüz teşvik etmek oluyor aslında. Tehlikelidir.

Öyle şeyler üretmek, çok konuşmak yerine inzivaya çekiliş düşünmek, gerçek anlamda anlamlırmaya çalışmak ve ona ulaşıkça konuşmak daha doğru. Öyle bir durum insanın kendisine de fayda sağlar, çevresine de katkı sunar. Diğer türlü katkı sunmuyor. Yanıltmayalım kendimizi.

Neyi anlamadık? Anlaşılmayan ne var? Anlamadık değil de kendimize göre anladık derken daha doğru olur. Başka şeye göre anladık. Yanlış anlamış.

Düşmana göre anlıyoruz, kölelige göre anlıyoruz, teslimiyete göre anlıyoruz, işbirlikçiliğe göre anlıyoruz. Basit bireyin yaşamı sadece yiip içmek olarak gören, anlayan, kabul eden duruşa, zihniyete göre anlıyoruz. Yaşamın özgürlük değerlerlerinden kopmuşuz. Özgürlük bilincinden, iradesinden kopmuşuz.

“Önderlige göre olmanın tek bir ölçüsü var. Özgürlük değeri kazanacaksın. Önderlik gerçeğine ulaşacaksın. O gerçeği anlayacak, özümseyecek ve öyle bir yaşamı yaşar hale geleceksin; benimseyeceksin yani. Kendini bu noktada eğitecek, değiştireceksin. Önderliği anlamanın ve uygulamanın, dolayısıyla her şeyi anlar hale gelmenin, doğru söz söyleyip başarılı eylem yapmanın bir tek ölçüsü var; doğru duruş kazanabilmek”

Yaşam, özgür olmuş olmamış hiç umurumuzda değil. En ağır köleliği, inkarı, asimilasyonu, soykırımı özgürlük olarak algılıyor. Bu kadar çarpılmış beynimiz, köretilmiş bir yüreğimiz var. Virdan diye bir şey kalmamış.

O halde onlarla algılamak köleliği yükseltecek oluyor aslında. Yoksa anlamama diye bir şey yoktur. Öyle olamaz. Anlıyoruz, ama kendimize göre. Niye kendimize göre anlıyoruz? Çünkü kendimize göre duruyoruz. Niye kendimize göre duruyoruz? Çünkü özgür duruş kazanamıyoruz.

Önderlik gerçeğine ulaşmak gerekiyor

Peki, Önderlige göre duruş nasıl olur? Nasıl Önderliksel duruş kazanacağız? Bu, çok fazla Önderliği okumakla olmaz. PKK'de olmakla da olmaz. Silah alıp dağa çıkmakla da olmaz. Dinlerde çokça yapıldığı gibi her gün binlerce kez Önderlik diyerek de olmaz.

Tek bir ölçüsü var. Özgürlük değeri kazanacaksın. Önderlik gerçeğine ulaşacaksın. O gerçeği anlayacak, özümseyecek ve öyle bir yaşamı yaşar hale geleceksin; benimseyeceksin yani. Kendini bu noktada eğitecek, değiştireceksin. Önderliği anlamanın ve uygulamanın, dolayısıyla her şeyi anlar hale gelmenin, doğru söz söyleyip başarılı eylem yapmanın bir tek ölçüsü var; doğru duruş kazanabilmek.

Önderliksel duruşa ulaşabilmek, kazanabilmek. O da özgürlük durusu, özgür duruș.

Sen öyle duruş kazanamadıkta sonra nerede olursan ol söyledinin söz, yaptığı iş fayda getirmez, zarar getirir. Propaganda yapsan da yanlış şeyler söyleyin, ya da inandırıcı olmaz sözlerin. Siyaset yaparsın kuyruklu olursun, bir özne değil, nesne haline gelirsin. Askerlik yapmaya kalkarsın düşmana vuran değil, hep vurulan konumda olursun, çaresiz, aciz.

Sürekli düşmandan darbe yiyen, ama düşmanını darbelemenin, alt etmenin yolunu yöntemini bir türlü bulamayan, bulsa da uygulamayan bir konumda kalırsın. Yaptığın eylem, eylem olmaz, aldiğın tedbir düşmanı durdurmez, saldırdığın duruş kime vurur bilinmez.

Demek ki mevcut durumumuz öyle tesadüfen, kendiliğinden olan bir durum değil. Öyle anlaşılmaz bir durum filan da değil. Bir yerde de ortaya çıkmıyor. Sadece zorlu mücadele ortamlarında olmuyor. İmkanın en çok olduğu yerde, yaşamın en rahat olduğu yerde de benzer durum çıkıyor. Sadece savaşta değil, propaganda da, siyasette de olan o.

Bu, ezberlenerek, oraya buraya bakanlar taklit edilerek olmaz. Burada

doğruya, gerçek olana bunlarla ulaşamayız. Ezberlemekle ulaşamayız, taklit etmekle ulaşamayız. Sadece anlamakla ulaşırız. Anlayacaksın ve kendini o değerlerle donatacaksın. Duygularını, ölçülerini, davranışını değiştireceksin. Ret kabul ölçülerini değiştireceksin, doğru yanlış ölçülerini değiştireceksin, iyi güzel ölçülerini değiştireceksin. Bu konuda düzeltme yapacaksın.

İdeolojik mücadele, kendini eğitme, düzeltme burada ortaya çıkarır, bu anlama gelir. Bu bakımdan da tabii ki içinde büyündüğümüz ortam bizi kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmiş, bilincimizi, yüreğimizi yönlendirmiş, kendine bağlamış, davranışlarımızı kendine göre şekillendirmiş bulunuyor. O halde anlayışımız da, davranışımızda bunlara göre ortaya çıkarır. Önderliği anlamamaktan değil de bu temelde düşmanı çok anlamış olmaktan kaynaklanıyor. Düşmanın isteği doğrultusunda oluyor birçok şey. Önderliğin ve devrimin istediği doğrultuda değil. Çünkü beynimizde, yüreğimizde, kişiliğimizde onlar oturmuş, yer etmiş. Değiştirip düzeltmemiştir kendimizi.

O halde partisemek bunu sağlamak oluyor. Bunu bilelim yoldaşlar. Özgür ve iradeyi duruş kazanmak her şeyin başı. Yaşamın gereği, insan yaşamının kendisi oluyor. Diğer canlılardan insanı ayıran yaşam alanı burası. Tabii bunu sağlayabilmek için de özgür yaşamı anlamak, anlamlı, değerli kılmak gerekiyor. Değerli görmek gerekiyor. Düşmanın bellettiğini, öğrettiğini doğrular gibi esas almamak, onu eleştirebilmek, reddedebilmek gerekiyor.

Kapitalist moderniteyi kusarcasına reddetmek dedi Önderlik. Soykırımı, asimilasyon reddedebilmek. Bilincimde, ruhumuzda, duygumuzda o etkilere karşı topyekun bir mücadele yürütebilmek lazım. Bu olmazsa olmaz. Öyle bir reddetme ve mücadele geliştirmeyi esas almazsa sadece gelip katılmak, bir duyu düzeyinde kalır. Öyle bir katılım katılmayı değil, bir katılım gösterisini, bir duyu hareketini ifade eder. Ondan ötesini ifade etmez. O da katılım değildir. Bir yerden bir yere gitmek oraya katılmış olmak değildir. Bir yerden bir yere gitmek oluyor.

Bir şeye katılmak onu anlamak, özümsemek, benimsemek, kendini ona göre şekillendirmek, yapılandırmak anlamına gelir. Bunu ifade eder. Önderlige katılıyorsak, partide katılıyorsak o halde katılım böyle ele alacağız. Böyle katılabilmek için mücadele edeceğiz. Bunun için de Önderliğin anlam gücünü, özgür yaşam anlayışını benimsemeye, özümsemeye yaşayacağız. Bu temelde var olanı gerçekten eleştirebileceğiz, düzenin, sö-

mürgeciligin verdiklerini eleştirebileceğiz. Düzen ölçülerini, modernite değerlerini gerçekten eleştirebileceğiz, reddedebileceğiz. Zayıflığı, geriliği, çaresizliği reddedeceğiz yani. Kendimizi her şeyi yapabilir, her şeyi değiştirebilir bir değerde, güçte göreceğiz. İnanacağınız, güveneceğiz kendimize.

Diğer yandansa tabii ki kof bir biçimde olmayacağı bu. Bunu temel özgürlük değerlerini anlamak ve özümsemekle birleştireceğiz. Bu yolu bir mücadeleyi kendimizde var edeceğiz, yaşatacağız. Eğitim budur işte. Kişinin kendini eğitmeli, değiştirmesi burada olur. Yoksa kitaplar okuyarak bazı bilgiler edinerek değil. Bunu herkes bilsin.

Her türlü kitabı da buna dahildir. Önderlik kitapları bu konuda neyi ifade ediyor? Önderliğin kendisini bu düzeye nasıl getirdiğinin hikayesini içeriyor, yöntemlerini veriyor. Eğer onları öğrenmek isterseniz okuyalım, o iyi bir sonuç çıkarmak olur. Öyle değilse istedigin kadar oku, hiçbir şey anlamazsin. Boşdur.

Herkes duruşunu sorgulamalı

Önderlik diyor "gözünüze yazık niye okuyorsunuz, kendinizi yıpratıyorsunuz. Zamana yazık, niye tüketiyorsun. Bir sonuç çıkartamıysan okuma. Okuyorsan bir şey öğrenmek için oku. Anlamak için oku."

Önderliği okumanın yolu da kesinlikle budur. Önderlik ölçülerini, duruşunu anlayabilmek; bu da işte köleliğin, sömürgeciligin, soykırımı, asimilasyon bütün özelliklerini reddederek, onlar karşısında önce kuşku duyarak, sonra onlara karşı mücadele etmeye, onların yerine yenilerini koymayı sağlayarak, bunun gücünü göstererek kendimizi eğiteceğiz. Böyle olursa bir eğitim çalışması başarılı olur, başarılı sonu verir.

Bu tarza olmaksa yanlış, köleliği daha çok derinlemeye götürebilir. Köleliği meşrulaştırmaya götürebilir. İnsanı yanılırlarla dolu kıllabilir. Bizde çok fazla var. Tehlike buradan ileri gelir. Bir de "okudum, öğrendim, kendimi eğittim" sanılıyor. Bu da daha büyük bir yanlışıdır. Yanlış yönde kendini derinleştirdiği, öğrendiği halde doğruya öğrendim, kendimi eğittim sanma yanlışmasına düşmeyi ifade ediyor. Böyle olmamalı.

Bu durumların hepsine karşı mücadele etmeyi bilmeliyiz. O bakımdan da değer ölçüler, değer yargıları, bakış açısı, yaşam ölçülerini önemli tabii; yaşam kültürü, ahlaki önemli. Yaşamı anlamak, anlamlırmaya önemlidir. Sömürgeci soykırımı rejiminin bize kazandırdığı zihniyeti, duyguları, davranışları ölçü ve özelliklerini bu temelde sorgulayıp onları aşacak bir sınıf ve cins mücadeleşini kendi içimizde, kılışlığımızda yürütmemiz lazımdır.

Kısilik devrimimizi yaptıgımız, bu devrimi sürekli geliştirdiğimiz ölçüde tabii ki onu dışarıya taşıracagımızı, siyasi ve askeri alana, toplumsal alana aktarabileceğimizi, dolayısıyla da büyük bir eylem gücü, siyasi güç haline geleceğimizi bilmemiz lazımdır. Bunun dışında başka yok.

neydi? Onları ifade etmiş. Her cümle gerçekten de bu bakımdan birçok şeyi anlamaya, çözmeye yol açıyor. Büyük anımlar yükliyor. Demek ki sözü böyle söyleyeceğiz. Yaşamı böyle gelişireceğiz.

Önderlik bunları niye bu kadar birleşirebiliyor, anlaşılır, anlamlı kıllıyor? Yaşıyor da onun için. Öyle bir noktada duruyor da onun için. O gerçeği de görmemiz lazımdır. O halde kendimizi de öyle bir noktada durur, yaşar hale getireceğiz.

Gerçekten de ne istiyoruz sormamız lazımdır. Nasıl bir yaşam istiyoruz? Özgürlük anlayışımız nedir? Özgürlük, özgürlük diyoruz; gerçekten de kavram olarak her şey özgürlük adına yapılmıştır. Şimdi Amerika da Ortadoğu savaşını özgürlük adına yürütüyor. George Bush, İstanbul'daki konuşmasında kırk sefer özgürlük kelimesini kullandı. Biliyoruz, hepimiz gördük bunu. Öyle anlaşılıyor ki herkesin özgürlüğü biraz kendine göre. Dolayısıyla özgürlük dediğimiz kavram da biraz göreceli. Kavramdan ne anlaşıldığı çok önemli.

Önderlik, yaşam hakikatini yükledi özgürlüğe. İnsanı yaşamın, gerçekleri görerken yaşamayı anlamlırmaya alanı olarak tanımladı. Bu bakımdan gerçekten de ne anlıyoruz özgürlük yaşamdan, özgürlük ölçülerinden, değerlerinden? Kendimizi onun gereklerine göre ne kadar şekillendirmişiz, eğitmişiz, onun yaşayın haline getirmiştiz? Bunları sorgulayacağız.

İşte bu noktada tabii Önderlik gerçeğini anlamaya ve kendimizi o gerçeklik karşısında sorgulamaya, değiştirmeye çalışacağiz. Kendini eğitmenin, eleştiri, özelestiri yapmanın, sorgulama yapmanın gereği bu işte. Böyle yapar, özgürlük ölçülerimizi, anlayışımızı, Önderliğinkiley birleştirirsek; onun dışındaki reddeden, anlayarak reddeden bir duruma gelirsek, bilincimizi ve duygularımızı buna göre oluşturur, bu temelde pratik yapmaya yöneliksek işte o zaman en güzel sözleri, en doğru sözleri söyleziz. En başarılı işleri yaparız.

Öyle olan bir propagandacı çok etkili olur. Önderliğin propagandasının etkisi gibi. O temeldeki bir siyasetçi her zaman doğru tutumu geliştirir. O biçimdeki bir asker, komutan hep doğru karar verir, doğru planlar, ne yapılması ve nasıl yapılması gerektiğini bilir ve onun gereklerine göre de yapar.

O halde demek ki kendi duruşumu sorgulamamız lazımdır. Ölçüleri sorgulamamız gerekiyor. Zihniyetimi doğru yanlış, güzel çırkin, özgürlük köle ölçülerimizi, anlayışımızı sorgulamamız lazımdır. Önderliği böyle bir sorgulamaya öğrenmemiz, gerçekten doğru öğrenmemiz, anlamamız; eğer bir Önderlik militanı olmak istiyorsak o doğruları esas alıp o temelde kendi iç mücadeleümüz yürütmemiz lazımdır. Sömürgeci soykırımı rejiminin bize kazandırdığı zihniyeti, duyguları, davranışları ölçü ve özelliklerini bu temelde sorgulayıp onları aşacak bir sınıf ve cins mücadeleşini kendi içimizde, kılışlığımızde yürütmemiz lazımdır.

Kısilik devrimimizi yaptıgımız, bu devrimi sürekli geliştirdiğimiz ölçüde tabii ki onu dışarıya taşıracagımızı, siyasi ve askeri alana, toplumsal alana aktarabileceğimizi, dolayısıyla da büyük bir eylem gücü, siyasi güç haline geleceğimizi bilmemiz lazımdır. Bunun dışında başka yok.

“Özgürlük olmadıkça böyle bir hakikat değeri taşıyan yaşam olmaz. Yaşamın hakikat değerini özgürlük düzeyi belirler. Onun için de tabii ki özgürlüğü anlamak, özgür duruş kazanmak; ruh olarak, duyu olarak, bilinc olarak, söz ve davranış olarak özgür bir duruş kazanmak Önderlik gerçeğinin özünü ifade ediyor. Başka türlü Önderlik gerçeğini doğru anlamanın ve uygulamanın yolu yoktur. Çünkü onun özünü anlamak, nasıl bir duruş olduğunu anlamak gereklidir.”

KÜRT SORUNU VE DEMOKRATİK ULUS ÇÖZÜMÜ

● KCK Önderi Abdullah Öcalan değerlendirdiyor

başтарafı 28'de

Kapitalist modernitenin egemen kılmaya çalıştığı tekil ulus devletler tarihi, merkezi hegemonik evrensel tarihsel gelişmeyi ne kadar bastırmak istese de, bu evrensel gerçeği değiştiremez. Evrensel tarih olmadan tikel tarih olamaz. Daha doğrusu, tarih tikel ile evrenselin birbirini beslemesile gelişir. Tikel ulus, sınıf ve hanedan tarihleri veya kişisel tarihler evrensel bağlam içine oturtulmadan anlaşılamaz. Kapitalist modernite kendi liberal tarihini 'tarihin sonu' olarak ilan ederek, her klasik hegemonik çağın başıverdiği bir hileyi tekrarlamaya çalışmaktadır. Her hegemonik çağ kendini sonuncu olarak ilan eder. Fakat tarih devam ediyor. Sona eren belki de kapitalist modernitenin kendisidir. Küresel finans kapital çayıyla birlikte somut tarih ve toplumla hiçbir bağı kalmayan bu sistem anlamsızlaşmıştır. Birçim itibarıyle dağılması da günbegün gerçekleşmektedir. Belki de tarihte ilk defa merkezi hegemonik sistem tüm rezervlerini tüketmiş olup ağır ağır çatırdamakta, sürekli krizle boğuşarak sonuna yaklaşmaktadır. Özünde birçok yönüyle aşılmıştır. Kendini zırhlı bir kalıpla ne kadar koruyacağı merak konusudur; zaman ve mekanı yok sayarak biçimsel varlığını sonsuzlaştırdığı mı, yoksa tükenişinin mi yaşandığı araştırılmaya, hakikati keşfetmeye değer bir konudur.

2- İktidar ve demokratik yönetim: Toplumsal yönetim olsunda iktidarı ve demokratik özergi biçimler arasındaki ayırım temel toplumsal sorunların çözümünde kilit öneme sahiptir. İki yönetim paradigmaları arasındaki köklü farklar ayırtılıp netleştirilmekçe, geliştirilecek tüm çözümlerin işlevsiz kalması kaçınılmazdır. Toplumsal yönetimin kendisi özgürce tayin edilmedikçe, diğer tüm sorunlar son kertede yönetim çözümüne takılıp boşça çıkacak, hatta sorunların daha da ağırlasmasını beraberinde getirecektir. Tarihsel bir örnek vermek gerekirse, yönetim olsuna iktidarı diktatörlük yaklaşımı Sovyet deneyiminin iflasında belirleyici rol oynamıştır. Başarısız devrimlerin temelinde de aynı olsa gizlidir. Bu devrimler iktidarı yönetim anlayışından bir türlü kopamalarının sonucu olarak ya iktidarlaşıp yozlaşmışlar, ya da yönetim olsunu tümde dışlayarak bireysel anarşizme kayip yeniliyi kaçınılmaz kılmışlardır. Toplumsal sorun yönetim olsunun hiyerarşik ve devletçi iktidarı tecavüzüne uğramasından kaynaklanmıştır. Yönetim olsunu tecavüze uğramadan, çarpık ve sapkıncı kılınmadan baskı ve sömürü kurulamayacağı için, bu olgular ya gerçekleşmez ya da geçici olmaktan kurtulamaz. Yönetim gaspi gerçekleştirdiği oranda, toplumlar üzerinde kapsamlı baskı ve sömürü mekanizmaları kurulur. Böylelikle de Pandora'nın kutusunun açılması misali tüm toplumsal olgular sorunlara boğulur.

Hiyerarşik yönetimle bozulan doğal toplum düzeni, doğadan kaynaklanan sorunlara ilaveten iç toplumsal sorunlarla da karşılaşacaktır. Toplumun maddi ve manevi kültüründeki sorunlar giderek ağır basacaktır. Klanlar ve kabileler arasında

şiddetlenen çatışmalar sorunlu yapıya işaret etmektedir. Zihniyet dünyasında ortaya çıkan çelişkili mitolojik fikirler ve tanrısal kavramlar özünde artan toplumsal sorunu ifade etmektedir. Tüm bu olgular Sümer toplumunda çarpıcı biçimde gözlemlenebilir. Tanrılar arasındaki savaş, aslında yükselen hiyerarşik hanedanlarının ve kent devlet yöneticilerinin kendi aralarındaki çatışmasını ifade etmektedir. MÖ 5000-3000 yılları arasında Aşağı Mezopotamya'da daha sonraki tüm uygar toplumların tanıklık edeceğii iktidar çatışmalarının, sömürü tekellerinin, kent-kir ('barbar') çelişkileri ve sınıf anlaşmazlıklarının temelindeki köklü çatışmalı toplumsal sorunların prototipi olacaktır. Daha sonra ortaya çıkacak olan tüm toplumsal çatışma ve uzlaşma biçimlerinin, devletin, sınıfın, kent içi ve dışı kavgaların, barışın ilk örnekleri buralarda denenecektir.

Süreçten galip çıkan iktidarı yönetim olsmakla birlikte, toplum hiçbir zaman özyönetim arzusundan vazgeçmemiş, iktidarı yönetim karı sürekli özyönetim talebini yükselmiştir. Kaldı ki, tarihin en yaygın toplum biçimlenisi olan kabile ve aşiret yönetimleri özünde özyönetimi

anlamına 'halkın kendini yönetmesi' anlamına gelmektedir. Zihniyet dünyasında iktidarın somutlaştırması, Demokrasiyi iki önemli niteliğiyle tanımlamak gereklidir: Birincisi, halkın üzerindeki iktidar kurumlaşmasına, devletleşmesine karşılığı içermektedir. İkinci, geleneksel toplumdan kalma özyönetimini daha katılımcı kılmakta, tartışma ve toplantı kültürünü kurumlaşdırıp parlamentonun prototipini oluşturarak sağlamıştır. Özyönetim, Demokratik Özergilik olarak tüm ilgili toplumsal birimlerin katılımını gerçekleştirmekte ve kurumlaşmaktadır. Bu konuda da tarihsel örneği çarpıcı olarak ve yazılı belgelerden izleyerek Atina demokrasisinde bulmaktayız. Atina demokrasisi köleliği aşmadığı için tam demokrasi sayılmaz. Ama Sparta örneğinde devletleşmeyi kabul etmediği için de devlet sayılmalıdır. Tam demokrasiden devlete geçişin bu çarpıcı örneği gerçek demokraside ilişkin bugün için bile geçerli bir çok ders vermektedir. Doğrudan demokrasi, yönetimin yıllık seçimlerle belirlenmesi ve seçilenlerin hiçbir üstün yanlarını bulumayışı, demokrasının emrindeki yönetim olsusu, vatandaşların

anlamına da gelecektir. Toplumların politik bilincini ve ahlaki duyarlığını sürekli canlı tutan demokrasiler, iktidar ve devletten kaynaklanan sorunların gerçek çözüm alanıdır. Toplumsal sorunu demokrasiler kadar savaşa başvurmadan çözme yeteneği gösteren başka rejimlere tanık olmamaktayız. Demokrasiler ancak toplumun esenliği iktidar ve devlet tarafından ölümcül bir tehdit altına alındığında coşkuyla savaşırlar ve kolay kolay kaybetmezler.

Kapitalist modernite çağında demokrasiler ve özergi yönetimler için en büyük tehdit ulus devleti iktidarlarıdır. Demokrasiyi kendine kılif yapan çoğu ulus devlet, en katı merkeziyetçiliği sağlayarak, toplumun özyönetim hakkını ortadan kaldırılmaktadır. Liberal ideolojik hegemonya ulus devletin bu demokrasi karşıtı niteliğini 'demokrasi çağının özelliğini' yutturmaya çalışmaktadır, demokrasının ulus devletçe yadsınmasına demokratik rejimin zaferi demektedir. Kapitalist moderniteye karşı demokrasilerin gerçek sorunu kendi farkını ortaya koymak, katılımcı ve sürekli arz eden özellikinden yararlanmaktadır. İktidar ve devlet he-

ancak ulus devletin gerçekleştirdiği hak gaspi zemininin aşılmaya mümkün değildir. Gerek ABD'nin federal karakteri, gerekse AB'nin kendisini gasp edilen demokratik değerleri azar azar da olsa yeniden sivil topluma, bireyler ve azınlıklara ve yerel yönetimlere aktarma temelinde geliştirmesi, üç yüz yıllık ulus devletçi teori ve taktiklerden çok etkilerini göstermektedir. Çünkü bu üç yüz yıllık süreç, tarihin hiçbir döneminde görülmeyen savaşlara, talana ve sömürgecilige, soykırımlar ve asimilasyonlara yol açmıştır. AB örneği sınırlı da olsa demokrasiye dönüşün tarihsel bir adımdır. Tıpkı ulus devlet örneğinde görüldüğü gibi, demokrasiye açık bu modelin giderek dünya devletleri ve halkınca paylaşılmaması güçlü bir olasılıktır. Fakat asıl radikal demokrasi dünyanın diğer kıtalarında gelişeceğe benziyor. Latin Amerika deneyimi, eski real sosyalist ülkelerin yaklaşımları, Hindistan ve hatta Afrika gerçeklikleri demokratikleşmenin önemini her geçen gün daha fazla ortaya koymakta, gelişmenin bu yönü olmasına zorlamaktadır.

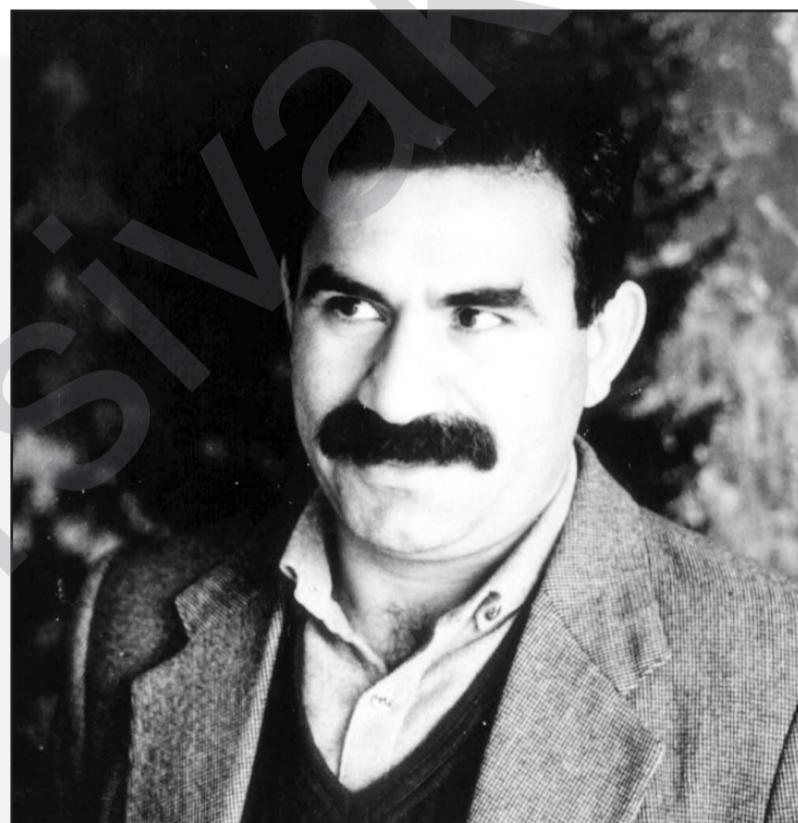
Merkezi uygulığın ana ülkesi ve bölgesinde yaşanan büyük kaos, ulus devletçiliğin ve iktidar paylaşımının iflasını bütün çiplaklııyla ortaya koymaktadır. Bu kaos Filistin-İsrail, Irak ve Afganistan ulus devletçiliklerinin ve kökeni en gelişkin hiyerarşilere dayalı olan iktidarcılığının tüm maskelerini düşürmüştür, sorunların temel kaynaklarını teşkil ettiklerini kesinleştirmiştir. sınırsız şiddet, terör, savaşlar ve katliamların bu kaynaktan beslendiğini her yönüyle gözlere sermiştir. Ulus devletçilik ve iktidar paylaşımının bumerang gibi sahiblerini vurmaktan başka yeteneğinin kaldığı yeterince kanıtlanmıştır.

Bu koşullarda radikal demokrasinin ve Demokratik Konfederalizmin çözümleyici gücü ortaya çıkmaktadır. Uygulığın şafak vaktine beşiklik etmiş coğrafya, bu sefer demokratik federalizmin, radikal ve gerçek demokrasının şafak vaktine beşiklik etmektedir. Doğada bir kural vardır: Her şey kendi kökeni üzerinde yeniden doğar. Demokrasi de neolitik devrimde gizli kökenleri üzerinde tam ve başarılı doğusunu gerçekleştireceğe benzemektedir. Halen tüm merkezi hegemonik uygulıkların darbesini yemekte olan bu beşinin demokrasi bebeğini de büyütmesi imkan dahilinde görünmektedir. Özyönetim gücünü, politik ve ahlaki toplum olma yeteneğini çoktan kaybetmiş bu topraklar, bu dağlar 'Kurt'lerin bir kez daha beşikten çıkış yürüye geçmesine tanıklık edebilir. Ortadoğu kültüründe her şey bileşik kaplar misali gibidir. Bir alanda başarısını kanıtlamış toplumsal hakikat, hızla diğer alanlara da yayılma özelliğindedir. İslam sadece otuz yıl gibi kısa bir zaman içinde bir dünya sistemi haline geldi. Ufacık bir Filistin sorunu yillardır tüm bölgeyi esir almış gibidir. Kürdistan şafağında uyguluk beşinde büyüp atılım yapabilecek düzeye gelmiş gerçek demokrasi, Demokratik Özergilik, Demokratik Konfederalizm ve tüm bu olguların sistematik ifadesi olarak demokratik modernite, kapitalist modernite karşısında güçlü alternatif olarak rol oynamaya başlamıştır. Her geçen gün iflasını ibret verici derslerle kanıtlayan

● **Yönetim olsuna iktidarı diktatörlük yaklaşımı Sovyet deneyiminin iflasında belirleyici rol oynamıştır. Başarısız devrimlerin temelinde de aynı olsa gizlidir. Bu devrimler iktidarı yönetim anlayışından bir türlü kopamalarının sonucu olarak ya iktidarılaşıp yozlaşmışlar, ya da yönetim olsunu tümde dışlayarak bireysel anarşizme kayip yeniliyi kaçınılmaz kılmışlardır.**

yaşamışlar; yabancı iktidarı yönetimlere boyun eğmektense, hep dağ, çöl ve bozkırın göçeve toplumu olmayı tercih etmişlerdir. Sonuna kadar kırmızıdan geçmemiye olmuşlar, ama toplumsal doğanın temel bir ihtiyacı olan özyönetim hakkından vazgeçmemiştir. Kabileler ve aşiretler özyönetimden vazgeçmenin kimliklerini yitirme ve esirleşme olduğundan derin birinciye yaşıyorlardı. Kentlere karşı barbarların direnişi denilen olsa, özünde kabile toplumunun özyönetiminin vazgeçmemi ve kendi kimliğini koruma savaşıdır. Bu olsuya günümüzde kadar yaygın olarak gözlemek mümkündür. Sümer toplumuna karşı Batı'dan ve çöl kabileleri olan Aramatilerin (Proto Arap kabilelerin), Kuzey'den ve Doğu'dan Hurri (Proto Kürt) kabilelerin saldırı ve direnişleri, Sümer tabletlerinde çarpıcı ifadeler halinde destanlaştırılarak anlatılmaktadır.

Kabile ve aşiret topluluklarının kavim, milliyet veya halklaşma süreçlerinde özyönetim sorunu kendini demokrasi (Yu-

politik tartışmalara katılımını sağlayan ve dolayısıyla eğitimini gerçekleştiren toplantı kültürü Atina demokrasisinden günümüze miras kalan değerlerdir. Şüphesiz yazıya dökülmemiş olan diğer sayısız topluluğun yaşadığı da benzer demokrasi kültüründür.

Kısaca örneklemeyle çalıştığımız tarihsel deneyimler özyönetim ve demokrasi olsunun farkını ortaya koymaktadır. İktidarılaşmayan, böylece toplumsal soruna yol açmayan, baskı ve sömürünün doğusuna fırsat tanımayan bir yönetim biçimi olarak kendisini tanıtmaktadır. Demokrasının veya Demokratik Özergilik'in bu temel niteliklerini iktidarı yönetim yozlaşmalarına karşı hep net kılmak ve bu niteliklerden vazgeçmemek önemlidir. Demokrasiyi iktidarı veya devletin meşruiyet kılifi haline getirmek ona yapılacak en büyük kötülük olacaktır. Demokrasiler asla iktidarı ve devletle özdeşleştirilmemelidir. Bu tür bir karıştırma toplumsal sorunların bir türlü çözüm bulamaması kadar giderek yiğinlaşması

gemoneyası dayatılmadığı müddetçe, demokrasilerin çözümeyeceği bir toplumsal sorun yoktur.

Reel sosyalizmin iktidarı ve devlet sorununu bir karşı iktidarı ve devlet oluşumu biçiminde çözmeye kalkışması iflas etmesinin temel nedenidir. Reel sosyalizm devlet ve iktidarı birlikte sermeye olduğunu, bunlar işlev kazanıkça sermeye ve kapitalizmle sonuçlanacağını hiç hesaba katmamış, bu konuda ciddi bir teorik körlüğü yaşamıştır. Merkezi ulus devletçiliği klasik liberal örneklerinden katbekat büyüterek komünizme varacağını sanırken, en vahsi kapitalist oluşumla karşılaşmıştır. Sosyalizmin demokrasisiz gerçekleştirmeyeceği, reel sosyalizm denemelerinin en önemli sonucu olmuştur. Günümüzde yaygın kazanan sivil toplum, insan ve azınlık hakları, yerel yönetim sorunları ve klasik tüm ulusal sorunlar demokrasi ve özyönetimlerin merkezi ulus devletçe bastırılmasından kaynaklanmış olup, bu sorunların çözüm yoluna girmesi de

bu sistemin karşısında demokratik modernite yükselen yıldız niteliğindedir.

İktidar, devlet ve Demokratik Özerklik ilişkilerinde çözümesi gereken temel problem, aralarındaki farklılıklar nasıl koruyup düzenleyebilecekleri hususudur; bir anlamda da toplumsal barış sorununu nasıl çözebilecekleridir. Tarihsel ve güncel örneklerden görüyoruz ki, birbirlerini tamamen tasfiye etme yaklaşımı sadece devlet iktidarının toplumsal canavara (Leviathan) dönümüşe ve kaotik sürecin derinleşerek sürmesine yol açmaktadır. Bu kapsamdaki her çözüm denemesi, toplumu daha da nefessiz bırakmakta ve tüketmektedir. Çözüm-süzlükten geriye tüketim kalıplarına sıkışmış ve devletin mutlak güdümünde olan karıncalaşmış bir insanlık kalmıştır. Bu gerçeklik kapitalist modernitenin topluma karşı yürüttüğü topyekun saldırıyla oluşmuştur. Ütopyik ve iktidarlılığı aşamamış devrimciliğin zaafları, kapitalist modernitenin daha da güçlenmesine neden olmuştur.

Demokratik Özerklik çözümü bu devleşmiş yapılarla iki tür yöntemle baş edebilir: Devrimci ve reformcu yöntemler. Kapitalist modernite yapılanmalarını, özellikle ulus devletçi iktidarı tamamen yıkma dayalı devrimci yöntemin tarihsel deneyimi iktidarlı ulus devletçiliği daha da güçlendirme biçiminde olmuş; toplumun demokratik, özgürlükü ve eşitliği yapılanmasını başaramamıştır. Reformcu demokrasi de hakim modernite içinde erimekten kurtulamamıştır. Çıkarılması gereken sonuç, hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, asıl olanın demokratik moderniteyi geliştirecek kurumsal seçenekleri sürekli gündemleştirmek ve uygulamak olduğudur. Her iki modernite sisteminin, belki de yüzlerce yıl bir arada yaşamak durumunda kalabileceklerini kestirerek, hem de evrensel ulus üstü sistem içinde demokratik anayasal çözümleri geliştirerek, kendi aralarındaki ilişki ve çelişkileri aşmaları daha güçlü bir olasılıktır. Bu yönlü bir gelişme olumsuz geçmişi olumlu geleceğe taşıyabilir.

3- Demokratik ulus:

Devlet amaçlı ulusla, ulus amaçlı devlet mücadeleleri çağın kanlı gerçekliğinin ana etkenidir. İktidar ve devletle ulusu buluşturmak, modernite çağının sorunlarının ana kaynağıdır. Modernite çağının sorunlarını diktatörlükler ve hanedan devletlerinden kaynaklanan sorunlarla karşılaşlığımızda, aralarındaki en büyük farkı devlet ulusu oluşturur. Sosyal bilimin en karmaşık konularından biri olan ulus devlet, görünüşte modernite karşıtı tüm çağdaşı sorunların çözümleyici aracı olan bir sivilîdeğnekmiş gibi sunulur. Özünde ise toplumsal sorunu bir iken bin yapar. Bunun nedeni de iktidar aygitini toplumların kılcal damarlarına kadar yaymasıdır. İktidarın kendisi sorun üretir; sermayenin zor biçiminde örgütlenmiş potansiyel karakterinden ötürü, baskısı ve sömürü olarak toplumsal sorun üretir. Ulus devletin amaçladığı homojen ulus toplumu, ancak iktidarla tüm uzuvaları testereyle kesilip eşitlenmiş gibi yapay ve şiddet yüklü sahte (sözde hukuk) eşit yurttaşlar inşa eder. Bu yurttaş kanun lafzında eşittir, ama hayatın her alanında birey ve kolektif varlık olarak azami eşitsizliği yaşar.

Kapitalist modernitenin ulus devlet olarak örgütlenmesi, ekonomik tekel olarak örgütlenmesinden daha baskıcı ve sömürü rol oynar. Marksizmin ve genel olarak sosyolojinin ulus devletin baskısı ve sömürü ile bağlantısını görememesi veya ulus devleti çok sıradan bir üstyapı kurumu olarak sunması temel bir eksiklik ve çarptımadır. Sınıf ve maddi sermaye tâhilî ulus devletten bağımsız yapıldığında, en bayat ve verimli bir toplumsal

sonuç üretmeyecek olan soyut bir genelleme yapılmış sayılır. Reel sosyalizmin başarısızlığının temelinde bu soyutlama yatkınlığıdır; daha doğrusu başarısız olmasına bu soyutlamaya bağlılılı sonuçlar rol oynamıştır.

Kavram olarak ulus klan, kabile ve akraba aşıretlerin kavim, halk veya milliyet biçimindeki oluşumlarından sonra gelen ve kendini en çok dil ve kültür benzerliğiyle karakterize eden toplum biçimlenmiştir. Ulusal toplumlar kabile ve kavim toplumuna göre daha kapsayıcı ve geniş hacimli, bu nedenle de gevşek bağlarla birbirine bağlı insan topluluklarıdır. Ulusal toplum daha çok çağımızın bir olusudur. Genel bir tanımı yapılsa, ortak bir zihniyeti paylaşanların topluluğudur denilebilir. Yani zihnen var olan bir olgudur. Dolayısıyla soyut ve hayali bir varlıktır. Buna kültür tanımlı ulus da diyebiliriz. Sosyolojik anlamda doğru olan da bu tanımdır. Sınıf, cins, renk, etnisite, hatta farklı ulus kökenliliğine rağmen, en genelde yaşanan ortak bir zihniyet ve kültür dünyasının oluşması ulus olmak için yeterlidir. Bu genel tanımlı ulus daha sofistike kılmak için devlet ulus, hukuk ulus, ekonomik ulus, asker ulus (ordu millet) türünden üretilen ve genel ulus tahkim eden ulusçuluklar daha farklı kategorilerdir. Bunlara güç

alternatif modernitesi demokratik modernitedir. Tekelcilikten kurtulmuş ekonomi, çevreyle uyumu ifade eden ekoloji, doğa ve insan dostu olan teknoloji demokratik modernitenin, dolayısıyla demokratik ulusun kurumsal temelidir.

Ulusal toplumlar için koşul olarak ileri sürülen ortak bir vatan ve pazar olguları, maddi birer unsur olarak ulusun belirleyici nitelikleri sayılmalıdır. Örneğin uzun zamanlar hep vatsansız kalmış Yahudiler tarihinde hep en güçlü ulus olarak dünyanın tüm zengin köşelerinde yaşamışlar, ulusal bir pazarları olmadığı halde dünya pazarlarının en güçlü tek ulusu olmayı bilmışlardır. Şüphesiz vatan ve pazar devlet ulusu için çok güçlü tâhkim araçlarıdır. Vatan ve pazar uğruna tarihin en kanlı ve en fazla savaşları verilmiştir. Vatan mülk, pazar ise karın gerçekleştüğü alan olarak çok değerlidir. Demokratik ulusun vatan ve pazar anlayışı değişiktir. Demokratik ulus vatanı değerli sayar, çünkü ulus zihniyeti ve kültürü için büyük bir imkandır; anısında yer almazı bir zihniyet ve kültür düşünülemez. Fakat kapitalist modernitenin fetişleştirdiği ülke vatan kavramını toplumdan öncelikli kılmasının kar amacı olduğu unutulmalıdır. Vatanı abartmamak da önemlidir. "Her şey vatan için" anlayışı faşist bir

devletçiliğin ise sorun çözemediği koşullarda bir uzlaşı ve anlaşım olarak hukuk uluslararası bahsetmek mümkündür. Anayasal vatandaşlıkla kastedilen çözüm aslında hukuk uluslararasıdır. Anayasaya göre hukuki vatandaşlık ırk, etnisite ve milliyet ayrimını esas almaz. Bu tip özellikler hak doğurmaz. Hukuk ulusu bu yönyle gelişen bir kategoridir. Özellikle Avrupa ulusları giderek milliyet uluslararası hukuk uluslararası evirilmektedir. Demokratik uluslararası özerk yönetim, hukuk ulusunda haklar esastır. Ulus devlette ise iktidar yönetimi belirleyicidir. En tehlikeli ulus tipi 'ordu-millet' zihniyeti ve kurumlaşmasıdır. Görünüşte güçlü ulus temsil eder gibi gözükmek de, özünde içinde yaşanması en güç, hep görev dayatan ve faşizme varan bir zihniyeti barındırır. Ekonomik ulus, ulus devlete yakın bir kategoridir. ABD, Japonya, hatta Almanya gibi ekonomiye başat rol tâyanan bu ulus anlayışı Avrupa'nın geçmişinde daha güçlündür. Sosyalist ulus kategorisi denenmek istendiye de, pek başarılı olduğu söylenemez. Bu kısmen Küba'da rastladığımız ulus örneğidir. Fakat bu ulus örneği de ulus devletin reel sosyalist biçimidir; özel kapitalist ağırlıklı ulus devlet yerine, devlet kapitalizmi ağırlıklı ulus devletin

tirdiği oranda azami kuralını meşrulaştırılmaktadır.

Çağımızda 'tek bayrak,' 'tek dil,' 'tek vatan,' 'tek devlet,' 'üniter devlet' biçimindeki ulus devlet sembollerini ve temel sloganlarının kulakları sağır edercesine haykırılması, gözlerin farklı renkten bayraklardan alerji duyup kücümsemesi, zihniyet dünyasının monistik hale getirilip sakatlanması, ulusal şovenizmin her gösteride, özellikle spor ve sanat etkinliklerinde şahlandırılırcasına ritüel haline getirilmesi milliyetçilik dininin ibadetleri olarak yorumlanmalıdır. Aslında daha önceki çağların ibadetleri de aynı işlevi görür. Burada iktidar ve sömürü tekellerinin çırkarlarını ya gizleyerek ya da kutsayıp meşrulaştırarak geçerli kılmak asıl hedeftir. Günümüzde ulus devletle ilgili tüm örtbas edici ve abartıcı yaklaşım ve uygulamaları bu temel paradigmada yorumladığımızda, toplumsal gerçekliğin hakikatini daha doğru kavrarız.

Demokratik ulus tüm bu hastalıkları en az yaşayan ulus modelidir. Kendi yönetimini sade bir olgu olarak günlük yaşamın hizmetindedir. Gereklerini karşıladığından, herkes bir memur olarak yönetici olabilir. Yöneticilik değerlidir ama kutsal değildir. Ulusal kimlik anlayışı açık uguludur; kapalı bir din üyeliği, müminliği gibi değildir. Bir ulusa mensup olmak ne bir ayrıcalık ne de bir kusurdur. Birden fazla ulusa mensup olunabilir. Daha doğrusu, iç içe geçmiş farklı ulusallıklar yaşanabilir. Demokratik ulus hukuki ulusla uzlaşırsa rahatlıkla birlikte yaşanabilir. Vatan, bayrak ve dil değerli olmakla birlikte kutsal değildir. İç içe ortak vatanı, dilleri ve bayrakları zıtlıklar yerine dostluklar biçiminde yaşamak sadece mümkün değil, aynı zamanda tarihsel toplum yaşamının da bir gereğidir. Bütün bu özellikleriyle demokratik ulus olsası kapitalist modernitenin çığrınlâşırıcı savaş aleti olan ulus devletçiliğinin güçlü alternatif olarak tarihteki yerini yeniden almaktadır.

Çözümleyici bir model olarak demokratik ulus modeli, devlet uluslararasıının paraparça ettiği toplumsal ilişkileri yeniden demokratikleştirir, barışçı ve hoşgörülü kılar. Ulus devletin demokratik ulusa doğru evrilmesi muazzam kazanımları beraberinde getirir. Demokratik ulus modeli öncelikle şiddet yüklü toplumsal algıları doğru bir toplumsal bilinçle yumatıtp insancıl (aklılı ve duygulu, empatisi olan insan) kılar. Şüphesiz şiddet içerikliş sömürü ilişkilerini tümüyle ortadan kaldırılmış bile epeyce azaltarak, daha eşit ve özgür bir toplum olanağını ortaya çıkararak bunu gerçekleştirir. Saadece kendi içinde barışı ve hoşgörüyü geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda dışa diğer ulislara karşı da baskı ve sömürüyü ortak çırklär ve sinerjiye dönüştürerek bu misyonunu gerçekleştirir. Ulusal ve uluslararası kurumlar demokratik ulusun temel zihniyet ve kurumsal yapılmasına göre yeniden inşa edildiğinde, yeni bir modernitenin yanı demokratik modernitenin sadece teorik değil uygulamadaki sonuçlarının da Rönesans niteliğinde olduğu kavranaacaktır. Kapitalist modernitenin alternatif demokratik modernite ve onun temelinde yatan demokratik ulustur; demokratik ulusun içinde ve dışında ördüğü ekonomik, ekolojik ve barışçıl toplumdur.

Günümüzde içi boş veya boşaltılmış olan ulus devletin kendisi, onun bölgesel ve küresel birlilikleri ve özellikle BM yerine, üstün sorun çözümleyici özelliğyle yeni demokratik uluslararası hızla inşa edilmesi, demokratik ulusun sadece tekil ulus devletin yerini alması veya dönüşüm olarak görülmemesi, bölgesel (AB kısmen bu yoldadır) ve küresel modellerinin de iç içe geliştirilmesi küresel finans kapital krizinden çıkışın en doğru, ahlaki ve politik yoludur.

● Çağımızda 'tek bayrak,' 'tek dil,' 'tek vatan,' sloganlarının kulakları sağır edercesine haykırılması, gözlerin farklı renkten bayraklara alerji duyup kücümsemesi, zihniyet dünyasının monistik hale getirilip sakatlanması, ulusal şovenizmin her gösteride, özellikle spor ve sanatta şahlandırılması, milliyetçilik dininin ibadetleri olarak yorumlanmalıdır.

ulusu demek de mümkündür. Güçlü ulus olmak kapitalist modernitenin temel bir üçküsürdür. Zira güçlü ulus sermaye ayrıcalığı, geniş pazar, sömurge imkanı ve emperyalizm üretir. Dolayısıyla bu tür tahkim edilmiş ulusları yegane ulus modeli olarak görmemek, hatta şoven güç ulusları, sermayenin hizmetindeki uluslar olarak değerlendirmek önemlidir. Zaten sorun kaynağı oluşturmaları bu niteliklerinden ötürüdür. Kültür uluslararası üretilebilecek, ama sömürü ve baskısı gemleyen ve dışlayan ulus modeli demokratik ulustur. Demokratik ulus özgürlüğe ve eşitliğe en yakın ulustur. Bu tanım gereği özgürlük ve eşitlik arayışı olan toplumların ideal ulus anlayışıdır.

Kapitalist modernitenin ve esinlenirdiği sosyoloji biliminin demokratik ulus kategorisini işlememesi yapısallığı ve ideolojik hegemonyası gereğidir. Demokratik ulus sadece zihniyet ve kültür ortaklılarıyla yetinmeyen, tüm üyelerini demokratik özerk kurumlarda birleştiren ve yöneten ulustur. Belirleyici olan yönü budur. Demokratik, özerk yönetim tarzı demokratik ulus olmanın başta gelen koşuludur. Bu yönyle ulus devletin alternatifidir. Devlet yönetimi yerine demokratik yönetim büyük bir özgürlük ve eşitlik imkanıdır. Liberal sosyoloji, ulus esas olarak ya kurulmuş bir devlette ya da devlet kurmayı amaçlayan bir hareketle özdeşleştirir. Reel sosyalizmin bile bu yönü bir arayısta olması liberal ideolojinin gücünü gösterir. Demokratik ulusun

ulus anlayışından kaynaklanır. Her şeyin özgür bir topluma ve demokratik bir ulusa adanması daha anlamlıdır. Bunu da tapınç düzeyine getirmemek gereklidir. Asıl olan, yaşamın değerli kılınmasıdır. Vatan ulus ve birey yaşamı için sadece bir araçtır, ideal değildir. Devlet ulusu homojen toplum peşinde olduğu halde, demokratik ulus ağırlıklı olarak farklı kollektivitelerden oluşur. Farklılıklar zenginlik olarak görülür. Yaşamın kendisi de zaten farklılıklı mümkünür. Tornadan çıkışın tek tip vatandaş olmaya zorlayan ulus devlet, bu yönyle de yaşama terstir. Robot insan yaratmak nihai hedefidir. Bu yönyle aslında hiçliğe koşar. Demokratik ulusun vatandaşlığı, üyesi farklı olup, bu farklı topluluklardan alır. Kabilie ve aşiret varlıklar bile demokratik ulus için birer zenginluktur.

Dil şüphesiz ulus için kültür kadar önemli olmakla birlikte zorunlu bir şart değildir. Farklı dillerden olmak aynı ulustan olmaya engel teşkil etmez. Her ulusa bir devlet ne kadar gereksizse, her ulusa tek bir dil veya şive de gereksizdir. Ulusal dil gereklilik olmakla birlikte, olmazsa olmaz bir şart değildir. Farklı dil ve lehçeleri de demokratik bir ulus için zenginlik saymak mümkündür. Fakat ulus devlet katı bir biçimde tek dil dayatmasını esas alır. Çok dilliliğe, hele resmi çok dilliliğe kolay uygulama şansı vermez. Bu yönyle ulusun hakim yönünün ayıralılarından yararlanmaya çalışır.

Demokratik ulusun gelişemediği, ulus

ikame edilmiş biçimidir.

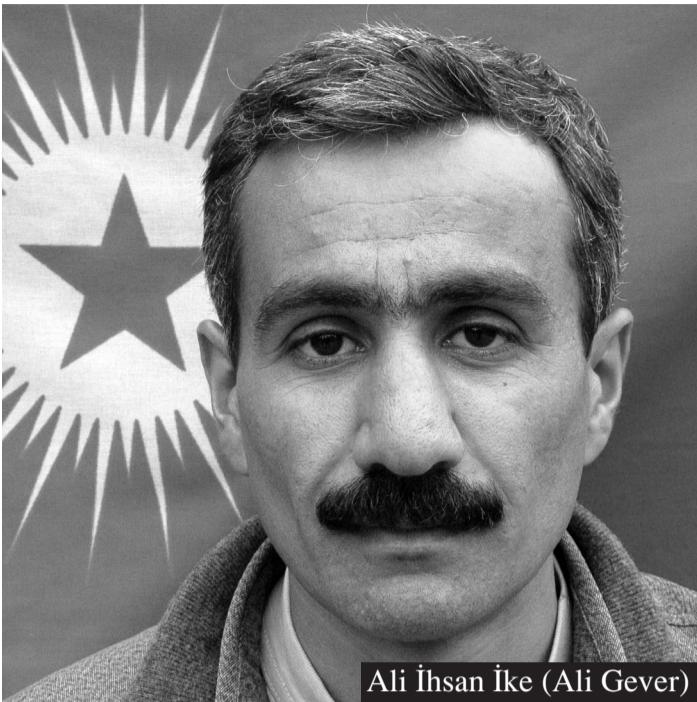
Ulus teorisini sözkonusu edildiğinde önemle kritiği yapılması gereken husus, ulusun kutsallaştırılması, tanrısallaştırılması gerçeğidir. Kapitalist modernite, geleneksel din ve tanrı anlayışları yerine, bizzat ulus devlet tanrısallığını inşa etmiştir. Bu husus çok önemlidir. Milliyetçilik ideolojisini ulus devletin dini olarak yorumlarsak, ulus devletin kendisini de bu dinin tanrıları olarak kavrayabılır. Devletin kendisi modernite çağında ortaçağın, hatta ilkçağın bütün tanrısallık kavramlarının özünü içerecek biçimde inşa edilmiştir. 'Laik devlet' denilen olgu ilk ve ortaçağ tanrısallıklarının tümüyle veya özde devlet olarak somutlaştırılmıştır. Bu konuda hiç yanılmamak gereklidir. Laik veya modern ulus devlet cilasını kazıdığımızda, altından ortaçağ ve ilkçağın tanrısal devleti çıkar. Devlet ve tanrısallık arasında çok sıkı bir bağ vardır. Aynı biçimde yükselen ilk ve ortaçağ monarşıyla tanrı kavramı arasında da sıkı bir ilişki vardır. Şahis olarak monark, ortaçağdan sonra etkinliğini yitirip kurumsallaştığında ve ulusal devlete dönüştüğünde, tanrı monark da yerini ulus devlet tanrısına bırakmıştır. Dolayısıyla kutsallaştırılmış vatan, ulus ve pazar kavramlarıyla birlikte ulus devlet kurumlarının benzer kutsallaştırılmasının temelinde kapitalist modernitenin azamı kar kanununu mümkün kılan ideolojik hegemonyası vardır. Ideolojik hegemonya uluslararası ilgilii bu kavramları dinselleş-

tirdiği oranda azami kuralını meşrulaştırılmaktadır. Çağımızda 'tek bayrak,' 'tek dil,' 'tek vatan,' 'tek devlet,' 'üniter devlet' biçimindeki ulus devlet sembollerini ve temel sloganlarının kulakları sağır edercesine haykırılması, gözlerin farklı renkten bayraklardan alerji duyup kücümsemesi, zihniyet dünyasının monistik hale getirilip sakatlanması, ulusal şovenizmin her gösteride, özellikle spor ve sanatta şahlandırılması, milliyetçilik dininin ibadetleri olarak yorumlanmalıdır.

mutluluğumuz paylaştığımız anda saklıdız...

Fikriye Öz Pamuk (Avaşin)

Ali İhsan İke (Ali Gever)

Meral Tekinalp (Dicle)

Mevsimler değişiyor ve her mevsim yeni olmayan; ama alışmak istemediğimiz birçok şey getiriyor beraberinde. Bir mevsim daha dayandı kapımıza. Geceleri uzundur bu mevsimin. Bir bir uzarken geceler, gündüzü müze karalar yağırlar. Haberi yayılır dört bir yana. Açı, keder, gözyaşı... Nedendir bilinmez ağaçlar taşı, toprağı ülkem. Sevdasının göz bebeklerinde hapsolmuş tebessümler, ürkük bakışlara bırakır kendini. Dağlarda yankılanır hiçkirk sesi. Derelerin isyan halayıdır tutukları ve bir türkütür dillerde:

"Emanetindir yüregimizde

saklı kalan

Yansa da yüregimiz

Dökülse de bir bir gözlerden yaşalar
dil tutulup söyleyemese de bir söz
emanetindir bizi yarılara taşıyan.

Bizi sana yakınaştırın

Bizi sen yapan..."

Ölüm döşeğinde tek tek toprağın yüzünü öpen yoldaşlarının fotoğrafları beliriyor karşımıda. Televizyonlar yine felaket tellallığı yapıyor bu akşam vakti. Gözlerimden akan yaşların farkında olmadan, geçmişten anılar tazeleniyor benliğimde. Zorluklarıyla anlam bulan o güzel günler, hep birlikte yaşılanan duyu selleri ve sevinçler; gözler kırılımdan ölümlere meydan okumak ve ölümlerden canları sıyrıp almak... Unutulur mu sınırları aşan bu duygular? Unutulmaz, unutulmamalı...

Hıçbirimiz daha önce birbirimizi görmemiş ve her birimiz farklı yerlerde doğmuş, büyümüştük. En son bu dağlarda aynı mücadelenin çatısı altında,

Adı, soyadı: Leyla ŞANLI
Kod adı: Beritan Hevi
Doğum yeri ve tarihi:
Şemzinan, 1978
Mücadeleye katılım tarihi:
1993, Şemdinli
Şehadet tarihi ve yeri:
21 Mayıs 2009, Licâ/Amed

aynı amaç uğruna yan yana geldik. Aynı mevzileri paylaştık. El tetikte, gözler alabildiğine uzanan arazide. Çoğu zaman göz göze gelerek tadına varmaya çalıştık o anları. Sanki bu an son an olacakmış gibi ve bir daha birbirimizi göremeyecekmiş gibi... Her şey bir kurşuna ya da şrapnel parçasına bağlı kalmış ya da başka bir şeye... İfadesi yoktu belki de bu anın; ama mutluluğumuz, paylaştığımız bu anda saklıydı.

Heval Beritan'ı ilk kez Mava'da gördüm. Ben ve Mervan arkadaş Botan'a bağlı bir grubu buradan alıp Amed'e götürürektik. Biraz şaşkınlık vardı üzerimde. Çünkü ilk defa Kuzey gruplarında bir bayan arkadaşı takım komutanı olarak görüyordum. Son geri çekilme sürecinden bu yana bayan arkadaşlar Amed'te bulunmamışlardı. Yüzlerindeki o coşku, heyecan ve sevinç bizlere de yansıyordu. Toplam 3 kişiydiler. Beritan, Dilbirin ve Devrim arkadaşlar. Devrim arkadaşlığı Güneyde Garê alanında tanıyorum. Grup, gece Mava'ya vardı gibi ben heval Devrim'i sesinden tanıdım. Sabahı, görüşmek ve diğer arkadaşlarla tanışmak için sabırsızlıkla bekledim. Sabah beni karşısında gördüğünde şoka uğramış gibiydi. Yıllarca birbirimizden uzak olmamız ve yılların fizijimizde uğrattığı değişiklikleri şaşkınlık ve meraklı gözlerle sürüyorduk. "Portatif dediğimiz Mazlum arkadaş, şimdi bizi Botan'dan Amed'e kadar kurye olarak götürecekti. Hem de Beşiri ovasından geçirecek" diye takılıyordu ara sıra. Önümüzde 4 gecelik bir yol vardı. Heval Beritan benim ve heval Devrim'in daha önce tanışıyor olmamızdan kaynaklı sevinmişti. Bu sayede

Beritan yoldaş 1978'de Şemzinan'ın Gare köyünde dünyaya gelir. 7 çocuklu yurtsever bir ailinin ikinci çocuğu. Ortaokula kadar okuyan Beritan yoldaş, ailesinin Şemzinan'dan Zele'ye göç etmesiyle ilk kez yakından gerillalarla tanışır.

Gerilla olarak hayranlığı ve sempatisi onda gerilla olma hayalini her zaman büyük tutmuştur. Gerilla savaşının zirveleştiği 1993 yılında saflara katılır. Katıldığı ilk günden itibaren kendini askeri ve ideolojik çalışmalarla geliştirmek katılım sağlamıştır. Hem askeri anlamdaki duruşu hem de örgütSEL anlamda kendisini yetkinleştirmesiyle kısa zamanda görev ve sorumluluklar üstlenmiştir.

Zagros, Metina, Kandil ve en son Amed eyaletlerinde kalan Beritan yol-

diyaloğ zemini oluşturdu. Yolculuk için gereklen her tür bilgiyi paylaştık. Bizim soğukkanlılığımız, yolun çok rahat olduğu konusundaki tavrimiz onları bayağı şarşırılmıştı; çünkü birçok kişi Beşiri ovasının çok zor olduğunu ve birçok grubun geçerken imha olduğunu anlatmışlardır. Biraz da abartı işin içine girince herkesi bu durum kaygılandırmıştı. Tabii biz bunun tersine orayı anlattıkça onlar daha da rahatlardılar. "Yolda Amed karpuzunu yiyeceğiz, yurtsever evlere gideceğiz" söylemi epey sevindirmiştir herkesi.

Onlar da Amed'in bir grubuydular. Tabii gelen grup içinde Şehit Sipan ve Poyraz arkadaşlar Erzurum'a geleceklere. Şehit Sipan yolda rahatsızlanmıştır. O kadar kusuyordu ki, çok korkmuştu. Öncü olmasına rağmen bu durumundan kaynaklı onu artçı yapmıştır. Tabii bu grup öncesi Amed'e gelen iki bayan arkadaş daha vardı Şehit Dicle (Meral Tekinalp; 27 Temmuz 2008'de Çewlik'de şehit düştü) ve Şehit Avaşin (Fikriye Öz Pamuk; 17 Temmuz 2008'de, Dara Hêne-Çewlik'de şehit düştü). Onları da biz Amed'e götürmüştük. 1 Haziran'dan sonra Kuzeye gelip burada savunmak onların en büyük hayaliydi. Tek korkuları ise Amed'e yetişmeden şehit düşmekti. Her zaman dile getirdikleri tek şey 'yerimize ulaşım ondan sonra ne olursa olsundu. İstediğleri yere ulaştılar, beraber aynı mevzide mermi patlattılar.

Aynı mangada arkadaşlarla birlikte bir kişi geçirdik. En son vedalaşmamıza kadar hiçbir bayan arkadaş şehit düşmemiştir; ama savaş yine en çirkin yüzüyle karşımızda belirmiştir. Garzan'dan

daş; manga komutanlığı, takım komutanlığı, bölük, tabur komutanlıklarının yanı sıra ve eyalet yönetim üyeliği görev almıştır. Son olarak YJA-STAR Konferansı'nda YJA-STAR Askeri Konsey Üyeliği'ne seçilmiştir.

Kendini her konuda yetkinleştiren Beritan yoldaş, hem kadın hem de erkek yapısı içerisinde gösterdiği öncülük rolü, yoldaşlık sevgisi ve bağlılığıyla her zaman örnek olmuş ve yapının sevgisini kazanmıştır.

Mücadelenin en zor yıllarda görev almaktan kaçınmayan Beritan yoldaş, mücadelenin en sıcak ve zorlu alanlarında görevler almış ve bu görevlerini layıkıyla yerine getirmiştir. Mücadelenin ihtiyaçlarına cevap olabilmek için her zaman büyük çaba içerisinde olmuştur.

Güneye yol alırlarken Heval Dicle ve Heval Avaşin'in şahdet haberlerini aldı. Şimdi yaralarına bir yara daha eklenmiştir. Sonra Heval Beritan, Heval Sema ve Heval Ali'nin şahdet haberlerini alıyorum, ilerlemeyi unutan bir zaman vaktinde.

Beritan arkadaş, yıllarca savaş içinde ve PKK ocağında yetişmiş bir komutandı. En belirgin özelliği ise yaşam içerisinde çok mütevazı olması ve yapı yönetim arasında hiçbir zaman ayrılmamıştı. Etkinliğini, aldığı görevden ziyade sergilediği tavır ve davranışlarıyla, kişiliğiyle her şahsin üzerinde bıraktığı tesir ve yönlendirici yaklaşımıyla insanları derinden etkilemektedir, buna tecrübe de eklenince müthiş bir etkileme olayı gerçekleşmektedir. Bu kadar senedir savaş içerisinde olmasına rağmen duyguallığı hiçbir zaman kararlarının önüne geçmemiştir. Gerektiği yerde tereddüt etmeden karar vermesini bilen ve bu kararını pratikleştirinceye kadar rahat olamayan bir arkadaştı.

Cins mücadelede içinde hiçbir zaman boş polemiklere girmemiş, aksine eski klasik kadın kişiliğini aşmıştır. Her fırsatın çantasından hiç eksik olmayan Önderliğin savunmasını okuyor, arkadaşlarla tartışıyordu. Şervan yapısının gündemini boş bırakmayarak gereksiz tartışmalara girilmemesi ve yaşamda boşluksızlığı için her dakikayı eğitim olarak değerlendirdi ve yapısına da bunu benimsetiyordu. Ortaya çıkan yanlış yaklaşımlara karşı örgütsel tavır almaktan çekinmez, yalnız kalma pahasına olsa örgütsel yaklaşımından taviz vermez ve bu yaklaşımlara teslim olmazdı. Bundan kaynaklı arkadaşları tarafından sevilen, saygı duyulan bir kişiliğe sahipti. Bu olay sadece örgütsel anlamda değil, aynı zamanda askeri konularda da geçerliydi. Örneğin bir grup eyleme, keşfe ya da herhangi bir görevde gidecekse ve bu grupta Heval Beritan da varsa bu grup başka bir güvenle bu görevine giderdi. Bir kadın olarak askeri taktiklerde güçlü ve bunun yanında halkla ilişki düzeyi gelişkin olan bir arkadaştı. Önderliğin yeni paradigmındaki derinliği bizlere anlatması kadar halkla da paylaşması çok hoşuna gitmektedir. Bazen saatlerce oturup konuşduğu olurdu. Yöre halkın uzun süreden beri kadın gerilla arkadaşları görmemesi onlara karşı ilgiyi artırmıştı. Heval Beritan bu fedakarlığı ve cana yakınlığıyla halkın bu özlemi gideriyordu. Özellikle paradigmayı benimsetme israrı bizi çoğu zaman

şasırtır, "biz askeriz" diye sıyrılmaya çalışırdık; ama her şeye rağmen israrlarından vazgeçmez, bunu her seferinde benimsetmeye çalışırdı. Karizmatik, yani heybetli duruşu da buna eklenince kendimizi anlatımına kaptırırdı. Yılların yüzünde oluşturduğu çizgiler, bir yorgunluğu değil, emekle yoğunlaşmış bir güzelliği ifade ediyor. Ruhen her zaman genç bir insan gibiydi. Birçok defa yaranmasına rağmen daha yeni katılmış gibi coşkulu ve heyecanlı bir hali vardı. Bir kadın olarak Kürtistan'ın dağlarında yıllarca silah omuzda savaşmak basit bir şey değildi; ama ona bu mutluluğu, coşkuyu ve gençlik ruhunu veren şey ideolojik gelişkinliği, arkadaşlarıyla paylaşmayı, savaşmayı, yaşamayı ve gerektiği yerde ölmesini bilmesiydi.

Evet, gerektiği yerde ölmek... İşte gerektiği yerde ölmeyi diğer komutانımız Heval Ali'den öğrendim. Heval Ali fiziksel olarak zayıftı, geceleri yürümekte ve görmekte zorlanıyordu. Ama bu hiçbir zaman onun azminin önüne geçmedi, aksine bu hırsını daha da artırdı. Onu ilk gören "bu arkadaş fazla bir şey yapamaz" kaygısına düşer. Daha sonra böyle düşünüp nasıl yanıldığını ifade eden birçok arkadaşla karşılaşım. Özellikle öz savunma çalışmalarındaki rolü asla unutulamaz. İkna gücü ve birikimiyle herkesi eğitiyor ve örgütleyebiliyor. Ali arkadaşın olduğu yerde parti yaşamı hakimdi. Gever'in yurtseverlik ruhunu hiç kaybetmeyen ası ve isyankar kişiliğiyle tanındı. Bu da aileden ve o yoreden gelen bir özellik olsa gerek. Her zaman moralli, coşkulu, herkesle alıp veren bir arkadaştı.

Sonuç olarak; Beritan ve Ali arkadaş yönetimde birbirleriyle çok uyumluydu. İki de yapıcıydı ve benzer özelliklerini çıktı. Aslında bir arkadaştan bahsederken diğer arkadaşı da dile getiriyor gibiyim. Bunun sebebi her iki arkadaşın aynı yörede doğup büyümelerinden kaynaklı midir bilemem –Heval Ali Gever'li, Heval Beritan Şemzinan'lı– ama her iki arkadaşın beraber şehit düşmeleri sanki ortak bir kader gibiydi. Şimdi bizler, onların yaşam felsefeleriyle yarılara "merhaba" diyeceğiz. "Hoşça kalın" demeden görüşeceğimiz güne kadar bir ayrılıktır bu. Katlanılması zor bir ayrılık olsa da, görüşeceğimiz günün yakın olduğu bilinciyle sizleri en içten duygularıyla saygıyla selamlıyor huzurunuzda eğiliyorum.

Devrimci Selam ve Saygılarımla
MAZLUM MAKİ

Yaşam onu erkenden büyütmüştü

Cemil yoldaş özgürlük saflarında genç yaşı yerini alır. Onu, kaldığı yılın sonlarına doğru tanıdım. Daha sonraları ise Bahoz arkadaşın güvenliğinde yer alması süreçlerinde daha yakından tanıma şansım oldu.

Cemil yoldaş Çatakçıydı. Ancak ülkesinden çok erken yaşlarda kopmak zorunda kalmış, İstanbul'da büyümüştü. Bu devasa şehirde sömürgeye, Kürtleri hor gören, küçümseyen egemen ulus yaklaşımlarına tanık olmuş, bunlara karşı öfkesi her geçen gün artmıştı. Halkına reva görülenleri kabullenemiyordu. Tepkisini, bir süre sonra özgürlük hareketine katılarak göstermişti.

Cemil yoldaş adını 1999 yılının bahar aylarında Haftanın alanı Keşan mıntıkasına yapılan operasyonda, düşmanın üzerine giderken şehit düşen Çatakçı Cemil yoldaştan almıştı. Büyük Cemil oldukça canlı ve sevecen bir arkadaştı. Küçük Cemil yoldaşın da akrabasıydı.

Cemil yoldaş katılmaz bir aktifliği yakalamıştı. Yeni gelenler öncelikli olarak adaptasyon sorunu yaşıyor, ancak "Cemil yoldaş bu konuda hiç zorlanmadı" desek yeridir. O gelir gelmez ortama ısnanmış, kendisini gerilla koşullarına ruhen ve fiziken adapte etmiştir. Sıcaklığı, güler yüzlüğü, çalışkanlığı ve küçük yaşına rağmen inişyatlı oluşu O'nun ayıcalıklı kılıyordu. Ve Cemil yoldaş okumayı oldukça seven biriydi. Gerilla yaşamında yeniydi, ancak kendisini geliştirmek için sürekli bir çaba içerisindeydi.

Dedigimiz gibi, Cemil yoldaş kısa bir sürede gelişim sağlayan bir yoldaşımızdı. Bu gelişime denk olarak da ku-

zey sahasına geçme önerisi yaptı. Bu önerisinin kabul edilmesi için örgüt yönetimine sürekli raporlar yazdı. Saavanın en çetin alanlarına hazır olduğunu örgütüyle paylaştı.

Bir raporda Cemil yoldaş bu hazırlık düzeyini şöyle ifade edecek.

"Bilindiği gibi bundan birkaç ay önce kuzeye yönelik rapor ve girişimlerim olmuştu. Yazdığım bu raporlarda kendi konumumu belirtmiştim. Ayrıca Kongre'den bu yana içimizde gelişen çizgi dışı anlayış ve eğilimler örgüt gündeminde girmiştir. Bu tasfiyeci eğilimlere karşı örgütün almış olduğu karar doğrultusunda gelişen 1 Haziran süreci aynı zamanda içimizde gelişen işbirlikçi tasfiyeci eğilimlere karşı da bir duruştu.

Güya onlara göre örgüt bitti, dağıldı, karar alacak güçte değillerdi! Fakat örgütün başlatmış 1 Haziran atılımı sayesinde bu ve benzeri tüm görüş ve düşünceler yerle bir oldu. Aynı zamanda bu hamleyle düşman ve işbirlikçi güçlerin de umutları boşça çıktı.

Benim de 1 Haziran süreciyle alınan karar doğrultusunda kararlılığım gelişti, yoldaşlarla paylaşım, tartışma, örgütü takip etme düzeyim ve yoğunlaşmalarımla birlikte bendeki inanç ve kararlılık düzeyimi partinin de vermiş olduğu inanç doğrultusunda pratikte sergilemek istiyorum."

Cemil yoldaş genç yaşına rağmen, ideolojik konulara, sürekli kafa yoran, varolan sorunlara çözüm arayan bir yapıya sahipti. O, her zaman özüyle sözünü ve pratiğini en iyi şekilde yaşama yansitan bir duruşun sahibi oldu.

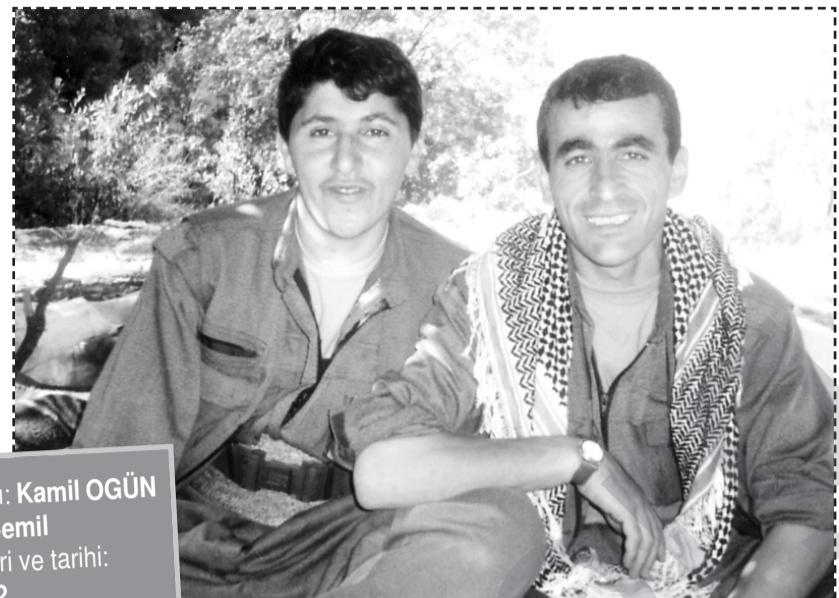
Evet, Cemil yol-

daşımız erken büyüyen bir yoldaş oldu. Ve o bu duruşunu başka bir raporda da şöyle izah edecek:

"Yakaladığım düzey ve kararlılıkla hareketimize yönelik toplekün saldırıcıların geliştiği bu süreçte, güçlü bir çıkış yapmak için örgütün vereceği her görevi hazırlıyorum. Yaşadığım kararlılık ve örgütün dört yıldır gelişmem için harcadığı emek ve çabaya karşılık güçlü bir duruşla cevap olmak istiyorum. Örgütten aldığım güç ve morale Meşru Savunma Çizgisinde güçlü bir Apocu militan kişiliğe ulaşacağımı dair en başta Başkan Apoya, şehitlere, halkımı ve örgütüme söz veriyorum."

Genç Cemil yoldaş bu kararlılığı ardından kuzeye yonelecekti. Kuzeyde kalaceği saha Botan'dır. Oralarla hızla adapte olacak ve pratik içerisinde takım komutanı görevine layık görülecektir. Örgüt çalışmalarında gösterdiği performansı aynı biçimde pratik sahada da gösterecektir. Savaş sırasında edindiği tecrübeleri yoldaşlara aktarmayı bir borç bilerek iyi bir gerilla komutanı olacaktır.

Pratik sahada onunla kalanlar "onun iyi bir gelişim sağladığını" söyleyeceklerdir. Zorlu pratiklerde "o narin gencin sert bir irade gösterdiğini ve yılların gerillalarına taş çıkarttığını" da söyleyeceklerdir. Tüm o zorlu koşullara rağmen güler yüzünden bir şey yitirmedini, daha da şirinleştiğini, fedakarlıkla üstüne olmadığı, özellikle kadın yoldaşlarına iyi bir yoldaş olduğunu da söyleyeceklerdir.

Adı, soyadı: Kamil OGÜN

Kod adı: Cemil

Doğum yeri ve tarihi: Wan, 1982

Katılım tarihi: 1999

Şehadet tarihi ve yeri: 20 Haziran 2008, Şax Kato-Botan

Xelilan'da yaşanan bir çatışma ardın-

dan öğrenecektik.

Anısı mücadeleimize önder olacaktır.

Mücadele arkadaşları

Adı, soyadı: Leyla PELDEK
Kod adı: Silav Dêrsim
Doğum yeri ve tarihi: Sêrt, 1980
Katılım tarihi: 2001, Elîh
Şehadet tarihi ve yeri: 25 Haziran 2008, Tendürek, Ağırı

ınsanı özünden koparmayan, kadın ve erkeklerin ortaklaşa çalışarak yaşamlarını onurla inşa edip gururla koruyan bir mekandan geldi. Bütün güllüşlerinin arasında devrimci ahlakin güzelliği vardı. Gümmeye başlar başlamaz kızaran yanaklarını, utançlığını ve sadeliğini görünce etkilendim. Sonuna kadar inanarak esas aldığı gerilla duruşunu o kadar rahat ve derin yaşıyordu ki kıskanmamak elde değildi.

Devletin kendisini ideolojik olarak örgütlediği okullarda okumuş insanlardı.

Bu asimilasyon cenderesinde özümüzü ne kadar koruyabilmişlik? Büyük ihtimale o benim gibi olmak istemişti. Ama ne pahasına olursa olsun hiç tereddüsüz ben de onun yerinde olmak isterdim. Gelişim her zaman kaydedilebilir, ama köklerle buluşmak oldukça zordur. Ne kadar istense de hep yarınlardır.

Koçerleri en iyi temsil edenlerden biri olarak, kadın yüregini büyük bir he-

yecan ve aşk ile özgürlük davasına yattırdı. Birlikte olduğu yoldaşlarıyla ölçülu ve anlamlı yaşamamasını bildi. Ayrıldığı yoldaşlarıyla güzel ve özgür yarınlarda tekrar buluşmanın sözünü verdi. Hep selam gönderdi yurduna, yüreğini yasladığı yoldaşlarına. Onun için Silav'ın selamları he daim büyüyor.

Dağın özgür ruhunu özgürlük mücadeleyle taçlandırip ve bunu bütün Kürtlere mal edip ölümsüzleşeceğimiz bu mekanların en özlü, sayılı, sevecen ve direngen yapısıyla parıldayan Silav yoldaş, diğer Koçer kızları gibi bu duygularını yol arkadaşlarıyla paylaştı. Duygularının en özlü ve güzel yanlarını yaşamaya yaradı.

Bize sunulan sahte yaşamın pembedinde daha ne kadar gidilebilirdi ki? Sadık dostlarla, ülke topraklarıyla bütünlüğe yaşamanın en kutsal bir yaşam biçimini olduğunu yoğunlaşarak öğrendim. Kapitalizmin çıkar ilişkilerine bulaşmamış bir dayanışmayı korumak için şimdi ne kadar hazırız ve ne kadar cevap olabiliriz? Hiçbir hukuk tanımayan ve bize ölümden başka bir şey vermeyen efendilerden hesap sorma gücünü nasıl bulacağız?

Kendi geri alışkanlıklarında israr edip, bugün başkasının askeri olmaktan kurtulamayacak bir sonuçla karşılaşıp ucuz kaybedeceğimize Koçer olarak yaşayıp, PKK'lı olarak savaşıp, militanca ölmek için Silav yoldaşla birlikte söz verdik. Askeri yönünün geliştirerek

girdiği bütün pratik faaliyetlere kadın yüregini koruyarak katılan Silav yoldaş, Kurdistan dağlarının heybetli dağı Ararat'ta yoldaş canlısı olan komutanları Sidar ve Dicle yoldaşlarla birlikte şehitler kervanına katıldı.

Dersim sevdasına düşse de Serhat'ın asi ve soğuk dağlarına yürüken heyecanlıydı; çünkü yıllar süren bir aradan sonra tekrarda Serhat dağlarına giden ilk kadın gerilla grubu içindeydi. Hele hele yanındaki dev yürekli, hakikat arayışçı yoldaşlarının heyecanı onu daha coşkulu kılıyordu.

Serhat'ın zozan kızlarının zihilerden silinmeyecek hasretini, onların ardılları Botan ve Dersim dağlarında yürüttükleri gerilla mücadeleyle yaşatacaktı.

Şehit olmak, bir kararlılığı, her an feragat savaşçıları olmamız anlamını içerir. Başta belki farkına varamadık, ama örgüt kültürünü edindikçe gidenleri ve onların hayallerini en güçlü bir biçimde yaşatmak gerekiyti bilincini edindik. Sadece birilerine söz verdigimiz için değil, inandığımız dava uğruna sevdigimiz yoldaşlarla büyük amaçlar uğruna şehit olduk. Umutlarımızı, kararlılığımızı, düşlerimizi Kurdistan dağlarının asi yürekleri zulasına koyup yürümeye devam ediyorlar. Bundan daha onurlu ve gurulu bir yaşam olabilir mi?

Silav yoldaşın anısı yolumuzu aydınlatan bir meşaledir.

Mücadele arkadaşları

BEYAZ YÜRÜYÜŞ

ki gündür hiç durmadan kar yağdı. Şimdi de beyaz tanecikleyle gecenin karanlığını altından silmek istercesine lapa lapa yağıyordu. Böyle yağmaya devam ederse herhalde Cimsak'ın bütün gri kayaklılarını beyaza bürüyecekti. Üslenmemizi kaya altlarında yaptıgımızdan dolay şimdilik herhangi bir sorun yaşanmıyordu. "Herhalde yağan karın beyaza boyayamayaceği tek yer; üstten alta indikçe kiremit rengini alan bu kaya altlarıdır" diye düşündüm. Bunları düşünürken uzanmıştım. O an dışarıdan gelen, karda katur kurut yürüyen ayak seslerini duydum. Gelen gece subayıydı. Sabırsız gibi gürleyen sobanın yanına ilişti. Her iki eliyle soba borusunu tutuyor, sobayı kucaklayacakmış gibi ısmaya çalışıyordu. Uyandığımı göründe;

- Biraz önce Piran'daki Hebyn arkadaş ile bağlantı kurdum. Oraya o kadar çok kar yağmış ki, gömdükleri erzakların yerini bulamışlardı. Bu nedenle bura geleceklerini söylüyorlar, dedi ve sobayı biraz daha yaklaştı. Onu dinlerken öylece uyyukaldım.

Sabaha karşı uyandığında herkesin toparlandığını gördüm. Subay toparlanan arkadaşlardan gözünü ayırmadan şöyle dedi;

- Piran'daki arkadaşlarla tekrar bağlantı kurdum. Dün gece Tırmal karakolu na askeri konvoyun geldiğini ve bu alana operasyon olabileceğini, onun için yanımıza gelemeyeceklerini, Bircik noktasına gideceklerini söyledi, dedi.

Subayın bu konuşmasından sonra düşünmeye başladım. Tırmal karakolu na Tırmal suyunun hemen öte kıyısındaydı. Karakola konvoysa gelmişse eğer, mutlaka bulunduğumuz Cimsak alanına da operasyon olacak demekti. Karda çatışmaya girmek yersiz kayıplara neden olabilirdi. Ape Musa gücüne komutanı Palu arkadaş ve Akdağ gücü komutanı Pıling arkadaşla tartıştıktan sonra, operasyona takılmak için yerimden ayrılmaya karar verdik. Kar donmuştu. Dicle'nin bir kolu olan Cimsak suyunun kenarına kadar hiç durmadan yürüdü. Bizi zorlayacak olan tek şey suyu geçmektı. Su o kadar akıntıydı ki küçük bir dikkatsizlik birimizin suya kapılıp gitmesine neden olabilirdi. Önce yolu bilen üç arkadaş suyu geçecekti.

Akıdaşlar el ele tutuşarak suya girmeye başladılar. Biraz ilerleyince bir arkadaş ayağı kaydı ve suya kapıldı. Yandaki arkadaş atık bir hareketle onun kolundan yakaladı. Bu tehlkeyi da atlattıktan sonra kışkırttı. Onlardan sonra ben geçecektim. Benden sonra iki bölük arkadaş geçecekti. Elbiselerimi çıkarıp Şahin arkadaşa verdim. Şahin ilk katıldığında (1997) benim mangama ve rıldığı için doğal bir bağılılık olmuştu. Kırpı kırpı, yerinde duramayan genç bir arkadaştı. Bu sabah ayazında elbisesiz suya girince hasta olabilirdim. Çekinerek ayaklarımı suya batırdım. Suyun keskin soğuğu derimi yarıp bedenimin her yanını sardı. Tüylerim diken diken olmuştu. Sanki suyundehydi yere iğneler

batıymuş gibiydi. Bu yetmezmiş gibi su şiddetli bir akıntıya da sahipti. Biraz ilerlediğimde silahımın kayışı koptu ve suya gömüldü. Panik olmuş, ne yapacağımı bilemiyordum. Baktım ki, su beni de götürerek. Sanki biri beni elleriyle itiyormuş gibiydi. Olabildiğince ayaklarımı dipteki taşlardan koparmamaya çalışarak, adeta yere sürüyerek ilerlemeye devam ettim. Yürüdükle suya batırdım. Suyun ortalarına doğru ulaştığında su boğazımı gelmişti. Suya verdigim bu mücadele sonunda nihayet karşısındaki taşlara ulaştım. Artık titriyordum. Hiç beklemeden tekrar suya girip aynı şekilde kışkırttı. Palo arkadaşın yardımıcısıydim. Ona, gücümüzün bu suyu geçemeyeceğini söyledi. İki-üç kişilik bir grubun geçmesi belki sorun olmayabilirdi. Ama iki bölüğün geçmesi tehlikeli olabilirdi. Palo arkadaş;

- O zaman yıkık köprüyü deneyelim. Biz yavaş yavaş giderken sen de elbiselerini giyer, gelirsin, dedi ve ayrıldı.

Gittikleri yer düşmanın sık sık pusu attığı bir yerdi. Geçiş için o köprüyü kulanlığımızı bildikleri için zaman zaman pusu atıyorlardı. Şahin arkadaş elinde tuttuğu elbiselerle yanına gelerek;

- Heval Vedat, elbiselerini giy. Yoksa hastalanacaksın, dedi.

Çabucak elbiselerimi giydim. Vücutum yavaş yavaş ısmaya başladı. Köprüye doğru yürümeye koyuldu. Köprünün olduğu yönden seri silah sesleri geldi. Biz onlara ulaşınca kadar arkadaşların çoktan geri çekilmiş olabileceklerini düşünerek, gitmekten vazgeçtiğim.

Hava oldukça soğuktu. Sudan çıkar çıkmaz elbiselerimiz üzerinde kaskatı kesilmişti. Ellerimiz soğuktan uyuşmuştu. Pusu attıkları yerin arkasına doğru yürüyorduk. Bir süre sonra ellerimiz uyuşmaya başladı. İslanmıştı ve soğuk bıçak gibi kesiyordu ellerimiz tutmuyordu artık. Bu halde tek bir mermi bile sıkamazdım. Şafağın sökmesine çok az kalmıştı. Daha fazla dayanamazdım. Şahin arkadaşa,

- Hevala Şahin köye inip, biraz ısınalım. Yoksa donacağız, bu halde düşmanla karşılaşsak bile bir mermi patlatamayız, dedim.

Şahin arkadaş da kabul etti. Gizlice bir eve girip ısinacaktı. Köye yaklaştığımızda köyün ortasından yanan büyük bir ateşin alevleri yükseliyordu. Üzerimde tahtaya dönen elbiselerimi ve soğuktan bükemediğimiz parmaklarımı düşündükçe adeta yanan ateşe doğru çekiliyorlardı. Ateşi çocukların yakmış olabileceği düşündük. Çünkü hava çok soğuktu ve çocukların işlerine gitmeden ısmak için yakmış olabilirlər. Ateşin dışında dikkat çekici hiçbir hareket yoktu. Yüz metre kadar yaklaştığımızda ateşin başındakilerin çocuklar değil beyaz elbiseli askerler olduğunu gördük. Hava hafif aydınlanmıştı ve artık onları rahatça secebiliyorduk. Farkında olmadan askerlerin arasında dalmıştık. Anladığımızda hissettirmeden geri geri gitmeye başladık. İki adım atmıştık ki, donmuş, kaya gibi sertleşmiş kar ayakları

mızın altında çatırdayarak kırıldı. Arkasına dönen askerlerden biri bizi gördü. Görür görmez de öbürlerine haber verdi. Hızla çekilmemiz gerekiyordu. Konuşma sesleri yükseldi. Sonra konuşmalarını bastırın yoğun silah sesleri... Sağdan soldan geçen, ayaklarımızın yanına işaret eden kurşunlar bizi ıskaladı. Rumelakan köyüne doğru koşuyorduk. Oradan Bircik'a, dördüncü bölge güllerinin yanına geçebilirdik. Telsizden takip ettiğim kadarıyla Rumelakan köyünde de düşman vardı. Daha yukarılara doğru çıkmak zorunda kaldık. Biraz ilerleyip Akdağ'dan kaynağını alan Melakan çayı geçti. Şubat soğuğu kendini her an hatırlatıcasına ellerimizde ve ayak parmaklarımıza bir sızcı gibi dolaşıyordu. En son izimizi kaybettirdik. Hiç durmaksızın yürüdük. Bazen meşe kümeleri arasından bazen tek tük ağaçlar arasında nefes almadan yürüdük. İki-iki büyük saat sonra Bircik'taki arkadaşlara ulaştık. Onlarda ikişerli üçerli gruplar şeklinde mevzilenerek, sırtı boydan boyutmuşlardı. Kayalıklı bir araziydi.

Habersiz gelişimiz onları şaşırtmıştı. Operasyon buraya da uzanabilirdi. Cimsak karşımıza düştüğünden başlayan çatışma seslerini duyabiliyorduk. Saldırı helikopterleri sürekli bomba yağdırıyor, personel helikopterleri ise bazı tepelere asker indiriyordu. Karşımızda olup bitenler ve müdahale edememiz içimizde ölü alınması güç bir duyguya doğuyor, arkadaşlarımızı daha fazla merak etmemize neden oluyordu. Telsizle bağlantı kuramıyorduk. Çünkü düşman telsiz bağlantısından başka bir gücün de yakında olduğunu çıkarabilir ve bize de yonelebilirdi. Hiç gereği yokken çatışmaya girebiliyordik. Kişi koşullarında çatışmak kolay değildi. Şahin arkadaşla aynı mevkide akşamda kadar titreyerek bekledik. Bizim olduğumuz yerde herhangi bir şey olmadı. Akşama doğru Cimsak'taki arkadaşlarla bağlandı kurduk. Palo arkadaşın anlatıldığına göre köprüde pusuya düşükten sonra Serhat arkadaş vurulmuştu. Suya geçmemedikleri için tekrar Cimsak'a dönüp mevzilenmişler. Günün ilerleyen saatlerinde de çatışma çıktı. Çatışmada düşman kayıpları vardı. Beş arkadaş şehit düşmüştü. Onlarla buluşabilmemiz için bize bir randevu yeri verdiler. Goma Şelê mintikasında randevu verilmişti. Goma Şelê Hani'nin kuzeydoğusuna düşüyordu. Hani ile Goma Şelê'yi uzun bir sırt ayıryordu. O köy yerinde buluşacaktı. Dördüncü bölge güçleri de hava kararır kararmaz Gorsé'ye alanına geri döneceklerdi. Gorsé Piran'a bağlı bir dağ adıydı. Onları uğurladıktan sonra biz de Goma Şelê'ye doğru yola çıktık. Operasyon henüz bitmedi ve iz çıkarmamak için patika yollardan değil, rastgele arazide yürüyorduk. Arazide yürümek bizi zorlamasına rağmen patika yollara göre daha güvenliydi. Çünkü düşman sadece patika ve araba yollarınapusu atabiliyordi. Gece saat üçe kadar yürüdük. Önümüzde geçeceğimiz sadece Arigor suyu kalmıştı. (İsmini içinden geçti) Ari-

gor köyünden alıyor.) Suyu geçince

sevindik. Operasyon olmasına rağmen düşman pususuna düşmemisti ve suyu geçince atılan çemberin dışında kalmıştık. Böyle düşünerken on veya on beş dakika yürümüştük. Ben öndeymiştim. Şahin arkadaşta arkamda yürüyordu. Bazen ayaklarımızın altında taşlar kayıyor ve ses çakarıyordu. Üzerimde telsiz, iki bomba ve kasatıradan başka bir şey yoktu. Önümde bakıp gideceğimiz yeri çıkarmaya çalışıyordum. Anızın arkamızda taramalar başlıdı. Neye uğradığımızı şaşırmıştık. Silahların çalışmasıyla birlikte arkadaşlar sanki küçük bir çocukmuşum gibi beni kaldırıp yere yatırdılar. Yaşamımdan bazı anlar hafızamdan akıp geçti. Kendime geldiğimde yerde kan ter içinde yatıyordum. Ve mermiler patlıyordu. Yerde uzanmış olduğum için mermiler isabet etmiyor. Üzerimden ıslık çalar gibi geçiyorlardı. Arkama dönüp Şahin arkadaşa baktım. Şahin ortalarda yoktu. "Kendini yandaki dereciye atmıştır" diye düşündüm. Tek başına ve üstelik silahsız olmam büyük şansızlığı. Yine de iki bombamın olması bir nebze de olsa rahatlattı. Sağ ele geçmemek için birini avucunda kavradım. Pimin hazırladım, sonra düşündüm, "Bir bakayım, bana ne oldu? Belki de yürüyebilir, kendimi güvenlikli bir yere yerlestirebilirim. Aca-ba yaram ciddi mi?" Ayağa kalktım ve yürümeye başladım. Yalpalayarak yürüyordum. Arkamdan tek tük silah sesleri geliyordu. Anlaşılan biz pusuya geçtikten sonra bizi fark etmişlerdi.

Biraz ilerleyince, önümde dik kayalıkların altında dik uzanan bir patika çıktı. Bazen emekleyerek bazen yuvarlanarak inmeye başladım. Yamaç çaklı olugu için az çamurluydu. İndikçe taşlar daha da irileşmeye başlamıştı. Ara sıra işıldak atılıyor, ortalık gündüz gibi aydınlanıyordu. O zaman kendimi olduğum yerde bütüyorum, işıldak sönmez emeklemeye devam ediyordum. Kurtulmaktan ve Şahin'den başka bir şey düşünmüyordum. Ellerim yara bere içinde kalmıştı. Yamacın sonuna varınca bulduğum bir sopayı baston gibi kullanarak yürümeye başladım. Düşman arkamda ya bir işıldak atıp sağı solu tariyor, ya da bomba atıyordu. Ama artık silah menzillerinden çıkışlı sayılırdım. Biraz daha uzaklaşınca, durdum.

İlk defa yaralandığım için ne yapmam gerektiğini düşündüm. Hemen kasatıramı çıkarıp, bir şutik parçası kestim. Yarama baktım. Diz kapağının hemen yukarısındaydı. Açığım yaraya bakılırsa bir M-16 mermisiydi. Bu mermi özel, gerilla için dizayn edildiğinden çekirdeği diğer silahlara göre daha ufak ve çeliktendir. Yarası kolay iyileşmez. Yaramı üstten iyice bağladım. İnsancık çok kan kaybedince, ya da su içinde bayılıyor. Bunları hesaplayarak bir dereciye girdim. Derenin içinde küçük bir su akıyordu. Karda, çamurlu yerlerde izlerimin çökmemesine dikkat ediyor, olabildiğince taşlara basarak ilerlemeye çalışıyorum. Ara sıra durup nefes alıyor tekrar yoluma devam ediyordum.

Sabaha bir saat kalmıştı. Düşmanın pusus yerlerini geçmiştim. Yolumun üzerrine bir köy çıktı. Köyü birkaç dakika izledikten sonra gidip, bir battaniye almaya karar verdim. Battaniye aldıkten sonra kendimi sağlam bir yere ulaştıracaktım. Köyün etrafında bahçeler ve bir de Çemî Alik adını verdikleri bir su vardı. Bahçelerin içinden yavaş yavaş köye doğru yürümeye başladım. Köyün girişinde ilk eve yaklaştığında, evin damında beyaz bir şeyin hareket ettiğini gördüm. Daha dikkatli bakınca, bunun, kar elbisesi giymiş bir asker olduğunu anladım. Sessizce geri döndüm ve suyu geçtim. Oradan uzaklaşmaya başladım. Köyün üzerinde ufak bir tepecik vardı. Düşman köye her geldiğinde bu tepeciği tutardı. Tepenin yanından dikkatlice geçtim. Artık yaram dayanılmaz bir halde ağrıyor ve bu ağrı yürüyüşümü engelliyordu. Hava yavaş yavaş açılıyordu. Tepepeden biraz uzaklaşmamıştım ki beyaz elbiseli bir askerini tepeye çıktıığını gördüm. İlk gördüğüm ardıç ağacının dibini kasatıralı kazıdım ve oraya girdim. Akşama kadar hareket edemedim. Yaramın ağrısı ve soğuk beni alt etmek için birbirleriley yarışıyorlardı sanki. Akşam tesadüfen cepheci arkadaşlarla telsiz bağlantısı kurdu. Onlarla görüşmek istedigimi söyledim. Cepheci arkadaşlarla Diyarbakır-Bingöl yolunun altında bir köyün yakınlarında buluşacaktı. Sevinçimden nasıl yürüdüğümü bilmiyordum. Arada bir Şahin arkadaşlığı düşünüyordum. Bir ara durup cihazdan çağrı yaptım. Tesadüfen Cimsak'taki arkadaşlar çıktı. Durumlarının iyi olduğunu söylediler. Şehit Remzi alanına doğru manevra yapacaklardı. Benim kendimi sağlamla almadım söyledim. Tam arkadaşları durumunu soracakken onlar anlatmaya başladı. Düşman cihazda Şahini vurdugunu söylemiş. Sarsıldım. Gencek yüzü gözümde canlandı; daha kırıçır ve güllümsüyordu. Cepheci arkadaşlara ulaşlığında sevinçim mi, üzüleyim mi bileydim. Bir yandan Şahin arkadaşa kaybetmenin acısını, diğer yandan arkadaşlara ulaşmanın sevincini yaşıyordum. Cepheci arkadaşlar beni gizli bir sığınaga götürdüler. Ertesi gün doktor olan bir arkadaş gelip yarama baktı. Yaram git gide kapanıp iletişimye başladı. Yaralı kaldığım on günlük süre içinde cepheci arkadaşların ve doktorun ilgisini überimden inanılmaz bir etki yarattı. Şahini ve şehit düşen diğer arkadaşları düşündüm. Onlara olan bağlılığım bir kat daha coğaldı. Onların anısını yaşamam boyunca yaşatacaktım. On günden sonra kendi birliğime döndüm. Köylülerin getirdikleri bilgiye göre, köprüden geçmek isterken dört asker silahlıyla suya kapılıp ölmüşü. Yine Cimsak çatışmasında ölenlerden başka üç asker de donarak ölmüş. Bu haberleri şırrarak diliyordum çünkü askerler soğuya dayanamayıp donarken biz, iki gün boyunca suya vurup elbiselerimiz tahta gibi donmasına karşın hala ayaktaydım...

KÜRT SORUNU VE DEMOKRATİK ULUS ÇÖZÜMÜ

● KCK Önderi Abdullah Öcalan değerlendirdiyor

B- Kuramsal çerçeve

Toplumsal kuramlar çok çeşitli ve celişik yapıda olmalarına rağmen, ana konumuzu aydınlatmaları açısından bunlardan bazlarına dikkat çekmekte yetineceğiz.

Çok geniş bir evreni teşkil eden toplumsal çeşitlilikleri kuramlaştırmak mümkün olmakla birlikte amaca fazla hizmet etmez; bu kuramlaştırmaya asıl aydınlatılması gereken konuyu göz ardi etmeye ve ömensiz kılmaya götürebilir. Toplumbilimde en önemli hısus her şeyin aydınlatılması değil, hayatı önemi olan konular ve problemlerin belirlenmesi ve aydınlatılmasıdır. En önemli soru şudur: Toplumsal olgular ormanında en belirleyici olgular nelerdir? Bu konuda önemli olaylar ve kişiliklerden tutalım, devlet ve ekonomiye öncelik verenlere kadar uzun bir liste sıralamak mümkündür. Benim için en açıklayıcı bazı olgular ve yaşa-

dıkları yapı süreçler önem taşıdıklardan, bunları sırasıyla taslak halinde sunmaya çalışacağım.

1- Merkezi hegemonik iktidar:

Temel konumuz açısından hayatı kuramsal tanımlama merkezi hegemonik iktidara ilişkin olmak durumundadır. Bir halkın soykırım eşiğine kadar getirilmesini aydınlatacak başlıca kuram, merkezi hegemonik iktidar kuramıdır. İktidar kavramı yeterince tanımlandığına göre,

tarihsel gelişimi

içinde iktidarın toplumu nasıl kışkıcına alındığını belirlemek önem taşımaktadır. Öncelikle iktidarın hegemonik karakterini iyi belirlemek gerekir.

Doğusundan itibaren iktidar odaklıları kendi aralarında şiddetli bir rekabete, giderek savaşlara girişmek durumundadır. İktidarlar savaşlara başlangıçta birbirlerini yok ederek monistik olmaya çalışırlar. Belli bir süre sonra bunun yarasız olduğu ve mümkün olamayacağı anlaşılıncı, en güçlü iktidar merkezinin hegemonyası altına girmek diğer iktidar merkezleri için ehven-işer olarak kabul edilir. Ayrıca sürekli dipten ve dıştan gelen anti iktidar hareketleri, iktidar sahiplerinin ortaklık ettikleri bir hegemonun (dominant, başat komutan) iktidarı altında ittifak halinde yaşamalarını kaçınılmaz kıllarlar. Tarihte saf iktidarlar bir istisna teşkil eder; kural olan, iktidarın hegemonik karakteridir. Merkezi iktidar ekonomik merkeze tamamlanmak durumundadır. Merkezi iktidar yoğunlaşması başat ekonomik yoğunlaşmanın olduğu merkeze sıkı bağ içindedir.

Merkezi ekonomi

dalga dalga çevreye yayılarak kendini sistemleştirirken, bunu merkezi iktidarın iç içe yayılmasıyla birlikte taşımak durumundadır. Merkezi iktidar bizzat yoğunlaşmış ve en güçlü potansiyel ekonomik yapı olduğundan, güncelliği içinde ekonominin aktifleştirerek merkezden çevreye doğru yayılır. Kazancın, sermaye birikiminin azami oluşuna göre, merkez ve çevre sürekli yer değiştirir. Bu durum bunalım denilen süreçleri kaçınılmaz kılar.

O halde çevre ve bunalım, merkezi iktidar ve ekonominin vazgeçilmez temel niteliklerindendir. Sistem verimli çalışıkça merkezin değişmesine gerek yoktur. Fakat tarihte çoğunkula yaşandığı gibi, merkezin giderek assalaklaşması üzerine, verimli bir çevre bunalımlarının etkisinden de yaranarak çıkış yapar; yeni teknolojik uygulamalarla ekonominin daha başarılı kılara buna gerçekleştirir. Yeni teknoloji yeni askeri teknik demektir. Böylelikle tarihsel momentlerde yaşanan iktidar kaymaları yeni merkez ve çevre oluşumlarıyla sonuçlanır. İktidar hegemonyası yeniden kurulur. Yeni bir kavmin ve hanedanının öncülüğünde yükselen bu tür hegemonik iktidar oluşumlarıyla tarihte hep karşılaşılır. Burada ekonomi ve iktidarın belirleyiciliği arasında ayrim yapmak fazla anlamlı değildir. Hiçbir hegemonik iktidar ekonomik merkezsiz edemeyeceği gibi, hiçbir ekonomik merkez de merkezi hegemonik iktidar inşasına yönelikenden kendini uzun süreli kalıcı kılamaz.

Tarihte merkezi hegemonik iktidarlarla bağlantılı diğer çok önemli bir olgu, bu sistemin zincirleme bağlantılı ve boşluk kabul etmeyen bir özellik taşıması, hem zamansal hem de mekansal kopukluklar halinde değil, bir zincir halkalar gibi yaşanmasıdır. Hegemonik iktidarın doğasında zamanda ve mekanda boşluk bırakmak yoktur. Azami doluluk söz konusudur. Halkalar iç içe ve birbirine sıkıca bağlantılıdır. Boşluk ve kopukluk oldu mu, merkezin çokme olasılığı belirir. Uzun süre tamir edilip doldurulmazsa, çöküş ve yer değiştirme kaçınılmaz olur. Merkezi hegemonik iktidarı sadece büyük imparatorluklara özgü bir durum olarak düşünmemek gerekir. Bütün toplum hegemonik iktidar ilişkileriyle birbirine bağlanmaya çalışır. En büyük imparatorluk merkezinden bağımlı aile birimine kadar hepsi için benzer hegemonik kurallar geçerlidir. Roma'da imparator neyse, köyde ağa ve ailede koca da odur. Bu tür hegemonik ilmeklerle dokunduğu göz ardı edilirse, tarihsel toplumu anlamak mümkün olmaz. Belki bilgi yığınızı olur, ama diyalektik kavrayışımız gerçekleşmez.

Merkezi hegemonik iktidar sadece ekonomiyle değil, en az onun kadar önemli olan ideolojik hegemonyaya tamamlanmak durumundadır. Ideolojik hegemonyasız iktidar hegemonyasını olmaz. Özellikle uygarlık aşamasındaki temel mitolojik ve dinsel çıkışlar ya anti hegemoniktir, ya da kısa süre

içinde en azından bir kanadıyla iktidarla bütünlüğe gidiyor. Özellikle tek tanrıların merkezi hegemonya ile iç içe gelişimi hayli öğreticidir. Çıkışları mutlak hegemonla bağlantılıdır. Tanrı, allah kavramı baş hegemonun ya alternatif kavramıdır, bu durumda din muhalif ve direnişcidir. Ya da hegemonun bizzat kutsallaştırılması ve tanrisallaştırılmasıdır. İkinci durumda din merkezi hegemonik sistemin yansımıştır. İlişki ve celişki itibarıyle ikisi arasında çok yoğunca yaşanan ve savasılan bir durum söz konusudur. Tek tanrılar dinler tarihini ancak merkezi hegemonik iktidarla birlikte inceleyerek anlayabiliriz. Başka türlü dinler tarihi anlaşılamaz. İktidar ve ekonomik temelden kopuk bir dinler tarihi koca bir safsatadan ibaretir. Din, tanrı, hegemon, iktidar ve ekonomi arasındaki ilişki sanıldığından daha yoğundur. Gerçek tarih hegemonik iktidarın zaman ve mekanı zincirleme kuşatması gibi, din, tanrı, hegemon, iktidar ve ekonomi iç içeliğle de kuşatılmıştır. Tarihsel toplum bu tür kuşatmalar, halkalar halinde tezahür ederek günümüze varır.

Somutlaştırırsak, bilinen haliyle ilk hegemon olan Akad Kralı Sargon'dan beri zincirleme halkalar halinde gelen ve günümüzde yine Sargon İmparatorluğu benzeri bir hegemon olan ABD ile devam eden bu süreç, merkezi uygarlık sistemi açısından bir ana nehir akıntısı gibidir. Sümer, Akad, Babil, Asur, Hittit, Mitanni, Urartu, Med, Pers, İskender, Roma, Sasani, Bizans, Arap-İslam, Türk-Moğol, Osmanlı, Britanya ve ABD hegemonyaları ana nehir oluştururken; Mısır, Elam, Harrappa, Çin, Hint, Rus, Frank ve Germen İmparatorlukları ana nehrin yan kolları konumundadır. Tarihsel toplum, merkezi uygarlık tarihi boyunca somut olarak ana ve yan kollarıyla sembolize edilirse daha gerçekçi kavranabilir. Şüphesiz bu ana nehir ve yan kolların birer kültür ve uygarlık anlamına gelen daha küçük nehirler mesafesinde alt kolları da mevcuttur. Önemli olan, tarihsel gelişimin kopuk olmadığını, merkezi hegemonyanın ara geçişler haricinde varlığını sürekli pekiştirek günümüz dünyasını oluşturduğunu anlamlıktır. Bu oluşum şüphesiz tek taraflı değildir. Diğer yandan anti hegemonik güçler de çıkışlarından beri hep merkezi uygarlık sistemine ve onun hegemonik güçlerine karşı sürekli varlıklarını oluşturup dünyanın diğer kutbunu, yani demokratik uygarlık dünyasını günümüze kadar taşıdırlar. Bu dünyanın esas çerçevesinin demokratik, ahlaki ve politik olduğu, bitmez tükenmez demokratik konfederasyonlarla kendini hep yenileyip güçlendirdiği, anti hegemonik güçlerin genelde dinlerin ve özelde tek tanrı dinlerin birer mezhebinde kendi ideolojik dünyalarını inşa ettikleri ve ekonominin de gerçek üretici güçleri oldukları tartışma götürmez.

